

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

**REGIONALNY PROGRAM
OPERACYJNY
WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
NA LATA 2007 - 2013**

KIELCE, 2008 r.

WSTĘP.....	3
1. CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO.....	6
2. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA REGIONU	9
3. ANALIZA I OCENA WYKORZYSTANIA WSPARCIA KRAJOWEGO I ZAGRANICZNEGO DLA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	34
4. ANALIZA SWOT.....	46
5. CELE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007 – 2013, STRATEGIA ICH OSIĄGNIĘCIA ORAZ ICH SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI KRAJOWYMI I UE.....	50
6. OSIE PRIORYTETOWE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007 - 2013.....	77
7. SYSTEM REALIZACJI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007 - 2013	113
8. TABELA FINANSOWA	128
SŁOWNICZEK POJĘĆ I SKRÓTÓW WYKORZYSTANYCH W RPOWŚ 2007-2013.....	135
BIBLIOGRAFIA.....	141
SPIS TABEL, MAP I WYKRESÓW ZAMIESZCZONYCH W RPOWŚ 2007-2013	144
ZAŁĄCZNIK NR 1. LISTA PROJEKTÓW DUŻYCH.....	146
ZAŁĄCZNIK NR 2. KONSULTACJE Z PARTNERAMI SPOŁECZNYMI I GOSPODARCZYMI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO 2007 – 2013.....	147
ZAŁĄCZNIK NR 3. EWALUACJA EX-ANTE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007 – 2013.....	151
ZAŁĄCZNIK NR 4. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007 - 2013	155
ZAŁĄCZNIK NR 5 LISTA WSKAŹNIKÓW KONTEKSTOWYCH DLA REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007-2013.....	163
ZAŁĄCZNIK NR 6. POWIĄZANIE INWESTYCJI DROGOWYCH I KOLEJOWYCH, PLANOWANYCH DO REALIZACJI NA LATA 2007 – 2013, Z SIECIAMI TEN-T.	170

Wstęp

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013 (RPOWŚ 2007 - 2103) stanowi kompleksowe narzędzie prowadzenia polityki rozwoju regionu w latach 2007 – 2013. Program jest jednym z instrumentów realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO 2007 - 2013) wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie na lata 2007 - 2013, przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006r.

System programowania w nowym horyzoncie czasowym otwierają dokumenty przygotowane przez Unię Europejską: rozporządzenie Rady nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, oraz Strategiczne Wytyczne Wspólnoty (SWW), dotyczące spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej. W oparciu o SWW Polska przygotowała Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, które stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności. NSRO 2007 - 2013 są dokumentem określającym działania o charakterze rozwojowym, jakie Rząd zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO 2007 - 2013 określają również mechanizmy koordynacji pomiędzy programami współfinansowanymi ze środków EFRR, EFS, Funduszu Spójności a tymi, które są współfinansowane w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Europejskiego Funduszu Rybackiego, a także Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innymi instrumentami finansowymi.

Proces programowania na lata 2007-2013 trwa już ponad dwa lata. W tym czasie równolegle prowadzone były rozmowy negocjacyjne strony polskiej z przedstawicielami Komisji Europejskiej i opracowywane były dokumenty na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym. Konsultacje tych dokumentów przyczyniały się do systematycznego uszczegóławiania zapisów. Cały proces programowania nie był łatwy. Brak podstaw prawnych, rezygnacja z Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 oraz kompletne przeformułowanie programów operacyjnych wprowadziły pewne zamieszanie w proces programowania. Powstało kilka kolejnych wersji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, jednak jego zakres się nie zmieniał (poza wyłączeniem całej sfery związanej z EFS). Zakres RPOWŚ 2007 - 2013 był uszczegóławiany w oparciu o kolejne wersje dokumentów unijnych i krajowych.

Celem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 jest **POPRAWA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH BUDOWIE KONKURENCYJNEJ I GENERUJĄCEJ NOWE MIEJSCA PRACY REGIONALNEJ GOSPODARKI**. Cel ten bezpośrednio nawiązuje do celów warunkujących i priorytetów „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku”. Układ osi priorytetowych i operacji Regionalnego Programu jest także spójny z priorytetami Strategii Lizbońskiej, Strategicznymi Wytycznymi Wspólnoty, Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia.

Osie priorytetowe Programu będą współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, według zasad określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym funkcjonowanie EFRR. Wybór osi priorytetowych RPOWŚ 2007 – 2013 jest zgodny z projektem układu programów operacyjnych i priorytetów na lata 2007-2013 zaakceptowanym przez Radę Ministrów w dniu 24 stycznia 2006 r.

Program składa się z kilku części, z których pierwsza zawiera charakterystykę województwa oraz diagnozę jego sytuacji społeczno-gospodarczej. Przedstawiono tu warunki panujące w regionie według następującego podziału: gospodarka i innowacyjność, zasoby

ludzkie, stan infrastruktury, rozwój miast, obszary wiejskie oraz turystyka i dziedzictwo kulturowe. Ponadto zaprezentowano i dokonano próby oceny wyników dotychczasowego wykorzystania służących rozwojowi środków zewnętrznych. Część diagnostyczną wieńczy analiza SWOT, stanowiąca pewnego rodzaju wypunktowanie najważniejszych zidentyfikowanych problemów i potrzeb, oraz szans rozwojowych i zagrożeń stojących przed regionem.

Kolejna, projekcyjna część RPOWŚ 2007 – 2013 zawiera m.in. opis celów Programu, listę mierzalnych wskaźników, służących monitorowaniu postępów w jego realizacji, oraz uzasadnienie wyboru obszarów priorytetowych Programu w odniesieniu do dokumentów strategicznych polskich i unijnych. Następny rozdział tej części, poświęcony poszczególnym osiom priorytetowym obejmuje uzasadnienie wyboru osi, jej cele, listę potencjalnych beneficjentów oraz informacje na temat komplementarności zakresu ujętego w danej osi priorytetowej z innymi programami na lata 2007 – 2013.

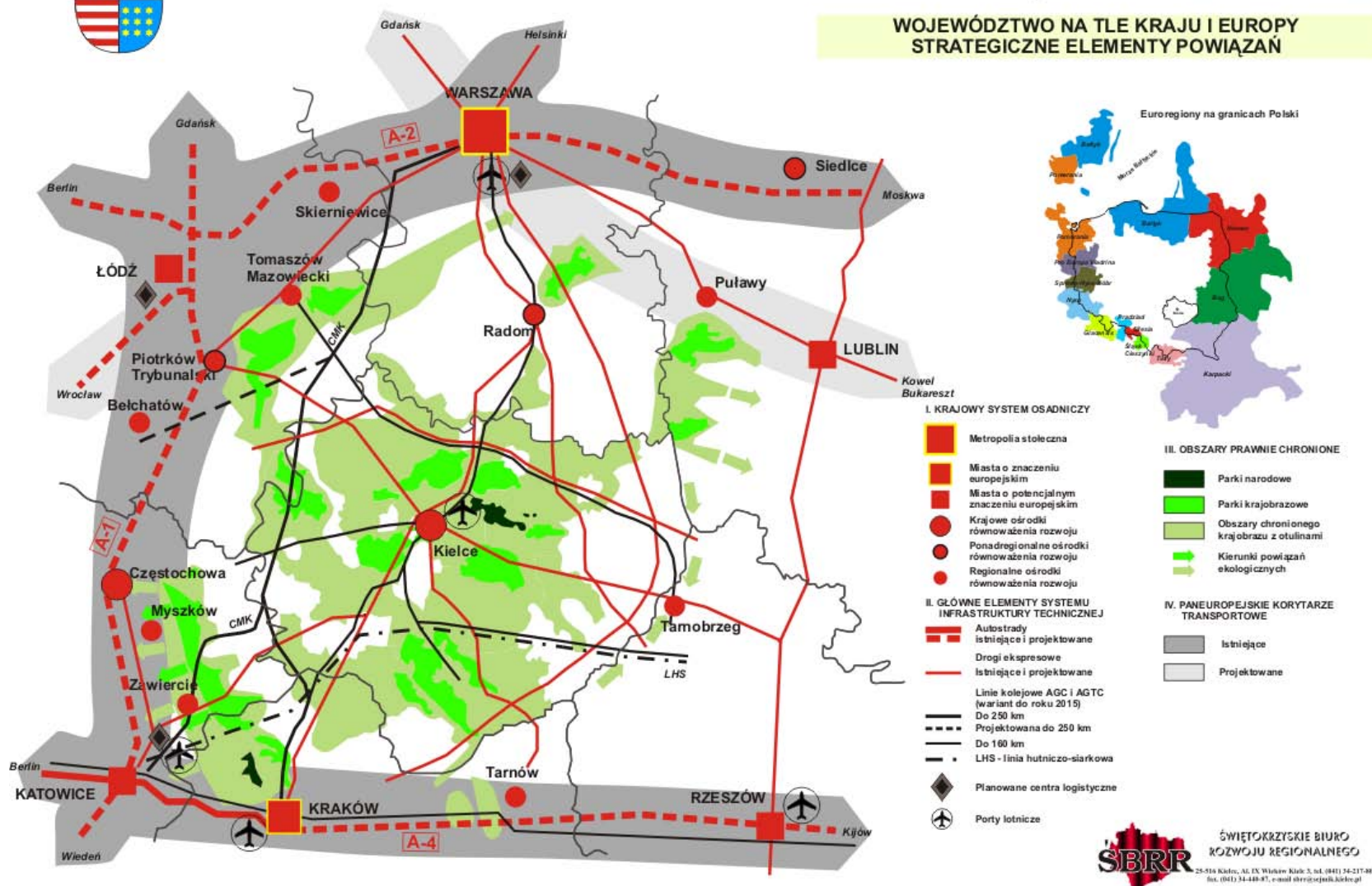
Istotnym elementem RPOWŚ 2007 – 2013 jest również fragment dotyczący systemu realizacji Programu, zawierający informacje na temat instytucji zaangażowanych w zarządzanie nim, oraz tabele finansowe. Ponadto do Programu dołączono sprawozdanie z konsultacji społecznych jak również streszczenie ewaluacji ex-ante i prognozy oddziaływania RPOWŚ 2007 – 2013 na środowisko.

Mapa nr 1

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU I EUROPY STRATEGICZNE ELEMENTY POWIĄZAŃ

1. Charakterystyka Województwa Świętokrzyskiego

1. **Województwo Świętokrzyskie położone jest w środkowo-południowej części Polski** na obszarze Wyżyny Kieleckiej (część środkowa i północno-wschodnia województwa), Niecki Nidziańskiej (część południowa) i Wyżyny Przedborskiej (część północno-zachodnia).
2. Świętokrzyskie otoczone jest sześcioma województwami (mazowieckie, lubelskie, podkarpackie, małopolskie, śląskie, łódzkie) z największymi aglomeracjami miejskimi w Polsce - Warszawską, Krakowską, Katowicką i Łódzką. Odległość od stolicy województwa do centrum tych aglomeracji mieści się w granicach 120 - 180 km. **Województwo jest położone pomiędzy dwoma korytarzami infrastruktury transportowej** relacji wschód-zachód o znaczeniu kontynentalnym (autostrady A-2 i A-4) oraz na wschód od korytarza relacji północ-południe (autostrada A1). Dwa spośród sąsiednich województw – podkarpackie i lubelskie – razem ze świętokrzyskim zaliczone zostały do 5 najsłabiej rozwiniętych regionów Polski, objętych Programem Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej.
3. **Powierzchnia Województwa Świętokrzyskiego, jednego z najmniejszych w Polsce** – 11 708 km², stanowi 3,7% obszaru kraju (15 miejsce przed opolskim). Region zamieszkuje 1 285,0 tys. osób (3,4% ludności kraju, 13 miejsce przed podlaskim, opolskim i lubuskim). Gęstość zaludnienia jest niższa od przeciętnej w kraju - na 1 km² przypada 110 osób (11 miejsce), średnio w kraju -122 osoby, średnio w UE – 112,2 osób na km².
4. **Województwo należy do najmniej zurbanizowanych rejonów w kraju.** Sieć osadniczą w regionie stanowi 30 miast oraz 2832 miejscowości wiejskich. Sieć miejska jest stosunkowo dobrze rozmieszczona na całym obszarze, natomiast charakteryzuje się mniejszą gęstością niż w skali kraju. Większą od przeciętnej gęstością charakteryzuje się sieć miejscowości wiejskich. W miastach naszego województwa mieszka tylko 45,5% ludności (15 miejsce), podczas gdy średni w kraju wskaźnik urbanizacji jest wyższy o 16 punktów i wynosi 61,4%. W miastach liczących poniżej 10 tys. mieszkańców mieszka 6,2% ludności regionu, od 10 – 50 tys. – 13,1%, 50 – 100 tys. – 9,9 %, powyżej 200 tys. (Kielce) – 16,2%.
5. **Województwo Świętokrzyskie ma charakter przemysłowo-rolniczy, o wysokim stopniu koncentracji tradycyjnych działów przemysłu** związanych z produkcją i obróbką metali, wydobywaniem i przetwórstwem surowców mineralnych oraz produkcją artykułów spożywczych. Charakterystyczny jest bardzo wyraźny podział na przemysłową północ i rolnicze południe stanowiące zaplecze dla produkcji ekologicznej żywności.
6. Większość ośrodków miejskich, skupiających znaczącą w skali województwa liczbę miejsc pracy w przemyśle koncentruje się na obszarze **dawnego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego**. Ma on bogate tradycje związane z przemysłem maszynowym i hutniczym oraz wydobywczym i przetwórczym surowców mineralnych (produkcja wapna, cementu, kruszyw).
7. **Południowo-wschodnia część województwa ma generalnie rolniczy charakter** związany z występowaniem dobrych gleb rędzinowych, wykształconych na węglanowych skałach kredowych oraz gleb lessowych Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Obszar ten, mimo dobrze rozmieszczonej sieci miast, jest znacznie niżej zurbanizowany ze względu

na mniejszą przeciętnie liczbę mieszkańców w poszczególnych ośrodkach, mniejszą koncentrację przedsiębiorczości, w tym w przemyśle, a zatem, mniejszą siłę ich oddziaływania na otoczenie.

8. W województwie wydzielonych jest administracyjnie 13 powiatów ziemskich i jedno miasto na prawach powiatu – Kielce, będące powiatem grodzkim oraz 102 gminy, w tym: 5 miejskich, 25 miejsko - wiejskie i 72 wiejskie.
9. Województwo Świętokrzyskie, zgodnie z unijną nomenklaturą jednostek terytorialnych NUTS, w całości odpowiada regionowi na poziomie NUTS II i jednocześnie NUTS III. Poziom NUTS II jest podstawową jednostką, w odniesieniu, do której dystrybuowane będą środki pochodzące z funduszy strukturalnych. Pokrywanie się granic regionu NUTS II z obszarem województwa sprzyja prowadzeniu mobilnej polityki regionalnej i efektywnemu wykorzystaniu środków pochodzących z funduszy strukturalnych.
10. **Do podstawowych bogactw naturalnych województwa należą kopaliny mineralne - pokłady kamienia gipsowego występujące na terenie regionu świętokrzyskiego, należą do najbogatszych w Europie.** Pod względem wielkości i różnorodności zasobów oraz wielkości ich wydobycia województwo należy do przodujących w kraju. Świętokrzyskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem produkcji kamienia gipsowego (100% krajowej produkcji) oraz spoiw gipsowych (58,0%), wapna (39,8 %) i cementu (31,3%). Ponadto z terenu województwa pochodzi 100% siarki rodzimej, 24,2% kruszywa mineralnego łamanego oraz 39,0% nawozów wapniowych i wapniowo-magnezowych.
11. **Świętokrzyskie należy natomiast do grupy regionów mniej zasobnych w wodę.** Sieć rzeczną tworzą tu lewostronne dopływy Wisły, z których największe to: Nida, Kamienna oraz Pilica. Zasoby wód powierzchniowych województwa wykorzystywane są głównie dla celów rolniczych i leśnych (stawy rybne, nawadnianie), technologicznych (zaopatrzenie przemysłu), komunalnych i energetycznych. Najtrudniejsze warunki hydrogeologiczne występują w obrębie Gór Świętokrzyskich oraz w południowo-wschodniej części województwa. Występują tam tereny bezwodne, a wody podziemne na terenach wodonośnych w części południowo-wschodniej nie nadają się do picia, gdyż zawierają duże ilości siarczanów, chlorków i siarkowodoru. Na obszarze Niecki Nidziańskiej, w rejonie Buska i Solca Zdroju występują wody mineralne o właściwościach leczniczych.
12. **Region świętokrzyski należy do najczystszych ekologicznie obszarów Polski.** Występuje tu bardzo bogata, zróżnicowana i często unikatowa szata roślinna, w tym rzadkie okazy roślinności: stepowej, górskiej, bagiennej oraz jedyne w Polsce centralnej zbiorowiska słonorośli. Żyje tu wiele rzadkich i chronionych gatunków zwierząt, w tym szczególnie zagrożonych w skali kraju i Europy. Teren Województwa Świętokrzyskiego objęty jest różnego rodzaju formami ochrony. **Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona stanowi 61,9% ogólnej powierzchni województwa (pierwsze miejsce w kraju)** natomiast pod względem powierzchni chronionej przypadającej na jednego mieszkańca województwo plasuje się na 2. miejscu (po warmińsko-mazurskim). Na obszarze województwa są obszary wchodzące w skład europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 (4 obszary SOO – specjalne obszary ochrony siedlisk oraz 2 obszary OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków). System obszarów chronionych łączy się z obszarami chronionymi sąsiednich województw – łódzkiego, mazowieckiego i małopolskiego. Wysoka ranga środowiska przyrodniczego

regionu w międzynarodowym i krajowym systemie przyrodniczym związana jest z występowaniem ważnych elementów sieci ekologicznej **ECONET**. Z punktu widzenia walorów środowiska przyrodniczego Województwo Świętokrzyskie należy do najbardziej atrakcyjnych w kraju.

- 13. Dużą wartość estetyczną, poznawczą i dydaktyczną mają również walory kulturowe.** Region świętokrzyski zapisał się bogatą przeszłością na kartach historii Polski. Przeszłość województwa jest bogato udokumentowana licznymi zabytkami kultury materialnej i duchowej. Wiele zabytków posiada unikatowe walory w skali europejskiej bądź krajowej, pozostałe posiadają duże znaczenie regionalne lub lokalne. Niepowtarzalną wartość poznawczą posiadają zabytki techniki.

2. Sytuacja społeczno-gospodarcza regionu

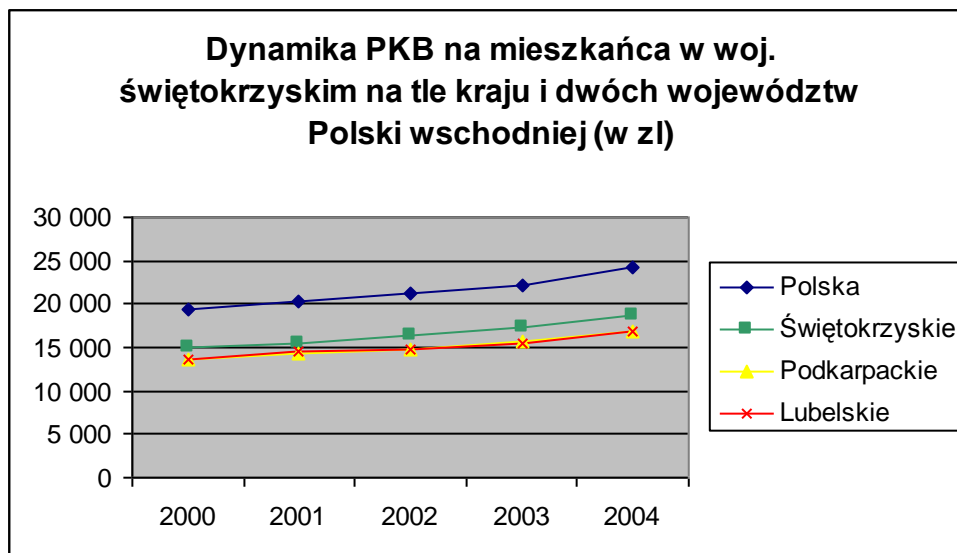
Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opracowana została przede wszystkim na podstawie danych statystycznych z systemu unijnej, krajowej i regionalnej statystyki publicznej (EUROSTAT, Główny Urząd Statystyczny, Wojewódzki Urząd Statystyczny), oraz własnych źródeł – departamenty urzędu marszałkowskiego, Wojewódzki Urząd Pracy, Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego. Ponadto, w przedstawieniu procesów zachodzących w Świętokrzyskim użyteczne okazały się ekspertyzy i opracowania z zakresu szeroko pojętej polityki regionalnej, udostępnione przez stronę rządową oraz inne instytucje.

Rozdział poświęcony nakreśleniu sytuacji społeczno-gospodarczej podzielony został na następujące części: *Gospodarka, zagadnienia dotyczące innowacyjności, Zasoby ludzkie, Infrastruktura, Zrównoważony rozwój obszarów miejskich, Rozwój obszarów wiejskich, Turystyka i dziedzictwo kulturowe*. Przyjęty podział diagnozy wynika z określonych przez Zarząd Województwa obszarów priorytetowych z punktu widzenia polityki rozwoju regionu. Wzięto również pod uwagę cele określone w unijnych, krajowych i wojewódzkich dokumentach strategicznych i operacyjnych.

Gospodarka, zagadnienia dotyczące innowacyjności

1. Pod względem PKB (Produkt Krajowy Brutto) w 2004 r., liczonym per capita, świętokrzyskie z kwotą 18 714zł./os. plasowało się na 13 miejscu w kraju przy średniej krajowej 24 181zł./os. Dynamikę PKB per capita w województwie świętokrzyskim na tle kraju obrazuje wykres, umieszczony poniżej. Niska lokata województwa wynika ze struktury gospodarki regionu, w której dominują mało efektywne działy produkcji.

Wykres nr 1

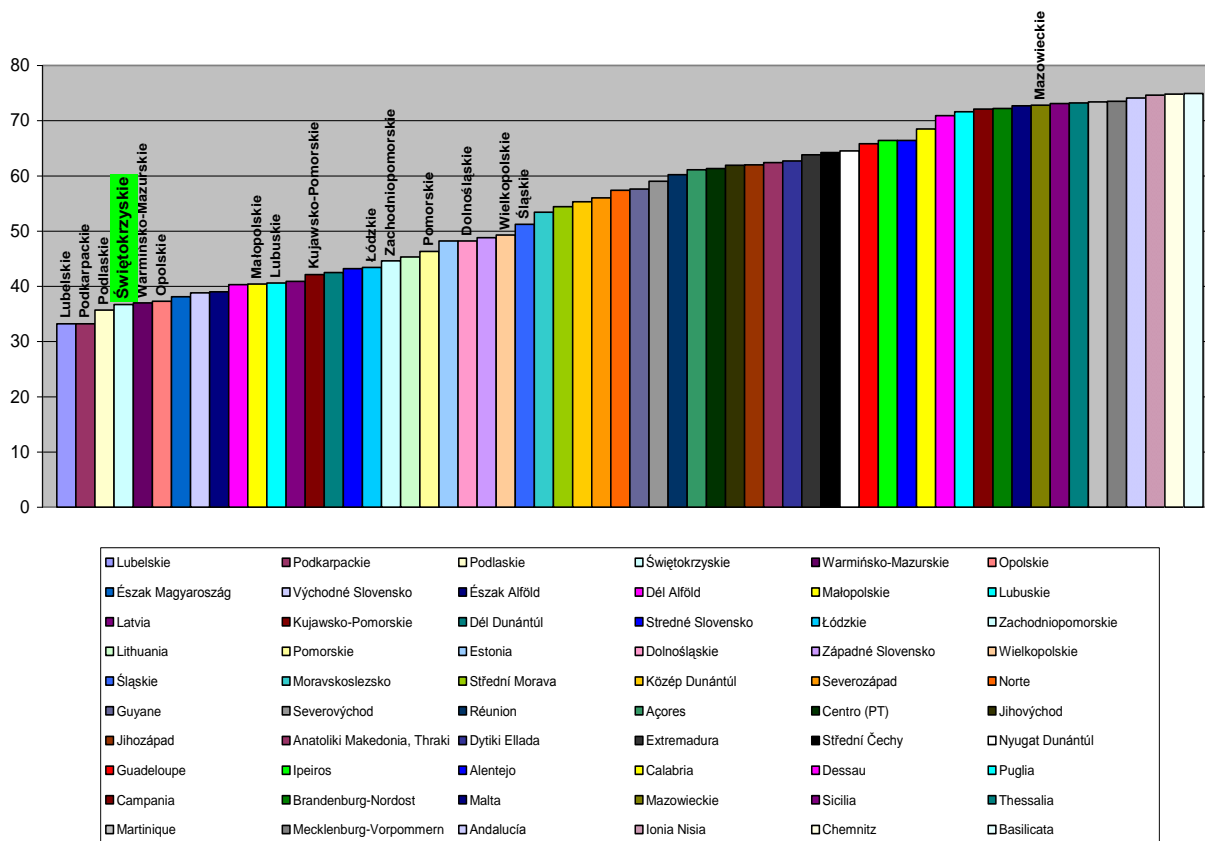

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank danych regionalnych

2. Województwo Świętokrzyskie według danych EUROSTATu (Europejski Urząd Statystyczny) jest jednym z 5 najbiedniejszych regionów Unii Europejskiej (UE=25).

Wykres nr 2

PKB na 1 mieszkańca (PPS; UE 25=100) w 2003 r. w regionach NUTS 2, których wskaźnik PKB < 75%

3. W krajach UE funkcjonują 288 regionów NUTS 2, spośród których 70 regionów osiągnęło w roku 2004 wskaźniki PKB na mieszkańca (wg parytetu siły nabywczej) niższe niż 75% poziomu średniej unijnej mierzonej w układzie 27 krajów członkowskich UE. Świętokrzyskie osiąga zaledwie 39,3% tej średniej. Dysproporcje pomiędzy najbogatszym regionem Inner London (302,9%) a najuboższym – Nord-Est w Rumunii (23,6%) są prawie 13-krotne.

Przedsiębiorczość i inwestycje

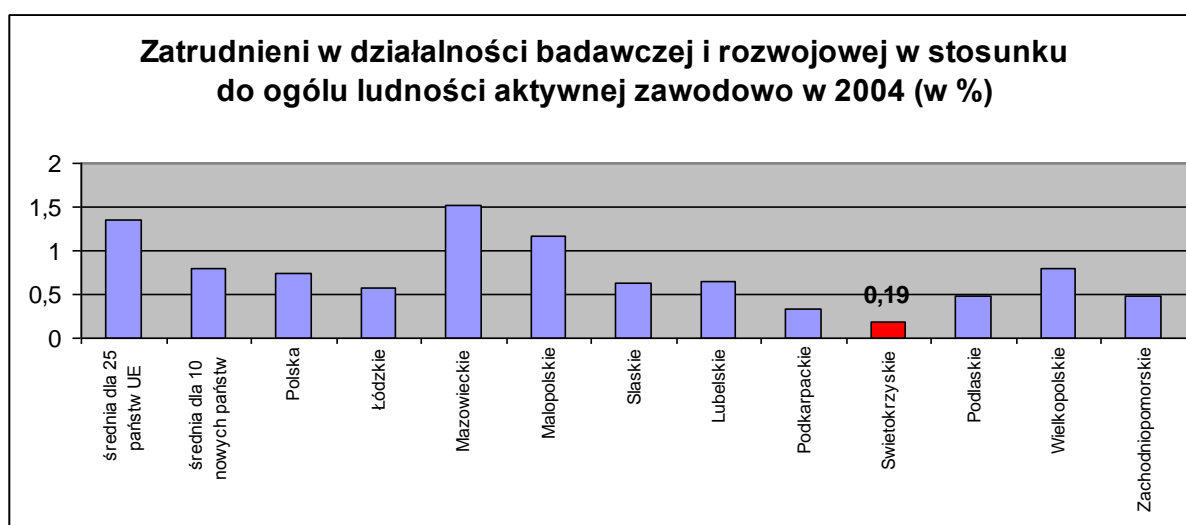
4. W końcu 2005 roku w świętokrzyskim zarejestrowanych było **20 064 podmioty gospodarki narodowej** (bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą), co sytuuje województwo na **15 pozycji w rankingach krajowych**. W porównaniu z rokiem 2003 odnotowano wzrost liczby tych podmiotów o 445. Indywidualną działalność gospodarczą prowadziło 84,4 tys. osób fizycznych, co stanowiło wzrost o 1,1%. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych zlokalizowana jest w miastach. Wskaźnik przedsiębiorczości (mierzony liczbą podmiotów na 10 000 mieszkańców) wynosi w województwie 813 przy średniej krajowej 948. **Dysproporcje w rozwoju przedsiębiorczości w województwie charakteryzuje ponad 2-krotna różnica w wielkości tego wskaźnika w miastach i na wsi.** W strukturze podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON najwyższy odsetek przypadła na sekcję handlu i napraw – 38,7%. W następnej kolejności lokowały się podmioty działalności:

obsługi nieruchomości i firm 12,1%, budowlanej – 10,8%, przemysłowej – 9,7% i transportowej – 7,2%.

- Przedsiębiorstwa istniejące w regionie są niedoinwestowane. Nakłady inwestycyjne w 2005 r. w sektorze przedsiębiorstw w Województwie Świętokrzyskim stanowiły 1,98% nakładów tego sektora w kraju, co plasowało nas na ostatniej pozycji; w porównaniu z rokiem 2004 udział województwa w krajowych nakładach inwestycyjnych wzrósł o 0,2%. Ponadto zauważyć można niską aktywność podmiotów gospodarczych i instytucji działających w sferze badawczo-rozwojowej w ubieganiu się o zewnętrzne środki przeznaczone na rozwój (m.in. w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw).
- Wartość nakładów na działalność badawczą i rozwojową w sektorze przedsiębiorstw lokuje województwo na 12. miejscu w kraju i nie daje możliwości zmniejszenia dystansu względem najbardziej konkurencyjnych województw. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową wykonywaną w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyły się z 11,1 mln zł w 2004 r. do 10,9 mln zł w roku 2005. Stanowi to jedynie 0,62% nakładów poniesionych na ten cel przez przedsiębiorców w całym kraju.
- Zdecydowanie korzystniej kształtują się nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (2,9% - 10 miejsce w kraju), przy czym ponad 71% wydatków o charakterze innowacyjnym przeznaczane jest na maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i środki transportu (9 miejsce). Obecnie jednak czynnikami decydującymi o rozwoju stają się działalność badawczo-rozwojowa (B+R) oraz kapitał ludzki.

W latach 2003-2005 43,2% przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim (41,5% w kraju) wprowadziło innowacje, w tym 18,8% firm wprowadziło wyroby nowe dla rynku (16,5% w kraju). Udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych województwa wzrósł z 2,0% w roku 2003 do 2,9 w roku 2005.

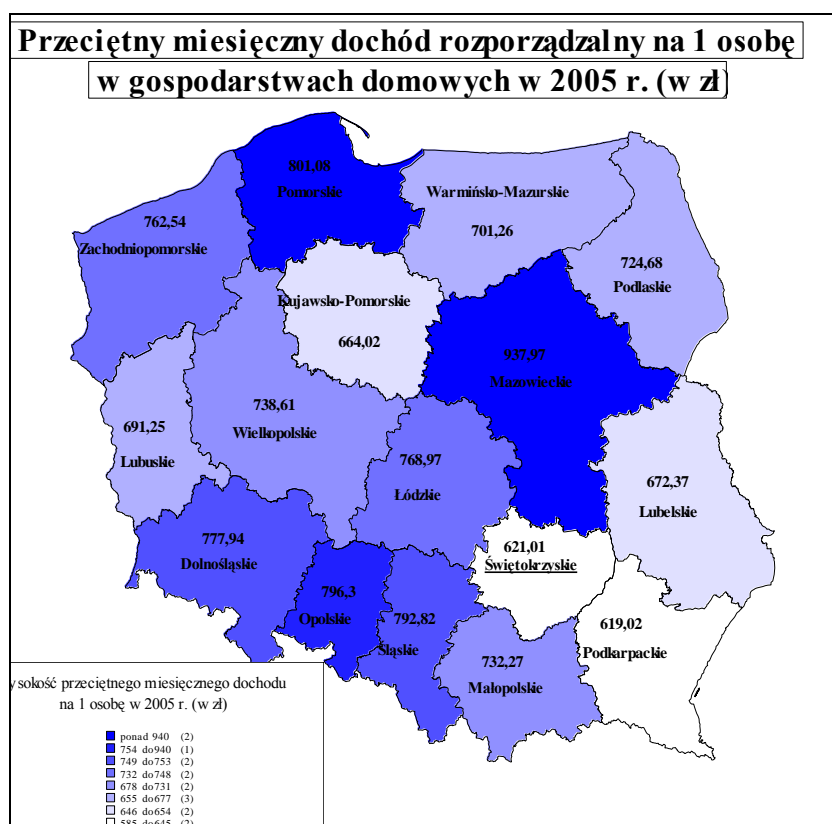
Wykres nr 3

Źródło: Eurostat

8. **Uwzględniając kryteria oceny firm wysokiej techniki województwo świętokrzyskie plasuje się na jednej z ostatnich pozycji w kraju.** Na 1000 firm produkcyjnych w województwie świętokrzyskim 2,9 zalicza się do sektora wysokiej techniki, przy średniej krajowej 5,9. Ponad połowa najważniejszych wyrobów wytwarzanych przez przemysł należy do sektora niskiej techniki.
9. W 2003 r. województwo świętokrzyskie osiągnęło korzystne wskaźniki wielkości nakładów na innowacje w stosunku do wartości sprzedaży w przedsiębiorstwach przemysłowych. Wskaźnik ten w sektorze prywatnym lokuje świętokrzyskie na 2. miejscu w kraju, w tym najwyższy udział i pierwsze miejsce w kraju miały przedsiębiorstwa własności zagranicznej. Przewaga ta utrzymywała się także w dwóch poprzednich latach i wykazuje tendencję wzrostową. Natomiast niższy od średniej udział firm zatrudniających od 50-249 pracowników wskazuje, że znaczenie sektora MSP w podnoszeniu innowacyjności gospodarki jest niewystarczające.
10. **Niski poziom dochodów mieszkańców jest jednym z głównych czynników wpływających negatywnie na funkcjonowanie biznesu w regionie.** Dochody w gospodarstwach domowych przeliczone na jednego mieszkańca w 2005 r. były w Województwie Świętokrzyskim najniższe (oprócz Podkarpackiego) w kraju i wynosiły 621,01 zł/osobę przy średniej krajowej 761,46 zł, przy czym dynamika wzrostu dochodów gospodarstw domowych w województwie w stosunku do roku poprzedniego wyniosła zaledwie 0,01%, natomiast w kraju o 3,5%.

Mapa nr 2

Źródło: Rocznik statystyczny województw 2005 r.

11. Stosunkowo wysoką aktywność inwestycyjną odnotowuje się natomiast w jednostkach samorządu terytorialnego. W roku 2005 jednostki terytorialne wszystkich szczebli na cele majątkowe wydatkowały łącznie 556,3 mln zł, co stanowi 3,1% nakładów krajowych, przy czym Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wydatkował 1,7% środków będących w dyspozycji województw a samorzady gminne wydatków majątkowych gmin. Udział wydatków inwestycyjnych poniesionych przez jst w roku 2005 w ogólnej wartości wydatków budżetowych wynosił 17,5% (w kraju 17,1%). Wysoką aktywność inwestycyjną wykazują przede wszystkim gminy – 18,2% (w kraju 16,7%) oraz powiaty.

Przemysł

12. Przemysł Województwa Świętokrzyskiego ukształtowany został w ścisłym powiązaniu z istniejącymi tu zasobami surowców skalnych, chemicznych i energetycznych oraz z wielowiekowymi tradycjami związanymi z wytwarzaniem i obróbką metali. Duże zasoby różnorodnych kopalin stanowiły i stanowią dobre zaplecze do rozwoju produkcji materiałów budowlanych. W rejonie Kielc oraz południowo-zachodniej części województwa występuje duża koncentracja przemysłu wydobywczego kopalin i przeróbki surowców skalnych, w tym wapieni dla przemysłu cementowego i wapienniczego. Przemysł cementowy to również północno-wschodnia część województwa (Ożarów). Na południowym obszarze województwa występują cegielnie i inne zakłady branży budowlanej, tam też ma miejsce największa w kraju produkcja wyrobów gipsowych wytwarzanych przez zakłady zlokalizowane na Ponidziu, a zwłaszcza w gminie Pińczów. Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych stanowi aż 23,2% wartości sprzedanej produkcji przemysłu w roku 2005.

13. Reprezentatywnym dla województwa jest także przemysł metalurgiczny, maszynowy, odlewniczy i precyzyjny, w tym szczególnie produkcja rur, armatury, łożysk tocznych, kotłów centralnego ogrzewania. **W województwie produkuje się również stal i wyroby hutnicze (huta w Ostrowcu Świętokrzyskim).** Produkcja wyrobów z metali stanowi 10,4%, zaś produkcja maszyn i urządzeń stanowi 7,3% wartości produkcji sprzedanej przemysłu w roku 2005. Istotną rolę odgrywa przemysł spożywczy –15,7% produkcji sprzedanej województwa, który w latach 2000-2005 odnotował ponad 170% dynamikę wzrostu (w cenach bieżących). Przemysł ten zdominowany jest przez średnie i duże prywatne zakłady. Najprężniej rozwijające się branże to: mięsna, mleczarska, młynarska, cukiernicza i owocowo-warzywna. Ponadto duże znaczenie mają usługi poligraficzne i kolporterskie.

14. Budownictwo stanowi dla Świętokrzyskiego istotną szansę rozwoju społeczno-gospodarczego. W budownictwie wytwarza się 7,3% Wartości Dodanej Brutto w województwie, co jest najwyższym wskaźnikiem w skali kraju (średnio – 5,3%). Surowce mineralne występujące w Świętokrzyskim stanowią podstawę rozwoju przemysłu mineralnego, który reprezentują znane w kraju przedsiębiorstwa takie jak: Cementownia Dyckerhoff S.A., Zakłady Przemysłu Wapienniczego „Truskawica” S.A. Lhoist Bukowa Sp. z o.o., Lafarge Cement Polska S.A., Zakłady Przemysłu Gipsowego „Dolina Nidy” S.A., „NIDA-GIPS” Sp. z o.o., Cementownia „Ożarów” S.A., Kopalnia Wapienia „MORAWICA”.

15. W regionie rozwija się Świętokrzyskie Zagłębie Odlewniczo-Kooperacyjne, nawiązujące do tradycji Zagłębia Staropolskiego oraz przedwojennego Centralnego Okręgu Przemysłowego. Do podmiotów gospodarczych współpracujących w ramach

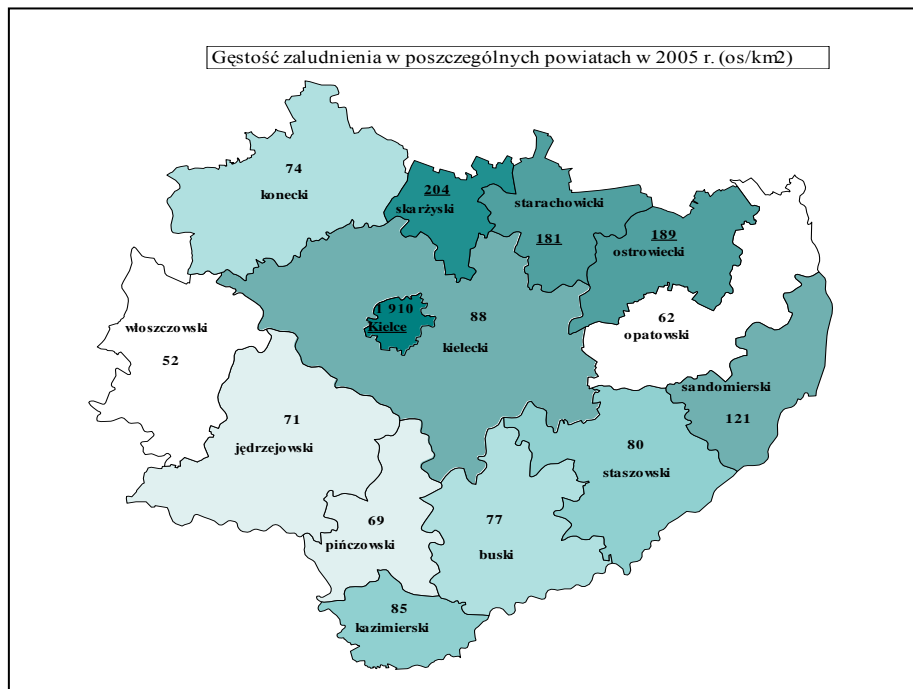
klastra odlewniczego należą m.in. odlewnie, zakłady obróbki mechanicznej, obróbki cieplnej, cynkownie. Firmy zrzeszone w Świętokrzyskim Zagłębiu Odlewniczo-Kooperacyjnym podejmują działania mające na celu rewitalizację swego majątku, oraz wdrożenia nowoczesnych technik i technologii, co stawia tę branżę w gronie najbardziej rozwijowych i proinnowacyjnych gałęzi regionalnej gospodarki.

Zasoby ludzkie

Zagadnienia demograficzne

16. Analiza wskaźników ludnościowych wskazuje na **niekorzystne trendy procesów demograficznych**. Okres transformacji ustrojowej i społeczno-gospodarczej rozpoczęty z początkiem lat 90-tych charakteryzuje się podobnie jak w całym kraju, spadkiem przyrostu naturalnego, malejącą liczbą zawieranych małżeństw oraz niską mobilnością przestrzenną ludności. Przyrost naturalny w 2005 r. w przeliczeniu na 1000 ludności daje wskaźnik w wysokości (-) 1,7 i od kilku lat wciąż spada. Ujemny przyrost naturalny należy traktować jako zjawisko wynikające przede wszystkim z ogólnokrajowych tendencji demograficznych, których elementem jest sukcesywny spadek liczby urodzeń. Tendencje te w skali kraju wynikają z przyczyn ekonomicznych oraz zmian w sferze obyczajowości społecznej.
17. W strukturze ludności wg płci w 9 grupach wiekowych aż do 54 roku życia przeważają mężczyźni – na 100 mężczyzn przypada 96 kobiet, przy czym na 100 mężczyzn w wieku do 34 lat przypadają 94 kobiety w tej samej grupie wiekowej.

Mapa nr 3

Źródło: Rocznik statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2005 r.

18. Zaobserwować można wzrost napływu osób migrujących na tereny wiejskie oraz zwiększenie odpływu z miast. Wskaźnik salda migracji (na 1000 mieszkańców) dla Miasta Kielce wynosił w 2004 r. -6,7 i był najbardziej niekorzystny w województwie. Równocześnie wskaźnik ten dla powiatu kieleckiego ziemskiego osiągnął wartość dodatnią 5,0. Poza Miastem Kielce największy odpływ ludności zanotowano w

powiatach: opatowskim, ostrowieckim i starachowickim (trzy osoby na 1000 mieszkańców).

Źródło: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_kobiety.pdf

19. Nowym zjawiskiem w ruchu wędrownym ludności są **migracje zagraniczne**. W 2005 r. na terenie województwa zameldowało się na pobyt stały z zagranicy 113 osób, zaś w tym czasie za granicę wymeldowały się 128 osoby. Należy domniemywać, że w rzeczywistości z województwa za granicę wyemigrowało o wiele więcej osób, niż ukazane jest w oficjalnych statystykach. Trend ten zaobserwować można szczególnie wśród ludzi młodych, poszukujących za granicą pracy.
20. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 62,44% ludności województwa (wg danych za 2005 r.). Wartość ta jest nieznacznie niższa niż średnia krajowa (63,9%). Grupa ta zwiększa swą liczebność od początku lat dziewięćdziesiątych. W roku 2005 na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadało 601 osób w wieku nieprodukcyjnym - dla porównania: w 1990 – 798 osób, w 1995 r. - 754 osoby, w (w kraju odpowiednio: 1990 – 739, 1995 – 705, 2005 – 563).
21. Systematycznie maleje liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym z 30,2% w roku 1990 do 20,56 % na koniec 2005 roku. W kraju wskaźniki te wynoszą odpowiednio 29,6 % i 20,60 %. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w kraju zwiększył się z 14,8% w 1990 r. do 15,43 % w 2005 r. W miastach województwa udział ten wynosi 15,45%, a na wsi 15,39 %.

Rynek pracy

22. Liczba pracujących w końcu 2005 roku w Województwie Świętokrzyskim wyniosła ogółem 434 831 osób, z czego w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie – 144 051 osób, w przemyśle – 78 561 osób, w handlu – 60 879 osoby, w edukacji – 30 737 osoby, w ochronie zdrowia – 25 516 osób, w transporcie i łączności – 20 410 osoby, w budownictwie – 18 082 osoby.

Świętokrzyskie należy do grupy regionów o najniższych wskaźnikach: aktywności zawodowej 54,3% (10 miejsce), niższym o 0,6 pkt od średniej krajowej oraz wskaźniku zatrudnienia 44% (11 miejsce), niższym o 1,2 pkt od przeciętnego w kraju.

Tendencje zmian w strukturze zatrudnienia w województwie są zbliżone do trendów ogólnokrajowych. **Systematycznie rośnie poziom zatrudnienia w sektorze usług, spada natomiast procentowy udział zatrudnienia w sektorze przemysłu i budownictwa.**

23. Największy spadek poziomu zatrudnienia w latach 2000 – 2004 miał miejsce przede wszystkim w powiatach o charakterze przemysłowym, w których przebiegające procesy prywatyzacji przedsiębiorstw oraz restrukturyzacji poszczególnych gałęzi przemysłu wiązały się ze zwolnieniami pracowników. W 2005 r. powiatami o najwyższej stopie bezrobocia były: skarżyski (31,5%), konecki (30,1%), kielecki (27,2%), ostrowiecki (26,5%) oraz starachowicki (25,2%). Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: buskim (12,2%), kazimierskim (12,8%) i pińczowskim (15,2%).

24. Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2005 roku w Województwie Świętokrzyskim wyniosła 20,6 i była niższa niż w roku 2004 o 1,4 punktu.

Wykres nr 4

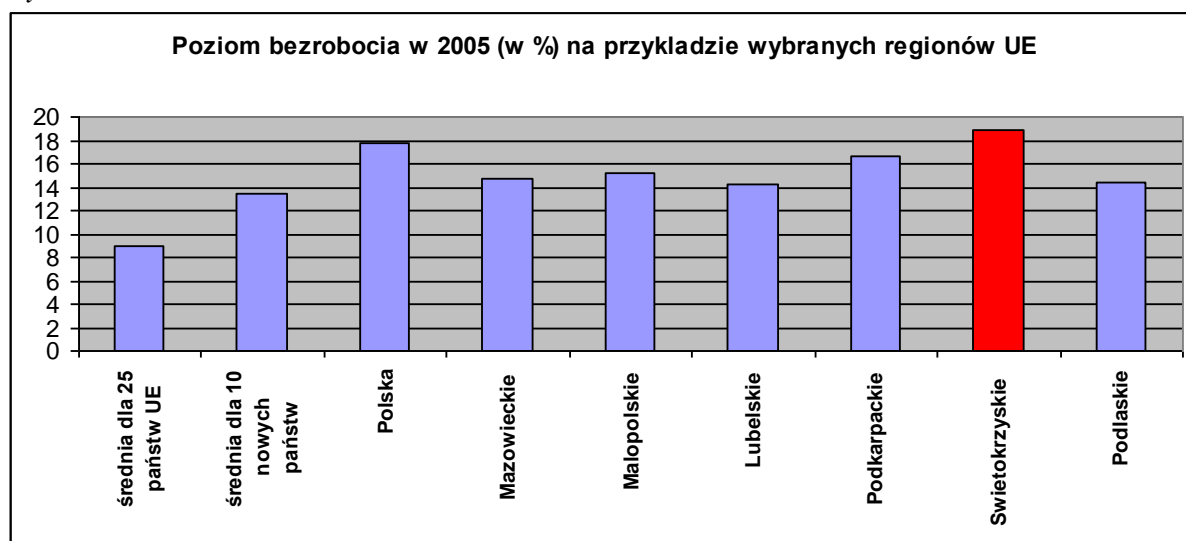
Źródło – Roczniki statystyczne 1998 – 2004.

Z ogólnej liczby bezrobotnych 51,28 % stanowiły kobiety. Ponad 55% łącznej liczby bezrobotnych stanowili mieszkańcy wsi, z których tylko ok.13,2% miało prawo do zasiłku. Prawo do zasiłku przysługuje tylko 11,39 % ogółu bezrobotnych. W ramach systemu statystyki publicznej w Polsce nie są agregowane dane dotyczące ukrytego bezrobocia na terenach wiejskich. Wiadome jest, że wieś świętokrzyska jest przeludniona, co prowadzi do utrzymywania się nadmiernej, w porównaniu z wytwarzanym produktem, liczby osób. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy były przemiany ustrojowe w Polsce na początku lat 90-tych.

W ostatnich latach na skutek zmniejszonego popytu miast na wiejską siłę roboczą wiele osób utraciło pracę w mieście i wróciło na wieś. W związku z tym przybrało na sile zjawisko ukrytego bezrobocia. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego zamieszczonymi w dokumencie pn. „Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2000 roku” (stan na dzień 31 grudnia 2000 roku) ukryte bezrobocie na terenie województwa świętokrzyskiego oscyloowało w granicach 57,6 tyś. osób. Sytuacja ta wyglądała inaczej w latach 80-tych. Na przykład w gminie Wąchock 84,2% zawodowo czynnych pracowało w rolnictwie, a z tego 33% pracowało dodatkowo poza miejscem swojego zamieszkania. Świadczy to o łączeniu pracy w rolnictwie z pracą w innych działach gospodarki, czyli licznej grupie osób dwuzawodowych. Co ciekawe najczęściej wyjazdów do pracy odnotowano z gmin, które zaliczone zostały do obszarów krytycznych i patologicznych. Analiza wskaźników poziomu życia i rozwoju społeczno – gospodarczego obszarów wiejskich regionu świętokrzyskiego pozwala zauważyć, iż pomimo zmniejszających się dysproporcji na linii miasto – wieś w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, te wciąż występują w dużym zakresie.

Zgodnie z dokumentem pn. „Świętokrzyski Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2007” opracowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach powszechną praktyką na obszarach wiejskich w świętokrzyskim jest także fakt, iż pomimo złej sytuacji ekonomicznej w gospodarstwach rolnych, mieszkańcy nie szukają pracy. Przyczyna tego stanu rzeczy są złe doświadczenia i przekonanie o bezskuteczności poszukiwania zatrudnienia.

Wykres nr 5

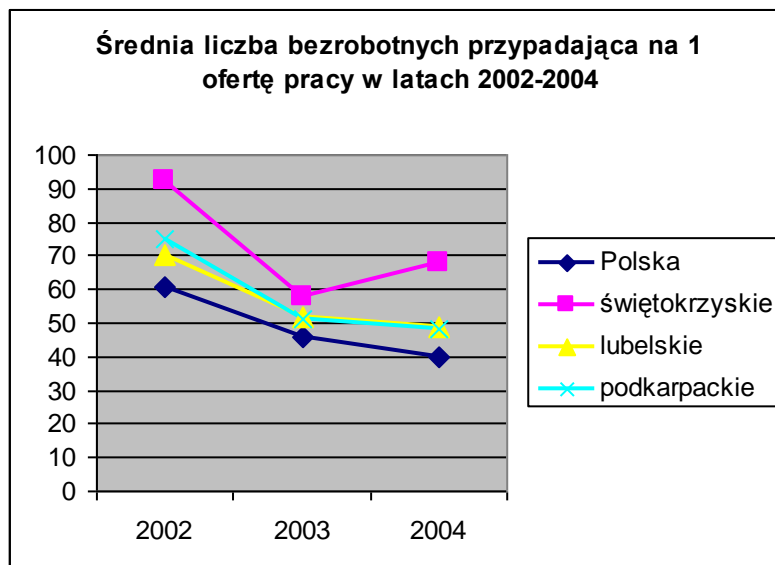
Źródło: Eurostat

25. Większość zarejestrowanych bezrobotnych to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Aż 33,3% bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (w kraju 32,6%); 25,5% bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej (w kraju 32,4%). Najmniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 7,8% (w kraju 5,5%) i średnim ogólnokształcącym – 8,6% (w kraju 7,6%). W Świętokrzyskim największą grupę (30%) stanowią bezrobotni w wieku 35 - 44 25-34 lata, spośród których aż 52% pozostaje bez pracy ponad 1 rok. W nieco lepszej sytuacji znajdują się bezrobotni w grupie do lat 24, do których kierowane są specjalne instrumenty (staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy), dzięki czemu odsetek osób pozostających bez pracy ponad 1 rok wynosi 37,7%. W krajach Unii

Europejskiej poziom bezrobocia wśród osób do 25 roku życia jest ponad dwukrotnie niższy (18,5%).

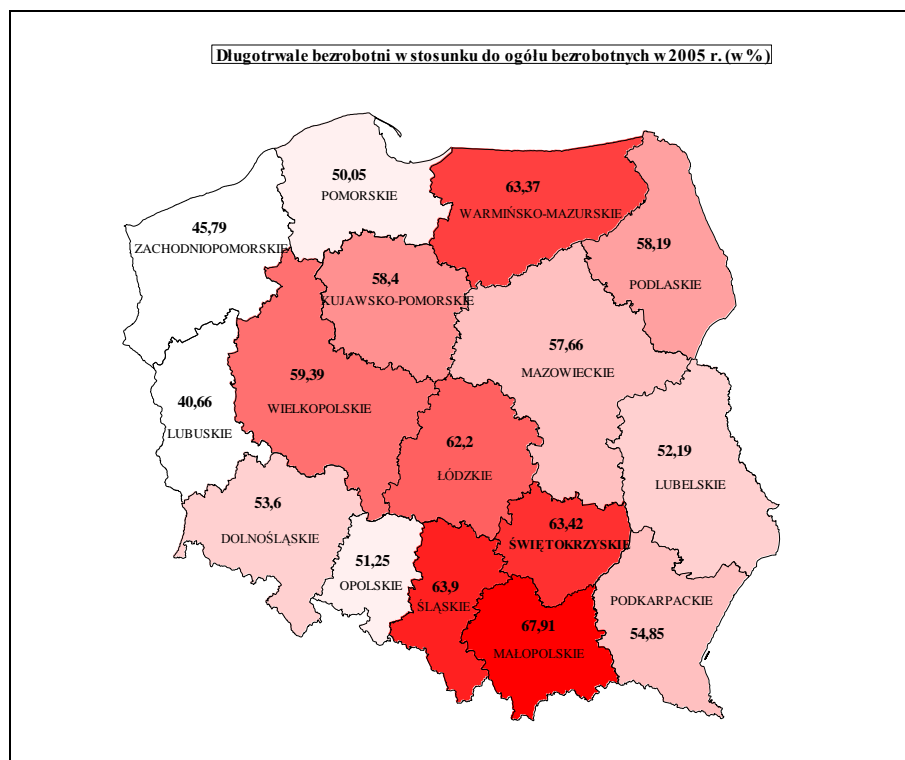
Świętokrzyskie jest regionem o najwyższej średniej liczbie bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy.

Wykres nr 6

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach: *Analiza i ocena sytuacji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w 2005 roku*

Mapa nr 4

Źródło: *Rocznik statystyczny województw 2005 r.*

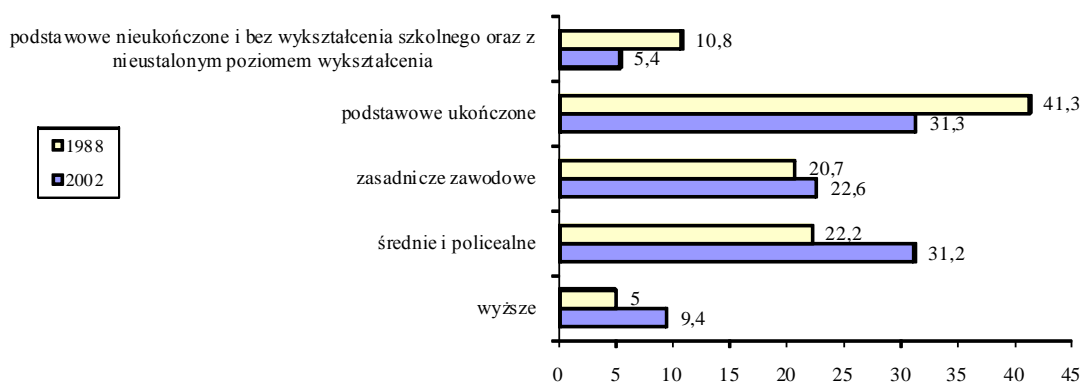
Nauka i edukacja

26. W Województwie Świętokrzyskim na przestrzeni lat szkolnych 2000/01-2005/06 obserwuje się spadek liczby uczących się we wszystkich typach szkół, co spowodowane jest głównie tendencjami demograficznymi. Liczba uczniów zmalała z 259,9 tys. w roku szkolnym 2000/01 do 222,8 tys. w roku szkolnym 2005/06, tj. o 14,3%. Wprowadzone zmiany w strukturze kształcenia ponadpodstawowego skutkowały zmniejszeniem udziału uczących się w zasadniczych szkołach zawodowych z 20,75% w roku szkolnym 2000/2001 do 11,07% w 2005/2006 i wzrostem udziału uczących się w szkołach średnich kończących się egzaminem maturalnym z 79,25% w roku szkolnym 2000/2001 do 88,93% w 2005/2006. **Problemem pozostaje zróżnicowanie poziomu kształcenia pomiędzy wsią i miastem, niedostosowanie bazy materialnej szkolnictwa na wsi i zbyt niska dostępność dla młodzieży pochodzącej z obszarów wiejskich liceów ogólnokształcących i profilowanych, stwarzających absolwentom możliwość kontynuowania nauki na poziomie wyższym.**

27. Wśród ludności województwa powyżej 15 roku życia 31,3% stanowią osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym. Podobnie liczna grupa mieszkańców regionu (31,2%) posiada wykształcenie średnie i policealne, zaś 22,6% - zasadnicze zawodowe. Osoby z wyższym wykształceniem stanowią 9,4% ogółu ludności powyżej 15 roku życia.¹

Wykres nr 7

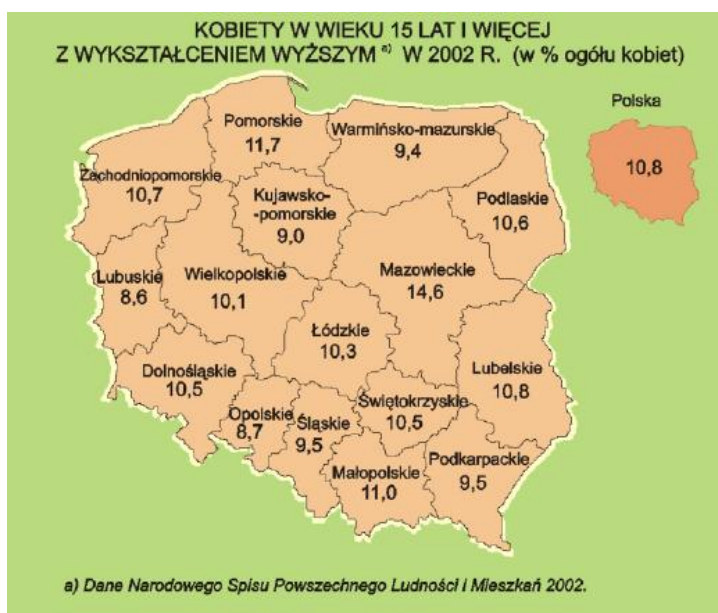
Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002 (w %)²

28. Porównując poziom wykształcenia ludności w latach 1988 i 2002, zaznaczył się wyraźny wzrost odsetka osób z wykształceniem wyższym (odpowiednio 5,0% i 9,4%) oraz osób z wykształceniem średnim i policealnym (kolejno 22,2% i 31,2%), natomiast zmniejszył się odsetek osób z wykształceniem podstawowym ukończonym: z 41,3% w 1988 r. do 31,3% w 2002 r. (tj. o 10,0 punktów procentowych). Populacją lepiej wykształconą są kobiety, spośród których 10,5% posiada wyższe wykształcenie (7-8 miejsce w kraju).

¹ Raport z wyników spisów powszechnych 2002 - Województwo Świętokrzyskie, Urząd Statystyczny w Kielcach, s. 33

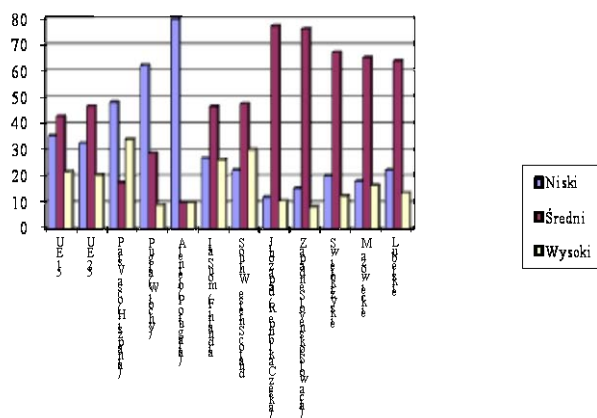
² ibidem, s. 33

Źródło: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_kobiety.pdf

Wykres nr 8

Województwo na tle regionów UE
Dostęp do edukacji osób w wieku 25-64 lat - odsetek liczby całkowitej 2002

Źródło: Nowe partnerstwo dla spójności – konwergencja, konkurencyjność, współpraca. Trzeci raport na temat spójności gospodarczej i społecznej

29. Na terenie Wojew

ództwa Świętokrzyskiego funkcjonuje 14 wyższych uczelni o zróżnicowanym profilu kształcenia. W roku akademickim 2005/2006 w regionie studiowało 64 042 osoby, w tym na studiach dziennych 23 314. Po raz pierwszy od kilku lat zmalała liczba studentów, co wynika z niekorzystnych procesów demograficznych. Liczba studentów szkół wyższych na 10 tys. mieszkańców wynosi w województwie 498,1 i plasuje świętokrzyskie na 12 miejscu w kraju. Pełnozatrudniona kadra naukowa wynosi w regionie 1967 osób (2005/06 r.). Blisko 58% studentów stanowią słuchacze uczelni państwowych – Politechniki Świętokrzyskiej (15%) oraz Akademii Świętokrzyskiej (43%). Na studiach dziennych kształcą się nieco powyżej 36% studentów, podczas gdy średnio w kraju 48,6%. Największą grupę studiujących stanowią kobiety - 58,6%, w tym na studiach dziennych ponad 39%.

30. Szkolenia i przekwalifikowania. Liczba mieszkańców województwa, biorących udział w szkoleniach lub chcących poszerzyć kwalifikacje z rok na rok stale wzrasta. W 2006 roku na szkolenia zawodowe organizowane przez Urzędy Pracy skierowano ogółem **4.113 osób**, w tym **1.368 kobiet**. W wyniku ukończonych szkoleń **pracę podjęły 1.534 osoby**, w tym **369 kobiet**. Najwięcej osób ukończyło kursy kierunkowe w następujących obszarach:

- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy 954, spośród których zatrudniono 378,
- języki obce 342, - ” - 105,
- pozostałe usługi 237, - ” - 115,
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna 219, - ” - 39,
- prace sekretarskie i biurowe 202, - ” - 35,
- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami 181, - ” - 31 osób.

Szkolenia lub kursy przekwalifikowujące organizowane są także przez szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, lub inne instytucje szkolące, które przyczyniają się do przygotowania kadr do konkurowania na rynku pracy. Liczba kursów odpowiednio wzrosła w latach 2004-2006 w związku z realizacją programów z funduszy unijnych.

31. Działalność badawczo-rozwojowa, w województwie w 2004 r. prowadzona była w 16 jednostkach. Do najbardziej znaczących instytucji w tej dziedzinie należą: Politechnika Świętokrzyska, Państwowy Instytut Geologiczny – Oddział w Kielcach, Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Sandomierzu. Zaobserwować można niedostateczne powiązanie sektora badawczo-rozwojowego z gospodarką.

32. Pod względem wielkości nakładów w sektorze B+R przypadających na 1 mieszkańca świętokrzyskie zajmuje ostatnie miejsce w kraju osiągając zaledwie 10% średniej krajowej. Bardzo niski jest również wskaźnik koncentracji aparatury naukowo-badawczej, który stanowi 0,7% wartości krajowej. Pozycja województwa w zakresie wynalazczości jest nieco lepsza niż w zakresie sfery badawczo-rozwojowej (12 miejsce pod względem liczby udzielonych patentów oraz 8 miejsce pod względem udzielonych praw ochrony wzorów użytkowych).

Tabela nr 1

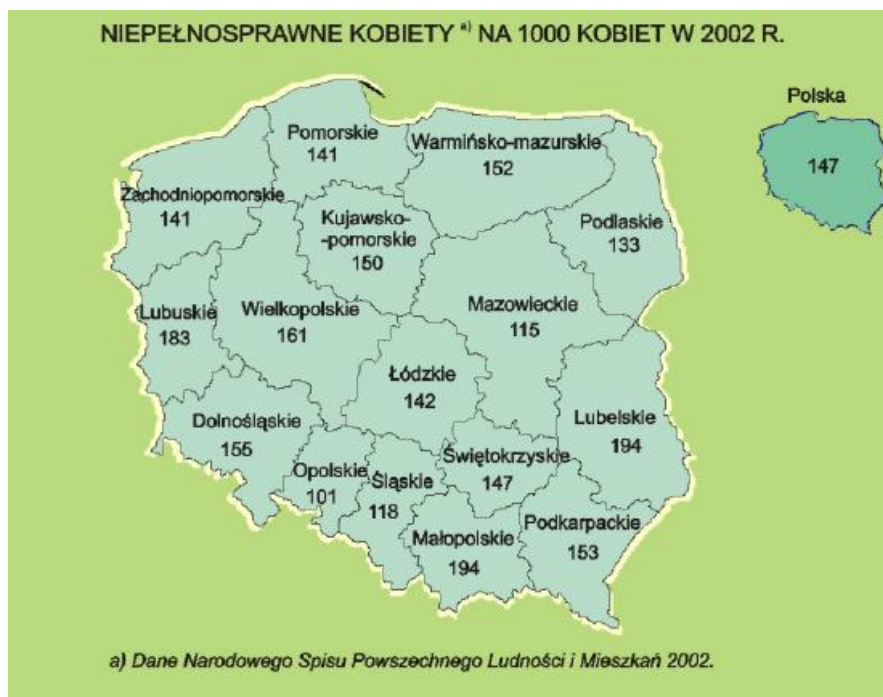
Udział nakładów na innowacje w przemyśle w stosunku do wielkości sprzedaży

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa wybranych sektorów											
	Ogółem				Sektor prywatny			Zakłady własności zagranicznej			Zakłady o liczbie pracujących 50-249	
	1999	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2002	2003
Polska	4,2	3,8	4,6	4,2	4,3	5,1	4,8	6,0	7,4	6,4	4,1	3,1
Świętokrzyskie	5,9	8,9	10,2	7,2	11,0	12,2	8,1	12,6	14,0	16,8	2,6	2,4

Źródło: Wanda Maria Gaczek: *Potencjał naukowo-badawczy regionów a ich innowacyjność w aspekcie realizowania celów Strategii Lizbońskiej*; Ekspertyza dla MGPIPS; Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, 2004,

Ochrona zdrowia

33. Stacjonarna opieka zdrowotna w województwie świadczona jest przez 23 szpitale ogólne (w tym 2 prywatne), dwa szpitale psychiatryczne, 14 zakładów opiekuńczo-leczniczych, 1 zakład pielęgnacyjno - opiekuńczy oraz 1 zakład paliatywno-hospicyjny. Pod względem liczby łóżek w szpitalach przypadających na 10 tys. mieszkańców województwo zajmuje 10. miejsce w kraju, wskaźnik województwa - 45,0 łóżek na 10 tys. mieszkańców jest o 2,0 niższy od średniej krajowej. Powyższe dane nie odzwierciedlają jednak rzeczywistych różnic w jakości i dostępie do usług medycznych, a szczególnie w dostępie do lekarzy specjalistów oraz badań diagnostycznych. W świętokrzyskim na jeden punkt mammografii lub jeden zestaw angiografii przypada dwukrotnie więcej osób niż średnio w kraju. Województwo nie dysponuje m.in. wydzielonymi łózkami dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.
34. Na terenie Województwa Świętokrzyskiego znajduje się 449 zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Wśród nich blisko połowę stanowią niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, których liczba stale wzrasta. Liczba zatrudnionego podstawowego personelu medycznego ulega systematycznemu zmniejszaniu.
35. **W skali województwa obserwuje się niedofinansowanie infrastruktury ochrony zdrowia.** Sytuacja finansowa samorządów wpłynęła na ograniczenie tempa i zakresu prowadzonych zadań inwestycyjnych.
36. **Ważną dziedziną ochrony zdrowia w województwie jest leczenie uzdrowiskowe.** Na terenie województwa świętokrzyskiego znajduje się 11 sanatoriów z 1491 łózkami oraz trzy szpitale uzdrowiskowe z 534 łózkami (7 pozycja w kraju). W Województwie Świętokrzyskim rocznie leczy się ponad 6% pacjentów objętych w Polsce leczeniem uzdrowiskowym. Infrastruktura leczenia uzdrowiskowego zlokalizowana jest głównie na terenie powiatu buskiego – w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju. W miejscowościach tych leczenie realizowane jest zarówno systemem sanatoryjnym jak i ambulatoryjnym, kuracjusze mają możliwość skorzystania z zakładu przyrodoleczniczego oraz rehabilitacji, a także fizykoterapii. W latach 2000-2004 liczba kuracjuszy wzrosła o ponad 4 tys. osób. Szczególną rolę uzdrowisk w regionie należy rozpatrywać nie tylko w aspekcie ochrony zdrowia, ale również i turystyki, jako że turystyka specjalistyczna (w tym uzdrowiskowa) staje się powoli specjalnością województwa świętokrzyskiego.

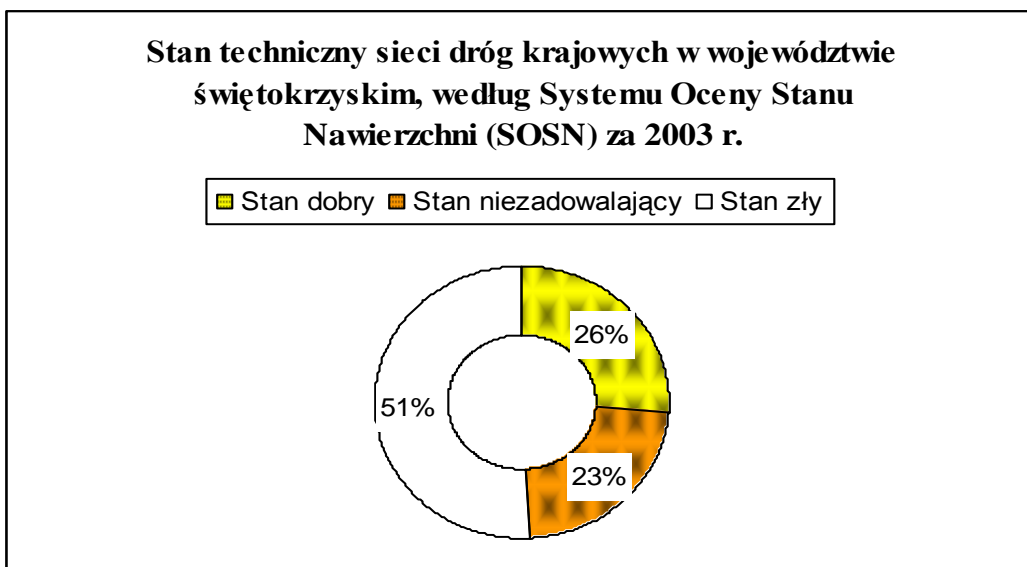
Źródło: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_kobiety.pdf

Infrastruktura

Infrastruktura komunikacyjna

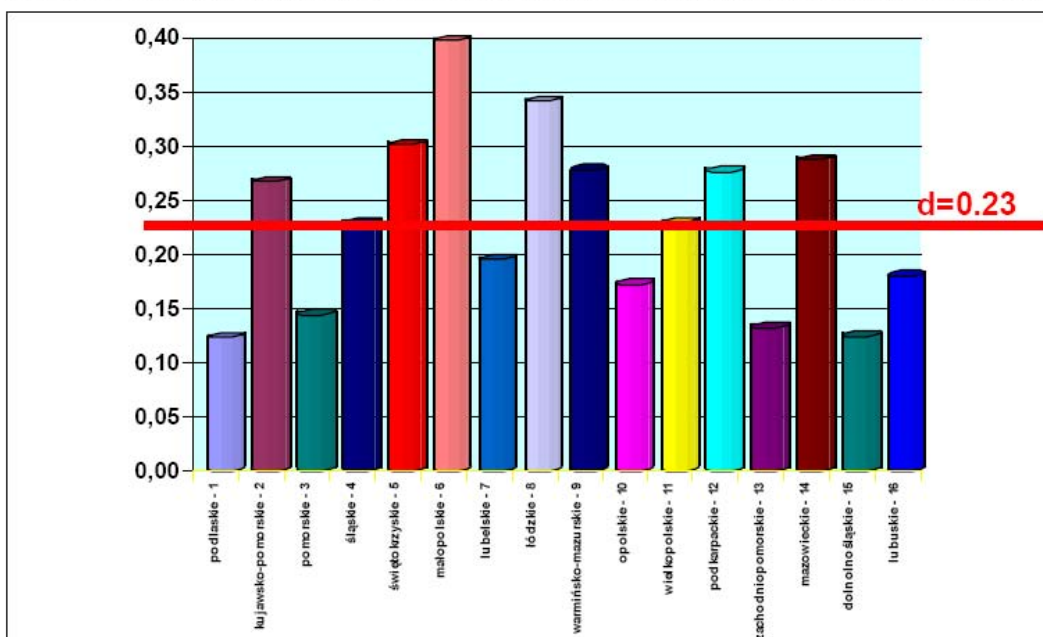
37. W porównaniu z większością województw oraz regionów Unii Europejskiej istnieje wyraźna dysproporcja w zakresie wyposażenia infrastrukturalnego na niekorzyść świętokrzyskiego. W dziedzinie transportu zauważyć można dominującą rolę transportu kołowego drogowego. Co prawda w 2005 na 100 km² powierzchni województwa przypadało ok. 103,6 km dróg o utwardzonej nawierzchni (daje to świętokrzyskiemu miejsce w czołówce regionów), ale jedynie 52 km stanowią drogi dwujezdniowe. Również stan techniczny dróg nie jest zadowalający. Według danych Systemu Oceny Stanu Nawierzchni (SOSN) za 2003 r. tylko 25,8% sieci dróg krajowych jest w stanie dobrym, 22,6% w stanie niezadowalającym i 50,2% w stanie złym. Równie niekorzystnie kształtuje się ten stosunek odnośnie dróg wojewódzkich. Szacuje się, że około 313 km jest w stanie dobrym i zadowalającym, 479 km w stanie ostrzegawczym i 250 km w stanie złym.

Wykres nr 9

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Rysunek 8. Rozkład wskaźnika natychmiastowych potrzeb remontowych w województwach (stan zły)

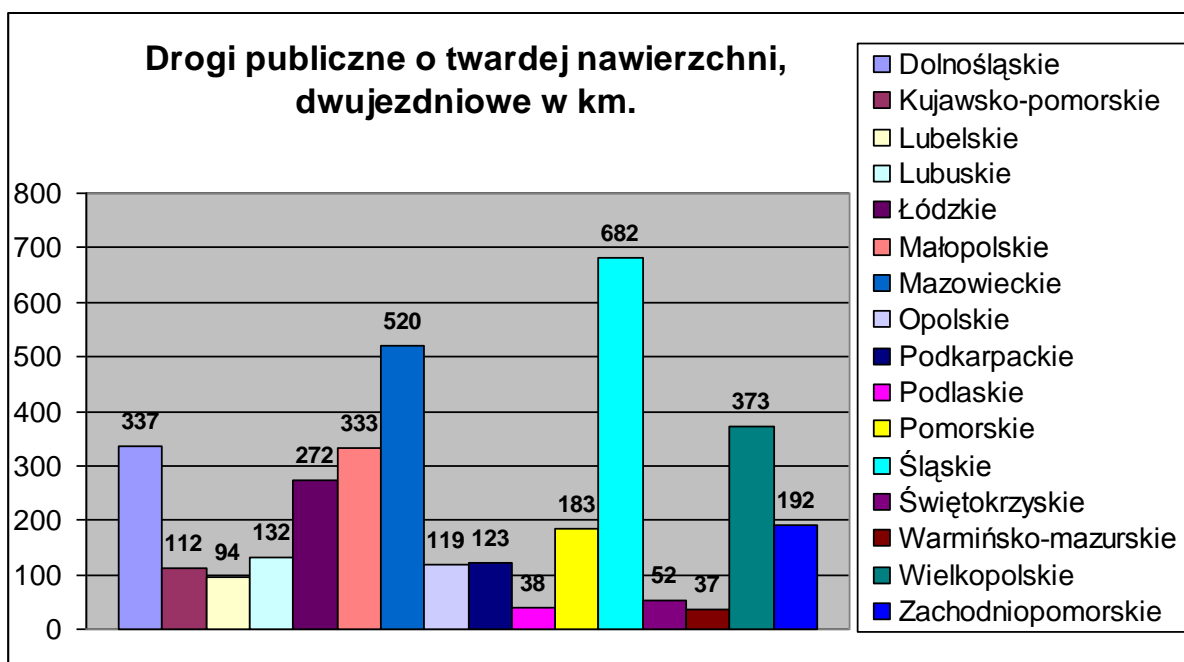
Województwo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Średnia
Wskaźnik (d)	0,12	0,27	0,14	0,23	0,30	0,40	0,19	0,34	0,28	0,17	0,23	0,27	0,13	0,29	0,12	0,18	0,23

Źródło:

http://www.gddkia.gov.pl/article/systemy_diagnostyki_sieci_drogowej/system_oceny_stanu_nawierzchni/index.php?id_item_tree=ac577a5cac865affcd848714ee14ce85

38. Sieć drogowa województwa świętokrzyskiego liczy 12 084 km, z czego długość dróg krajowych wynosi 766 km. Na terenie województwa brak jest autostrad, a **długość dróg dwujezdniowych klasyfikuje województwo świętokrzyskie na 14. miejscu w kraju.**

Wykres nr 10

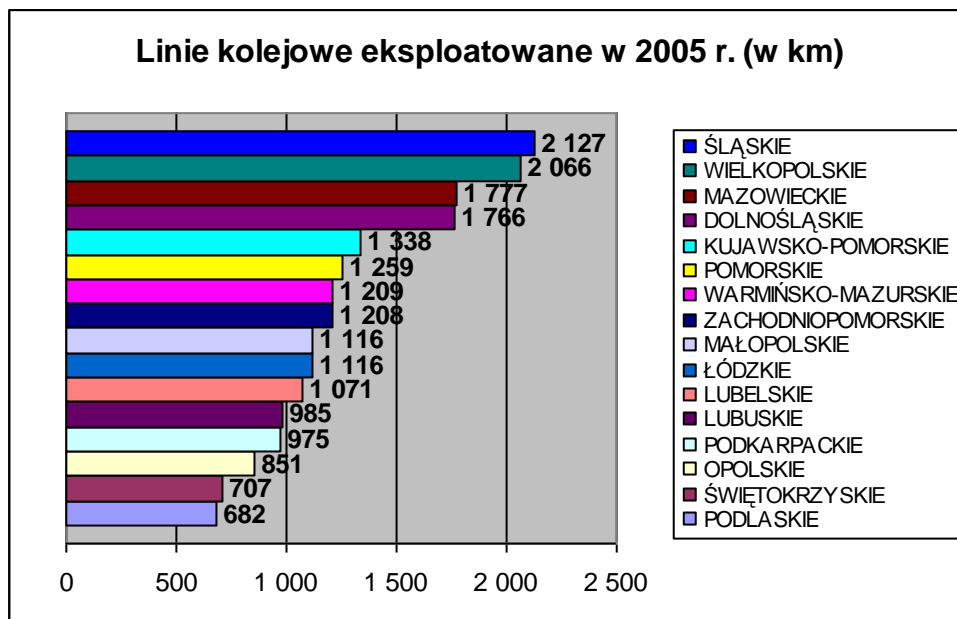

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2005 r.

39. **Region znajduje się również poza planowanymi korytarzami sieci autostrad.** Do dróg ekspresowych zaliczone są obecne drogi krajowe nr 7 na kierunku północ – południe i droga nr 74 na kierunku wschód – zachód. System dróg krajowych w regionie potencjalnie zapewnia dobre połączenie z wszystkimi sąsiednimi województwami. Przepustowość tych dróg jest jednak znacznie ograniczona. Szybki rozwój motoryzacji, a tym samym wzmożony ruch samochodów zarówno osobowych jak i ciężarowych na tych drogach spowodował, iż drogi projektowane i budowane w przeszłości nie spełniają obecnych wymagań. Najbardziej obciążona jest droga krajowa nr 7, gdzie średni dobowy ruch samochodowy osiąga wartość od 8 000 do 18 500 pojazdów na dobę. **Niedostateczny stan infrastruktury drogowej w regionie, w szczególności brak nowoczesnych dróg ekspresowych i autostrad, w poważny sposób utrudnia konkurowanie z ościennymi województwami o lokalizację nowych inwestycji i grozi dalszą peryferyzacją świętokrzyskiego. Ponadto powoduje niewystarczające powiązanie województwa z krajowymi ośrodkami wzrostu.**

40. **Obok drogowego - istotnym elementem systemu transportowego województwa świętokrzyskiego - jest transport kolejowy.** Pod względem gęstości sieci kolejowej region plasuje się nieco poniżej średniej krajowej (6,0 km/100 km², podczas gdy średnia dla kraju wynosi ok. 6,4 km/100 km²). W większości zelektryfikowane linie stanowią najbardziej ekologiczny środek transportu zarówno pasażerskiego, jak i towarowego. Przez teren województwa świętokrzyskiego przebiega 10 linii kolejowych o całkowitej długości 707 km, z czego ponad 84% przypada na linie krajowe. **Najistotniejsza dla województwa jest linia nr 8 Warszawa – Kraków o ruchu pasażersko – towarowym, która umożliwia połączenie z Warszawą i północną częścią Polski oraz województwami położonymi na południu tj. małopolskim, śląskim i podkarpackim.** Ponadto posiada ona duże znaczenie dla przewozów ładunków. Wykorzystywana jest do zaopatrzenia w węgiel elektrowni Połaniec i Kozienice oraz transportu z województwa surowców naturalnych, a także cementu i wapna.

Wykres nr 11

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank danych regionalnych.

41. W przyszłości większe znaczenie dla wzmocnienia potencjału inwestycyjnego i turystycznego województwa będzie miał **transport lotniczy**. W Masłowie, w odległości 8,5 km od centrum Kielc, położone jest lotnisko o łącznej powierzchni 72 ha. Dodatkowo, władze Miasta Kielce podjęły inicjatywę budowy nowego portu lotniczego, mającego pełnić funkcję wielofunkcyjnego lotniska regionalnego.

Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

42. Stan infrastruktury telekomunikacyjnej jest **relatywnie słaby**. Województwo świętokrzyskie zajmuje jedno z ostatnich miejsc w kraju pod względem liczby łączy na 1000 osób (246,1 łącz/na 1000 osób). Wskaźnik ilości łączy głównych przypadających na 100 mieszkańców na koniec grudnia 2005 roku wyniósł 39,3 w miastach i 12,4 na terenach wiejskich. Odpowiedni wskaźnik dla kraju wyniósł 40,75 w miastach i 15,06 na wsi. Najbardziej dynamiczny rozwój następuje w segmencie telefonii komórkowej. W 2003 roku w Polsce na 100 mieszkańców przypadało 45,6 abonentów (w 2002 r. – 36,4).

43. W roku 2002 świętokrzyskie zajmowało ostatnie miejsce w kraju pod względem dostępu do Internetu. Najniższy wskaźnik IPI³ odnotowano w województwie świętokrzyskim 47, najwyższy w mazowieckim 151.

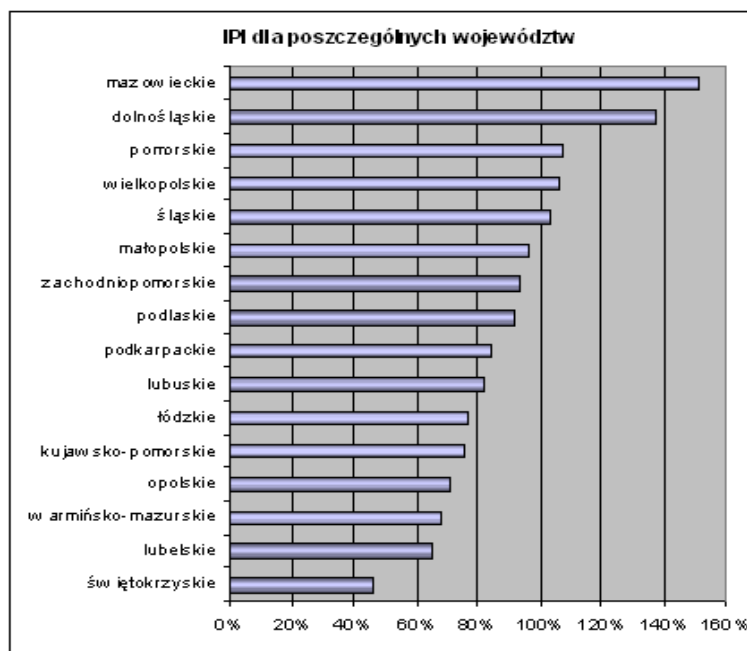
44. W Unii Europejskiej przed rozszerzeniem na różnorodne przedsięwzięcia wspierające rozwój społeczeństwa informacyjnego rokrocznie wydatkowanych było ok. 1,2 mld euro. W Polsce występują zapóźnienia nie tylko wobec starych krajów członkowskich, ale także wobec nowych członków Unii Europejskiej, co w poważny sposób może wpływać na konkurencyjność polskiej gospodarki. W województwie świętokrzyskim poziom usług internetowych jest zróżnicowany.

³ „Indeks Penetracji Internetu” (iloraz odsetka użytkowników Internetu z danego województwa w ogólnej liczbie internautów przez odsetek mieszkańców województwa w ogólnej liczbie ludności Polski).

Uzależnione jest to między innymi od wielkości miejscowości oraz stanu infrastruktury telekomunikacyjnej. Obok dominującego operatora telekomunikacyjnego (TP S.A.) działają również operatorzy prywatni działający jedynie na obszarze gmin. Generalnie można jednak stwierdzić, że stan ten jest niezadowolający. Problem ten dotyczy zwłaszcza mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Mają oni utrudniony dostęp do oferowanych w Internecie usług publicznych. **W województwie jedynie 30%⁴ gospodarstw domowych posiada komputer, z czego niespełna 12% jest podłączonych do Internetu. Aż 81% indywidualnych użytkowników Internetu korzysta z mało wydajnego łącza modemowego, a tylko 12,5% posiada stałe łącze.** Taki stan uniemożliwia praktycznie korzystanie z usług oferowanych w Internecie i zagraża znacznej liczbie mieszkańców województwa znalezienie się w grupie osób objętych zjawiskiem „wykluczenia cyfrowego”, tj. takich, które nie korzystają z rozwiązań technicznych ułatwiających zdobywanie informacji służącej poprawie ich warunków bytowych. Na podstawie przeprowadzonego przez CapGemini, Ernst&Young badania „Rozwój eGovernment w Polsce, 3 edycji badań” z 2004 roku wynika, że dostępność do stron www administracji w świętokrzyskim jest dość dobra (**96% gmin posiada stronę internetową**). Rozwój usług administracyjnych w województwie jest również stosunkowo dobrze rozwinięty – **42% usług administracyjnych w województwie jest oferowanych przez Internet (przy średniej krajowej 34%)**. Poziom rozwoju usług publicznych świadczonych drogą online w porównaniu do krajów Unii Europejskiej nie wzrósł znacząco w ostatnim czasie. Na podstawie danych z lat 2002-2004 różnica powiększa się – obecnie poziom informatyzacji krajów UE wynosi 66%, aż 32% więcej niż w Polsce.

Wykres nr 12

Indeks Penetracji Internetu dla poszczególnych województw

źródło: <http://www.ranking.pl/rap.php?stat=ipi>

⁴ Dane z raportu „Diagnoza Społeczna 2003” pod redakcją Janusza Czapińskiego i Tomasza Panka.

Infrastruktura energetyczna

45. W roku 2005 na terenie województwa świętokrzyskiego do sieci gazowej podłączonych było 161,6 tys. odbiorców gazu sieciowego. Długość sieci gazowej rozdzielczej na terenie województwa wynosiła 3624,4 km. Województwo świętokrzyskie zasilane jest w gaz poprzez gazociągi wysokiego ciśnienia zlokalizowane w północnej i wschodniej jego części. Część zachodnia i południowa nie jest aktualnie uzbrojona w sieć gazową. Więcej niż połowa gmin nie jest aktualnie objętych dostawą gazu sieciowego.
46. **W świętokrzyskim znajduje się jedna z największych w kraju, oparta na węglu kamiennym, konwencjonalna elektrownia blokowa w Połańcu**, która ma znaczący udział w zabezpieczeniu potrzeb energetycznych kraju. Region świętokrzyski charakteryzuje się stosunkowo niskim zużyciem energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca – 568,6 kW·h w miastach i 517,1 kW·h na wsi (w kraju odpowiednio 714,9 oraz 666,2). Linie niskiego napięcia stanowią znaczną część wszystkich linii elektroenergetycznych na terenie województwa świętokrzyskiego. Linie te są stosunkowo wyeksploatowane i wymagają znacznych nakładów na modernizację. **Niezbędna jest reelektryfikacja obszaru województwa**, która musi polegać nie tylko na odnowieniu starej infrastruktury elektroenergetycznej w celu ograniczenia strat przesyłowych i podniesienia jakości dostaw energii, ale również na zaopatrzeniu w energię nowych terenów inwestycyjnych przewidzianych do zabudowy na cele mieszkaniowe i gospodarcze.

Infrastruktura ochrony środowiska

47. Długość czynnej sieci wodociągowej w województwie wzrosła w ciągu 5 lat o 20,5%. W gminach wiejskich niewiele ponad 70% ludności korzysta z sieci wodociągowej. Niekorzystnie kształtują się relacje pomiędzy długością sieci kanalizacyjnej, szczególnie na obszarach wiejskich. Długość sieci kanalizacyjnej wzrosła w stosunku do 2000 roku o 1212 km, podczas gdy długość sieci wodociągowej wzrosła o 1906 km.. Na przestrzeni ostatnich 6 lat obserwuje się systematyczny spadek ilości ścieków w kraju, natomiast w **województwie świętokrzyskim występują zmienne trendy z tendencją wzrostu ilości ścieków wymagających oczyszczenia**. Odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków w województwie świętokrzyskim w % ogółu ludności wyniósł na koniec 2005 roku 47,4%, co stanowi wzrost w stosunku do roku 1999 o 7,9 punktów procentowych. **Pomimo realizacji szeregu zamierzeń inwestycyjnych w województwie dla poprawy stanu czystości wód powierzchniowych, takich jak budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa kanalizacji sanitarnej w miastach i gminach, stopień oczyszczania ścieków jest nadal niewystarczający, a ścieki nieczyszczone stanowią 5,4% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód powierzchniowych lub do ziemi**. Liczba połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych na wsiach wzrosła o 25% a połączeń kanalizacyjnych o 147,8%. Nadal jednak utrzymuje się znaczna dysproporcja pomiędzy liczbą połączeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Na obszarach wiejskich w roku 2000 do sieci kanalizacyjnej podłączone było niecałe 8% gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej. W roku 2005 było to 15,5%. W roku 2005 z sieci wodociągowej korzystało 70,9%, z sieci kanalizacyjnej 12,6%, natomiast z sieci gazowej 8% mieszkańców wsi. Pod względem liczby ludności wiejskiej korzystającej z oczyszczalni ścieków świętokrzyskie zajmuje 13 miejsce w kraju.

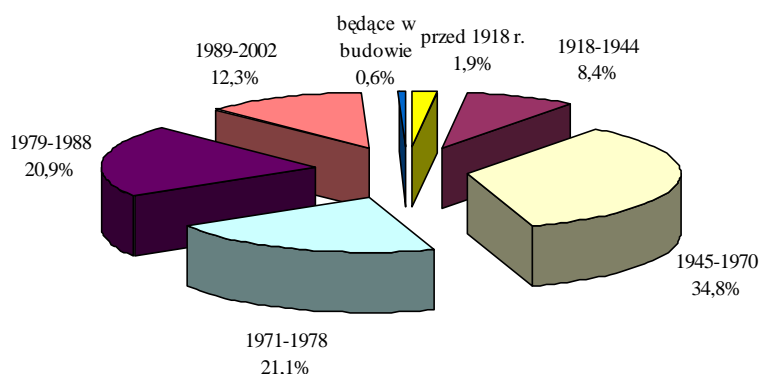
48. **Coraz bardziej racjonalne staje się gospodarowanie odpadami.** Ilość odpadów z wyłączeniem odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku na 1 km² zmniejszyła się od 2000 do końca 2005 roku o 16,8%. Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych w województwie jest ich składowanie na składowiskach. W województwie świętokrzyskim funkcjonuje 28 składowisk odpadów komunalnych, w tym 6 w miastach, zaś na wsi 22. Odpady z sektora gospodarczego przeznaczone do składowania to w większości odpady inne niż niebezpieczne i składowane są przede wszystkim na składowiskach będących własnością wytwórców odpadów. Największy udział, w ogólnej ilości wytwarzanych rocznie odpadów w sektorze gospodarczym, mają odpady nieorganiczne z procesów termicznych (mieszanki popiołowo-żużlowe oraz odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych) pochodzące głównie z elektrowni, hutnictwa żelaza i stali. Na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonuje 8 składowisk odpadów z sektora gospodarczego, w tym eksploatowanych jest 7. Ponadto od sierpnia 2004 r. funkcjonuje składowisko odpadów niebezpiecznych przeznaczone do składowania wyrobów zawierających azbest.

Mieszkalnictwo

49. Według „Raportu z wyników spisu powszechnego” w 2002 r. w województwie świętokrzyskim nastąpił przyrost liczby mieszkań w okresie od ostatniego spisu powszechnego z 1988 r. o 12,2%. Mieszkania zamieszkane stanowiły 92,7% ogółu mieszkań. Nieco ponad połowa (51,3%) mieszkań zamieszkałych znajdowała się w miastach. (w porównaniu z poprzednim spisem wartość ta wzrosła o 4,8%). Zasoby mieszkaniowe województwa świętokrzyskiego stanowiły 3,3% łącznych zasobów mieszkaniowych kraju. Mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych po 1944 r. stanowiły 89,2% ogółu zamieszkałych zasobów mieszkaniowych w regionie. Złożyły się na to z jednej strony efekty budownictwa mieszkaniowego, a z drugiej ubytki naturalne i wyburzenia, zwłaszcza zasobów starych. W ostatnim czasie wystąpiła istotna poprawa w wyposażeniu mieszkań w instalacje.

Wykres nr 13

Mieszkania zamieszkane według okresu budowy⁵

50. **Pod względem liczby osób przypadających na jedno mieszkanie województwo znajduje się na 7 pozycji w kraju (3,10, średnia dla kraju 2,99).** Przeciętna powierzchnia

⁵ Raport z wyników spisów powszechnych 2002 - Województwo Świętokrzyskie, Urząd Statystyczny w Kielcach, s. 76

użytkowa 1 mieszkania (70,6 m²) jest natomiast wyższa o 1,3 m² od przeciętnej krajowej (7 miejsce w kraju). Jednakże przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę 22,8 m² jest jeszcze o 0,4 m² niższa niż przeciętna krajowa. Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę najgorzej kształtuje się w mieście Kielce, największa natomiast powierzchnia na jedną osobę występuje w powiatach pińczowskim, buskim i kazimierski.

Zrównoważony rozwój obszarów miejskich

51. Rolę administracyjnego, kulturalnego i gospodarczego centrum regionu pełnią Kielce (209,5 tys. mieszkańców). **W systemie osadniczym kraju Kielce zaliczone są do krajowych ośrodków równoważenia rozwoju.** Funkcje regionalnych ośrodków wzrostu pełnią miasta: Ostrowiec Świętokrzyski (74,5 tys. mieszkańców), Starachowice (53,7 tys.), Skarżysko-Kamienna (49,7 tys.) oraz Sandomierz (25,3 tys.). Dla zrównoważonego, policentrycznego rozwoju całego regionu niezbędny jest wzrost ekonomiczny i rozwój społeczny takich ośrodków miejskich, jak: Końskie, Włoszczowa, Jędrzejów, Pińczów, Busko-Zdrój, Kazimierza Wielka, Staszów i Opatów.
52. Choć Kielce w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju zostały zakwalifikowane jedynie jako rozwijający się ośrodek miejski, to wyraźnie widać ukształtowane funkcje metropolitalne w mieście. Kielce podjęły inicjatywę polegającą na nawiązaniu współpracy z sąsiadującymi gminami, w celu utworzenia **Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego**. W dniu 26 sierpnia 2005 r. podpisana została deklaracja współpracy między gminami Kielce, Chęciny, Daleszyce, Górnio, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszków, Sitkówka Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk. Sygnatariusze deklaracji dostrzegli wzajemne powiązania funkcjonalne pomiędzy kierowanymi przez nich jednostkami samorządu terytorialnego i podjęli wolę współpracy na rzecz rozwoju Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego.
53. Zrównoważony rozwój obszarów miejskich w regionie wymaga intensyfikacji działań poprawiających sytuację w dzielnicach miast zmagających się z problemami odziedziczonymi głównie z przeszłości, a powiązanimi między innymi z procesami przekształceń własnościowych dużych zakładów produkcyjnych. Wsparcie winno być nakierowane na poprawę ich konkurencyjności, przede wszystkim poprzez promowanie inwestycji w rozwój społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności oraz zintegrowanie z głównym nurtem rozwoju gospodarczego i społecznego miasta i regionu.

Rozwój obszarów wiejskich

54. Województwo ma stosunkowo korzystne w skali kraju warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa. Pod względem jakości gruntów, agroklimatu oraz warunków wodnych świętokrzyskie plasuje się na poziomie wyższym niż średnia krajowa. Mimo korzystnych warunków dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, liczba gospodarstw ekologicznych jest stosunkowo niewielka (324 gospodarstwa stan na 31.08.2005 r.). Województwo świętokrzyskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem liczby zarejestrowanych gospodarstw ekologicznych.

W województwie świętokrzyskim znaczna część rolników, zwłaszcza posiadających małe obszarowo gospodarstwa, prowadzi produkcję metodami tradycyjnymi, przeznaczając ją

przede wszystkim na samozaopatrzenie własnych rodzin. Najwięcej, bo 67,7% stanowią gospodarstwa o powierzchni od 1,01 do 4,99 ha (w kraju 58,8%). Tylko 2,5% stanowią gospodarstwa większe niż 15 ha (w kraju 9,6%).

55. Tworzenie warunków do powstawania na obszarach wiejskich pozarolniczych miejsc pracy, jest jednym z najpoważniejszych wyzwań dla polityki rozwoju województwa. Istotną barierą wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna na wsi. Niedoinwestowane obszary wiejskie nie są atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów, a standard życia mieszkańców wsi jest znacznie niższy od przeciętnego. W latach 1999-observeduje się poprawę sytuacji w zakresie rozwoju infrastruktury komunalnej na wsi, jednakże dysproporcje pomiędzy miastem i wsią są nadal znaczące.
56. Możliwości rozwoju obszarów wiejskich są w znacznej mierze uwarunkowane położeniem wsi względem sieci komunikacyjnej oraz dostępnością do nowoczesnych systemów łączności – telefonii stacjonarnej, komórkowej oraz internetowej.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Turystyka

57. **Istotną dziedziną gospodarki z punktu widzenia możliwości dalszego rozwoju regionu jest turystyka.** Województwo zaliczane jest z jednej strony do atrakcyjnych w skali kraju ze względu na walory przyrodnicze i kulturowe, z drugiej zaś strony pod względem posiadanej bazy turystycznej zajmuje przedostatnie miejsce w kraju. Na dzień 31 lipca 2005 roku w województwie znajdowały się 119 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania (15 miejsce w kraju), w tym 31 hoteli (miejsce 13.). Ogółem w tych obiektach znajdowało się 8338 miejsc noclegowych, z tego 2782 w hotelach. W ciągu roku łącznie we wszystkich obiektach noclegowych udzielono 586,6 tys. noclegów dla 295,6 tys. osób, w tym 25,1 tys. turystów zagranicznych. Wśród turystów zagranicznych dominują turyści niemieccy (18,52%), włoscy (9,64%), francuscy (6,46%), brytyjscy (5,66%) oraz ukraińscy (5,56%). Turyści zagraniczni odwiedzający województwo stanowią zaledwie 0,58% liczby turystów zagranicznych przyjeżdżających do Polski.
58. **W województwie występuje relatywnie mała liczba tanich obiektów noclegowych** (domów wycieczkowych, schronisk młodzieżowych, kempingów, pól biwakowych czy kwater prywatnych) w stosunku do hoteli i pensjonatów. Problemem do rozwiązania jest podnoszenie standardów jakościowych istniejących obiektów i rozszerzenie oferty turystycznej (turystyka kwalifikowana, naukowa, szkolna, lecznicza, sakralna, agroturystyka). Duże dysproporcje występują również w rozmieszczeniu obiektów noclegowych na terenie województwa. Około 65% miejsc noclegowych znajduje się w Kielcach i północnej części województwa.
59. **Barierą w rozwoju turystyki jest przede wszystkim niedostateczna infrastruktura, nie tylko baza noclegowa, ale także infrastruktura komunikacyjna i infrastruktura ochrony środowiska zwłaszcza na obszarach wiejskich.** Poprawa stanu dróg (zdekaptalizowanych przez duże natężenie ruchu kołowego), zwiększenie stopnia skanalizowania i oczyszczania ścieków komunalnych, budowa nowych zbiorników

retencyjnych (spełniających funkcje turystyczne i przeciwpowodziowe) warunkują podwyższenie jakości oferowanych usług turystycznych.

60. W ostatnich latach obserwuje się rozwój nowej formy ruchu turystycznego – tzw. **turystyka biznesowa**. Rozwój tej nowej formy działalności jest ściśle związany z organizowaniem imprez służących promocji przedsiębiorczości lub organizowanych w formule targów. Pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy województwa ma bez wątpienia dynamiczny rozwój infrastruktury wystawienniczej. Targi Kielce zajmują pozycję wicelidera polskiego rynku targowego, za Międzynarodowymi Targami Poznańskimi. Aktualnie udział firmy w polskim rynku targowym wynosi około 17%. W 2005 roku w kieleckim ośrodku targowym odbyło się 31 imprez wystawienniczych, których łączna powierzchnia wraz ze specjalnymi terenami prezentacyjnymi i imprezami towarzyszącymi zajęła ponad 140 tysięcy m². W najbliższym okresie planuje się modernizację i rozbudowę infrastruktury Targów i stworzenie Międzynarodowego Ośrodka Kongresowo – Wystawienniczego.

Kultura, ochrona dziedzictwa kulturowego

61. Zaledwie trzy ze 181 teatrów i instytucji muzycznych działających w 2005 r. w Polsce miało swą siedzibę w województwie świętokrzyskim. W roku 2005 liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 mieszkańców wyniosła w województwie 210,6 (10 miejsce w kraju). W stosunku do roku 2000 liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności wzrosła o 14%.

62. Na terenie województwa w 2005 r. funkcjonowały 22 muzea (690 muzeów działających w skali kraju), które odwiedziło 539,6 tys. zwiedzających, co lokuje region na 14. miejscu w kraju. W świętokrzyskim w 2005 r. działało 14 kin stałych (536 w kraju -16. miejsce razem z opolskim) przy liczbie widzów na jedno kino wynoszącej 32 221(11 miejsce). W regionie znajduje się 119 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, z czego 60% na wsi. Na 3937 tego typu instytucji działających w kraju, daje to świętokrzyskiemu 15. pozycję.

63. **Województwo zajmuje ostatnie miejsce w kraju pod względem nakładów finansowych jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca.** W 2004 r. wskaźnik ten wyniósł 52,89 PLN (średnia dla Polski – 78,5 PLN). Bardzo źle wygląda także sytuacja województwa pod względem dostępności kultury w województwie.

Prezentacja regionu – dane podstawowe:

Nr ref.	Opis	2005	Polska	Źródło
	Obszar (w km ²)	11 708	312 685	Rocznik statystyczny województw
1.	% pola powierzchni	3,7	100,0	
	Liczba mieszkańców (tys. osób)	1 285,0	38 157,1	
2.	% liczby mieszkańców	3,4	100,0	
3.	Gęstość zaludnienia, liczba osób na km ²	110	122	
4.	Tempo urbanizacji (w%)	45,4	61,4	
5.	Liczba mieszkańców miast powyżej 100.000 mieszkańców - Kielce			

7.	PKB na 1 mieszkańca (% w 2004 r.)	77,4	100,0	
	PKB na 1 mieszkańca w PPP/UE 25	36,7	47,0	
6.	Zatrudnieni (pracujący) ze względu na sektor (%)			
	Rolnictwo	33,1	17,1	
	Przemysł	22,3	27,9	
	Usługi	44,6	55,0	
	Współczynnik aktywności (%)			
12.	Stopa bezrobocia (%)	20,6	17,6	
	Poziom wykształcenia			
	Niski	39,0	35,4	
	Średni	48,7	51,6	
	Wysoki	12,3	13,0	
11.	Wydatki na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca (w zł)	17	178	

3. Analiza i ocena wykorzystania wsparcia krajowego i zagranicznego dla województwa świętokrzyskiego

Zamieszczone poniżej informacje na temat wsparcia krajowego i zagranicznego dla województwa świętokrzyskiego nie zawierają danych o wszystkich programach pomocowych realizowanych w regionie. Przedstawiono najważniejsze programy, w ramach, których uzyskano największe wsparcie.

Pomoc krajowa

Kontrakt wojewódzki edycje 2001-2003, 2004 oraz 2005-2006

Od 2001 roku Samorząd Województwa w oparciu o zapisy ustawy z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz. U. z 2000 r. nr 48, poz. 550), uzyskał możliwość wspierania zadań z zakresu rozwoju regionalnego środkami pochodzącymi z budżetu państwa w ramach Kontraktu Wojewódzkiego.

Wykorzystanie środków budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań realizowanych w ramach Kontraktu wojewódzkiego w latach 2001-2005 przedstawia się następująco:

Tabela nr 2

Wykorzystanie środków budżetu państwa na dofinansowanie zadań w ramach Kontraktu Wojewódzkiego (w mln zł)

2001 ¹	2002	2003	2004 ²	2005 ³	2001-2005
90,1	59,5	60,2	34,0	15,7	259,5

1. bez środków pozostających w dyspozycji wojewodów lub ministrów właściwych
2. bez środków przeznaczonych na realizację inwestycji w ramach regionalnych pasażerskich przewozów kolejowych oraz na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach ZPORR i IW INTERREG III
3. bez środków przeznaczonych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach ZPORR i IW INTERREG III

W roku 2001 w kontrakcie wydzielono dodatkową pulę środków z budżetu państwa, które znajdowały się w dyspozycji wojewodów lub ministrów właściwych. W ramach tych środków 10 102 tys. zł zostało przekazane na dofinansowanie infrastruktury sportowej w województwie.

W latach 2004-2005 część środków przewidzianych na realizację kontraktu w kwocie 9 640 tys. zł posłużyła współfinansowaniu projektów w ramach ZPORR, a 12 500 tys. zł przekazano na zakup kolejowych pojazdów szynowych na rzecz PKP Przewozy Regionalne sp. z o.o.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW)

Wojewódzki Fundusz zgodnie z ustawowo określonymi kierunkami przeznaczają środki na dofinansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa.

W latach 2002 – 2005 WFOŚiGW wsparł projekty z zakresu: ochrony atmosfery, ochrony wód, gospodarki wodnej oraz ochrony powierzchni ziemi, w formie dotacji i pożyczek na łączną szacunkową kwotę 153 019 052 zł.

Fundusz Pracy

Zdecydowana większość wydatków z Funduszu Pracy (w 2000 r. 87,9%, w 2004 r. 85,3%) przeznaczana była na pasywne formy tzn. wypłaty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków i świadczeń przedemerytalnych.

Tabela nr 3

Struktura wydatków Funduszu Pracy (w tys. zł.)

Wyszczególnienie wydatków	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Pasywne formy	180 488,40	268 961,40	336 999,60	380 536,70	375 596,50	312 570,00	-
Aktywne formy	52 438,10	37 132,20	30 232,60	33 334,30	65 713,30	54 044,70	88 267,20
Ogółem	232 926,50	306 093,60	367 232,20	413 871,00	441 309,80	366 614,70	-

Wśród aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu dominują staże, prace interwencyjne oraz szkolenia i przekwalifikowania.

Środki Funduszu Pracy angażowane są także w realizację wojewódzkich programów mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy i likwidację negatywnych skutków bezrobocia oraz we współfinansowanie programów realizowanych w oparciu o środki zagraniczne w części dotyczącej rozwoju zasobów ludzkich. Wśród tych programów wymienić należy:

- Regionalny Program Przeciwdziałania i Łagodzenia Skutków Bezrobocia (koszt realizacji - 3 076 039 zł),
- Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich – Komponent B-1 Przekwalifikowania/Reorientacja lata 2001-2004 (zawarto 368 umów na łączną kwotę 22 154 328, 87 zł - 49% kredyt Banku Światowego, 51% budżet państwa)
- kolejne edycje Programu PHARE Spójność Społeczno-Gospodarcza Komponent - Rozwój Zasobów Ludzkich

Pomoc zagraniczna

Pomoc zagraniczna o istotnym wpływie na poprawę warunków społeczno – gospodarczych regionu odbywała się w ramach:

- Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW),
- pomocy przedakcesyjnej: Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza (edycje 2001, 2002 i 2003), Phare Odbudowa 2001 - I i II edycja, SAPARD,
- funduszy strukturalnych.

Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich - PAOW

Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW) został zaprojektowany z myślą o wspieraniu sektora rolnego w Polsce. Program realizowany był w oparciu o umowę kredytową nr 7013-0 POL, podpisaną w dniu 25 lipca 2000 r. między Rzeczpospolitą Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju.

PAOW składał się z czterech zasadniczych komponentów:

- Komponent A – mikrokredyt, (w województwie świętokrzyskim komponent A nie był realizowany)
- Komponent B – aktywizacja zasobów ludzkich,

- Komponent C – infrastruktura,
- Komponent D – zarządzanie Programem.

Wartość brutto wszystkich zadań zrealizowanych w regionie wyniosła ponad 80,3 mln zł, z czego środki PAOW stanowiły 37,6 mln zł, wkład własny jednostek samorządu terytorialnego – 31,4 mln zł, zaś dofinansowanie budżetu państwa – 11,3 mln zł (dane na podstawie *Raportu Końcowego z realizacji Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich*, opracowanego przez Wojewódzkie Biuro Wdrażania Programów w ramach Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego). W ramach PAOW nastąpiło kompleksowe wsparcie terenów wiejskich w województwie.

Pomoc przedakcesyjna

PHARE Spójność Społeczna – Gospodarcza

Od roku 2001 województwo zostało objęte kolejnymi edycjami programu Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza. Program Phare SSG składa się z trzech głównych komponentów:

- rozwój zasobów ludzkich (RZL),
- wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości (MŚP)
- projekty inwestycyjne, tworzące dogodne warunki rozwoju przedsiębiorczości (INFRA).

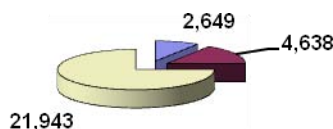
Tabela nr 4

Wielkość alokacji dla województwa świętokrzyskiego w ramach PHARE SSG (w mln euro)

PHARE SSG 2000	PHARE SSG 2001	PHARE SSG 2002	PHARE SSG 2003	PHARE SSG RAZEM
-	19,108	5,394	4,728	29,230

Wykres nr 14

Wielkość alokacji w ramach PHARE SSG wg komponentów (w mln euro)

■ RZL ■ MŚP ■ INFRASTRUKTURA

Komponent – rozwój zasobów ludzkich

Phare SSG 2001

W ramach komponentu RZL programu **Phare SSG 2001** realizowany był projekt Świętokrzyski Program Doskonalenia Kadr. Łączna wartość projektu wyniosła 2 379 390,00

euro: w tym wsparcie z Phare 1 784 542,50 euro, budżetu państwa 594 847,50 euro. Wydatkowanie środków wyniosło: 1 701 267,37 euro (środki Phare -1 251 727,13, budżet państwa - 417 242,38 oraz środki prywatne - 32 297,86 euro).

Zakontraktowanie środków w ramach komponentu RZL programu **Phare SSG 2002** w województwie wyniosło: 1 153 260,00 euro (w tym środki Phare - 864 945,00 euro, budżet państwa - 288 315,00 euro. Wydatkowano: 1 109 727,69 euro (w tym środki Phare - 832 295,76 euro, budżet państwa - 277 431,93 euro).

Na realizację komponentu RZL w programie **Phare SSG 2003** w latach 2005-2006 przewidziana została kwota 756 000 euro (środki Phare - 597 000 euro). Program znajduje się w fazie realizacji.

Komponent – wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

W ramach komponentu dotyczącego rozwoju MSP programu **Phare SSG 2001** realizowano następujące projekty:

- Program Rozwoju Przedsiębiorstw;
- Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych;
- Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych;
- Fundusz Dotacji Inwestycyjnych.

Realizacja komponentu MSP programu Phare SSG 2001 zakończyła się 15 listopada 2004 r. Zakontraktowanie środków wyniosło 11 390 414,15 euro, w tym środki Phare - 2 132 757,42 euro, budżet państwa - 710 919,14 euro, środki prywatne - 8 546 737,59 euro. Wydatkowanie środków osiągnęło poziom 10 320 733,00 euro (środki Phare - 1 954 426,27 euro, budżet państwa - 651 475,31 euro, środki prywatne: 7 714 831,42 euro).

Alokację środków na realizację komponentu – wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w ramach **Phare SSG 2002** oraz **Phare SSG 2003** przedstawia tabela:

Tabela nr 5

	Phare SSG 2002	Phare SSG 2003
Wartość całkowita projektu (w euro)	4 708 507,40	915 200,00
Środki Phare (w euro)	1 765 690,27	343 200,00
Budżet państwa (w euro)	297 519,00	114 400,00
Środki własne województwa (w euro)	291 044,43	-
Środki prywatne (w euro)	2 354 253,70	457 600,00

Komponent infrastrukturalny – duże projekty infrastrukturalne

W ramach komponentu INFRA programu Phare SSG na terenie województwa świętokrzyskiego realizowanych było 6 projektów infrastrukturalnych:

1. Rozwój Świętokrzyskiego Parku Narodowego
2. Rozwój turystyczny Buska Zdroju
3. Rozwój turystyczny Sandomierza
4. Stacja uzdatniania wody regionu Ponidzie
5. Rewitalizacja terenów po-przemysłowego w Ostrowcu Św.
6. Aktywizacja gospodarcza ośrodków poprzemysłowych w Starachowicach i Ostrowcu Św.

Koszt całkowity w/w projektów (zakontraktowanie) wyniósł 33,7 mln euro (wydatkowanie – 20 mln euro), wkład Phare (zakontraktowanie) – 21,9 mln euro,

(wydatkowanie – 17,3 mln euro), wkład budżetu państwa natomiast – 2,3 mln euro (wydatkowanie).⁶

Phare Odbudowa

Program Phare Odbudowa 2001 został uruchomiony decyzją Komisji Europejskiej i rządu RP na usuwanie skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu i sierpniu 2001 roku na terenie województw: świętokrzyskiego, podkarpackiego i małopolskiego. Memorandum Finansowe dotyczące przekazania środków na realizację Programu zostało podpisane w dniu 7 grudnia 2001 r. Dzięki dokonanej w lutym 2002 r. realokacji środków z Sectoral STRUDER Counterpart Funds (9,997 mln euro) możliwe było uruchomienie także II edycji programu.

Pomoc z Programu Phare 2001 ODBUDOWA realizowanego w dwóch edycjach przeznaczona została dla dwóch kategorii projektów:

- usuwanie skutków powodzi /USP /
- infrastruktura przeciwpowodziowa / IPP /

W ramach I i II edycji programu zakontraktowanie środków wyniosło 10 887 452,00 euro, w tym środki Phare - 9 615 696,00 euro, udział własny beneficjenta 1 271 756,00 euro, wydatkowanie środków ukształtowało się natomiast na poziomie 10 245 352,99 euro (środki Phare - 8 945 186,86, udział własny beneficjenta - 1 300 166,13 euro).

Ponadto w związku z powstałymi w Programie Phare Odbudowa 2001 II edycja niewykorzystanymi środkami (oszczędności, różnice kursowe, odsetki etc.). Pani Minister Krystyna Gurbiel wyraziła zgodę na refundację kosztów poniesionych przez gminy i powiaty z II edycji Programu na współfinansowanie inwestycji realizowanych w ramach Programu. Refundacja udziału własnego dla projektów z II edycji Programu wyniosła 540 420,00 euro.

W wyniku realizacji obu edycji Programu Phare Odbudowa 2001 udało się poprawić stan infrastruktury przeciwpowodziowej na terenie województwa.

SAPARD

Istotne wsparcie przekształceń w sektorze produkcji żywności oraz znacząca poprawa jakości infrastruktury obszarów wiejskich w województwie nastąpiła w wyniku realizacji programu SAPARD. Polska jest jedynym krajem spośród państw objętych wsparciem w ramach tego programu, który wykorzystał przyznaną pomoc w 100%, natomiast województwo świętokrzyskie może się pochwalić najwyższą liczbą złożonych wniosków w przeliczeniu na powierzchnię użytków rolnych.

W trakcie trwania programu uruchomiono w latach 2002 – 2005 następujące działania:

- Działanie I: Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych,
- Działanie II: Inwestycje w gospodarstwach rolnych,
- Działanie III: Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich,
- Działanie IV: Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.

Według danych Świętokrzyskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach realizacji programu zawartych zostało 1880 umów na łączną kwotę 302 516 077,14 zł. Kwota zrealizowanych płatności na 03 listopada 2006 r. wyniosła 235 182 624,02 zł.

Tabela nr 6

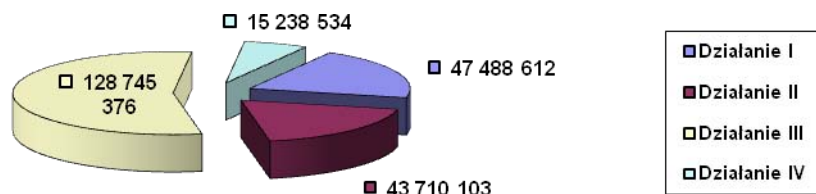
⁶ Wydatkowanie na dn. 30.09.2005 r.

Wykorzystanie środków z Programu SAPARD wg działań (w mln zł):

Działanie 1	Działanie 2	Działanie 3	Działanie 4	RAZEM
51,09	50,54	128,78	19,44	249,85

Wykres nr 15

Płatności (w zł) według Działań (stan na 03.11.2006 r.)

Fundusze strukturalne

Od 1 maja 2004 r. województwo uzyskało dostęp do funduszy strukturalnych UE. Wsparcie można było uzyskać w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006 (ZPORR).

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006

Alokacja środków dla województwa świętokrzyskiego w ramach ZPORR na lata 2004-2006 wynosi 133 078 133 euro.

Tabela nr 7

Realizacja ZPORR (dane na styczeń 2006 r.)

Priorytety ZPORR	Liczba złożonych wniosków	Wnioski wybrane do realizacji		Alokacja z funduszy UE na okres 2004-2006 (zł) 1 euro=3,8365 zł
		Liczba	Wartość dofinansowania z funduszy UE (zł)	
Priorytet I Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów	115	62	329 803 557,12	288 547 683,82
Priorytet II Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach	173	58	43 684 027,49	85 810 822,86
Priorytet III Rozwój lokalny	599 (Działanie 3.4 – 229)	194	169 246 177,64 (Działanie 3.4 – 87 wniosków o wartości 5 969 286,89zł)	136 195 750,00
Razem		314	542 733 762,25	510 554 256,68

Sektorowe Programy Operacyjne

Fundusze strukturalne w latach 2004-2006 wdrażane są również w ramach sektorowych programów operacyjnych:

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw 2004 – 2006 (*SPO WKP*);

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich 2004 – 2006 (*SPO RZL*);

Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004 – 2006 (*SPO ROLNICTWO*);

Sektorowy Program Operacyjny Transport 2004 – 2006 (*SPO TRANSPORT*);

Sektorowy Program Operacyjny Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb 2004 – 2006 (*SPO RYBY*).

Przy czym ostatni spośród nich odgrywa marginalną rolę na obszarze województwa świętokrzyskiego.

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw 2004 – 2006

Tabela nr 8

Zestawienie projektów SPO WKP dla województwa świętokrzyskiego (od początku uruchomienia Programu do końca marca 2006 r.)

Umowy (decyzje) o dofinansowanie projektu		Projekty zrealizowane	
Liczba	Dofinansowanie ze środków wspólnotowych (w mln zł)	Liczba	Poniesione wydatki (w mln zł)
105	51,9	26	2,6

Kwota dofinansowania, którą uzyskały podmioty z województwa świętokrzyskiego w ramach SPO WKP jest relatywnie niska w stosunku do dostępnej alokacji. Świadczy to o niskiej aktywności podmiotów gospodarczych i instytucji działających w sferze naukowo-badawczej.

Sektorowy Program Operacyjny Transport 2004 - 2006

W ramach tego Programu nie jest realizowany żaden projekt z terenu województwa.

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich 2004 – 2006

Tabela nr 9

Stan realizacji programów realizowanych w ramach SPO RZL w regionie (stan na koniec 2005 r.)

Liczba projektów zrealizowanych*	Projekty w trakcie realizacji**		Zarejestrowane wnioski
	Liczba	w mln zł	
5	42	27,5	22

*projekty, na które planuje się przedstawienie wniosku o płatność końcową w następnym okresie sprawozdawczym

**projekty, które w następnym okresie sprawozdawczym planuje się zaakceptować do realizacji na podstawie umowy o finansowanie projektu lub decyzji lub, na które nie planuje się w następnym okresie sprawozdawczym przedstawienia wniosku o płatność końcową

SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich

Według danych Świętokrzyskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach realizacji programu zawartych zostało 2818 umów na łączną kwotę 226 324 812,72 zł. Kwota zrealizowanych płatności na 03 listopada 2006 r. wyniosła 105 049 387,97 zł.

Tabela nr 10

Wykorzystanie środków z SPO ROLNICTWO wg działań (zł)

Działanie 1.1	Działanie 1.2	Działanie 1.5	Działanie 2.4	Działanie 2.6	RAZEM
105 253 919	31 450 000	56 827 947	25 109 266	7 683 681	226 324 813

Tabela nr 11

Podsumowanie pomocy krajowej i zagranicznej dla województwa w latach 2000-2005 (wartość szacunkowa)

Program	Kwota dofinansowania w mln zł
Pomoc krajowa	
Kontrakt Wojewódzki 2001-2003 ogółem	231,1
w tym:	
• zadania współfinansowane ze środków ministrów właściwych	10,1
Kontrakt Wojewódzki 2004 ogółem	59,6
w tym:	
• zakup szynobusów	12,5
• współfinansowanie projektów w ramach ZPORR	9,6
Kontrakt Wojewódzki 2005-2006 (alokacja dla 2005 r.)	16,1
WFOŚiGW (dane za lata 2002-2005)	153,0
Fundusz Pracy (wyłącznie środki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu) – z wyłączeniem udziału FP w programach wojewódzkich, PAOW oraz PHARE)	361,2
Razem pomoc krajowa	821,0
Pomoc zagraniczna	
Phare SSG 2001 (kwota wydatkowana)	71,8
Phare SSG 2002 (kwota wydatkowana)	17,7
Phare SSG 2003 (kwota zakontraktowana)	17,6
Phare Odbudowa (kwota wydatkowana)	70,4
SAPARD (kwota płatności)	235,2
Ogółem Pomoc Przedakcesyjna ze środków UE	412,7
PAOW	36,4
ZPORR 2004-2006	542,7
SPO WKP	51,9
SPO RZL	27,5
SPO ROLNICTWO (kwota zrealizowanych płatności)	105,0
Razem pomoc zagraniczna	1 176,2
Razem pomoc krajowa i zagraniczna	1 997,2

Kwoty przeliczane według kursu 1 euro =4 zł.

Wpływ wsparcia na rozwój społeczno - gospodarczy regionu

W chwili obecnej pełna ocena efektywności wykorzystania wsparcia zarówno krajowego jak i zagranicznego nie jest możliwa. Większość programów znajduje się w trakcie realizacji, wiele przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych jest do realizacji przez wiele lat, wobec czego nie można podsumować efektów ich wdrożenia, a tym bardziej określić efektywności wykorzystania środków. Dokładna ocena wpływu realizowanych programów pomocowych na sytuację gospodarczo – społeczną regionu będzie możliwa dopiero w dłuższym horyzoncie czasowym. Wtedy będzie można za pomocą odpowiedniego systemu monitoringu ocenić ten wpływ. Na obecnym etapie możliwe jest jedynie przedstawienie dostępnych najważniejszych efektów rzeczowych realizowanych programów. Większość projektów realizowanych w ramach wymienionych programów koncentrowała się na rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej. Działania te zaowocowały wymiernymi efektami rzeczowymi w zakresie rozwoju infrastruktury⁷:

- transportowej (wybudowano lub zmodernizowano około 492,5 km dróg, oraz 6 mostów);
- ochrony środowiska (przekazano do eksploatacji około 603 km sieci kanalizacyjnej z 3094 indywidualnymi przyłączeniami oraz 835,6 km sieci wodociągowej z 3013 przyłączeniami, wybudowano 23 oczyszczalnie ścieków oraz 3 zbiorniki retencyjne);
- oświatowej, kulturowej i sportowej (wybudowano, rozbudowano, zmodernizowano w przybliżeniu 207 obiektów szkolnych, ośrodków wychowawczych, ośrodków kultury, obiektów sportowych);
- ochrony zdrowia (dofinansowano budowę, modernizację i zakup aparatury i sprzętu medycznego dla około 40 szpitali, oddziałów szpitalnych, placówek pomocy społecznej),

a także, wsparciem

- rozwoju zasobów ludzkich (różnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objętych zostało co najmniej 30 tys. osób),
- przedsiębiorczości i innowacji (między innymi utworzono Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii w Kielcach, Miejską Strefę Gospodarczą w Skarżysku – Kamiennej oraz Inkubator Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim).

Dotychczasowe doświadczenia związane z wdrażaniem programów pomocowych wskazują na ogromne zapóźnienia i ogromne potrzeby w obszarze infrastruktury technicznej w tym zwłaszcza w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarki odpadami, budowy dróg. Jaskrawym przykładem jest tutaj ZPORR i zainteresowanie wnioskodawców działaniami dotyczącymi kanalizacji i budowy dróg gdzie zapotrzebowanie na środki kilkukrotnie przekroczyło dostępną alokację w ramach Programu. Doświadczenia te znalazły odzwierciedlenie w układzie priorytetów i podziale środków na poszczególne priorytety RPOWŚ 2007-2013.

Zwrócić należy także uwagę na stosunkowo słabe wsparcie sektora przedsiębiorczości oraz sfery badawczo-rozwojowej w województwie oraz niski poziom wsparcia tych sektorów w regionie ze środków programów sektorowych. Mając powyższe na uwadze i doceniając rolę innowacyjności w nowym okresie programowania w sposób szczególny wyeksponowane zostały w RPOWŚ 2007-2013 priorytety dotyczące wsparcia przedsiębiorczości i innowacyjności.

⁷ przytoczono najważniejsze efekty rzeczowe, wartość ich ulega systematycznym zmianom w miarę postępu realizacji programów

Mimo braku, na obecnym etapie, szczegółowych danych o efektach rzeczowych i bezpośrednich rezultatach zrealizowanych lub wciąż realizowanych projektów, można pokusić się o wstępną ocenę udzielonej pomocy, przedstawić ogólne podsumowanie procesu pozyskiwania środków zewnętrznych przez podmioty z regionu. Rozpatrując skalę i zakres zadań realizowanych w ramach programów pomocowych można pokusić się o stwierdzenie, iż fundusze zewnętrzne stanowią i stanowiąc będą olbrzymi a zarazem niezbędny, biorąc pod uwagę skalę problemów społeczno-gospodarczych, bodziec dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa świętokrzyskiego. Wymagany wkład własny beneficjenta w większości programów sprawił, iż zaangażowane zostały ogromne środki finansowe w obszarach do tej pory niedoinwestowanych.

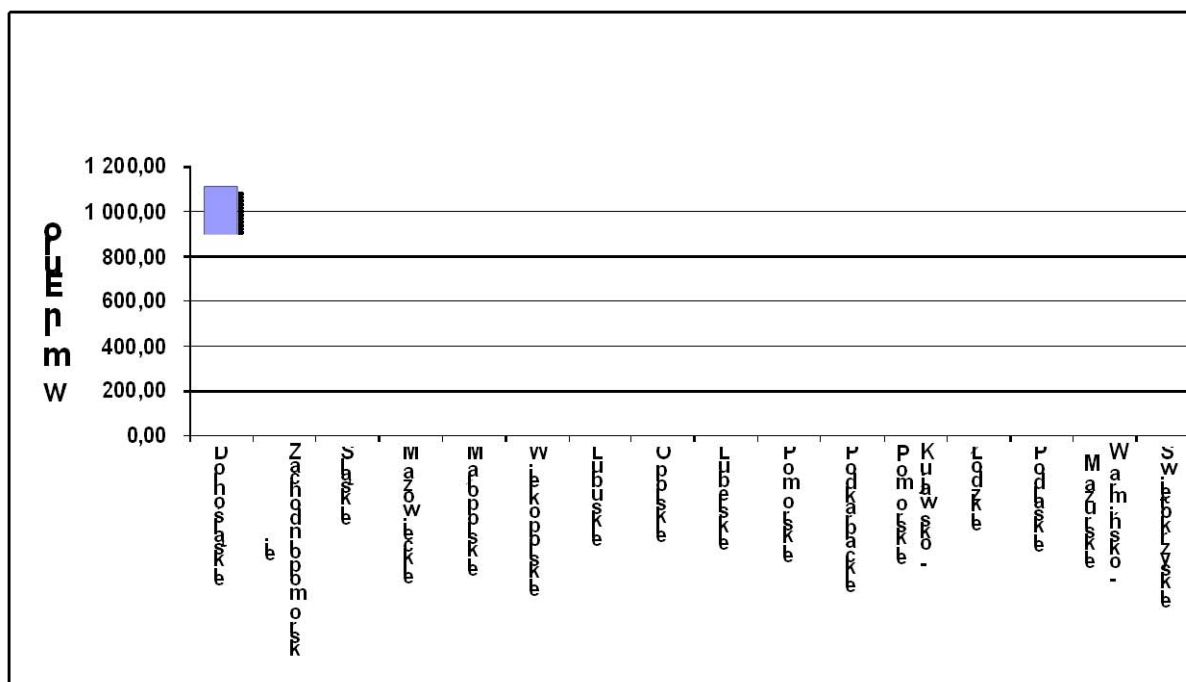
Jednym z zauważalnych efektów wdrażania dotychczas dostępnych programów jest znaczne wzmocnienie i poprawa jakości zasobów ludzkich w podmiotach, które aplikowały o środki europejskie.

Środki pomocy przedakcesyjnej stanowiły dla samorządów i innych beneficjentów element przygotowania się do funduszy strukturalnych po 1 maja 2004 r. Aplikowanie po środki przedakcesyjne umożliwiło beneficjentom poznanie mechanizmów i instrumentów polityki regionalnej UE. W kontekście organizacyjnym doświadczenie nabyte przez wszystkie jednostki odpowiedzialne za wdrażanie programów, zarówno na poziomie krajowym jak i regionalnym pozwoli na wypracowanie skutecznych norm, zasad i procedur obowiązujących w kolejnym okresie programowania na lata 2007-2013.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują na znaczące oddziaływanie na rozwój regionu dużych i kompleksowych projektów oraz rosnącą rolę kooperacji różnych podmiotów w realizacji projektów, szczególnie w obszarze infrastruktury drogowej (drogi wojewódzkie i powiatowe), informacyjnej, ochrony środowiska i edukacyjnej na poziomie wyższym. Znakomitym przykładem współdziałania na etapie przygotowania i realizacji inwestycji jest projekt z zakresu społeczeństwa informacyjnego „e-świętokrzyskie”. Właśnie projekty duże kompleksowe, o znaczeniu, co najmniej ponadlokalnym lub/i integrujące wiele podmiotów, powinny stać się głównym celem interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPOWŚ 2007-2013.

Bardzo istotnym spostrzeżeniem, jakie nasuwa się analizując pomoc dla województwa świętokrzyskiego jest ograniczona dostępność środków pomocowych dla województwa świętokrzyskiego. Skala środków dostępnych dla województwa w ramach pomocy zagranicznej stawia świętokrzyskie na ostatnich miejscach miejscu w kraju – i nie jest to wynikiem złej efektywności jej wykorzystania, ale niskiej dostępności. Województwo nie mogło być beneficjentem pomocy przygranicznej, nie zostało zakwalifikowane do funduszu ISPA zarówno w części dotyczącej transportu jak i ochrony środowiska.

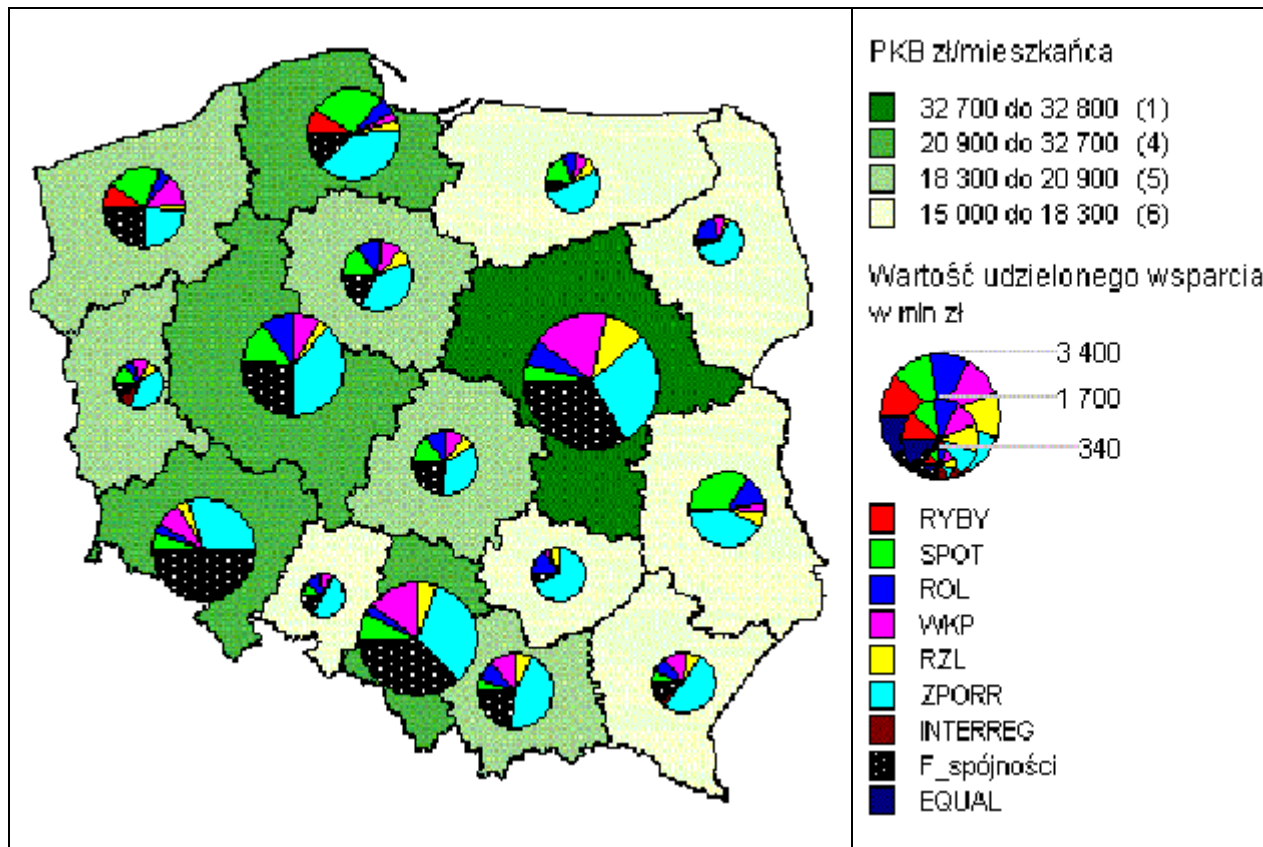
Wykres nr 16
Pomoc UE udzielona Polsce w ramach Programu Phare 1990-2003, ISPA 2000-2003 oraz SAPARD (według województw)

Źródło: Publikacja Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej (ISBN 83-89218-13-5)

Mimo, że świętokrzyskie należy do grupy pięciu najmniej rozwiniętych regionów w kraju nie mogło skorzystać z funduszu Phare SSG w I edycji z roku 2000. Według danych UKIE w latach 1990 – 2003 województwo świętokrzyskie otrzymało pomoc zagraniczną zaledwie w wysokości 82,3 mln Euro (podobne pod względem wielkości województwa lubuskie i opolskie odpowiednio 282,9 i 240 mln Euro). Generalnie można stwierdzić, że województwo w bardzo ograniczonym zakresie korzysta z Funduszu Spójności i programów sektorowych (SPO Transport).

Mapa nr 5
Struktura udzielonego wsparcia wspólnotowego wg. programów operacyjnych, inicjatyw wspólnotowych, Funduszu Spójności w układzie regionalnym (stan na koniec 2005 r.)

Źródło: Dwa lata polski w unii europejskiej; Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 28 kwietnia 2006 r.
http://www.mrr.gov.pl/Aktualnosci/strona_glowna/konferencja+280406+dwa+lata+w+ue.htm

4. Analiza SWOT

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego została przeprowadzona na 5 polach strategicznych (gospodarka, zasoby ludzkie, infrastruktura komunikacyjna i ochrona środowiska, rozwój obszarów wiejskich, turystyka i ochrona dziedzictwa kulturowego), odpowiadających kluczowym aspektom szeroko rozumianego rozwoju gospodarczego regionu. Przyjęty podział diagnozy wynika z określonych przez Zarząd Województwa obszarów priorytetowych z punktu widzenia polityki rozwoju regionu. Wzięto również pod uwagę cele określone w unijnych, krajowych i wojewódzkich dokumentach strategicznych i operacyjnych.

Analiza SWOT jest podsumowaniem sporządzonego opisu sytuacji społeczno-gospodarczej województwa. W toku analizy poszczególne czynniki rozwoju były klasyfikowane na pozytywne (mocne strony/Potencjał województwa, szanse), bądź negatywne (słabe strony/Problemy, zagrożenia) w szczególności przez pryzmat ich wpływu na zdolność województwa do realizacji założeń wynikających z wizji opisaną w „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020”.

Wyniki analizy SWOT stanowią podstawę do zdefiniowania celów i priorytetów Programu.

Mocne strony / Potencjał	Słabe strony / Problemy
<ul style="list-style-type: none"> • bogate tradycje związane z przemysłem, głównie wydobywczym i przetwórczym surowców mineralnych oraz hutnictwem, odlewnictwem i przemysłem maszynowym, stanowiące podstawę wielokierunkowego rozwoju • liczące się w skali kraju złoża kopalin mineralnych wykorzystywanych do produkcji podstawowych materiałów budowlanych, • źródła wód mineralnych w Busko-Zdroju i Solcu-Zdroju, • posiadanie dobrze wykwalifikowanej kadry dla przemysłu i innych dziedzin gospodarki, • dobrze rozwinięta sieć placówek szkoleniowych i instytucji kształcenia ustawicznego, • dobrze rozwinięte zaplecze naukowe, głównie w dziedzinie nauk technicznych oraz dobrze rozwinięta sieć wyższego szkolnictwa biznesowego, • potencjał i doświadczenie Targów Kielce i innych istniejących instytucji otoczenia biznesu, • działalność Świętokrzyskiego Centrum Onkologii, Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii oraz ośrodka rehabilitacyjno-uzdrowiskowego w Busku-Zdroju. • atrakcyjne turystycznie położenie geograficzne województwa świętokrzyskiego, jego dziedzictwo kulturowe, historyczne miejsca i atrakcje dla zwiedzających, dobry stan środowiska, duże kompleksy leśne i atrakcyjne zbiorniki wodne, • popularność regionu jako celu wycieczek 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom PKB per capita (12 lokata w kraju i 250 lokata w UE), niski poziom dochodów mieszkańców • niekorzystna struktura gospodarki regionu, dominują mało efektywne działy produkcji, • najniższe w kraju nakłady inwestycyjne w sektorze przedsiębiorstw, • niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, warunkującą pozyskiwanie inwestorów, • niższe od średniej krajowej wydatki na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw, bardzo niski udział zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej w stosunku do ogółu ludności aktywnej zawodowo, • niezadawalający poziom rozwoju instytucji otoczenia biznesu, typu: fundusze pożyczkowe, gwarancyjne i venture capital, inkubatory przedsiębiorczości • niski poziom urbanizacji i niewystarczający rozwój miast, warunkujący pełnienie przez nie funkcji aktywizujących otoczenie • niewystarczające powiązanie komunikacyjne województwa z krajowymi ośrodkami wzrostu, • niezadawalający stan techniczny i parametry większości dróg, • nie modernizowana infrastruktura kolejowa, • przestarzała i niewystarczająco rozwinięta sieć elektryczna,

<p>szkolnych, praktyk studenckich oraz grupowych i indywidualnych przyjazdów turystycznych związanych z turystyką aktywną i kwalifikowaną,</p> <ul style="list-style-type: none"> • bogato reprezentowana tradycyjna kultura i sztuka ludowa (ośrodki rękodzieła artystycznego - garncarstwo, kowalstwo, rzeźba, twórcy ludowi, liczne zespoły folklorystyczne), • korzystne warunki rozwoju urbanizacji, sprzyjająca lokalizacja przestrzenna miast, optymalne relacje wielkości miast, • położenie w centralnej części kraju w pobliżu wielkich aglomeracji miejskich: Kraków, Warszawa, Śląsk, Łódź, • doświadczenie w budowie infrastruktury społeczeństwa informatycznego, zdobyte w realizacji projektu „e-świętokrzyskie”. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające wyposażenie województwa w infrastrukturę ochrony środowiska, • spadek przyrostu naturalnego oraz silna migracja jako niekorzystne trendy demograficzne, • niewystarczająco rozwinięty ośrodek akademicki w Kielcach • zły stan techniczny infrastruktury instytucji kultury, niski poziom nakładów finansowych na kulturę, • niedostatecznie rozwinięte instytucje sfery przemysłów kultury, • nikłe związki pomiędzy sferą kultury a sferą gospodarki i przedsiębiorczości,
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie regionalnego systemu innowacji, opartego na współpracy regionalnych instytucji akademickich, i naukowo-badawczych z lokalną gospodarką w oparciu o realizację Strategii Rozwoju Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005-2013, • wysoka dynamika PKB per capita zbliżona do poziomu krajowego, • wzrost nakładów inwestycyjnych na działalność innowacyjną, • wysoka aktywność inwestycyjna jednostek samorządu terytorialnego, • wykorzystanie technologii (ICT) informatycznych w gospodarce, nauce, edukacji i administracji jako efekt wdrożenia projektu „e-świętokrzyskie”, • rozwój sieci współpracy podmiotów dla rozwoju branży odlewniczej, informatycznej, energii odnawialnej, turystyki biznesowej • rozwój Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego, • dostępność zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji niezbędny dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa • rozbudowa ośrodka akademickiego, • rozwój sieci inkubatorów przedsiębiorczości, w tym akademickiej, parków naukowo-technologicznych, stref gospodarczych, • podniesienie jakości i dostępności zatrudnienia w regionie, • tworzenie dobrych warunków dla rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego i ośrodków leczniczo- 	<ul style="list-style-type: none"> • osłabienie konkurencyjności regionu pod względem inwestycyjnym, spowodowane niewystarczającym poziomem rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności w regionie, • położenie województwa z dala od planowanego układu autostrad oraz ograniczenie tras szybkiego ruchu do drogi E7 może spowodować peryferyzację regionu, • niewystarczająca ilość dostępnych źródeł dofinansowania inwestycji infrastruktury technicznej w stosunku do ogromnych potrzeb, co zostało zaobserwowane w trakcie wdrażania funduszy przedakcesyjnych oraz ZPORR, • postępująca degradacja zabytków, • niedostateczna aktywność kulturalna społeczeństwa, • połączenie niekorzystnych tendencji demograficznych, związanych ze starzeniem się społeczeństwa z ujemnym saldem migracji i ekonomicznie uwarunkowanym odpływem ludzi młodych poza granice regionu i kraju • dalsze ubożenie społeczeństwa

<p>wypoczynkowych,</p> <ul style="list-style-type: none">• modernizacja układu dróg i linii kolejowych, sprzyjająca otwarciu ekonomicznemu we wszystkich kierunkach,• kompleksowa rozbudowa infrastruktury upowszechniania technologii informatycznych• rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich,• ciągły rozwój infrastruktury rekreacyjno - sportowej, możliwość rozwoju województwa dla turystyki weekendowej,• wykreowanie atrakcyjnych produktów turystycznych,• rozwój partnerstwa publiczno – prywatnego,	
---	--

Podsumowując dokonaną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej przy uwzględnieniu analizy SWOT można wyodrębnić najważniejsze problemy w województwie świętokrzyskim:

- niekorzystne zmiany demograficzne i emigracja ludzi młodych, prowadzące do „starzenia się” społeczeństwa,
- wysoki rozdzźwięk między dużym zaludnieniem terenów wiejskich w południowej części województwa a małymi możliwościami migracji ludności do miast tego obszaru,
- osłabienie konkurencyjności regionu pod względem inwestycyjnym, spowodowane niskim poziomem rozwoju zasobów ludzkich i przedsiębiorczości
- wysoka stopa bezrobocia w województwie, szczególnie na obszarach wiejskich,
- niski PKB per capita,
- niski poziom dochodów mieszkańców jako główny czynnik wpływający na funkcjonowanie biznesu w regionie,
- niska otwartość regionu dla inwestycji w przemyśle,
- niezadawalający poziom rozwoju instytucji otoczenia biznesu, typu fundusze pożyczkowe, gwarancyjne i venture capital, inkubatory przedsiębiorczości
- niedostateczne powiązania pomiędzy sektorem naukowym i badawczym a gospodarką,
- w strukturze gospodarczej regionu dominują mało efektywne działy produkcji,
- niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza na obszarach wiejskich, warunkującą pozyskiwanie inwestorów,
- niewystarczające powiązanie komunikacyjne województwa z krajowymi ośrodkami wzrostu,
- niedostateczny poziom finansowania kultury i postępująca degradacja zabytków,
- bardzo zły stan infrastruktury technicznej (transportowej, ochrony środowiska, telekomunikacyjnej, gazowej, energetycznej),
- położenie województwa poza planowanym układem autostrad oraz ograniczenie w województwie tras szybkiego ruchu do drogi S7 może spowodować peryferyzację regionu,

- barierą wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna na wsi a niedoinwestowane obszary wiejskie nie są atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów.

5. Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013, strategia ich osiągnięcia oraz ich spójność z dokumentami krajowymi i UE

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013

Cel generalny

Celem generalnym przyświecającym realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 jest:

<p>POPRAWA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH BUDOWIE KONKURENCYJNEJ I GENERUJĄCEJ NOWE MIEJSCA PRACY REGIONALNEJ GOSPODARKI</p>

Tak sformułowany cel generalny określa przyszły wizerunek społeczno-gospodarczy województwa, jaki powinien zostać osiągnięty w następstwie realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013. Podstawą formułowania celu generalnego są rzeczywiste czynniki egzo- i endogeniczne określone w diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, popartej analizą SWOT, przy uwzględnieniu wizji województwa świętokrzyskiego, przedstawionej w „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku”.

Zakłada się, że realizacja celów Programu odbywać się będzie przy możliwie największym wykorzystaniu endogenicznego potencjału województwa. Do najważniejszych czynników tego typu należy zaliczyć przede wszystkim atrakcyjne położenie geograficzne regionu (w stosunkowo niewielkiej odległości od dużych aglomeracji), obfitość zasobów dziedzictwa kulturowego, oraz bogactwo walorów przyrodniczych (ok. 66% powierzchni województwa objęta jest prawną ochroną przyrody). Stanowi to szansę na rozwój turystyki przyjazdowej, w której upatruje się jeden z głównych czynników rozwojowych regionu. Kolejną istotną kwestią, o której wykorzystaniu przy realizacji celów Programu nie należy zapomnieć, jest wysoki potencjał branży budowlanej. Istniejące na terenie województwa przedsiębiorstwa produkujące materiały budowlane bazują na bogatych złożach kopalin, zaś świętokrzyskie firmy budowlane należą do najbardziej znaczących w Polsce. Połączenie długich tradycji przemysłowych, bazy surowcowej oraz doświadczenia i wiedzy przedsiębiorstw budowlanych jest dobrą podstawą dla dalszego wzrostu znaczenia tej branży w rozwoju ekonomicznym regionu, szczególnie z kontekście trwającego silnego ożywienia inwestycyjnego w Polsce.

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 ma przynieść efekt w postaci budowy nowoczesnej gospodarki regionu, bazującej na wiedzy i umiejętnościach, otwartej na innowacje, generującej nowe miejsca pracy. Tak postawiony cel jest konsekwencją postępującego procesu globalizacji gospodarki, postępu technicznego i ambitnej polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju nowoczesnej gospodarki. Wpisanie się w te tendencje jest najważniejsze dla osiągnięcia wzrostu gospodarczego na poziomie średniej unijnej oraz generowania nowych miejsc pracy. Wymaga to podjęcia wielotorowych działań dla zmiany obecnej struktury gospodarki województwa, z dominującymi przestarzałymi i nieefektywnymi sektorami (m.in. rolnictwo i tradycyjne gałęzie przemysłu). Budowie takiej właśnie nowoczesnej gospodarki sprzyjać będzie poprawa warunków we wszystkich sferach: infrastrukturalnej, gospodarczej i społecznej.

Osiągnięciu celu generalnego programu towarzyszyć będzie realizacja horyzontalnych polityk Unii Europejskiej: polityki równych szans, zrównoważonego rozwoju, uwzględniającego aspekt poprawy ochrony środowiska, oraz polityki społeczeństwa informacyjnego.

Realizacja polityki równości płci i równych szans zapewniona zostanie między innymi poprzez odpowiednią konstrukcję kryteriów oceny wniosków. Będzie brany pod uwagę wpływ realizacji projektu na przestrzeganie zasady niedyskryminacji, w tym ze względu na płeć, niepełnosprawność czy przynależność etniczną.

Na podobnych zasadach zapewnione zostanie przestrzeganie horyzontalnej polityki zrównoważonego rozwoju, która, podobnie jak pozostałe polityki horyzontalne UE, będzie realizowana w ramach każdej z osi priorytetowych RPOWŚ 2007 – 2013. Kwestia wpływu poszczególnych projektów na poprawę stanu środowiska naturalnego będzie podlegała ocenie podczas naboru, według kryteriów przyjętych przez Komitet Monitorujący.

Przy określaniu kryteriów wyboru projektów będą brane pod uwagę następujące ogólne wytyczne:

- kompleksowość i wieloaspektowość projektu,
- trwałość projektu i wykonalność instytucjonalna,
- adekwatność proponowanych nakładów do oczekiwanych rezultatów,
- realność osiągnięcia wartości wskaźników,
- spójność z regionalnymi/narodowymi dokumentami strategicznymi, w tym z politykami horyzontalnymi UE,
- komplementarność z innymi projektami.

Ostateczna wersja kryteriów zostanie przyjęta przez Komitet Monitorujący i umieszczona w dodatkowym dokumencie.

Projekty współfinansowane w ramach programu operacyjnego będą w pełni zgodne z postanowieniami dyrektyw oceny oddziaływania na środowisko, siedliskowej i ptasiej. W fazie wyboru projektów zostaną zastosowane odpowiednie kryteria kwalifikacyjne celem zagwarantowania, że projekty spełniają wymagania nakreślone przez powyżej wymienione dyrektywy. Współfinansowanie projektów, które negatywnie oddziałują na potencjalne obszary Natura 2000 (tzn. te obszary, które w opinii Komisji Europejskiej powinny zostać wyznaczone w dniu 1 maja 2004 roku, ale nie zostały wyznaczone przez Polskę), nie będzie dozwolone.

Skutecznemu wykorzystaniu środków UE, przeznaczonych na finansowanie RPOWŚ 2007 – 2013 przysłuży się z pewnością doświadczenie zdobyte podczas wdrażania programów przedakcesyjnych oraz funduszy strukturalnych w latach 2004 – 2006. Ocenia się, że jednym z najistotniejszych efektów realizacji dotychczas dostępnych programów jest znaczne wzmocnienie i poprawa jakości zasobów ludzkich w podmiotach, które aplikowały o środki europejskie. Korzystanie z funduszy przedakcesyjnych oraz strukturalnych umożliwiło beneficjentom poznanie mechanizmów i zasad aplikowania i rozliczania projektów w ramach polityki regionalnej UE.

Institucja Zarządzająca zapewnia, że pomoc publiczna udzielana w ramach RPOWŚ spełnia przepisy prawa materialnego i przepisy proceduralne zasad pomocy publicznej mające zastosowanie w momencie udzielenia wsparcia publicznego.

Institucja Zarządzająca zapewni, że zamówienia publiczne, w tym udzielone koncesje, związane z projektami finansowanymi z pomocy Funduszy Strukturalnych są zgodne z Dyrektywą 2004/17WE, 2004/18/WE, Rozporządzeniem WE nr 1564/2005 lub stosownymi postanowieniami Traktatu.

Zrealizowanie celu generalnego Programu nastąpi poprzez realizację sześciu celów szczegółowych.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zwiększanie zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych;

Cel 2. Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz powiązań między sektorem B+R a gospodarką;

Cel 3. Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi;

Cel 4. Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa;

Cel 5. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego;

Cel 6. Zwiększenie atrakcyjności ośrodków miejskich i centrów gmin.

Do osiągnięcia celów szczegółowych prowadzi realizacja sześciu osi priorytetowych. Cel szczegółowy Programu jest równocześnie celem głównym osi priorytetowej.

Wykres nr 17

Układ celów i osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 obrazuje poniższy schemat.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007-2013						
CEL GENERALNY						
POPRAWA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH BUDOWIE KONKURENCYJNEJ I GENERUJĄCEJ NOWE MIEJSCA PRACY REGIONALNEJ GOSPODARKI						
CELE SZCZEGÓŁOWE						
Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zwiększanie zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych	Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz powiązań między sektorem B+R a gospodarką	Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi	Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego	Zwiększenie atrakcyjności ośrodków miejskich i centrów gmin	
OSIE PRIORYTETOWE						
Rozwój przedsiębiorczości	Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu	Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu	Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej	Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport	Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast	Pomoc techniczna

Cel 1. Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zwiększanie zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych

Oś priorytetowa 1. Rozwój przedsiębiorczości

Cel 1 będzie realizowany poprzez oś priorytetową 1. Konkurencyjnej, nowoczesnej gospodarki nie uda się zbudować bez udziału podmiotów gospodarczych.. Dobrze rozwijający się sektor przedsiębiorstw jest jednym z najważniejszych czynników wspomagających rozwój regionalnej gospodarki. Tymczasem przedsiębiorstwa działające w Świętokrzyskim są w większości niedoinwestowane, mało innowacyjne i tworzą zbyt mało miejsc pracy. Nakłady inwestycyjne w 2005 r. w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim wyniosły 1,98% nakładów tego sektora w kraju, co plasowało region na ostatniej pozycji. Również wartość wydatków na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw jest o wiele niższa od średniej krajowej i wpływa na zwiększanie się dystansu względem najbardziej konkurencyjnych województw. W województwie istnieje duże zapotrzebowanie na usługi instytucji otoczenia biznesu. Jednak sieć tych instytucji jest dość słaba. W 2002 r. województwo świętokrzyskie zajmowało 14. pozycję w kraju pod względem liczby przedsiębiorstw zajmujących się pośrednictwem finansowym w stosunku do liczby

mieszkańców i posiadało 2,32 takie instytucje na 1000 mieszkańców. Średnia krajowa wynosi 3,25. Na terenie województwa funkcjonują niemal wyłącznie oddziały i filie banków, co może rzutować na możliwość prowadzenia lokalnej polityki finansowej, zwłaszcza wobec MŚP. W pierwszej Osi priorytetowej Programu zarezerwowano środki na rozwój już istniejących instytucji otoczenia biznesu oraz funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych, jak również na tworzenie nowych tego typu podmiotów. Niebagatelną rolę powinny odgrywać inkubatory przedsiębiorczości akademickiej i parki technologiczne jako organizacje wspomagające rozwój przedsiębiorczości, a zwłaszcza gospodarki opartej na wiedzy. W pierwszej osi priorytetowej Programu przewidziano także bezpośrednie wsparcie inwestycyjne mikro, małych i średnich firm.

Cel 2. Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz powiązań między sektorem B+R a gospodarką

Oś priorytetowa 2. Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu

Kluczowymi czynnikami decydującymi o konkurencyjności gospodarki są: wysoki poziom innowacyjności przedsiębiorstw oraz efektywne wykorzystanie wiedzy i badań naukowych. Liczne badania i analizy dowodzą, że zdolność polskich firm do tworzenia i wdrażania nowych technologii i produktów jest bardzo niska. Na tym tle sytuacja przedsiębiorstw funkcjonujących w województwie świętokrzyskim wyróżnia się szczególnie niekorzystnie. Ponad połowa najważniejszych wyrobów wytwarzanych przez przemysł należy do sektora niskiej techniki.

W ramach tej osi priorytetowej wspierane będą przedsięwzięcia służące podniesieniu poziomu innowacyjności gospodarki województwa, szczególnie poprzez wzmocnienie potencjału sektora badawczo-rozwojowego dla rozwoju przedsiębiorczości, intensyfikację współpracy instytucji badawczo-rozwojowych (w tym uczelni wyższych i specjalistycznych jednostek ochrony zdrowia) z przedsiębiorstwami, skutkującą zwiększeniem transferu nowoczesnych technik i technologii oraz umiejętności ich wykorzystania. Priorytetowo traktowane będą projekty realizujące założenia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005 – 2013. Przewidziano również dofinansowanie inwestycji wyższych uczelni, skierowanych na poprawę bazy dydaktycznej, szczególnie w kontekście wymagań rynku pracy.

W miarę postępu technicznego i cywilizacyjnego o sile i konkurencyjności regionu w coraz mniejszym stopniu decydują tradycyjne systemy infrastrukturalne (przy odpowiedniej skali nasycenia), zaś coraz większego znaczenia nabiera nowoczesna infrastruktura telekomunikacyjna i informatyczna. Rozwój regionalnych sieci teleinformatycznych oraz technologii informacyjnych spowoduje przede wszystkim poprawę dostępu do informacji, rozwój nowych form prowadzenia działalności gospodarczej oraz usług elektronicznych. Pozwoli także na znaczące zwiększenie liczby użytkowników Internetu zarówno do celów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, usług publicznych, jak również edukacją młodzieży oraz ustawiczną edukacją dorosłych.

Realizacja tej osi priorytetowej przynieść ma zdecydowaną poprawę w tanim dostępie mieszkańców regionu do szerokopasmowego Internetu. Dofinansowywane będą projekty dotyczące budowy i rozbudowy infrastruktury dostępu do Internetu, komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004 – 2006, oraz planowanymi do realizacji w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 - 2013. Wspierane będą również m.in. przedsięwzięcia związane z wprowadzeniem elektronicznego obiegu dokumentów w jednostkach administracji samorządowej oraz rozwojem elektronicznych usług dla ludności

oraz podmiotów gospodarczych, jak również budową i rozbudowa systemów transmisji danych pomiędzy instytucjami użyteczności publicznej, administracji samorządowej.

Istotnym komponentem niniejszej osi priorytetowej będą również działania mające na celu promocję atrakcyjności inwestycyjnej regionu, kreowanie pozytywnego wizerunku województwa, wypracowanie i rozwój markowych regionalnych produktów turystycznych. Ma to istotne znaczenie dla rozwoju regionu, gdyż właśnie w turystyce upatruje się znaczny potencjał rozwojowy Świętokrzyskiego.

Cel 3. Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi

Oś priorytetowa 3. Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu

Istotną barierą dla budowy nowoczesnej, konkurencyjnej regionalnej gospodarki jest niewystarczające wyposażenie regionu w sprawne systemy komunikacyjne. Województwo świętokrzyskie, pomimo umiejscowienia pomiędzy dużymi ośrodkami aglomeracyjnymi (Warszawa, Łódź, Kraków), jest słabo dostępne komunikacyjnie. Istniejąca gęstość dróg i linii kolejowych jest wystarczająca, wymaga jednak pilnej modernizacji, w celu zwiększenia przepustowości oraz podniesienia bezpieczeństwa podróży. Wzmocnienie systemu komunikacyjnego w RPOWS 2007 – 2013 dotyczyć będzie m.in. inwestycji na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych, tworzących spójny układ z siecią dróg krajowych i ekspresowych, finansowanych w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”. Ponadto wspierana będzie modernizacja infrastruktury kolejowej, stanowiącej istotny element systemu transportowego regionu.

Cel 4. Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa

Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej

Istotną barierą dla budowy nowoczesnej, konkurencyjnej regionalnej gospodarki jest niewystarczające wyposażenie w systemy infrastruktury ochrony środowiska (m.in. systemy wodociągowo-kanalizacyjne, wraz z oczyszczalniami ścieków i stacjami uzdatniania wody oraz nowoczesne i przyjazne dla środowiska zbiorniki grzewcze). Niedostateczny stan tej infrastruktury niesie za sobą ryzyko skażenia zasobów środowiska przyrodniczego, których wykorzystanie stanowi jedną z najważniejszych szans rozwojowych dla regionu.

W ramach tego celu skupione będą przedsięwzięcia dotyczące m.in. systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, zagospodarowania odpadów, ochrony przeciwpowodziowej na obszarach, na których istnieją zapóźnienia w tym zakresie. Priorytetowo traktowane będą projekty służące wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.

Ponadto z uwagi na fakt, iż regionalny system energetyczny jest w większości przestarzały i niedostosowany do potrzeb zarówno mieszkańców jak i podmiotów gospodarczych, konieczne będzie wsparcie inwestycji służących podniesieniu jakości infrastruktury energetycznej w regionie.

Istotnym aspektem, który będzie wzięty pod uwagę podczas realizacji przedsięwzięć zmierzających do osiągnięcia tego celu szczegółowego, jest ochrona powietrza. Z Prognozy Oddziaływania na Środowisko Programu wynika, że jakość powietrza w województwie jest zadowalająca, tym niemniej w RPOWS 2007 - 2013 przewidziano finansowanie projektów, służących zmniejszeniu ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza i uzyskaniu lepszej efektywności energetycznej.

Cel 5. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego

Oś priorytetowa 5. Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport

Regiony podnoszą swą konkurencyjność również poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług sfery publicznej, tj. ochrony zdrowia, edukacji, dóbr kultury, zróżnicowanych możliwości wypoczynku i zagospodarowania czasu wolnego. Poprawa dostępu do tych usług ma duży wpływ na wzrost atrakcyjności życia w regionie, a co się z tym wiąże, pozwoli na zahamowanie odpływu ludzi młodych, szczególnie z wyższym wykształceniem, poza województwo.

Szczególną uwagę należy poświęcić, w kontekście tworzenia miejsc pracy na terenach wiejskich, przedsięwzięciom służącym zachowaniu dziedzictwa kulturowego, oraz poprawie jakości infrastruktury turystycznej. Rolnictwo, dotychczas stanowiące główne źródło dochodu ludności wiejskiej, straciło na znaczeniu, co sprawia, że istnieje konieczność tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem. Przedsięwzięcia skierowane na poprawę podstawowej infrastruktury na terenach wiejskich, jak również mające na celu rozwój przedsiębiorczości, zaplanowane do realizacji w ramach RPOWŚ 2007 – 2013, stanowią uzupełnienie pokrewnych działań uwzględnionych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Realizacja tego celu przynieść ma efekty w postaci m.in. poprawy jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia, szkół i przedszkoli, oraz instytucji kultury. Dodatkowo, szczególne wsparcie należy zwrócić w kierunku poprawy dostępu do istniejących w regionie bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego, obiektów sportowych i rekreacyjnych, w celu uczynienia z nich atrakcyjnych obiektów turystycznych.

Cel 6. Zwiększenie atrakcyjności ośrodków miejskich i centrów gmin

Oś priorytetowa 6. Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast

Znaczne obszary województwa świętokrzyskiego zagrożone są procesem trwałej peryferyzacji i marginalizacji. Przejawem tych problemów jest utrzymujące się długotrwałe bezrobocie, wynikająca z niego bieda, wzrost przestępczości i inne patologie społeczne, odpływ osób wykształconych oraz opóźnienia w wyposażeniu w infrastrukturę. Roli czynnika aktywizującego rozwój tych obszarów nie spełniają małe miasta o niewystarczająco rozwiniętym potencjale. Mniejsze gminy o niskich dochodach własnych także mają ograniczone możliwości inwestycyjne.

W ramach niniejszej osi priorytetowej skoncentrowane zostały przedsięwzięcia służące włączeniu małych miasteczek i obszarów marginalizowanych w procesy rozwojowe. Zapewnienie harmonijnego rozwoju regionu wymaga dobrze rozwiniętego regionalnego centrum - obszaru metropolitalnego - skupiającego szereg usług wyższego rzędu i charakteryzującego się dynamiką rozwoju gospodarczego wyższą niż średnia dla regionu. Rolą takiego ośrodka, w naturalny sposób utożsamianego ze stolicą województwa, jest stymulowanie procesów rozwojowych w całym regionie. W tym kontekście szczególną uwagę należy poświęcić zapobieżeniu zjawiska osłabienia obszarów otaczających ośrodek metropolitalny, objawiających się przede wszystkim odpływem wykwalifikowanych kadr oraz kapitału. Zapewnienie skutecznego pełnienia przez Kielce roli regionalnego ośrodka metropolitalnego wymaga podjęcia działań, koncentrujących się m.in. na: zapewnieniu otwartości i spójności komunikacyjnej z resztą obszaru województwa i poza nim, rewitalizacji

zmarginalizowanych części miasta, podniesieniu jakości (z uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa) i dywersyfikacji systemów transportu zbiorowego. W odniesieniu do poszczególnych części regionu część funkcji metropolitalnych pełnić powinny sub-regionalne ośrodki wzrostu (reprezentowane przez miasta powiatowe). Dla nich również przewidziano wsparcie w ramach tej osi priorytetowej.

W celu sprawnej realizacji Programu wprowadza się oś **priorytetową uzupełniającą**:

Oś priorytetowa 7: Pomoc techniczna

Doświadczenia poprzedniego okresu programowania obejmującego lata 2004 – 2006 potwierdziły, iż zadania realizowane w ramach priorytetu *Pomoc Techniczna*, są niezwykle ważnym elementem, decydującym o efektywnym wykorzystaniu funduszy strukturalnych. Udział Polski w pełnym okresie programowania w latach 2007 – 2013, a także zwiększenie ilości możliwych do pozyskania środków finansowych przeznaczonych dla województwa świętokrzyskiego, stanowi ogromne wyzwanie. Należy dążyć do jak najlepszego przygotowania instytucji zaangażowanych w przygotowywanie i wdrażanie RPOWŚ 2007 - 2013, w wymiarze technicznym, kadrowym i organizacyjnym.

Działania podejmowane w poprzednich latach, zarówno w ramach pomocy przedakcesyjnej jak i funduszy strukturalnych w latach 2004 - 2006, przyczyniły się do znacznego zwiększenia potencjału instytucji, jednakże w obliczu nowych wyzwań okresu programowania na lata 2007 -2013 (powierzenie samorządowi województwa funkcji Instytucji Zarządzającej), może okazać się on niewystarczający. Dlatego ważne jest podejmowanie przedsięwzięć zorientowanych na sprawne funkcjonowanie systemu zarządzania.

Właściwe zarządzanie Programem wymaga zatrudnienia odpowiedniej ilości dobrze wykwalifikowanych pracowników, a także zapewnienia im możliwości dalszego rozwoju zawodowego poprzez specjalizację i stałe podnoszenie kwalifikacji. Odpowiednie przygotowanie i przeszkolenie pracowników oraz dalsze motywowanie są gwarantem wysokiej jakości pracy i zaangażowania w wykonywanie obowiązków. Ponadto, powyższe działania mogą mieć wpływ na ograniczenie zjawiska nadmiernej fluktuacji wśród pracowników Instytucji Zarządzającej RPOWŚ 2007 - 2013.

Konieczne, w świetle zapisów art. 68 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego ogólne zasady dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, jest zapewnienie sprawnie działającego systemu informacji i promocji Programu. Upowszechnianie wiedzy dotyczącej RPOWŚ 2007 - 2013, wymiana informacji pomiędzy Instytucją Zarządzającą, a potencjalnymi beneficjentami, a także innymi uczestnikami systemu wdrażania, to najlepsze praktyki sprzyjające osiągnięciu odpowiedniego poziomu absorpcji środków z funduszy strukturalnych.

Środki z Pomocy Technicznej RPOWŚ 2007 – 2013 stanowiąc będą najważniejsze źródło finansowania przedsięwzięć mających na celu zapewnienie efektywnego i sprawnego wdrażania Programu, z uwzględnieniem aspektów wspomnianych wyżej, m.in.: zatrudnienia pracowników, wyposażenia ich stanowisk pracy, podnoszenia ich kwalifikacji, przekazania informacji nt. dostępnych środków potencjalnym beneficjentom, promowania efektów wykorzystanej pomocy.

Koszty przygotowania projektów (project pipeline) finansowane będą w ramach poszczególnych osi priorytetowych. Nie przewidziano możliwości finansowania tych kosztów w ramach Pomocy Technicznej

5.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 jako narzędzie realizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w dniu 26 października 2006r.

Misją strategii jest: **Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego**. Poprawa warunków życia obejmuje takie jego aspekty jak:

- warunki wzrostu zamożności poprzez pracę zarobkową i pomnażanie kapitału;
- warunki funkcjonalne życia w gospodarstwie domowym i w jego otoczeniu, w tym poprawa standardów mieszkaniowych;
- warunki estetyczne środowiska;
- poczucie satysfakcji i realizacji wielostronnie rozumianej kariery;
- możliwość zakładania rodziny;
- bezpieczeństwo ekologiczne, sanitarne i społeczne (ochrona przed skutkami patologii społecznej);
- dostępność do informacji i wiedzy, w tym wykształcenia w różnych dziedzinach;
- możliwość nawiązywania kontaktów społecznych w różnych płaszczyznach życia i w różnym wymiarze odległości;
- możliwość rozwoju działalności społecznej;
- dostępność do pozytywnych osiągnięć cywilizacyjnych.

Misji strategii podporządkowane są wszelkie inne kierunki bezpośrednich i pośrednich działań strategicznych, które stanowią lub mogą stanowić składowe części strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego. Cel generalny Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 brzmi następująco: **Wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej**. Strategia Rozwoju Województwa zmierza do poprawy wizerunku województwa świętokrzyskiego, pokazując faktyczne i potencjalne korzyści dla mieszkańców i inwestorów w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego. Podniesienie atrakcyjności, wedle zapisów Strategii, oznacza relatywne wobec otoczenia polepszenie warunków inwestowania na obszarze województwa, zwłaszcza przez inwestorów zewnętrznych, polepszenie warunków funkcjonowania firm i całego układu gospodarki rynkowej, rozwój wszelkich dopuszczalnych ekologicznie form przedsiębiorczości oraz instytucji i organizacji obsługujących życie społeczno-gospodarcze regionu. Cel generalny Strategii realizowany jest przez szereg celów warunkujących, priorytetów i kierunków działań.

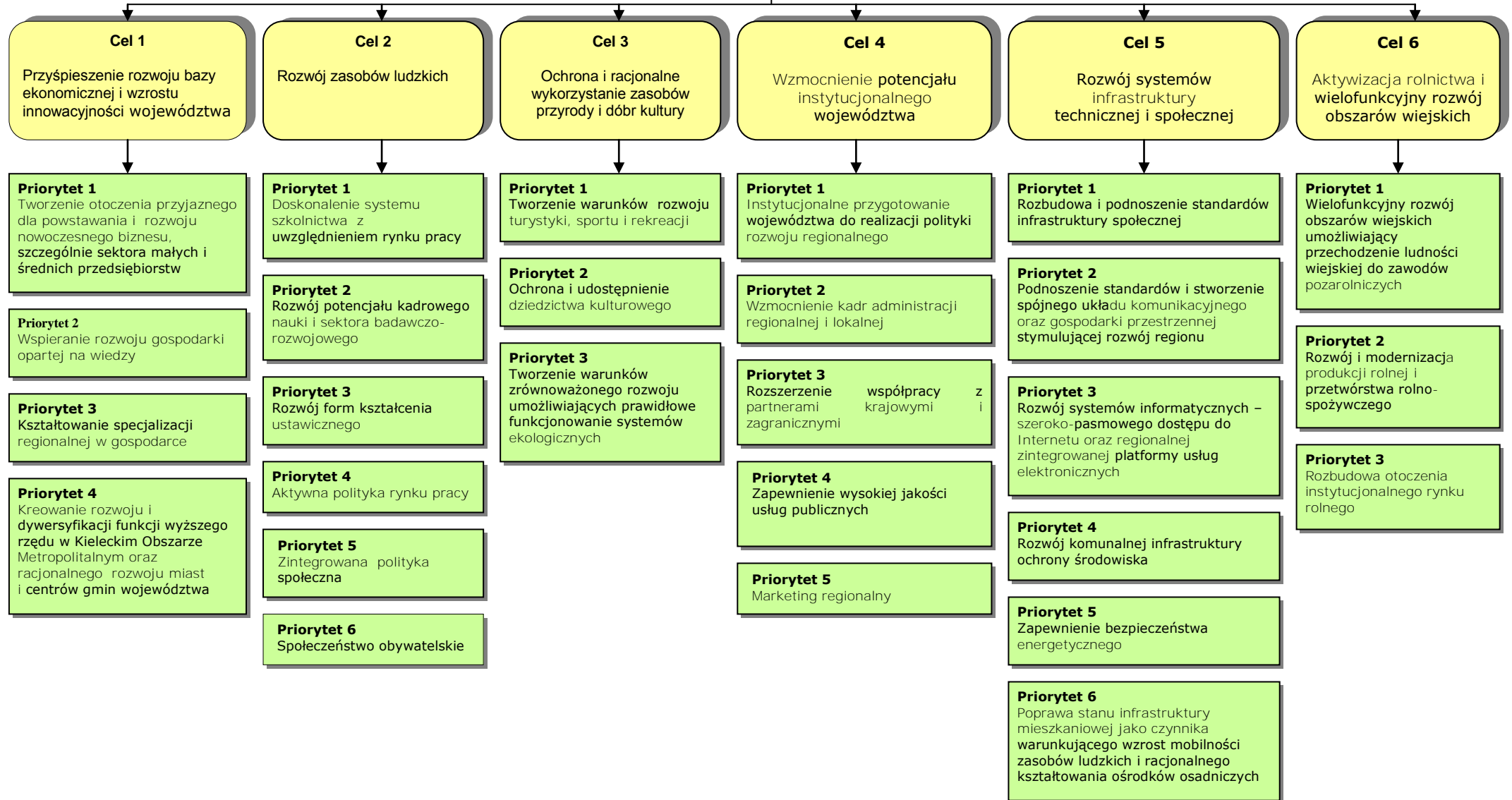
Zarówno cel generalny, jak i cele szczegółowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 w całości wpisują się w założenia Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. Strukturę Strategii przedstawia poniższy schemat.

Układ celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa

MISJA STRATEGII: Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego

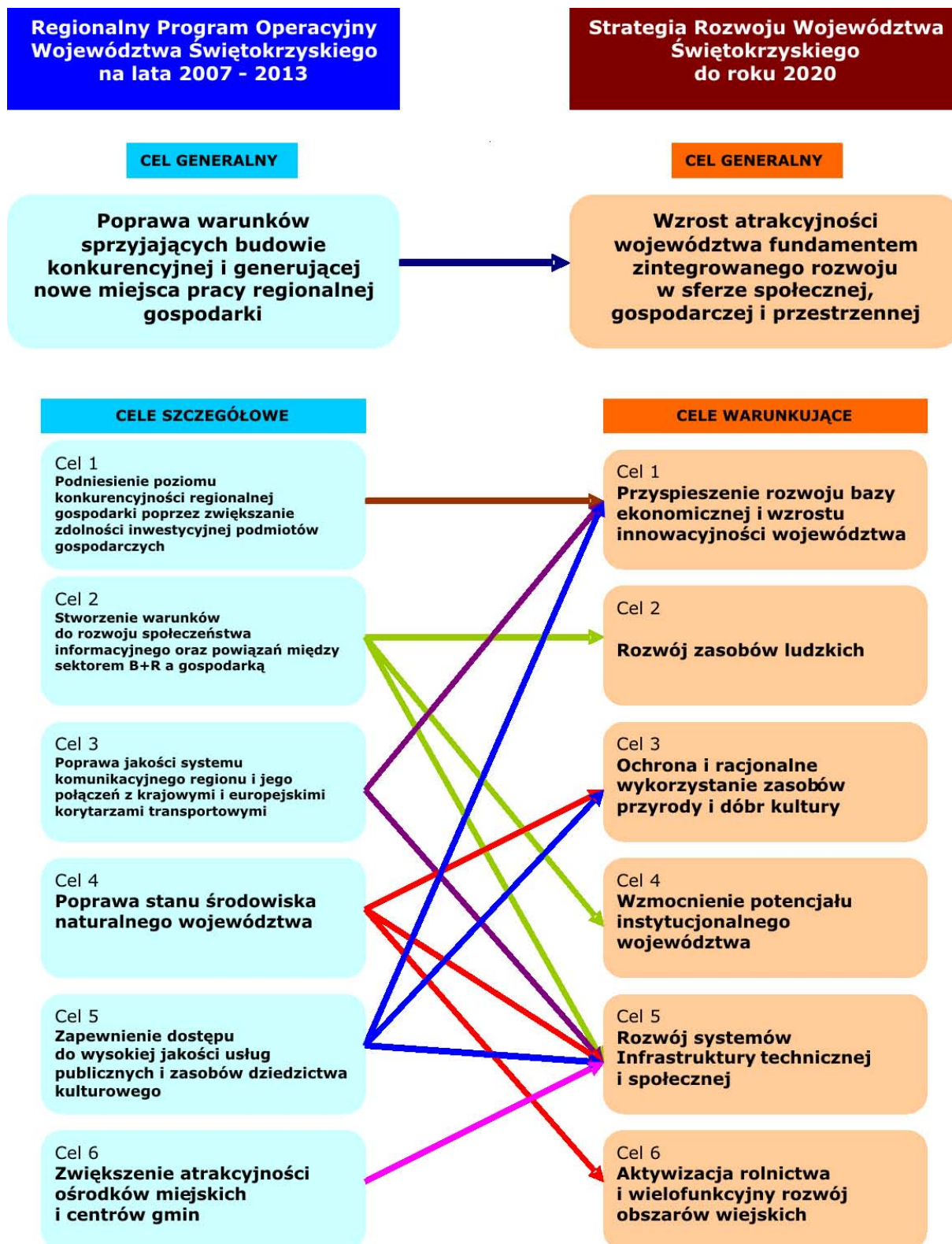
CEL GENERALNY: Wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej

CELE WARUNKUJĄCE

Zamieszczony poniżej wykres przedstawia relacje celów RPOWŚ 2007 - 2013 oraz Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Wykres nr 19

Z powyższego schematu wynika, że cele szczegółowe RPOWŚ 2007 - 2013 w pełni zawierają się w celach Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020. Strategia przedstawia szeroką i całościową wizję rozwoju województwa, podczas gdy RPOWŚ 2007 - 2013 odzwierciedla część tej wizji, odnosząc się do budowy i rozwoju regionalnej gospodarki województwa, która będzie generować trwałe miejsca pracy. Cel generalny RPOWŚ 2007 - 2013 bezpośrednio odnosi się do celu generalnego Strategii Rozwoju Województwa, wskazując, że poprawa warunków sprzyjających budowie konkurencyjnej gospodarki spowoduje wzrost atrakcyjności województwa, poprawi funkcjonowanie życia społeczno-gospodarczego w regionie.

5.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 jako narzędzie realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 (NSRO 2007 - 2013) to dokument określający działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO 2007 – 2013 służy jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych.

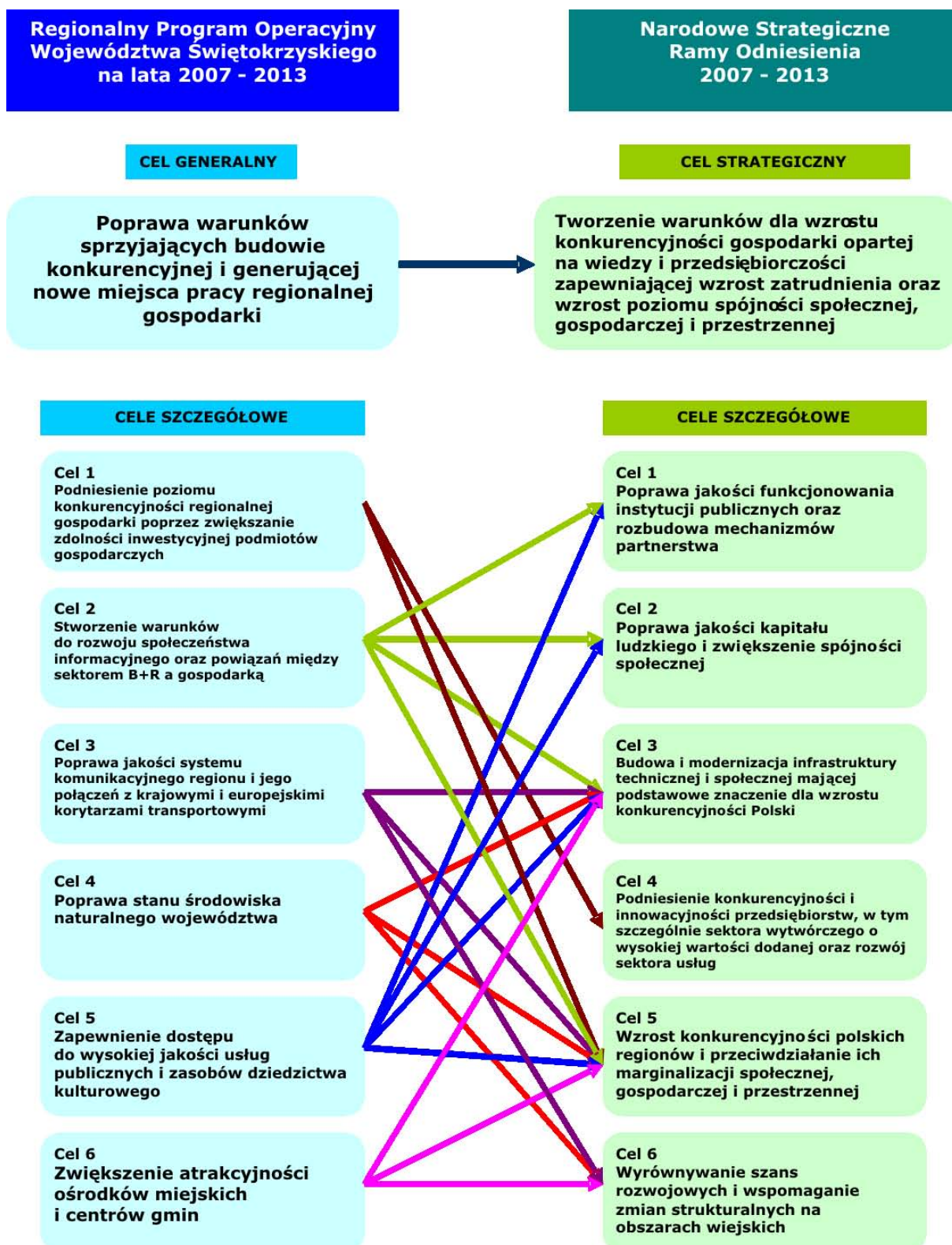
Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest **tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.**

Założono, że cel strategiczny osiągnąy będzie poprzez szereg horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO 2007 - 2013 realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO 2007 - 2013 są:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Zamieszczony poniżej wykres przedstawia relacje celów RPOWŚ 2007 – 2013 oraz NSRO 2007 - 2013.

Wykres nr 20

Powyższe zapisy sporządzone zostały w oparciu o dokumenty unijne, wyznaczające kierunki rozwoju w latach 2007 – 2013, w szczególności Strategiczne Wytyczne Wspólnoty

na lata 2007 – 2013 oraz odnowioną Strategię Lizbońską. Zarówno cel generalny, jak i cele szczegółowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 w pełni wpisują się w cele Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia.

Wszystkie działania ujęte w RPOWS 2007-2013 skierowane na obszary wiejskie są komplementarne w stosunku do działań Wspólnej Polityki Rolnej zapisanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 oraz Wspólnej Polityki Rybackiej w ramach Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013.

Dla zapewnienia maksymalnej efektywności wykorzystania środków w ramach polityki spójności UE, wspólnej polityki rolnej oraz wspólnej polityki rybołówstwa, zapewnione zostanie komplementarne wsparcie w ramach wszystkich instrumentów ww. polityk, a także określone zostaną wyraźne mechanizmy koordynacji i zasady zapobiegające podwójnemu finansowaniu.

Komplementarność i synergia działań w ramach NSRO

Wzajemna komplementarność wszystkich programów operacyjnych w ramach NSRO została zaprojektowana w ten sposób, że programy krajowe (PO IŚ, PO IG i PO KL – komponent krajowy) wspierają przedsięwzięcia o zasięgu i znaczeniu ponadregionalnym, krajowym lub międzynarodowym, natomiast działania w ramach RPO i regionalnego komponentu PO KL będą miały zasięg regionalny, subregionalny i lokalny. Wszystkie ww. działania są projektowane w sposób spójny i synergiczny, tak aby zmaksymalizować efekty wydatkowania środków Wspólnoty.

Działania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego są komplementarne do:

- Działania w ramach PO IG – w szczególności w zakresie: inwestycji w innowacje, badań i rozwoju nowoczesnych technologii, przedsiębiorczości, społeczeństwa informacyjnego;
- Działania w ramach PO IŚ – w szczególności w zakresie: transportu, środowiska, energetyki, infrastruktury społecznej;
- Działania w ramach PO RPW - w szczególności w zakresie: infrastruktury drogowej, instytucji otoczenia biznesu, szkolnictwa wyższego oraz infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Przedsięwzięcia realizowane ze środków EFRR i Funduszu Spójności przyczyniać się będą do sprawnej i efektywnej realizacji celów PO KL, finansowanego z EFS. Różnorodne wsparcie w zakresie zasobów ludzkich w ramach PO KL, w połączeniu z efektami inwestycji infrastrukturalnych, umożliwią szybsze osiągnięcie celów spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

Komplementarność z działaniami finansowanymi z EFRROW i EFR

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 będzie, w synergiczny sposób z programami współfinansowanymi z EFRROW i EFR, wspierał wspólne obszary interwencji skierowane na rozwój obszarów wiejskich i zależnych od rybactwa, takie jak np.:

- rozwój infrastruktury ochrony środowiska,
- rozwój infrastruktury społecznej,
- wspieranie przedsiębiorczości.

Demarkacja

W celu wyeliminowania ewentualnego nakładania się interwencji poszczególnych programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, EFRROW i EFR, Instytucja Zarządzająca RPOWŚ będzie stosować się do zapisów „Linii demarkacyjnej pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej” – dokumentu akceptowanego przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Ww. dokument szczegółowo określa kryteria rozgraniczające (demarkację), które opierają się głównie na: zasięgu terytorialnym działań, wartości projektów, rodzaju beneficjenta itd. Dokument ten jest efektem uzgodnień wszystkich instytucji zaangażowanych w programowanie rozwoju na lata 2007-2013.

Mechanizmy koordynacji

Mechanizm koordynacji działań podejmowanych w ramach programu z działaniami podejmowanymi w ramach EFRROW i EFR będzie zapewniony za pomocą komitetu monitorującego. Zostanie także zapewniona koordynacja KM RPOWŚ z regionalnym Podkomitetem Monitorującym PO Kapitał Ludzki.

Dla zapewnienia przestrzegania demarkacji między RPOWŚ a pozostałymi programami operacyjnymi na etapie ich realizacji, zapewnione zostaną następujące narzędzia koordynacji:

1. Komitet Koordynacyjny NSRO (w którym uczestniczyć będą również przedstawiciele IZ PROW oraz IZ Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich);
2. Komitety Monitorujące RPO (jego skład zostanie poszerzony o przedstawiciela Ministra właściwego ds. rolnictwa i rozwoju wsi, który będzie uczestniczył w posiedzeniach Komitetu w charakterze obserwatora) oraz Podkomitety Monitorujące PO KL;
3. Cross-checking projektów,
4. Oświadczenia beneficjentów.

W celu zapewnienia koordynacji działań Komitetu Monitorującego RPOWŚ z pracami Regionalnego Podkomitetu ds. Zasobów Ludzkich postanowiono, iż w składzie KM RPOWŚ będzie zasiadał przedstawiciel Podkomitetu ds. Zasobów Ludzkich.

Ponadto, koncentracja instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO, komponentu regionalnego PO KL oraz niektórych działań PROW w urzędzie marszałkowskim, sprzyjać będzie zapobieganiu podwójnemu finansowaniu oraz optymalizacji wdrażania wszystkich programów.

Komitet Koordynujący NSRO powoła grupę roboczą, złożoną z przedstawicieli wszystkich instytucji zarządzających programami finansowanymi ze środków EFRR, EFS, EFRROW i EFR. Zadaniem powyższej grupy roboczej będzie opracowanie propozycji mechanizmów kontroli krzyżowej dla inwestycji wspieranych w ramach poszczególnych programów (np. odpowiednie pytania we wnioskach o dofinansowanie, kontrole na próbie projektów, wspólny dostęp do baz danych). Celem ww. działań będzie unikanie podwójnego finansowania projektów i zagwarantowanie przestrzegania ustalonej linii demarkacyjnej.

Środowiskowy wymiar zrównoważonego rozwoju

Instytucja Zarządzająca RPOWŚ dla zapewnienia wdrożenia jednej z najważniejszych polityk horyzontalnych Unii Europejskiej postanowiła powołać koordynatora ds. Zarządzania Zrównoważonym Rozwojem, którego zadaniem m.in. będzie:

- monitorowanie zgodności realizacji RPOWŚ z krajowym i unijnym prawodawstwem oraz przedstawienie propozycji stosownych działań w przypadku wystąpienia nieprawidłowości,
- analizowanie wdrażania RPOWŚ w zakresie komplementarności z innymi programami dotyczącymi obszaru środowiska, wdrażanymi w regionie,
- opiniowanie dokumentów dotyczących procedur wdrażania oraz wytycznych dla przedsięwzięć środowiskowych realizowanych w ramach RPOWŚ,
- monitorowanie realizacji zobowiązań środowiskowych wynikających z RPOWŚ,
- analizowanie wdrażania RPOWŚ przez pryzmat dobrych praktyk (np. BAT) w zakresie środowiska.

Szczegółowy zakres działania koordynatora zostanie określony w innym dokumencie służącym wdrażaniu RPOWŚ.

5.4. Spójność celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 z zapisami Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety w obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić.

Strategia wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, w których koncentrowane będą działania państwa. Uwzględnia jednocześnie najważniejsze trendy rozwoju światowej gospodarki oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w Strategii Lizbońskiej. SRK nadaje priorytet działaniom, jakie podejmie rząd w latach 2007-2015 w celu realizacji wizji Polski.

Głównym celem Strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z zapóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych, wskazują na priorytety. Określają one najważniejsze obszary działań, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie głównego celu SRK. Priorytetami tymi są:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa,
5. Rozwój obszarów wiejskich
6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

SRK jest dokumentem ściśle horyzontalnym, który ma koordynować wszelkie działania na rzecz rozwoju i modernizacji kraju. Obszary wsparcia ze środków polityki spójności w okresie 2007-2013 zostały w pełni odzwierciedlone w założeniach priorytetów strategicznych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, ukierunkowanych na wzmacnianie nowoczesnej gospodarki, infrastruktury, środowiska, zasobów ludzkich oraz podnoszenia jakości zarządzania w sektorze publicznym. W tym kontekście cele RPOWŚ

2007 - 2013 w pełni pokrywają się z celami i priorytetami Strategii Rozwoju Kraju 2007 - 2015.

5.5. Spójność celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 z zapisami Strategicznych Wytycznych Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007-2013

W zgodzie z zapisami Strategicznych Wytycznych Wspólnoty na lata 2007 – 2013, dotyczących polityki spójności wspierającej wzrost gospodarczy i zatrudnienie, realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 służyć ma:

- Zwiększeniu atrakcyjności województwa poprzez poprawę jego dostępności, zapewnieniu odpowiedniej jakości i poziomu usług oraz zachowaniu stanu środowiska;
- Wspieraniu innowacyjności, przedsiębiorczości oraz rozwoju gospodarki opartej na wiedzy poprzez wykorzystywanie możliwości w dziedzinie badań i innowacji, w tym nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych;
- Tworzeniu lepszych miejsc pracy oraz większej ich liczby poprzez zainteresowanie większej ilości osób zdobyciem zatrudnienia oraz działalnością gospodarczą, zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki.

Strategia RPOWŚ 2007 - 2013 w pełni odnosi się do zapisów Strategicznych wytycznych Wspólnoty, cele szczegółowe RPOWŚ 2007 – 2013 wprost wpisują się w zapisy wytycznych.

Cele szczegółowe RPOWŚ 2007 - 2013: **„Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zwiększanie zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych” oraz „Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz powiązań między sektorem B+R a gospodarką”** znajduje swe odzwierciedlenie w zapisach wytycznej: „Podnoszenie poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu”. Według tej wytycznej dla realizacji unijnych celów zapewnienia wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy, konieczne jest m.in. podjęcie działań zmierzających do podniesienia poziomu badań naukowych i rozwoju technologicznego, w szczególności w sektorze prywatnym.

Wytyczna pn. „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia” stanowi punkt odniesienia dla dwóch kolejnych celów szczegółowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego: **„Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi” oraz „Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa”.**

Cele pn.: **„Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego” oraz „Zwiększenie atrakcyjności ośrodków miejskich i centrów gmin”** odnoszą się do zagadnień o dużym znaczeniu dla poprawy warunków życia mieszkańców województwa i atrakcyjności regionu dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Istniejące w regionie zapóźnienia w zakresie szeroko pojętej infrastruktury sfery publicznej stanowią poważne utrudnienie dla podniesienia dostępności i jakości usług publicznych. Bariereą dla rozwoju gospodarczego regionu jest niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę turystyczną, co uniemożliwia efektywne wykorzystanie bogatych zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, istniejących w regionie. Sformułowanie tych celów, jako kierunków wymagających szczególnej uwagi, wynika z faktu uwzględnienia

specyficznych potrzeb województwa w tym zakresie i identyfikacji bogatych zasobów turystycznych jako istotnego czynnika rozwojowego.

5.6. Zgodność RPOWŚ 2007 - 2013 z priorytetami Krajowego Programu Reform na lata 2005-2008 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej

KPR jest kierunkowym dokumentem strategicznym, wyznaczającym cele i priorytety polityki społeczno-gospodarczej oraz kierunki działań na lata 2005 – 2008, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia celów odnowionej Strategii Lizbońskiej.

Realizacja celów i priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 przyczyni się do osiągnięcia celu głównego Krajowego Programu Reform: *Utrzymanie wysokiego tempa wzrostu gospodarczego, sprzyjającego tworzeniu nowych miejsc pracy z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.*

Priorytet 2 KPR „Rozwój przedsiębiorczości” znajduje w RPOWŚ 2007 – 2013 odzwierciedlenie w Osi priorytetowej 1. *Rozwój przedsiębiorczości*, która w całości służy podniesieniu konkurencyjności gospodarki regionu. Z kolei Priorytet 3 KPR „Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw” jest w RPOWŚ 2007 – 2013 reprezentowany zarówno w Osi priorytetowej 1. *Rozwój przedsiębiorczości.*, jak i w Osi priorytetowej 2. *Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu.* Najszerzej w Regionalnym Programie Operacyjnym reprezentowany jest Priorytet 4. KPR „Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz zapewnienie warunków konkurencji w sektorach sieciowych”. Odniesienie do niego widoczne jest w celach Osi priorytetowej 3. Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu, Osi priorytetowej 4. *Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej* oraz Osi priorytetowej 6. *Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast.*

Z uwagi na fakt, że Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 finansowany będzie z EFRR i ma charakter regionalny, pozostałe priorytety Krajowego Programu Reform nie mają w RPOWŚ 2007 – 2013 bezpośredniego przełożenia.

Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i ocena Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 odbywa się z udziałem właściwych partnerów krajowych, regionalnych i lokalnych, w tym partnerów gospodarczych, społecznych a także działających na rzecz środowiska naturalnego, zgodnie z art. 11 Rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS oraz FS. W tym celu IZ RPOWŚ wyznacza najbardziej reprezentatywnych partnerów na poziomie regionalnym i lokalnym oraz w sferze gospodarczej, społecznej, środowiska naturalnego oraz w innych, zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową, biorąc pod uwagę potrzeby wspierania równości mężczyzn i kobiet oraz zrównoważonego rozwoju poprzez integrację wymogów w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego. W wyznaczeniu zarówno celów Programu, jak i poszczególnych osi priorytetowych, brane były pod uwagę wnioski i uwagi wniesione przez partnerów gospodarczych i społecznych podczas konsultacji projektu tego dokumentu. Obszerny opis przebiegu tego procesu zawarty został w Załączniku nr 2 do RPOWŚ 2007 – 2013. Jednym z najistotniejszych efektów konsultacji społecznych Programu było zebranie informacji od potencjalnych beneficjentów na temat ich planów inwestycyjnych, skali potrzeb w tym zakresie oraz wniosków i propozycji dotyczących modyfikacji zakresu interwencji RPOWŚ 2007 – 2013. Instytucja Zarządzająca Programem wyszła naprzeciw oczekiwaniom partnerów społeczno-gospodarczych, dokonując stosownego podziału alokacji na osie priorytetowe, wypełniając jednocześnie wszystkie zobowiązania wynikające z aktów prawnych UE oraz krajowych i regionalnych.

Zakres interwencji przewidziany do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 jest komplementarny z pozostałymi programami operacyjnymi polityki spójności (w ramach NSRO 2007 – 2013) jak również z programami operacyjnymi finansowanymi ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego. Szczegółowy rozdział typów operacji pomiędzy poszczególnymi programami zawarty jest w „Linii demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności” – dokumencie przyjętym przez Komitet Koordynujący NSRO, i obowiązującym dla wszystkich Instytucji Zarządzających. Koordynacja ze strony Komitetu Koordynującego NSRO obejmuje również stworzenie systemu służącego unikaniu podwójnego finansowania projektów.

Instytucja Zarządzająca RPOWŚ dokonała szacunkowego podziału środków w ramach RPOWŚ dla obszarów miejskich, wiejskich oraz miejsko-wiejskich (tabela z szacunkami znajduje się w rozdziale 8 niniejszego dokumentu). Szacunki te dokonane dla RPOWŚ uwzględniają warunki wewnętrzne regionu oraz dostępne dla województwa programy, które w części będą także wspierały tereny wiejskie. Przede wszystkim beneficjenci z województwa Świętokrzyskiego będą mogli ubiegać się o wsparcie inwestycji z komponentów regionalnych programów krajowych: Program Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej, Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Oszacowanie w sposób jednoznaczny środków i przeznaczenie ich na konkretny obszar może być także utrudnione z powodu niemożności jednoznacznego przyporządkowania np. inwestycji liniowych do którejkolwiek z tych kategorii. Dlatego też szacunki te należy analizować wielowymiarowo.

W celu oceny przewidywanej efektywności RPO WŚ przeprowadzono ewaluację ex-ante Programu. Krótki opis ww. ewaluacji oraz wnioski i rekomendacje zostały zamieszczone w załączniku nr 3 pn. „Ewaluacja ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013” do niniejszego dokumentu.

Wskaźniki realizacji celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013

Zestawienie celów RPOWŚ 2007 – 2013 wraz ze wskaźnikami ich realizacji (wskaźniki podano narastająco)

(*) – oznacza, iż przy analizie należy uwzględnić wskaźniki kontekstowe dla RPOWŚ 2007 – 2013 (Załącznik nr 5)

Cel generalny - POPRAWA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH BUDOWIE KONKURENCYJNEJ I GENERUJĄCEJ NOWE MIEJSCA PRACY REGIONALNEJ GOSPODARKI							
Lp.	Wskaźnik	Poziom wskaźnika/ Jednostka miary	Wartość bazowa	Zakładana wartość wskaźnika			Źródło danych/częstotliwość pomiaru
				2010	2013	2015	
1.	Liczba utworzonych miejsc pracy w wyniku realizacji Programu (brutto), w tym: <ul style="list-style-type: none"> dla kobiet, dla mężczyzn. 	Rezultat/ szt.	0*	550 144 406	951 315 636	1512 506 1006	IZ-Beneficjenci/ corocznie
2.	Liczba utworzonych	Oddziaływanie/	0		5285		HERMIN/corocznie

	miejsc pracy (netto) ⁸	szt.		3701		2225	
3.	Wpływ realizacji Programu na zmianę PKB w województwie Świętokrzyskim ⁹	Oddziaływanie/ %	0	1,25	2,15	1,30	HERMIN/corocznie

Osiągnięciu celu głównego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 służyć będzie realizacja 6 osi priorytetowych (merytorycznych), z których każda jest zorientowana na osiągnięcie jednego z 6 celów szczegółowych. Cel szczegółowy Programu jest równocześnie celem głównym osi priorytetowej.

Instytucja Zarządzająca RPOWS w szacunkach i porównaniach dotyczących poziomu PKB regionu będzie odnosiła się do wartości osiągniętych przez UE-27. Ambicją regionu jest dążenie do jak najlepszych wskaźników. Zakłada się, że region świętokrzyski osiągnie 47% średniej UE do 2015 roku..

⁸ Utworzone miejsca pracy (netto) - oznaczają liczbę dodatkowo pracujących ogółem w efekcie wdrożenia RPO - różnica pomiędzy scenariuszami "z RPO" i "bez RPO". Oszacowane na podstawie modelu HERMIN wartości docelowe pokazują stan na koniec 2013 roku (i ewentualnie 2015) - nie są to wielkości skumulowane

⁹ Wpływ realizacji programu na zmianę PKB - oznacza zmianę w poziomie PKB liczonego w cenach rynkowych stałych (w %) - różnica pomiędzy scenariuszami "z RPO" i "bez RPO". Oszacowane na podstawie modelu HERMIN wartości docelowe pokazują skumulowany wpływ RPO w 2013 (i ewentualnie 2015). Oszacowania modelu HERMIN bazują na założeniu określonego rozkładu płatności w RPO, według którego największe płatności są realizowane w roku 2013, natomiast w latach 2014 - 2015 następuje ich znaczący spadek.

Cel szczegółowy - Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zwiększanie zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych							
Oś priorytetowa 1. Rozwój przedsiębiorczości							
Cel osi priorytetowej							
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost konkurencyjności i zdolności inwestycyjnej przedsiębiorstw • Wzmocnienie inwestycyjne instytucji otoczenia biznesu oraz funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych. 							
Lp.	Wskaźnik	Poziom wskaźnika/ Jednostka miary	Wartość bazowa	Zakładana wartość wskaźnika w roku			Źródło danych/częstotliwość pomiaru
				2010	2013	2015	
1.	Liczba projektów z zakresu bezpośredniej pomocy inwestycyjnej dla małych i średnich przedsiębiorstw: W tym: Mikro – do 9 Małe – do 49 Średnie – do 249	Produkt/ szt.	0	300 150 90 60	700 250 300 150	1000 350 450 200	IZ-Beneficjenci/ corocznie
2.	Liczba projektów dotyczących wsparcia IOB oraz funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych	Produkt/ szt.	0	16	40	50	IZ-Beneficjenci/ corocznie
3.	Wartość pożyczek i gwarancji udzielonych przez fundusze pożyczkowe i gwarancyjne	Produkt/ mln zł	0	80	130	200	IZ-Beneficjenci/ corocznie
4.	Dodatkowe inwestycje w MŚP wykreowane dzięki wsparciu	Rezultat/ mln euro	0*	18	43	60	IZ-Beneficjenci/ corocznie
5.	Liczba utworzonych miejsc pracy we wspartych MŚP (brutto, zatrudnienie w pełnym wymiarze) w tym: <ul style="list-style-type: none"> • mężczyźni • kobiety 	Rezultat/ szt.	0*	500 380 120	800 560 240	1300 900 400	IZ-Beneficjenci/ corocznie

Cel szczegółowy - Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz powiązań między sektorem B+R a gospodarką							
Oś priorytetowa 2. Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu							
<u>Cele osi priorytetowej</u>							
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa powiązań pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz innowacyjności i gospodarką, • Tworzenie i rozbudowa sieci teleinformatycznych oraz rozwój systemów usług elektronicznych, w tym dla podmiotów gospodarczych, • Wzrost dostępności kompleksowo wyposażonych terenów inwestycyjnych, • Poprawa wizerunku regionu, jego potencjału gospodarczego i turystycznego. 							
Lp.	Wskaźnik	Poziom wskaźnika/ Jednostka miary	Wartość bazowa	Zakładana wartość wskaźnika w roku			Źródło danych/częstotliwość pomiaru
				2010	2013	2015	
1.	Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego, w tym: • dotyczących e-usług	Produkt/ szt.	0	6 4	8 6	10 8	IZ-Beneficjenci/ corocznie
2.	Liczba projektów z zakresu B+R realizowanych w małych i średnich przedsiębiorstwach	Produkt/ szt.	0	7	12	20	IZ-Beneficjenci/ corocznie
3.	Liczba projektów współpracy pomiędzy instytucjami produkcyjnymi a badawczymi	Produkt/ szt.	0	3	7	12	IZ-Beneficjenci/ corocznie
4.	Powierzchnia utworzonych terenów inwestycyjnych	Produkt/ ha	0	100	170	250	IZ-Beneficjenci/ corocznie
5.	Długość sieci szerokopasmowej	Produkt/ km	0	40	60	70	IZ-Beneficjenci/ corocznie
6.	Liczba projektów <ul style="list-style-type: none"> • promujących biznes, przedsiębiorczość i nowe technologie • promujących region jego potencjał gospodarczy, turystyczny i produkty regionalne 	Produkt/ szt.	0	2 3	6 5	10 7	IZ-Beneficjenci/ corocznie
7.	Liczba zainstalowanych aplikacji	Produkt/ szt.	0	80	150	200	IZ-Beneficjenci/ corocznie
8.	Liczba połączeń do Internetu szerokopasmowego, w tym: • Gospodarstwa domowe, • MŚP, • Szkoły.	Rezultat/ szt.	0	5100 5000 50 50	10150 10000 80 70	15200 15000 100 100	IZ-Beneficjenci/ corocznie
9.	Liczba osób, które uzyskały dostęp do	Rezultat/ tys. osób	0*	15	30	45	IZ-Beneficjenci/ corocznie

	szerokopasmowego Internetu w wyniku realizacji projektów						
10.	Liczba usług publicznych zrealizowanych on-line	Rezultat/ osoba	0	800	900	1000	IZ-Beneficjenci/ co 2 lata
11.	Liczba osób korzystających z usług on-line	Rezultat/ tys. osób	0	80	90	100	IZ-Beneficjenci/ co 2 lata
12.	Liczba utworzonych miejsc pracy w zakresie B+R – tylko etaty badawcze (preferowany okres 5 lat po rozpoczęciu projektu),	Rezultat/ szt.	0*	25	50	70	IZ-Beneficjenci/ corocznie

Cel szczegółowy - Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi

Oś priorytetowa 3. Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu

Cel osi priorytetowej

- Lepsze połączenie systemu komunikacyjnego regionu z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi,
- Poprawa powiązań komunikacyjnych pomiędzy stolicą regionu i ośrodkami powiatowymi a pozostałymi obszarami województwa,
- Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu,
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Lp.	Wskaźnik	Poziom wskaźnika/ Jednostka miary	Wartość bazowa	Zakładana wartość wskaźnika w roku			Źródło danych/częstotliwość pomiaru
				2010	2013	2015	
1.	Liczba projektów z zakresu transportu w tym: - drogowego - kolejowego	Produkt/ szt.	0	41 40 1	81 80 1	136 135 1	IZ-Beneficjenci/ corocznie
2.	Długość zbudowanych nowych dróg, w tym: wojewódzkich powiatowych gminnych	Produkt/ km	0*	11 0 3 8	22 0 5 17	33 0 8 25	IZ-Beneficjenci/ corocznie
3.	Długość zmodernizowanych dróg, w tym: wojewódzkich powiatowych gminnych	Produkt/ km	0*	168 37 32 99	336 74 65 197	448 112 84 252	IZ-Beneficjenci/ corocznie
4.	Oszczędność czasu (w euro) na nowowzbudowanych i zmodernizowanych	Rezultat/ euro	0*	Zostanie oszacowana w 2008 r.			IZ-Beneficjenci/ co 2 lata

	drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych, (w przewozach pasażerskich i towarowych)				
--	--	--	--	--	--

Cel szczegółowy - Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa

Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej

Cele osi priorytetowej

- Poprawa dostępności mieszkańców do infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej oraz poprawa efektywności systemów infrastruktury z tego zakresu,
- Poprawa stanu środowiska naturalnego, zapobieganie jego degradacji.

Lp.	Wskaźnik	Poziom wskaźnika/ Jednostka miary	Wartość bazowa	Zakładana wartość wskaźnika w roku			Źródło danych/częstotliwość pomiaru
				2010	2013	2015	
1.	Liczba projektów z zakresu ochrony środowiska w tym: - gospodarki odpadami, - poprawy jakości powietrza, - gospodarki wodno-kanalizacyjnej	Produkt/ szt.	0	17 4 3 10	29 5 4 20	43 6 5 32	IZ-Beneficjenci/ corocznie
2.	Liczba projektów z zakresu energii w tym: • energii odnawialnej	Produkt/ szt.	0	6 5	12 10	19 15	IZ-Beneficjenci/ corocznie
3.	Liczba projektów z zakresu zapobiegania zagrożeniom przyrodniczym	Produkt/ szt.	0	1	1	2	IZ-Beneficjenci/ corocznie
4.	Liczba osób przyłączonych do wodociągu w wyniku realizacji projektów	Rezultat/ osoba	0*	2000	3500	5500	IZ-Beneficjenci/ corocznie
5.	Liczba osób przyłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów	Rezultat/ osoba	0*	2000	2000	4000	IZ-Beneficjenci/ corocznie
6.	Potencjalna wytworzona moc zainstalowana z odnawialnych źródeł energii uzyskana w wyniku realizacji projektów	Rezultat/ MWh	0*	0,3	0,7	1,5	IZ-Beneficjenci/ corocznie
7.	Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią	Rezultat/ osoba	0*	5000	5000	10000	IZ-Beneficjenci/ corocznie
8.	Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów	Rezultat/ osoba	0*	100000	140000	150000	IZ-Beneficjenci/ corocznie
9.	Powierzchnia zrehabilitowana/odzyskana	Rezultat/ m ²	0*	2	3	8	IZ-Beneficjenci/ corocznie

Cel szczegółowy - Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego							
Oś priorytetowa 5. Wzrost jakości infrastruktury społecznej, oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport							
<u>Cele osi priorytetowej</u>							
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości infrastruktury ochrony zdrowia, • Doskonalenie regionalnej infrastruktury edukacyjnej, • Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i turystyki jako elementów tożsamości regionalnej i form aktywności społeczno-zawodowej ludności, • Poprawa dostępu do obiektów dziedzictwa kulturowego, turystycznych i sportowych oraz zmniejszenie różnic w tym zakresie pomiędzy regionem świętokrzyskim a innymi regionami. 							
Lp.	Wskaźnik	Poziom wskaźnika/ Jednostka miary	Wartość bazowa	Zakładana wartość wskaźnika w roku			Źródło danych/częstotliwość pomiaru
				2010	2013	2015	
1.	Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej	Produkt/ szt.	0	11	17	21	IZ-Beneficjenci/ corocznie
2.	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów kultury	Produkt/ szt.	0	9	12	15	IZ-Beneficjenci/ corocznie
3.	Liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia	Produkt/ szt.	0	6	12	14	IZ-Beneficjenci/ corocznie
4.	Liczba projektów z zakresu turystyki	Produkt/ szt.	0	10	16	19	IZ-Beneficjenci/ corocznie
5.	Liczba projektów mających na celu włączenie społeczne mniejszości narodowych i ludzi młodych	Produkt/ szt.	0	0	1	2	IZ-Beneficjenci/ corocznie
6.	Potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych sprzętem zakupionym w wyniku realizacji projektów,	Rezultat/ szt.	0	15000	40000	60000	IZ-Beneficjenci/ corocznie
7.	Liczba uczniów/studentów korzystających z efektów projektów	Rezultat/ osoba	0*	3815	7635	9156	IZ-Beneficjenci/ corocznie
8.	Liczba utworzonych miejsc pracy w	Rezultat/ osoba	0				IZ-Beneficjenci/ corocznie

rezultacie realizacji projektów z zakresu turystyki w tym:				11	26	32	
				6	13	16	
	• Mężczyźni			5	13	16	
• Kobiety							

Cel szczegółowy - Zwiększenie atrakcyjności ośrodków miejskich i centrów gmin							
Oś priorytetowa 6. Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast							
Cel osi priorytetowej							
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój infrastruktury, poprawiający warunki dla zwiększania inwestycji na obszarach podlegających restrukturyzacji oraz w zdegradowanych miastach i dzielnicach miast, terenach poprzemysłowych i powojaskowych 							
Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Zakładana wartość wskaźnika w roku			Źródło danych/częstotliwość pomiaru
				2010	2013	2015	
1.	Liczba projektów wpływających na poprawę atrakcyjności miast i miasteczek	Produkt/ szt.	0	4	10	15	IZ-Beneficjenci/ corocznie
2.	Obszar poddany rewitalizacji	Produkt/ ha	0	4	13	20	IZ-Beneficjenci/ corocznie
3.	Liczba zakupionego taboru komunikacji miejskiej	Produkt /szt.	0	0	8	8	IZ-Beneficjenci/ corocznie
4.	Pojemność zakupionego taboru komunikacji miejskiej (miejsca siedzące)	Produkt /szt.	0	0	200	200	IZ-Beneficjenci/ corocznie
5.	Przyrost ludności korzystającej ze zmodernizowanej komunikacji miejskiej.	Rezultat/ %	0*	0	0,5	0,6	IZ-Beneficjenci/ co 2 lata
6.	Liczba stworzonych miejsc pracy na obszarach zrewitalizowanych	Rezultat/ Szt.	0	14	75	110	IZ-Beneficjenci/ co 2 lata
7.	Liczba nowych inwestycji zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	Rezultat/ Szt.	0	7	20	30	IZ-Beneficjenci/ corocznie

Oś priorytetowa 7. Pomoc techniczna

Cele osi priorytetowej

- Wzmocnienie potencjału administracyjnego jednostek uczestniczących we wdrażaniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013;
- Zapewnienie spójnych i skutecznych działań informacyjnych i promocyjnych dot. możliwości skorzystania ze środków pomocowych UE oraz upowszechniających rezultaty ich interwencji.

Lp.	Wskaźnik	Poziom wskaźnika/ Jednostka miary	Wartość bazowa	Zakładana wartość wskaźnika w roku			Źródło danych/częstotliwość pomiaru
				2010	2013	2015	
1.	Liczba stanowisk pracy sfinansowanych ze środków Pomocy Technicznej RPOWŚ	Produkt/ szt.	0	60	60	60	IZ/corocznie
2.	Liczba przeprowadzonych spotkań informacyjnych, szkoleń, warsztatów, treningów dla Beneficjentów RPOWŚ	Produkt/ szt.	0	12	22	26	IZ/corocznie
3.	Liczba szkoleń, warsztatów, kursów, studiów podyplomowych dla pracowników zaangażowanych we wdrażanie RPOWS 2007-2013	Produkt/ szt.	0	200	400	550	IZ/corocznie
4.	Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych i informacyjnych	Produkt/ szt.	0	4	6	8	IZ/corocznie

6. Osie priorytetowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

Wykres nr 21

Oś priorytetowa 1. Rozwój przedsiębiorczości

Uzasadnienie wyboru osi priorytetowej

W gospodarce województwa świętokrzyskiego dominują mało efektywne działy. Przedsiębiorstwa działające w świętokrzyskim są w większości niedoinwestowane, mało innowacyjne i tworzą zbyt mało miejsc pracy. Nakłady inwestycyjne w 2005 r. w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim wyniosły 1,98% nakładów tego sektora w kraju, co plasowało region na ostatniej pozycji. Również wartość wydatków na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw jest o wiele niższa od średniej krajowej i wpływa na zwiększanie się dystansu względem najbardziej konkurencyjnych województw. Głównymi obszarami wsparcia będą:

- Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;
- Tworzenie i rozwój powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstw;
- Tworzenie i rozbudowa funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych;
- Wsparcie inwestycyjne dla instytucji otoczenia biznesu;

Założenia 1 osi priorytetowej są spójne z zaleceniami i wnioskami zawartymi w *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005 – 2013* oraz zakładają realizację koherentnych celów. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez działania wspomagające rozwój sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz wzmocnienie i wykorzystanie potencjału sektora B+R w dłuższej perspektywie czasowej zmierza do znaczącej poprawy stanu zatrudnienia w regionie oraz stworzenia podstaw do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

W celu przezwyciężenia barier rozwojowych przedsiębiorczości w Świętokrzyskim, w niniejszej osi priorytetowej Programu przewidziano bezpośrednie wsparcie inwestycyjne mikro, małych i średnich firm. Preferowane będą projekty podmiotów działających w sektorze produkcyjnym i usługowym, w tym w branży turystycznej, dzięki realizacji inwestycji generujące nowe miejsca pracy i wdrażające nowe, innowacyjne technologie i rozwiązania. Przedsiębiorstwa będą też miały możliwość uzyskania dotacji na tworzenie nowych miejsc pracy, jak również dofinansowania organizacji misji gospodarczych oraz kosztów udziału w targach.

Bezpośrednie dotacje będzie można przeznaczyć na zakup środków trwałych oraz na zakup wartości niematerialnych i prawnych. Projekty powinny mieć charakter innowacyjny i w sposób znaczący poprawiać kondycję firmy oraz podnosić jej konkurencyjność. Realizacja osi priorytetowej służyć ma też ułatwieniu przedsiębiorcom nawiązania kontaktów z potencjalnymi kontrahentami zagranicznymi oraz umożliwienie prezentacji swej oferty eksportowej na targach i wystawach oraz związanych z nimi gospodarczych misjach zagranicznych.

Firmy chcące sprzedawać swe produkty i usługi na rynkach Unii Europejskiej często stoją przed koniecznością dostosowania swojej bazy i organizacji procesów technologicznych do wymogów wspólnotowych. Wsparcie otrzymają firmy, które działają zgodnie z prawem (zgodnie z art. 4 pkt. 4) Rozporządzenia Rady nr 1080/2006), a ich inwestycja w ochronę środowiska służy jedynie poprawie wskaźników i norm. W ramach tej osi priorytetowej będą wspierane projekty inwestycyjne w przedsiębiorstwach z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, gospodarki odpadami oraz realizacji przedsięwzięć służących wdrażaniu zasad zintegrowanego podejścia do zapobiegania i ograniczania (kontroli) zanieczyszczeń. Wsparcia w ramach Programu nie otrzymają firmy, którym minęły okresy dostosowawcze w zakresie wdrożenia i zgodności z unijnymi dyrektywami.

W ramach tej osi priorytetowej będą wspierane m.in. projekty zgłaszane przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa z terenu województwa dotyczące:

- inwestycji związanych z rozwojem i rozbudową przedsiębiorstwa, unowocześnieniem wyposażenia związanego z działalnością gospodarczą, wprowadzeniem innowacji technologicznych i/lub organizacyjnych, zakupem wyników prac B+R i/lub praw własności przemysłowej,
- inwestycji związanych z dostosowaniem technologii/produktów/usług do wymagań dyrektyw unijnych,
- organizacji lub udziału w imprezach targowo-wystawienniczych oraz misjach gospodarczych związanych z targami i wystawami zagranicą
- dofinansowania kosztów utworzenia i wyposażenia nowych stanowisk pracy związanych z rozszerzeniem działalności gospodarczej i/lub wdrożeniem działań innowacyjnych obejmujących dokonywanie zasadniczych zmian w procesie produkcji lub sposobie świadczenia usług.

W Świętokrzyskim w stosunkowo niewielkiej skali tworzone są sieci współpracy pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami. W celu rozwoju powiązań kooperacyjnych firm, zwiększających ich konkurencyjność na rynkach Polski, jak i innych krajów Unii Europejskiej, przedsięwzięcia w zakresie budowy i rozbudowy klastrów o znaczeniu regionalnym, wspólnych inwestycji grupy przedsiębiorstw, zastosowania i wykorzystania technologii informatycznych i komunikacyjnych (ICT) dla ułatwienia działań kooperacyjnych, uzyskują dofinansowanie w ramach RPOWŚ 2007 - 2013. Inwestycje tego typu powinny znacznie poprawiać system współpracy i zarządzania grupą przedsiębiorstw lub w sposób innowacyjny wpływać na sytuację ekonomiczną grupy przedsiębiorstw.

W województwie świętokrzyskim istnieje duże zapotrzebowanie na usługi instytucji otoczenia biznesu oraz funduszy pożyczkowych i poręczeniowych. Słabość tych jednostek, dostarczających firmom wszechstronnej pomocy, w tym finansowej i doradczej, w istotny sposób utrudnia powstawanie i rozwój przedsiębiorstw. Ze względu na wysokie koszty i skomplikowane warunki pozyskania kredytu oraz mało rozwiniętą ofertę bankową dla MŚP, szczególnego znaczenia nabiera wsparcie finansowe na rozbudowę systemu poręczeń kredytowych i funduszy pożyczkowych.

W osi priorytetowej pierwszej Programu zarezerwowano środki na rozwój już istniejących instytucji otoczenia biznesu oraz funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych, jak również na tworzenie nowych tego typu podmiotów. Przewiduje się, że w wyniku realizacji tej osi powstanie przynajmniej jeden regionalny fundusz pożyczkowo-poręczeniowy, który w formie pożyczek bądź poręczeń będzie wspierał przedsiębiorstwa z terenu województwa Świętokrzyskiego. Istotne jest także udzielenie wsparcia istniejącym już w województwie funduszom o zasięgu lokalnym. Dla realizacji tego działania Instytucja Zarządzająca może wykorzystać inicjatywę wspólnotową JEREMIE.

Zgodnie z zapisami zawartymi w RSI Województwa Świętokrzyskiego oferta w zakresie doradztwa, szkoleń oraz pożyczek na działalność gospodarczą jest stale niewystarczająca.

W ramach osi priorytetowej I przewidziano także wsparcie projektów związanych z powstawaniem i rozwojem parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych (w tym przedsiębiorczości akademickiej), centrów innowacyjności, a także inwestycji dotyczących budowy, przebudowy, remontu i modernizacji infrastruktury instytucji otoczenia biznesu o znaczeniu lokalnym i regionalnym, umożliwiających wdrożenie nowych pakietów usług dla przedsiębiorców.

IZ RPOWŚ nie przewiduje powołania w drodze umowy Instytucji Pośredniczącej dla wdrożenia działań Programu. W strukturze IZ wyodrębniono komórkę o funkcjach wdrażających – Departament Funduszy Strukturalnych.

Cele osi priorytetowej

- Wzmocnienie konkurencyjności i zdolności inwestycyjnej sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- Wzmocnienie inwestycyjne instytucji otoczenia biznesu oraz funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych.

Główne grupy beneficjentów

- MŚP,
- Instytucje otoczenia biznesu,
- Partnerzy społeczni i gospodarcy (na podst. art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju),
- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną.

Kategorie interwencji:

03 – Transfer technologii i udoskonalenie sieci współpracy między małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP), pomiędzy MŚP a innymi podmiotami gospodarczymi i uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami szkolnictwa policealnego, organami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz „biegunami nauki i technologii” (*parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itp.*)

04 – Pomoc na rzecz badań i rozwoju technologicznego, w szczególności dla MŚP (*w tym dostęp do usług związanych z badaniami i rozwojem technologicznym w ośrodkach badawczych*)

05 – Zaawansowane usługi wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw

06 – Pomoc udzielana MŚP na cele promocji produktów i procesów produkcyjnych przyjaznych dla środowiska (*wprowadzenie skutecznego systemu zarządzania środowiskiem, przyjęcie i wykorzystanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, włączenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw*)

07 - Inwestowanie w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (*innowacyjne technologie, tworzenie nowych przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki badań i rozwoju technologicznego i przedsiębiorstwa itp.*)

08 - Inne inwestycje w przedsiębiorstwa

09 - Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP

Komplementarność

Projekty finansowane w ramach niniejszej osi priorytetowej są komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w wymienionych poniżej programach operacyjnych. Demarkacja pomiędzy tymi programami oparta jest na wielkości lub rodzaju projektu, rodzaju beneficjenta. Szczegółowe zapisy dotyczące linii demarkacyjnej stanowią część „Linii

demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności”, przyjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach 1 Osi priorytetowej RPOWŚ 2007 – 2013 są komplementarne z działaniami realizowanymi w ramach 3 Osi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, tj. z działaniami: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej oraz Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw. W tych działaniach przewidziano dotacje m.in. na następujące typy operacji: usługi dla ludności, rzemiosło lub rękodzielnictwo, roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne, usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, magazynowanie lub przechowywanie towarów, wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy, zakup środków transportu oraz rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne. Pomoc udzielana będzie także podmiotom z tytułu inwestycji związanych z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających w ww. zakresie.

Komplementarność przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007 – 2013 dotyczy działań Osi priorytetowej 3. Kapitał dla innowacji, Działanie 3.1. Inicjowanie działalności innowacyjnej, w zakresie dofinansowania projektów związanych z poszukiwaniem i oceną innowacyjnych pomysłów potencjalnych przedsiębiorców, prac przygotowawczych mającymi na celu utworzenie nowego przedsiębiorstwa na bazie tego pomysłu (tzw. preinkubacja), a następnie wsparcia przeznaczonego na inwestycje kapitałowe w nowopowstałe przedsiębiorstwo, Działanie 3.2. Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, w zakresie projektów obejmujących: inwestycje kapitałowe w fundusze kapitału podwyższonego ryzyka, powstałe w celu rozwijania MSP, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw innowacyjnych znajdujących się na początkowych etapach wzrostu oraz refundacji części kosztów zarządzania funduszem kapitału podwyższonego ryzyka (zatrudnienia kadry i ekspertów oraz kosztów przygotowania i monitorowania inwestycji, w szczególności kosztów analiz, badania rynku), Działanie 3.3. Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP w zakresie wsparcia projektów dotyczących powstawania nowych i rozwoju istniejących sieci inwestorów prywatnych, w tym sieci aniołów biznesu oraz platform służących kojarzeniu inwestorów z przedsiębiorcami poszukującymi zewnętrznych źródeł finansowania o charakterze udziałowym; Osi priorytetowej 4. – Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia Działanie 4.1. Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R w zakresie projektów inwestycyjnych zakładających m.in. zakup środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych wraz z niezbędną częścią doradcą (doradztwo kwalifikuje się do dofinansowania wyłącznie w przypadku MSP) konieczną do wdrożenia wyników prac B+R realizowanych w ramach działania 1.4 PO IG (etap I), lub Inicjatywy Technologicznej I, Działanie 4.2. Inwestycje związane z działalnością B+R w przedsiębiorstwach, w zakresie inwestycji wiązanych z podjęciem lub rozwojem działalności B+R w tym przekształceniu przedsiębiorcy w CBR obejmującym zakup usług doradczych oraz zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych związanych z prowadzeniem prac w zakresie B+R w przedsiębiorstwach; Działanie 4.3. Kredyt technologiczny w zakresie udzielenia kredytu technologicznego lub premii technologicznej; Działanie 4.4. Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym, w obszarze projektów inwestycyjnych dotyczących zastosowania nowych rozwiązań technologicznych w produkcji i usługach, (zakup niezbędnych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych związanych bezpośrednio z zakupem i eksploatacją środków trwałych), w tym prowadzących do zmniejszenia szkodliwego oddziaływania na środowisko (w tym m. in.: ograniczenia energo-, materiało- i wodochłonności produktów i usług, zastosowania oceny cyklu życia na wszystkich etapach projektowania procesów technologicznych), jak również dotyczących wprowadzenia nowych,

dotychczasowych produktów lub zasadniczej zmiany dotychczasowego procesu produkcyjnego; Osi priorytetowej 5. – Dyfuzja innowacji, Działanie 5.1. Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie projektów przewidujących zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych związanych z nową inwestycją; doradztwo z zakresu opracowania planów rozwoju i ekspansji powiązania; udział w krajowych i międzynarodowych spotkaniach w celu wymiany doświadczeń; a w przypadku klastrów innowacyjnych: a) zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych do obiektów szkoleniowych i centrów badawczych, zakup ogólnodostępnej infrastruktury badawczej (laboratorium, miejsce do przeprowadzania testów), infrastruktura sieci szerokopasmowych, działania promocyjne klastra w celu pozyskania nowych przedsiębiorstw do udziału w klastrze, zarządzanie gólnodostępnym zapleczem technicznym klastra, organizacja programów szkoleniowych, warsztatów i konferencji celem wspierania procesu dzielenia się wiedzą oraz tworzenia sieci powiązań między członkami klastra; Działanie 5.2 – Wspieranie instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi proinnowacyjne oraz ich sieci o znaczeniu ponadregionalnym odnośnie inicjowania i rozwoju współpracy pomiędzy instytucjami oraz rozwoju instytucji o znaczeniu ogólnokrajowym; koordynacji prac sieci, zapewnienia i utrzymania standardów pracy ośrodków oraz świadczonych usług (w tym zapewnienia funkcjonowania sekretariatu sieci); Działanie 5.3 – Wspieranie ośrodków innowacyjności w aspekcie kompleksowych projektów dotyczących doradztwa w zakresie przygotowania strategii rozwoju ośrodka uwzględniającego potrzeby przedsiębiorców (np. przygotowanie *feasibility studies*, badania rynku pod kątem zapotrzebowania przedsiębiorców na wysoko-specjalistyczne usługi), kształtowanie postaw innowacyjnych; doradztwa oraz promocję wynikające z realizowanej strategii rozwoju ośrodka (prowadzenia baz danych, *coaching*, kojarzenia partnerów, wyszukiwania projektów do wsparcia, poszukiwania rynków zbytu dla produktów wytwarzanych w ośrodku, szacowania kosztów wdrożenia danego projektu do produkcji przez przedsiębiorcę, ocenę wartości rynkowej wyników prac B+R); inwestycji wynikających z realizowanej strategii rozwoju ośrodka w zakresie rozbudowy lub modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej; działań promocyjnych wynikających z realizowanej strategii rozwoju ośrodka w zakresie promocji usług instytucji proinnowacyjnego otoczenia biznesu w środowisku lokalnym, regionalnym i międzynarodowym, przede wszystkim poprzez przygotowanie materiałów audiowizualnych i prezentacji w mediach, organizację seminariów i konferencji; Osi priorytetowej 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym, Działanie 6.1 Paszport do eksportu w aspekcie dofinansowanie udziału MSP w targach i misjach; Działanie 6.2 Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych, Poddziałanie 6.2.1 Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestora w zakresie wdrożenia procedur i narzędzi określonych przez agencję inwestycyjną, tj. wyposażenie w sprzęt i majątek biurowy, w tym zakup oprogramowania i baz danych; projekty informacyjno-promocyjne (przygotowanie materiałów promocyjnych w języku angielskim, w tym ofert inwestycyjnych zgodnych z wymogami licencji agencji inwestycyjnej opracowanie planów marketingowych), projekty doradcze dla przedsiębiorców poszukujących możliwości ulokowania kapitału w regionie oraz projekty doradcze (analityczne) dla centrów obsługi inwestora oraz Osi priorytetowej 8 Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki, Działanie 8.1. Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej w zakresie stymulowania rozwoju rynku e-usług poprzez wsparcie projektów mikro i małych przedsiębiorców zakładających świadczenie usług drogą elektroniczną i ewentualne wytworzenie produktów cyfrowych, niezbędnych do świadczenia tych usług.

Ponadto działania komplementarne z osią 1 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 znajdują się w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 (projekt) – Priorytet IV Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska,

Działanie 4.1. - Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego, w aspekcie projektów dostosowawczych dla przedsiębiorstw, warunkujących uzyskanie certyfikatu, a także projektów dla uzyskania eko-znaków dla produktów oraz projektów związanych z wprowadzaniem ekoetykiet; Działanie 4.2. - Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami w zakresie zastępowania surowców pierwotnych surowcami wtórnymi z odpadów, ograniczania ilości wytwarzanych odpadów oraz zużycia surowców naturalnych, w tym wody oraz energii; Działanie 4.3. - Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT) w obszarach zakładających zmiany technologii służących eliminowaniu szkodliwych oddziaływań i uciążliwości poprzez zapobieganie emisjom do środowiska, zmiany technologii służących zmniejszeniu zapotrzebowania na energię, wodę oraz surowce, ze szczególnym uwzględnieniem wtórnego wykorzystania ciepła odpadowego oraz eliminacji wytwarzania odpadów, zmiany technologii ukierunkowane na ograniczenie wielkości emisji niektórych substancji i energii do poziomu określonego w przepisach krajowych i wspólnotowych oraz w dokumentach referencyjnych BAT, inwestycje w urządzenia ograniczające emisje do środowiska, których zastosowanie jest niezbędne dla spełnienia zaostrzających się standardów emisyjnych lub granicznych wielkości emisji; Działanie 4.4. - Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno – ściekowej, w aspekcie inwestycji mających na celu zmniejszenie zużycia wody oraz ilości substancji niebezpiecznych odprowadzanych wraz ze ściekami, jak również budowy lub modernizacji oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków przemysłowych; Działanie 4.5. - Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza, w przypadku modernizacji lub rozbudowy obiektów spalania paliw i systemów ciepłowniczych, modernizacji urządzeń lub wyposażenia obiektów spalania paliw w urządzenia instalacje do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz konwersji obiektów spalania paliw na rozwiązania przyjazne środowisku; Działanie 4.6. - Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów użytkowych lub niebezpiecznych w obszarze projektów, których przedmiotem jest budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji do odzysku, w tym recyklingu lub unieszkodliwiania odpadów użytkowych lub niebezpiecznych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, które mogą pełnić funkcje usługowe, zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami, dla położonych w pobliżu jednostek gospodarczych, które nie mogą uniknąć wytwarzania podobnych typów odpadów, jak również budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji do przekształcania odpadów w celu ułatwienia magazynowania i transportu odpadów oraz przygotowania ich do odzysku lub unieszkodliwiania, a także które zakładają budowę, rozbudowę lub modernizację instalacji do zbierania lub magazynowania odpadów, w szczególności odpadów niebezpiecznych.

W Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej 2007 – 2013 jest oś priorytetowa I – Nowoczesna gospodarka. W ramach tej osi wspierane będą projekty polegające na zakładaniu i powiększeniu kapitału funduszy kapitału zaangażowanego (Działanie I.2 Wsparcie powstawania i dokapitalizowanie instrumentów inżynierii finansowej). Ponadto wsparciem zostaną objęte przedsiębiorstwa prowadzące działalność innowacyjną w obszarze budowy i wyposażenia zaplecza badawczo-rozwojowego. Dodatkowo będą realizowane projekty infrastrukturalne z zakresu budowy i rozbudowy parków przemysłowych, parków technologicznych, inkubatorów głównie technologicznych, centrów doskonałości, centrów transferu technologii, ośrodków innowacji itp. (Działanie I.3 Wsparcie innowacji). Komplementarność zachodzi również w zakresie działań wspierających tworzenie klastrów w przypadku Działania I.4 Promocja i współpraca - komponent współpraca.

Komplementarność występuje także z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki 2007 – 2013 – Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących, Działanie 2.1 Rozwój kadr nowoczesnej

gospodarki, Działanie 2.2 Wsparcie dla systemu adaptacyjności kadr, w ramach którego udzielane będzie wsparcie dla projektów mających na celu: podnoszenie jakości usług świadczonych dla przedsiębiorstw przez instytucje szkoleniowe oraz instytucje wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw; wsparcie systemu kompleksowych usług świadczonych przez instytucje na rzecz przedsiębiorców oraz osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą; organizację otwartych i zamkniętych szkoleń oraz doradztwo o charakterze ponadregionalnym dla przedsiębiorców lub grup przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw, a także studia podyplomowe dla przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw; wsparcie dla przedsiębiorców w obszarze diagnozowania potrzeb szkoleniowych pracowników; promowanie kultury inwestowania w szkolenia pracowników, zwłaszcza w MŚP i w odniesieniu do niskokwalifikowanych i starszych pracowników; upowszechnianie planowania strategicznego, realizacji strategii innowacyjnych i nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem; promowanie profesjonalizacji funkcji zarządzającego zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie; realizację przez partnerów społecznych projektów na rzecz zwiększania potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i pracowników oraz wzrostu wydajności pracy.

Również działania zaplanowane do wsparcia w ramach Priorytetu VIII PO KL: Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1 – Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.1 -Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw wykazuje komplementarność z Osią 1 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 w zakresie: ogólnych i specjalistycznych szkoleń oraz doradztwa związanego ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw, doradztwa dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMSP), w tym dla osób samozatrudnionych, szkoleń skierowanych do osób zatrudnionych o niskich kwalifikacjach lub innych dorosłych osób pracujących.

Poziom współfinansowania ze środków EFRR

Współfinansowanie projektów ze środków EFRR wyniesie dla sektora MŚP do 50% wydatków kwalifikowanych, zaś dla pozostałych beneficjentów do 85% wydatków kwalifikowanych, przy zachowaniu zasad pomocy publicznej.

Oś priorytetowa 2. Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu

Uzasadnienie wyboru osi priorytetowej

Kluczowymi czynnikami decydującymi o konkurencyjności gospodarki są: wysoki poziom innowacyjności przedsiębiorstw oraz efektywne wykorzystanie wiedzy i badań naukowych. Liczne badania i analizy dowodzą, że zdolność polskich firm do tworzenia i wdrażania nowych technologii i produktów jest bardzo niska. Na tym tle sytuacja przedsiębiorstw funkcjonujących w województwie świętokrzyskim wyróżnia się szczególnie niekorzystnie. Ponad połowa najważniejszych wyrobów wytwarzanych przez przemysł należy do sektora niskiej techniki.

947 przedsiębiorstw przemysłowych w Świętokrzyskim wykorzystywało w 2005 r. komputery do sterowania i regulacji procesami technologicznymi, a 195 wykorzystywało linie produkcyjne sterowane komputerem. Wskaźniki te stanowią odpowiednio 3,69% i 2,4% udziału w kraju. Na niskim poziomie przedstawia się również wykorzystanie mediów elektronicznych przez świętokrzyskich przedsiębiorców. W 2002 r. w Świętokrzyskim 157 przedsiębiorstw posiadało lokalne sieci komputerowe (LAN), a 240 przedsiębiorstwa korzystały z usług Internetu, co sytuowało wówczas Świętokrzyskie odpowiednio na przedostatniej i 13. pozycji wśród polskich województw.

Dotychczasowa współpraca jednostek gospodarczych z jednostkami prowadzącymi działalność B+R jest nikła. Praktycznie nie istnieje bezpośrednia pomoc w tworzeniu rozwiązań innowacyjnych i sprzedaż gotowych rozwiązań technologicznych, czy organizacyjnych dla sektora MŚP. Duże firmy, w większości międzynarodowe, nie potrzebują właściwie kontaktu z jednostkami prowadzącymi działalność B+R, bo same takie jednostki wewnętrznie posiadają. Głównymi obszarami wsparcia będą:

- Rozwój innowacji, wspieranie działalności dydaktycznej i badawczej szkół wyższych oraz placówek sektora „badania i rozwój”;
- Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;
- Promocja gospodarcza i turystyczna regionu;
- Tworzenie kompleksowych terenów inwestycyjnych.

W ramach tej osi priorytetowej wspierane będą przedsięwzięcia służące podniesieniu poziomu innowacyjności gospodarki województwa, szczególnie poprzez wzmocnienie potencjału sektora badawczo-rozwojowego dla rozwoju przedsiębiorczości, intensyfikację współpracy instytucji o charakterze badawczo-rozwojowym (w tym uczelni wyższych i specjalistycznych jednostek ochrony zdrowia) z przedsiębiorstwami, skutkujące zwiększeniem transferu nowoczesnych technik i technologii oraz umiejętności ich wykorzystania. Dofinansowanie uzyskają inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw, projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (foresight), a także projekty związane z badaniami naukowymi w kluczowych dla województwa i zdefiniowanych w Regionalnej Strategii Innowacji dziedzinach. Bezwzględny priorytet w ramach osi będą miały projekty realizujące założenia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005 – 2013 (RSI 2005-2013) i jej cel strategiczny: tworzenie Regionalnego Systemu Innowacji – trwałego partnerstwa między przemysłem, instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami naukowo – badawczymi, administracją rządową oraz samorządami lokalnymi dla zdynamizowania działań innowacyjnych w regionie. W związku z powyższym w ramach priorytetu realizowane będą

głównie projekty zakładające doskonalenie systemu edukacji kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze (cel warunkujący 1), rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwalania wewnętrznych czynników rozwoju, regionu (cel warunkujący 2), budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego (cel warunkujący 3), rozwój instytucji otoczenia biznesu (cel warunkujący 4), budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki (cel warunkujący 5).

Ponadto projekty powinny w możliwie największym możliwym stopniu wykorzystywać wyniki zastosowania horyzontalnych programów wspólnotowych, m.in. Ramowego Programu na rzecz Innowacyjności i Konkurencyjności, 7. Programu Ramowego, oraz programów dotyczących kształcenia ustawicznego.

Przewidziano również dofinansowanie inwestycji wyższych uczelni, skierowanych na poprawę bazy dydaktycznej i tworzenie w regionie warunków do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy oraz budowy kapitału społecznego. Wspierane będą projekty infrastrukturalne uczelni wyższych, które kształcą na kierunkach kluczowych dla rozwoju województwa (szczególnie w kontekście wymagań rynku pracy) lub też prowadzą badania naukowe mające wpływ na poprawę nowoczesności i innowacyjności regionu. Realizowane będą przedsięwzięcia w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji bazy, wyposażenia w nowoczesne pomoce dydaktyczne, oprzyrządowanie do prowadzenia badań oraz wykorzystania technologii informacyjnych.

W miarę postępu technicznego i cywilizacyjnego o sile i konkurencyjności regionu w coraz mniejszym stopniu decydują tradycyjne systemy infrastrukturalne (przy odpowiedniej skali nasycenia), zaś coraz większego znaczenia nabiera nowoczesna infrastruktura telekomunikacyjna i informatyczna. Rozwój regionalnych sieci teleinformatycznych oraz technologii informacyjnych spowoduje przede wszystkim poprawę dostępu do informacji, rozwój nowych form prowadzenia działalności gospodarczej oraz usług elektronicznych. Pozwoli także na znaczące zwiększenie liczby użytkowników Internetu zarówno do celów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, usług publicznych, jak również edukacją młodzieży oraz ustawiczną edukacją dorosłych.

Realizacja tej osi priorytetowej przynieść ma zdecydowaną poprawę w tanim dostępie mieszkańców regionu do szerokopasmowego Internetu. Dofinansowywane będą projekty dotyczące dostępu do Internetu, komplementarne z przedsięwzięciami zrealizowanymi w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004 – 2006. Główny nurt przedsięwzięć z zakresu społeczeństwa informacyjnego będzie realizowany w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Zaplanowany, wspólny dla pięciu regionów projekt będzie składać się z dwóch komponentów: budowa sieci szerokopasmowej oraz podnoszenie kwalifikacji w zakresie wykorzystania Internetu wśród mieszkańców, MŚP i podmiotów publicznych w Polsce Wschodniej. Dodatkowe inwestycje w tym zakresie, będą realizowane w ramach RPOWŚ poprzez m.in.: wdrażanie technik informacyjnych i telekomunikacyjnych poprawiających bezpieczeństwo i zapobiegających zagrożeniom, rozbudowę i wdrażanie systemów informatycznych, budowę Systemów Informacji Geograficznej (GIS), podnoszenie poziomów bezpieczeństwa systemów i sieci, wdrażanie technik informacyjnych wspierających innowacyjność i rozwój badań. Działania te przyczynią się do poprawy dostępu do informacji, rozwój nowego rodzaju usług, oraz zwiększenia poziomu posługiwania się współczesnymi narzędziami teleinformatycznymi.

W ramach tej osi priorytetowej przewidziano także finansowanie projektów miękkich, m.in.: kampanii i imprez promocyjnych, kampanii medialnych, uczestnictwa w specjalistycznych imprezach targowych. Ponadto tworzone i rozwijane będą systemy

informacji inwestycyjnej i turystycznej, w tym systemy obsługi inwestorów. Przedsięwzięcia te uzupełnione będą poprzez wsparcie projektów inwestycyjnych, dotyczących najważniejszych, sztandarowych atrakcji turystycznych regionu, charakteryzujących się wysokim natężeniem ruchu turystycznego (minimalny poziom natężenia ruchu turystycznego zostanie określony w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPOWŚ 2007 – 2013*), służących promocji i wzbogaceniu dotychczasowej oferty turystycznej. Pozostałe projekty inwestycyjne, dotyczące rozwoju turystyki i zachowania dziedzictwa kulturowego wspierane będą w ramach Osi priorytetowej 5.

Samorządy z terenu województwa dysponują stosunkowo niewielką liczbą kompleksowo wyposażonych terenów inwestycyjnych, spełniających oczekiwania potencjalnych inwestorów. W bazie lokalizacji inwestycyjnych Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych znajduje się jedynie 17 terenów inwestycyjnych (greenfield) z województwa świętokrzyskiego. Nie stanowi to konkurencyjnej oferty dla potencjalnych inwestorów, w stosunku do regionów ościennych. W priorytecie tym przewidziano dofinansowanie inwestycji samorządów lokalnych, mających na celu utworzenie nowych bądź poprawę jakości już istniejących terenów przeznaczonych pod inwestycje gospodarcze.

Cele osi priorytetowej

- Poprawa powiązań pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz innowacyjności i gospodarką,
- Tworzenie i rozbudowa sieci teleinformatycznych oraz rozwój systemów usług elektronicznych, w tym dla podmiotów gospodarczych,
- Wzrost dostępności kompleksowo wyposażonych terenów inwestycyjnych,
- Poprawa wizerunku regionu, jego potencjału gospodarczego i turystycznego.

Główne grupy beneficjentów

- Instytucje otoczenia biznesu,
- Partnerzy społeczni i gospodarczy (na podst. art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju),
- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
- Szkoły wyższe (w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowo-badawczej),
- Zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
- Jednostki naukowe,
- Organizacje pozarządowe,
- Przedsiębiorcy,
- jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
- Administracja rządowa,
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej).

Kategorie interwencji:

01 – Działania w zakresie badań i rozwoju technologicznego prowadzone w ośrodkach badawczych

- 02** – Infrastruktura związana z badaniami i rozwojem technologicznym (w tym instalacje, oprzyrządowanie i szybkie sieci komputerowe łączące ośrodki badawcze) oraz ośrodki kompetencji w zakresie konkretnych technologii
- 03** – Transfer technologii i udoskonalenie sieci współpracy między małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP), pomiędzy MŚP a innymi podmiotami gospodarczymi i uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami szkolnictwa policealnego, organami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz „biegunami nauki i technologii” (*parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itp.*)
- 09** - Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP
- 10** – Infrastruktura telekomunikacyjna (*w tym sieci szerokopasmowe*)
- 11** – Technologie informacyjne i telekomunikacyjne (*dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.*)
- 13** – Usługi i aplikacje dla obywateli (*e-zdrowie, e-rząd, e-kształcenie, e-integracja itp.*)
- 14** – Usługi i aplikacje dla MŚP (*e-handel, edukacja i szkolenia, tworzenie sieci itp.*)
- 15** – Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do ICT i ich wydajne wykorzystanie
- 55** – Promowanie zasobów naturalnych
- 57** – Inne typy wsparcia na rzecz wzmocnienia usług turystycznych

Komplementarność

Projekty finansowane w ramach niniejszej osi priorytetowej są komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w wymienionych poniżej programach operacyjnych. Demarkacja pomiędzy tymi programami oparta jest na wielkości lub rodzaju projektu, rodzaju beneficjenta. Szczegółowe zapisy dotyczące linii demarkacyjnej stanowią część „Linii demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności”, przyjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Komplementarne wobec zakresu Osi priorytetowej 2 RPOWŚ 2007 – 2013 są działania w ramach: Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007 – 2013 – Oś priorytetowa 1. - *Badania i rozwój nowoczesnych technologii*, Działanie 1.1. *Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy*, w zakresie identyfikacji kierunków badań naukowych i prac rozwojowych poprzez zastosowanie metody *foresight* we wsparciu, m.in. przygotowania regionalnych strategii rozwoju; Oś priorytetowa 2. – *Infrastruktura sfery B+R*, Działanie 2.1. *Rozwój ośrodków o wysokim potencjale badawczym*, odnośnie projektów zakładających m.in. rozwój infrastruktury ośrodków naukowych o wysokim potencjale, specjalistycznych laboratoriów badawczych w tym ściśle współpracujących z przedsiębiorcami (laboratoria świadczące specjalistyczne usługi badawcze, Centra Zaawansowanych Technologii i inne) oraz działających na bazie sieci naukowych (m.in. Centrów Doskonałości); Oś priorytetowa 4. – *Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia*, Działanie 4.2 *Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego* w zakresie zakupu usług doradczych oraz zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych związanych z prowadzeniem prac w zakresie B+R w przedsiębiorstwach oraz wsparcia w zakresie opracowania wzoru przemysłowego lub użytkowego i wdrożenia go do produkcji obejmujące zakup usług szkoleniowych w zakresie metod wdrożenia nowych produktów wzorniczych, a także usług doradczych związanych z opracowaniem dokumentacji projektu koncepcyjnego, dokumentacji konstrukcyjnej i techniczno – technologicznej, wzorniczego projektu autorskiego, przygotowaniem projektu ostatecznego, jak również niezbędne szkolenia oraz zakup środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do wykonania partii testowej i wdrożenia wzoru do

produkcji seryjnej; Działanie 4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym odnośnie wsparcia nowych rozwiązań organizacyjnych (tj. np. marketingowe, logistyczne, w zakresie dystrybucji, systemów informacyjnych oraz zarządzania) prowadzących do poprawy produktywności i efektywności oraz zakupu niezbędnych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych dotyczących wprowadzenia zmian organizacyjnych. Oś priorytetowa 6. – Polska gospodarka na rynku międzynarodowym, Działanie 6.2 Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów oraz powstawanie nowych terenów inwestycyjnych, Poddziałanie 6.2.2 Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych „od podstaw”. Komplementarność w ww. poddziałaniu z osią 2 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 zachodzi w przypadku m.in. projektów zakładających: opracowania dotyczące: koncepcji zagospodarowania terenu / strefy inwestycyjnej, kompleksowych badań geotechnicznych, studium wykonalności (w tym raport o barierach inwestycyjnych), itp.; Działanie 6.3 Promocja turystycznych walorów Polski, w aspekcie promocji akcji turystycznych o znaczeniu ponadregionalnym; Działanie 6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie wsparcia produktów turystycznych dotyczących obiektów stanowiących wyjątkowe atrakcje turystyczne; Działanie 6.5 Rozwój systemu wsparcia polskiej gospodarki na rynku międzynarodowym, Poddziałanie 6.5.1 Budowa i rozwój internetowego systemu obsługi przedsiębiorców w zakresie m.in. budowy serwisu internetowego dla eksporterów, inwestorów, instytucji regionalnych i branżowych, potencjalnych partnerów i kooperantów; Poddziałanie 6.5.2 Promocja polskiej gospodarki na rynku międzynarodowym w obszarze dofinansowania działań związanych z marketingiem ponadregionalnym oraz wzmocnieniem powiązań polskiej gospodarki z rynkami międzynarodowymi oraz Oś priorytetowa 7. – Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji, Działanie 7.1 Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji odnośnie utworzenia infrastruktury teleinformatycznej, umożliwiającej przesyłanie danych pomiędzy poszczególnymi platformami usług elektronicznych, portalami dziedzinowymi, rejestrami elektronicznymi i samymi urzędami, stanowiącej niezbędne zaplecze dla elektronicznych usług publicznych świadczonych dla przedsiębiorców. Kolejną osią PO IG komplementarną z 2 osią priorytetową RPOWŚ na lata 2007 – 2013 jest Oś priorytetowa 8 Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki, Działanie 8.2 - Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B w zakresie stymulowania tworzenia wspólnych przedsięwzięć biznesowych prowadzonych w formie elektronicznej. Przedmiotem wsparcia będą przedsięwzięcia o charakterze zarówno technicznym (informatycznym), jak i organizacyjnym, które prowadzą do realizacji procesów biznesowych w formie elektronicznej, obejmujących trzy lub więcej przedsiębiorstw; Działanie 8.3 - Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion w przypadku projektów dotyczących dofinansowania dostępu do Internetu osobom o niskich dochodach, które są zagrożone wykluczeniem cyfrowym; Działanie 8.4 - Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili” mającym na celu stworzenie możliwości bezpośredniego dostarczania usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu tzw. ostatniej mili dla użytkowników końcowych poprzez wsparcie mikro- małych i średnich przedsiębiorców zamierzających dostarczać tę usługę na obszarach, na których prowadzenie tej działalności na zasadach rynkowych jest nieopłacalne finansowo.

Komplementarność działań niniejszej osi priorytetowej RPOWŚ na lata 2007 – 2013 zachodzi również z osią priorytetową I – Nowoczesna gospodarka Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 – 2013, Działanie I.3 – Wsparcie innowacji w zakresie dotacji inwestycyjnych; rozwoju współpracy pomiędzy sferą B+R a gospodarką, wspomagania badań naukowych i prac rozwojowych, powstawania oraz rozwoju instytucji tworzących warunki do rozwoju przedsiębiorczości i transferu wiedzy, tj. parków

przemysłowych, parków naukowo - technologicznych i inkubatorów technologicznych, w tym inkubatorów przedsiębiorczości i preinkubatorów akademickich, centrów obsługi inwestora, centrów promocji czy centrów doskonalenia zawodowego, rewitalizację terenów poprzemysłowych z przeznaczeniem na strefy przemysłowo-usługowe; kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz bezpośredniego wsparcia kapitałowego dla inwestycji w przedsiębiorstwach.

Uzupełniający względem osi 2 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 jest również Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 (projekt) – Priorytet XIV – Infrastruktura szkolnictwa wyższego, Działanie 14.1. W ramach tego działania realizowane będą kompleksowe projekty mające na celu polepszenie infrastruktury służącej prowadzeniu działalności dydaktycznej na poziomie wyższym oraz działalności rozwojowej, naukowo-badawczej powiązanej z dydaktyką na poziomie wyższym

Oś 2 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 jest komplementarna również z Priorytetem IV PO KL Szkolnictwo wyższe i nauka, Działanie 4.2. Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym, który zakłada m.in. wsparcie na: projekty w zakresie podnoszenia umiejętności pracowników systemu B+R (np. kursy, szkolenia, studia podyplomowe) w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji rezultatów prac badawczych (w tym również w zakresie ochrony własności intelektualnej i przemysłowej), projekty dotyczące podnoszenia świadomości pracowników systemu B+R w zakresie wagi i zasad badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki, a także potrzeb sektora nauki i gospodarki w tym zakresie, przedsięwzięcia upowszechniające osiągnięcia nauki polskiej i światowej w procesie kształcenia na poziomie wyższym.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Osi 2 RPOWŚ 2007 – 2013 są komplementarne ze wsparciem Priorytetu VIII PO KL: Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.2. Transfer wiedzy, Poddziałanie 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw, które przewiduje m.in.: staże i szkolenia praktyczne dla: pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych, pracowników naukowych (uczelni i innych jednostek naukowych) w przedsiębiorstwach; promocję idei przedsiębiorczości akademickiej, w celu komercjalizacji wiedzy i umiejętności zespołu działającego na uczelni lub w przemyśle (firmy typu spin off lub spin out); szkolenia i doradztwo dla pracowników uczelni i jednostek naukowych, doktorantów, studentów i absolwentów uczelni zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą typu spin off lub spin out.

Poziom współfinansowanie ze środków EFRR

Współfinansowanie projektów ze środków EFRR wyniesie do 85% wydatków kwalifikowanych, przy zachowaniu zasad pomocy publicznej.

Oś priorytetowa 3. Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu

Uzasadnienie wyboru osi priorytetowej

Świętokrzyskie pod względem wyposażenia infrastrukturalnego jest słabsze zarówno od regionów Unii Europejskiej, jak i większości polskich województw. Niedostateczny stan infrastruktury komunikacyjnej stanowi istotny czynnik hamujący napływ inwestycji zewnętrznych, jak również rozwój rodzimych podmiotów gospodarczych. Na podstawie danych statystycznych jednoznacznie można stwierdzić, że inwestorzy, w szczególności zagraniczni, preferują obszary z znacznym stopniem zurbanizowane, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą i łatwym dostępem do obiektów biurowych i przemysłowych.

Duży problem stanowi wyczerpująca się przepustowość dróg przy jednocześnie nasilającym się ruchu pojazdów, dekapitalizacja dróg spowodowana niskimi nakładami na ich utrzymanie i modernizację, mała ilość przepraw mostowych oraz brak obwodnic obszarów zurbanizowanych, co powoduje liczne kolizje ruchu tranzytowego i lokalnego. Taka sytuacja ma negatywny wpływ na stan bezpieczeństwa na drogach i relatywne „oddalenie się województwa” od głównych krajowych i europejskich ośrodków wzrostu poprzez wydłużenie czasu podróży. Pilnej modernizacji wymaga również tabor kolejowy. Głównymi obszarami wsparcia będą:

- Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym,
- Rozwój systemów lokalnej infrastruktury komunikacyjnej.

W ramach tej osi priorytetowej realizowane będą przede wszystkim działania mające na celu taką budowę, rozbudowę i modernizację systemu dróg zawartych w *Programie Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013*, która wpłynie na poprawę jego jakości, zapewni spójność z krajowym i europejskim układem komunikacyjnym, a tym samym pozwoli na pełniejsze włączenie się regionu w procesy rozwojowe. Sprzyjać temu będzie również wymiana taboru kolejowego w komunikacji pasażerskiej na obszarze województwa, sprzyjająca podnoszeniu jakości usług transportowych i ograniczeniu negatywnego wpływu na środowisko naturalne. Przewiduje się, że zakup taboru kolejowego będzie zwrócony przede wszystkim na obsługę połączeń o charakterze lokalnym i podmiejskim. Nowoczesny, ekologiczny tabor pozwoli zmniejszyć koszty utrzymania wielu połączeń, co zapobiegnie likwidowaniu tras, służących mieszkańcom regionu w codziennej komunikacji, w szczególności do miejsc zatrudnienia w większych ośrodkach.

W ramach osi priorytetowo traktowane będą drogi wojewódzkie oraz powiatowe o regionalnym znaczeniu.

Dofinansowaniu podlegać będą rozwiązania spełniające, co najmniej minimalne docelowe parametry techniczne określone w warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne oraz zdecydowanie poprawiające bezpieczeństwo ruchu pieszego i kołowego. Preferowane będą projekty o pozytywnym wpływie na rozwój społeczeństwa informatycznego poprzez stwarzanie warunków do rozbudowy sieci teleinformatycznych. Standardem powinno być uwzględnianie (tam, gdzie jest to możliwe) przy realizacji projektów drogowych budowy ścieżek rowerowych. Możliwe jest także dofinansowanie inwestycji służących wyłącznie budowie ścieżek rowerowych przy drogach publicznych.

Wsparcie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lotniska i lądowiska nie jest dozwolone.

Przykładowe projekty obejmować będą:

- Budowę, przebudowę, rozbudowę i modernizację dróg wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych wraz
 - ✓ z obiektami (na tych drogach/ulicach) poprawiającymi bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz ruchu pieszych w ciągach tych dróg, w tym m.in. oświetlenia, chodników, kładek dla pieszych, przejść podziemnych;
 - ✓ z budową, przebudową, rozbudową i modernizacją drogowych obiektów inżynierskich w ciągach tych dróg, w tym mostów, wiaduktów, estakad, tuneli drogowych, ekranów akustycznych, zatok przystankowych, parkingów „Park and Ride”, itp.;
 - ✓ z budową, rozbudową i modernizacją ścieżek rowerowych przy tych drogach.
- Budowę, rozbudowę i modernizację ścieżek rowerowych,
- Zakup taboru kolejowego dla połączeń regionalnych,
- Przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa systemu komunikacyjnego.

Przewiduje się przeprowadzanie na etapie wdrażania Programu oddzielnych naborów wniosków w zależności od skali projektów i typów beneficjentów, w celu zapewnienia samorządom lokalnym o mniejszym potencjale (w szczególności z terenów wiejskich) odpowiedniego dostępu do środków w ramach tej osi priorytetowej.

Cele osi priorytetowej

- Lepsze połączenie systemu komunikacyjnego regionu z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi,
- Poprawa powiązań komunikacyjnych pomiędzy stolicą regionu i ośrodkami powiatowymi a pozostałymi obszarami województwa,
- Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu,
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Główne grupy beneficjentów

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
- Przedsiębiorcy,
- Administracja rządowa,
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione powyżej).

Kategorie interwencji:

- 18** - Tabor kolejowy
- 23** - Drogi regionalne i lokalne
- 24** - Ścieżki rowerowe
- 28** - Inteligentne systemy transportu

Komplementarność

Projekty finansowane w ramach niniejszej osi priorytetowej są komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w wymienionych poniżej programach operacyjnych. Demarkacja pomiędzy tymi programami oparta jest na wielkości lub rodzaju projektu, rodzaju beneficjenta. Szczegółowe zapisy dotyczące linii demarkacyjnej stanowią część „Linii demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności”, przyjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Osi 3 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 są komplementarne z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 (projekt) w zakresie Priorytetu VI - Drogowa i lotnicza sieć TEN - T, Działanie 6.1 – Rozwój sieci drogowej TEN-T w obszarze dotyczącym: budowy odcinków autostrad, budowy odcinków dróg ekspresowych, przebudowy dróg krajowych do nośności 115 kN/oś, przebudowy lub budowy odcinków dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, budowy obwodnic miast w ciągach dróg krajowych; Priorytetu VII – Transport przyjazny środowisku, Działanie 7.1 – Rozwój transportu kolejowego w obszarze dotyczącym: modernizacji linii kolejowych, interoperacyjności linii kolejowych, prac przygotowawczych do budowy linii dużych prędkości, zakupu składów całopociągowych, zakupu nowych wagonów pasażerskich do przewozów międzynarodowych i międzyregionalnych, zakupu nowych lokomotyw pasażerskich jedno i wielosystemowych, modernizacji istniejących lokomotyw dla przewozów pasażerskich, wagonów pasażerskich i elektrycznych zespołów trakcyjnych; Priorytetu VIII – Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe, Działanie 8.1 – Bezpieczeństwo ruchu drogowego w obszarze dotyczącym: przebudowy miejsc szczególnie niebezpiecznych, zakupu sprzętu, budowy infrastruktury techniczno - informatycznej, Działanie 8.2 – Drogi krajowe poza siecią TEN-T w obszarze dotyczącym: budowy dróg ekspresowych, przebudowy dróg krajowych, przebudowy lub budowa odcinków dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, budowy obwodnic miast w ciągach dróg krajowych oraz Priorytetu IX – Infrastruktura drogowa w Polsce wschodniej, Działanie 9.1 – Zapewnienie sprawnego dostępu drogowego do największych ośrodków miejskich na terenie wschodniej Polski w obszarze dotyczącym: Poprawy połączeń komunikacyjnych głównych miast województw wschodniej Polski z pozostałą częścią kraju poprzez rozwój sieci drogowej.

Ponadto komplementarność z Osią 3 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 wykazują projekty planowane do wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 – 2013 – Oś priorytetowa IV: Infrastruktura transportowa, Działanie 4.1 – Infrastruktura drogowa. W ramach ww. osi PO RPW wspierane będą projekty z zakresu budowy bądź modernizacji odcinków dróg krajowych i wojewódzkich Polski Wschodniej, które poprawią dostęp do sieci dróg krajowych położonych w TEN-T, a ponadto usprawnią połączenia komunikacyjne pomiędzy województwami, ośrodkami miejskimi i innymi obszarami ważnymi dla rozwoju gospodarczego regionów.

Poziom współfinansowania ze środków EFRR

Współfinansowanie projektów ze środków EFRR wyniesie do 85% wydatków kwalifikowanych, przy zachowaniu zasad pomocy publicznej.

Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej

Uzasadnienie wyboru osi priorytetowej

Zapóźnienia w poziomie wyposażenia infrastrukturalnego w województwie świętokrzyskim występują w każdym jego segmencie. W celu odwrócenia trwającego procesu peryferyzacji regionu należy skoncentrować wysiłki na szybkiej poprawie stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury technicznej, w tym m.in. z zakresu ochrony środowiska i energetycznej.

Istotnym problemem pozostaje poprawa jakości i zwiększenie dostępności do wody pitnej oraz ograniczenie ilości odprowadzanych do środowiska nieoczyszczonych ścieków komunalnych. Wciąż wiele miejscowości pozbawionych jest dostępu do sieci wodociągowej, zaś długość obecnie istniejących systemów kanalizacyjnych jest wysoce niezadowalająca, co stwarza zagrożenie skażenia środowiska przyrodniczego. Część gmin nie posiada dostatecznego dostępu do oczyszczalni ścieków, zaś wśród istniejących tego typu obiektów wiele wymaga modernizacji. Realizacja projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, wraz z komplementarnymi inwestycjami wdrażanymi w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (PROW 2007 – 2013) i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 (PO IiŚ 207 – 2013), skutkować ma nadrobieniem zapóźnień w tym względzie w stosunku do innych krajów Unii Europejskiej.

Głównymi obszarami wsparcia będą:

- Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej,
- Rozwój systemów lokalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej.

Unowocześnienia wymagają stosowane systemy składowania i unieszkodliwiania odpadów. Wspierana będzie budowa, modernizacja, rozbudowa instalacji do odzysku, unieszkodliwiania i segregacji odpadów, spalarni odpadów, ponadto rekultywacja składowisk odpadów i likwidacja dzikich wysypisk. Projekty z tego zakresu realizowane w ramach osi 4. muszą być zgodne z aktualnie obowiązującym *Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego*.

Interwencja osi priorytetowej obejmie także budowę i modernizację komunalnych systemów ciepłowniczych, wraz z modernizacją lub budową nowych źródeł energetycznych, jak również termomodernizację obiektów użyteczności publicznej. Wsparcie w tej dziedzinie powinno jednak skutkować zwiększonym wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii lub znaczącą poprawą efektywności energetycznej. Inwestycje, które będą wykazywały, że w wyniku realizacji osiągną znaczącą poprawę efektywności energetycznej podmiotu będą preferencyjnie traktowane. Efektywność ta, powinna zostać wykazana w studium wykonalności inwestycji lub w innym dokumencie będącym załącznikiem do wniosku. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w publicznych systemach energetycznych będzie finansowane również w ramach samodzielnych projektów.

Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii stanowi jedną z istotniejszych części zakresu interwencji tej osi priorytetowej. Przewiduje się (na podstawie informacji uzyskanych od potencjalnych beneficjentów), że największa liczba projektów, skoncentrowanych na odnawialnych źródłach energii, dotyczyć będzie wytwarzania energii cieplnej i jej wykorzystania w publicznych systemach ciepłowniczych. Ponadto środki finansowe zaplanowane na ten cel służyć będą wspieraniu projektów dotyczących wytwarzaniu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

"W celu umożliwienia rozwoju społecznego i gospodarczego niezbędne jest również podejmowanie działań w zakresie ochrony przed powodzią i suszą oraz zapewnienie

odpowiedniej regulacji stosunków wodnych. Realizowane będą przedsięwzięcia oparte na interdyscyplinarnym planowaniu w obszarze zlewni rzecznej. Priorytetem będą projekty, które mają na celu zwolnienie szybkości odpływu wód opadowych oraz zwiększenie retencyjności zlewni (na przykład odtworzenie zdolności retencyjnych naturalnych terenów zalewowych i podmokłych; ponowne połączenia rzek z ich naturalnymi terenami zalewowymi; zaprzestanie melioracji; przywrócenie naturalnego koryta rzecznego, w tym cofnięcie regulacji koryta rzeczego czy rozbiórka wałów przeciwpowodziowych i innych urządzeń przeciwpowodziowych, które stanowią przeszkodę dla swobodnego przepływu wód powodziowych; rozwój suchych polderów przeciwpowodziowych, itp.) Planowane działania obejmą również rehabilitację istniejących urządzeń przeciwpowodziowych, jeśli to konieczne. Budowa nowych środków infrastrukturalnych służących ochronie przeciwpowodziowej będzie mogła być wspierana tylko w przypadkach, gdy pomimo realizacji wyżej wymienionych działań będzie istniało ryzyko powodziowe oraz pod warunkiem spełnienia wymagań dyrektyw unijnych w szczególności Artykułu 4(7) Ramowej Dyrektywy Wodnej. Poza tym, w sytuacjach gdzie nie można uniknąć ryzyka wystąpienia powodzi, powinno się udzielić wsparcia dla przygotowania szczegółowych regionalnych i lokalnych planów przeciwpowodziowych. Wszystkie zaplanowane działania będą realizowane zgodnie z Ramowa Dyrektywa Wodna i innymi regulacjami Wspólnoty."

Niedostateczna jakość i niewystarczający stan ilościowy elementów infrastruktury dystrybucji energii elektrycznej powoduje częste awarie i stanowi barierę w tworzeniu nowych terenów inwestycyjnych. W ramach tej osi priorytetowej można będzie realizować inwestycje w tym zakresie, wynikające z *Programu Reelektryfikacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013*, komplementarne z operacjami przewidzianymi do finansowania w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 oraz Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013. Na etapie wykonywania studiów wykonalności w zakresie wsparcia dotyczącego tradycyjnych źródeł energii, należy wykazać na poziomie projektu, że doszło do załamania rynku. Jednocześnie podejmowane będą działania zapewniające, że takie projekty nie będą wywierać niekorzystnego wpływu na liberalizację rynku.

Przykładowe projekty obejmować będą:

- Budowę, rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych w aglomeracjach od 2000 do 15000 RLM,
- Budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków komunalnych w aglomeracjach od 2000 do 15000 RLM,
- Budowę sieci kanalizacji deszczowej oraz oczyszczalni ścieków deszczowych,
- Budowę sieci wodno – kanalizacyjnej w aglomeracjach od 2000 do 15000 RLM,
- Budowę i modernizację elementów infrastruktury przeciwpowodziowej,
- Budowę i modernizację zbiorników wodnych wielofunkcyjnych o pojemności i stopni wodnych (zgodnie z Programem małej retencji dla województwa świętokrzyskiego),
- Budowę, rozbudowę i modernizację regionalnych zakładów gospodarki odpadami, instalacji do segregacji, unieszkodliwiania i odzysku odpadów,
- Modernizację spalarni odpadów niebezpiecznych.
- Rekultywację składowisk odpadów i terenów przemysłowych,
- Budowę i modernizację zintegrowanych systemów ciepłowniczych,
- Wykorzystania w systemach energetycznych i ciepłowniczych odnawialnych źródeł energii,

- Budowę i modernizację systemów dystrybucji sieci elektrycznej.

Przewiduje się przeprowadzanie na etapie wdrażania Programu oddzielnych naborów wniosków w zależności od skali projektów i typów beneficjentów, w celu zapewnienia samorządom lokalnym o mniejszym potencjale (w szczególności z terenów wiejskich) odpowiedniego dostępu do środków w ramach tej osi priorytetowej.

Typy przedsięwzięć zaplanowane do realizacji w ramach tej osi zostały zaprojektowane w taki sposób, by stanowiły element komplementarny do działań przewidzianych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 oraz Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko. Zapisy dotyczące typów projektów zawarte będą w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPOWŚ 2007 – 2013*. Ponadto, projekty dotyczące energetyki są zgodne z założeniami Polityki Energetycznej Polski do roku 2025, której celem jest między innymi *wzrost konkurencyjności gospodarki i jej efektywności energetycznej*. Jeden z długoterminowych kierunków działań, założonych w tym krajowym dokumencie strategicznym, zakłada rozbudowę i modernizację sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej. Uzasadnieniem dla priorytetowego ujęcia tego zagadnienia jest przewidywany wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, wymagający przebudowy i rozbudowy sieci średniego i niskiego napięcia, a także modernizacji i unowocześnienia sieci dystrybucyjnych, głównie na obszarach wiejskich, w zakresie zapewniającym odpowiednią jakość dostarczanej energii elektrycznej.

Cele osi priorytetowej

- Poprawa dostępności mieszkańców do infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej oraz poprawa efektywności systemów infrastruktury z tego zakresu,
- Poprawa stanu środowiska naturalnego, zapobieganie jego degradacji.

Główne grupy beneficjentów

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- Administracja rządowa,
- Organizacje pozarządowe
- Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne,
- Parki narodowe i krajobrazowe,
- Przedsiębiorcy,
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione powyżej).

Kategorie interwencji:

33 – Energia elektryczna

39 – Energia odnawialna: wiatrowa

40 – Energia odnawialna: słoneczna

41 – Energia odnawialna: z biomasy

42 – Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe

43 – Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią

44 – Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi

- 45 – Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną
- 46 – Oczyszczanie ścieków
- 47 – Jakość powietrza
- 50 – Rekultywacja terenów przemysłowych i zdegradowanych
- 51 – Promowanie bioróżnorodności i ochrona przyrody (w tym Natura 2000)
- 53 – Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)
- 54 – Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom

Komplementarność

Projekty finansowane w ramach niniejszej osi priorytetowej są komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w wymienionych poniżej programach operacyjnych. Demarkacja pomiędzy tymi programami oparta jest na wielkości lub rodzaju projektu, rodzaju beneficjenta. Szczegółowe zapisy dotyczące linii demarkacyjnej stanowią część „Linii demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności”, przyjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Oś priorytetowa 4 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 jest komplementarna z 3 osią priorytetową PROW 2007 – 2013 *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej*. W działaniu *Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej* wsparcie przewidziano dla projektów zakładających inwestycje w zakresie: gospodarki wodno-ściekowej, a w szczególności: zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej, tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych oraz wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy.

Komplementarność z Osią priorytetową 4 RPOWŚ 2007 – 2013 wykazują również priorytety Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 (projekt), tj. Priorytet I – *Gospodarka wodno-ściekowa*, Działanie 1.1 – *Gospodarka wodno – ściekowa w aglomeracji powyżej 15 tys. RLM* w zakresie: budowy i modernizacji systemów kanalizacji zbiorczej, sieci kanalizacji, budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych, budowy i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę (tylko w uzasadnionych przypadkach element kompleksowego projektu); Priorytet II – *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi*, Działanie 2.1 – *Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych*, w przypadku projektów dotyczących budowy: punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności odpadów niebezpiecznych, składowisk (wyłącznie jako element zakładu zagospodarowania odpadów), instalacji umożliwiających przygotowanie odpadów do procesów odzysku, w recyklingu, instalacji do odzysku, w tym recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych, instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych z odzyskiem energii, instalacji do unieszkodliwiania odpadów komunalnych w procesach innych składowanie oraz w zakresie dostosowania istniejących składowisk odpadów do obowiązujących przepisów; Działanie 2.2 – *Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich* w zakresie: rekultywacji terenów powojсковych oraz zdegradowanych przez przemysł i górnictwo (włącznie z działaniami udostępniającymi tereny do rekultywacji – usuwanie min, zanieczyszczeń ropopochodnych i chemicznych), projektów związanych z zabezpieczeniem/stabilizacją osuwisk; Priorytet III – *Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska*, Działanie 3.1 – *Retencjonowanie wody i*

zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w obszarze: przywracania pierwotnego kształtu doliny i koryta cieków poprzez przebudowę wałów, zabiegów biotechnicznych, budowy lub przebudowy budowli regulacyjnych (ostrogi, opaski brzegowe itp.), odtworzenia pierwotnej trasy koryta cieków; budowy ponadregionalnych systemów małej retencji wraz z budową urządzeń piętrzących, modernizacji polderów depresyjnych z budową lub modernizacją przepompowni; utrzymania rzek nizinnych, rzek i potoków górskich oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie poprzez budowę oraz modernizację budowli regulacyjnych podłużnych (ostrogi, opaski brzegowe, tamy podłużne) i poprzeczne tj. progi korekcyjne a także ukształtowania trasy regulacyjnej, budowy lub modernizacji wałów przeciwpowodziowych; budowy, modernizacji i poprawy stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych (tj. np. wały, przepompownie, poldery, suche zbiorniki), zwiększania naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi stanu ekologicznego i technicznego utrzymania rzeki poprzez budowę polderów zalewowych, modernizacji wałów przeciwpowodziowych oraz śluz wałowych; w uzasadnionych przypadkach realizacji wielozadaniowych zbiorników retencyjnych i stopni wodnych, Działanie 3.2. Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom w zakresie: budowania i doskonalenia stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych i stwarzanych poważnymi awariami, w tym: wyposażenia w specjalistyczny sprzęt, zakupów specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii np. samochodów ratownictwa chemicznego, ratownictwa ekologicznego, samochodów ratowniczo - gaśniczych, pomp, łodzi, sprzętu zaplecza socjalnego dla ewakuowanych, nośników kontenerów z innym sprzętem specjalistycznym, realizacji przedsięwzięć w zakresie metod i narzędzi do analizowania zagrożeń poważnymi awariami; Działanie 3.3 – Monitoring środowiska, w zakresie: wdrażania nowych narzędzi i metod obserwacji stanu środowiska oraz przygotowania nowych bądź modernizacji istniejących baz danych do gromadzenia i przetwarzania informacji o środowisku, Priorytet X – Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku, Działanie 10.1 – Wysokosprawne wytwarzanie energii w obszarze projektów takich jak: budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu zgodnie z wymogami dla wysokosprawnej kogeneracji określonymi w dyrektywie 2004/8/WE oraz zastępowanie jednostek wytwarzania ciepła jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu zgodnie z wymogami dla wysokosprawnej kogeneracji określonymi w dyrektywie 2004/8/WE; Działanie 10.2 – Efektywna dystrybucja energii w obszarze projektów takich jak: rozbudowa lub modernizacja sieci dystrybucyjnych wysokiego, średniego i niskiego napięcia mająca na celu ograniczenie strat sieciowych oraz dodatkowo ograniczenie czasu trwania przerw w zasilaniu odbiorców oraz budowa nowych i modernizacja istniejących systemów dystrybucji ciepła użytkowego poprzez stosowanie energooszczędnych technologii i rozwiązań; Działanie 10.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych w obszarze projektów takich jak: budowa lub zwiększenie mocy jednostek wytwarzania: energii elektrycznej wykorzystujących energię wiatru, wody w małych elektrowniach wodnych do 10 MW, biogazu i biomasy oraz ciepła przy wykorzystaniu energii geotermalnej i słonecznej; Działanie 10.5 – Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych w przypadku np. projektów zakładających budowę instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw stanowiących samoistne paliwa, z wyłączeniem produkcji bioetanolu i czystego oleju roślinnego; Działanie 10.6 – Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii w przypadku projektów zakładających np.: budowy zakładów produkujących urządzenia do wytwarzania: energii elektrycznej z wiatru, wody w małych elektrowniach wodnych do 10 MW, biogazu i biomasy, ciepła przy wykorzystaniu biomasy oraz energii geotermalnej i słonecznej, energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji przy wykorzystaniu wyłącznie biomasy lub energii geotermalnej, biokomponentów oraz biopaliw stanowiących samoistne paliwa, z

wyłączeniem urządzeń do produkcji bioetanolu i czystego oleju roślinnego; Priorytet XI – Bezpieczeństwo energetyczne, Działanie 11.1 Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego w zakresie projektów takich jak np.: budowa lub modernizacja sieci przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz urządzeń technicznych zapewniających prawidłową pracę systemów przesyłowych oraz budowa podziemnych magazynów gazu ziemnego.

Poziom współfinansowania ze środków EFRR

Współfinansowanie projektów ze środków EFRR wyniesie do 85% wydatków kwalifikowanych, przy zachowaniu zasad pomocy publicznej.

Oś priorytetowa 5. Wzrost jakości infrastruktury społecznej, oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport

Uzasadnienie wyboru osi priorytetowej

Pod względem infrastruktury służby zdrowia nasz region plasuje się na jednym z ostatnich miejsc w Polsce. Trudna sytuacja finansowa zdecydowanej większości placówek służby zdrowia na terenie regionu nie pozwala na samodzielne sfinansowanie koniecznych inwestycji, bez których nie jest możliwe podniesienie jakości opieki medycznej, jak również poprawa dostępności usług medycznych, zarówno podstawowych jak i specjalistycznych. Szczególnie ważne dla rozwoju regionu jest także podniesienie poziomu usług sanatoryjnych. Świadczenie tego typu usług ma w świętokrzyskim długą tradycję i stanowi istotny czynnik rozwoju województwa. Głównymi obszarami wsparcia będą:

- Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia,
- Podniesienie jakości usług publicznych poprzez wspieranie placówek edukacyjnych i kulturalnych,
- Inwestycje w sferę dziedzictwa kulturowego, turystyki i sportu.

Niniejsza oś priorytetowa służyć będzie realizacji inwestycji dotyczących zakupu nowoczesnego sprzętu medycznego, przebudowy, rozbudowy, modernizacji i wyposażenia obiektów ochrony zdrowia, w tym sanatoryjnej, w celu dostosowania ich do obecnych standardów, warunków koniecznych do spełnienia w związku z zakupem i instalacją nowego sprzętu medycznego, jak również rozwoju leczenia specjalistycznego i wysokospecjalistycznego. W celu zapewnienia trwałości projektów, beneficjenci, którzy otrzymają dofinansowanie na potrzeby świadczenia określonych usług, będą zobligowani do wykazania, że są włączeni w publiczny system ochrony zdrowia¹⁰. Należy podkreślić, że zadania z zakresu ochrony zdrowia muszą być zgodne ze strategią rozwoju Ochrony Zdrowia w Polsce na lata 2007 – 2013.

Województwo świętokrzyskie, mimo znacznego w ostatnich latach zwiększenia liczby wyższych uczelni, zwłaszcza prywatnych, zajmuje przedostatnie miejsce w kraju pod względem liczby studentów studiów dziennych. Wiąże się to z brakiem uczelni wyższej o statusie uniwersyteckim oraz brakiem niektórych kierunków kształcenia (prawo, medycyna, psychologia, socjologia itp.), co wpływa na migrację uzdolnionej młodzieży poza województwo. Rozwój uczelni publicznych warunkujący utworzenie uniwersytetu powinien stać się bezwzględny priorytetem na najbliższe lata. Cel ten będzie realizowany w odniesieniu do inwestycji finansowanych w tym zakresie z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 – 2013 oraz programami krajowymi. Ponadto działalność naukowo-badawcza i dydaktyczna wyższych uczelni uzyska wsparcie ze środków osi priorytetowej 2. RPOŚ 2007 – 2013. Niniejsza oś priorytetowa będzie skoncentrowana na finansowaniu projektów dotyczących bazy socjalnej obiektów akademickich.

Stan infrastruktury placówek edukacyjnych niższego szczebla (w tym przedszkoli) jest niezadowalający, szczególnie na terenach wiejskich, wpływając na powiększanie się dystansu w dostępie do edukacji pomiędzy bardziej rozwiniętymi regionami a województwem świętokrzyskim. Znaczącym problemem jest niewystarczająca liczba i stan edukacyjnych centrów doskonalenia zawodowego i ustawicznego. Aktualnie rynek pracy wymaga stałego podnoszenia, uzupełniania i nabywania nowych kwalifikacji zawodowych. Także inicjatywy

¹⁰ Beneficjentem może być jedynie podmiot dostarczający świadczenia gwarantowane w ramach kontraktu z Instytucją Finansującą Publiczne Świadczenia Zdrowotne (np. NFZ).

unijne, np. „Uczenie się przez całe życie” promują podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz uzupełnianie wykształcenia. Także w województwie świętokrzyskim niskie kwalifikacje są jedną z przyczyn długotrwałego bezrobocia, dlatego też niezbędne są inwestycje w budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury tych podmiotów oraz ich odpowiednie wyposażenie.

Wsparcie w tym zakresie dotyczyć będzie budowy, przebudowy i modernizacji placówek oświatowych, w tym z zakresu kształcenia zawodowego i ustawicznego, jak również wyposażenia tych jednostek. Projekty edukacyjne przewidziane do finansowania w ramach tej osi są komplementarne z pozostałymi programami operacyjnymi, wchodzącymi w skład NSRO 2007 – 2013. Szczegółowe zapisy dotyczące demarkacji pomiędzy tymi programami znajdują się w „Linii demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności”, przyjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Wysoko rozwinięte regiony budują swoją przewagę konkurencyjną nie tylko poprzez wzrost atrakcyjności miejsc pracy, ale także tworząc mieszkańcom warunki do zaspokajania na określonym poziomie potrzeb wyższego rzędu, w tym dostępu do dóbr kultury, zróżnicowanych form bezpiecznego wypoczynku i zagospodarowania czasu wolnego.

Niniejsza oś priorytetowa obejmuje także budowę, przebudowę, modernizację i wyposażenie placówek kultury o znaczeniu lokalnym i regionalnym.

Świętokrzyskie jest regionem, na terenie, którego zachowało się wyjątkowo dużo obiektów zabytkowych o znaczącej wartości historycznej i naukowej. W wielu z nich zlokalizowane zostały interesujące i często unikatowe w skali kraju ekspozycje muzealne. Stan tych zabytków odbiega od standardów europejskich.

Region świętokrzyski, w porównaniu z pozostałymi województwami, posiada niewielką bazę noclegową, jedną z najmniejszych w Polsce. Pod względem wielkości tej bazy i liczby udzielonych noclegów zajmuje przedostatnie miejsce w kraju. Ruch turystyczny w województwie świętokrzyskim to zaledwie 5% turystów krajowych i 2% turystów zagranicznych całości polskiego ruchu turystycznego. Region posiada znakomite walory turystyczno-krajoznawcze. Obecnie walory te nie są w pełni wykorzystywane.

W ramach tej osi priorytetowej podmioty publiczne będą mogły finansować inwestycje w zakresie zasobów dziedzictwa kulturowego wraz z przystosowaniem ich do celów turystycznych, rozwoju i modernizacji publicznej infrastruktury turystycznej, w tym obiektów noclegowych, gastronomicznych, rekreacyjnych i innej infrastruktury turystycznej (w tym ścieżek rowerowych, ścieżek rekreacyjnych, miejsc postoju, na terenach atrakcyjnych turystycznie, przyrodniczo).

W zakresie ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego wsparcie w ramach Programu uzyskają jedynie projekty dotyczące obiektów znajdujących się na terenie województwa świętokrzyskiego, wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie EFRR i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1783/1999, w obszarze kultury, promocji i zachowania dziedzictwa kulturowego priorytetowo traktowane będą projekty wywierające wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy, zrównoważoną turystykę i zwiększające atrakcyjność regionu.

Ponadto projekty turystyczne, wspierane w ramach tej osi priorytetowej, będą musiały wykazać wyraźny wpływ na gospodarkę; priorytetowo będą traktowane projekty, które przyciągną przede wszystkim turystów spoza regionu i wpisują się w szersze ramy strategii rozwoju turystyki w regionie

Województwo wykazuje poważne braki w podstawowej infrastrukturze sportowej i rekreacyjnej. Niestety część gmin nie posiada pełnowymiarowych hal sportowych, a

istniejące wymagają remontu. Niedostateczna jest również liczba krytych pływalni, kompleksów basenów, boisk i stadionów sportowych.

Wsparcie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów pełniących funkcje kulturalne, turystyczne, rekreacyjne i sportowe oraz konserwacji, renowacji i adaptacji obiektów zabytkowych znacznie ułatwiłoby dostęp mieszkańców do tego typu infrastruktury i wpłynęło na zróżnicowanie oferty dla turystów, a jednocześnie aktywizowałoby region gospodarczo tworząc nowe miejsca pracy, generując nowe formy aktywności w sferze społecznej i przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności regionu dla potencjalnych inwestorów. Istotnym aspektem w kontekście podniesienia jakości życia w regionie jest bezpieczeństwo publiczne.

Projekty realizowane w ramach tej osi priorytetowej obejmują również inwestycje skutkujące zwiększoną efektywnością energetyczną. Dotyczy to przede wszystkim przebudowy, rozbudowy, modernizacji i adaptacji obiektów ochrony zdrowia, kultury, edukacji, turystyki, dziedzictwa kulturowego, czy rekreacji. Nie stanowi to jednak głównego celu realizacji tej osi, w związku z czym w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPOWŚ 2007 – 2013* określono na poziomie projektu maksymalne wartości procentowe kosztów, przeznaczonych na inwestycje mające na celu podniesienie efektywności energetycznej (termomodernizacja).

Przykładowe rodzaje projektów w ramach osi obejmują:

- w zakresie infrastruktury kultury:
 - adaptację obiektów zabytkowych i poprzemysłowych na cele kulturalne,
 - budowę, rozbudowę, przebudowę, modernizację i wyposażenie obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej oraz zagospodarowanie ich otoczenia,
 - tworzenie systemów i centrów informacji kulturalnej,
 - wyposażenie obiektów pełniących funkcje kulturalne,
 - zagospodarowanie otoczenia obiektów pełniących funkcje kulturalne.

- w zakresie Infrastruktury edukacyjnej:
 - budowę nowych oraz przebudowę, rozbudowę i modernizację istniejących obiektów dydaktycznych (w tym: biblioteki, laboratoria dydaktyczne, sale do praktycznej nauki zawodu, pracownie komputerowe, obiekty sportowe) i socjalno-administracyjnych (w tym: bursy, internaty, domy studenckie, stołówki, campusy, obiekty administracyjne) wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem otoczenia,
 - wyposażenie obiektów dydaktycznych i społeczno-edukacyjnych,
 - zagospodarowanie otoczenia obiektów dydaktycznych i społeczno-edukacyjnych.

- w zakresie infrastruktury turystycznej:
 - konserwację, renowację, zachowanie, modernizację, adaptację obiektów historycznych, zabytkowych oraz poprzemysłowych wraz z otoczeniem i ich przystosowanie na cele turystyczne,
 - rozwój, modernizację i wyposażenie publicznej infrastruktury turystycznej, w tym obiektów noclegowych, gastronomicznych, rekreacyjnych i innej infrastruktury turystycznej, w tym ścieżek, tras i szlaków turystycznych (np. pieszych, rowerowych, konnych, wodnych, narciarskich) w miejscach atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo i turystycznie wraz z infrastrukturą dodatkową (np. systemy oznakowania i miejsca postoju),
 - rozwój, modernizację i wyposażenie infrastruktury informacyjnej i recepcyjnej (np. centra i punkty informacji turystycznej),
 - rozwój, modernizację i wyposażenie publicznej infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form wypoczynku, w tym sal i hal sportowych, krytych pływalni, basenów odkrytych, boisk sportowych, kortów tenisowych, kręgielni, torów regatowych, przystani

wodnych, skoczni i tras narciarskich oraz innej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (z uwzględnieniem konieczności zapewnienia bezpieczeństwa osób korzystających z tych obiektów), wraz z zagospodarowaniem otoczenia.

Każde wsparcie stanowiące pomoc publiczną udzielane w ramach RPOWŚ 2007 - 2013 będzie zgodne z przepisami dotyczącymi zasad udzielania tej pomocy, obowiązującymi w momencie udzielania wsparcia. Ponadto projekty generujące dochód zgodne będą z Art. 55 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach 5 osi priorytetowej w obszarze ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, edukacji i turystyki zmierzają do poprawy dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Cele osi priorytetowej

- Poprawa jakości infrastruktury ochrony zdrowia,
- Doskonalenie regionalnej infrastruktury edukacyjnej,
- Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i turystyki jako elementów tożsamości regionalnej i form aktywności społeczno-zawodowej ludności,
- Poprawa dostępu do obiektów dziedzictwa kulturowego, turystycznych i sportowych oraz zmniejszenie różnic w tym zakresie pomiędzy regionem świętokrzyskim a innymi regionami.

Główne grupy beneficjentów

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
- Instytucje kultury,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
- Szkoły wyższe,
- Osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki,
- Zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
- Przedsiębiorcy
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne,
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej).

Kategorie interwencji:

- 56 – Ochrona i waloryzacja dziedzictwa naturalnego
- 57 – Inne typy wsparcia na rzecz wzmocnienia usług turystycznych
- 58 – Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego
- 59 – Rozwój infrastruktury kultury
- 60 – Inne typy wsparcia na rzecz wzmocnienia usług kulturalnych
- 75 – Infrastruktura edukacyjna
- 76 – Infrastruktura zdrowotna
- 77 – Infrastruktura opiekuńczo-wychowawcza

79 – Inna infrastruktura społeczna

Komplementarność

Projekty finansowane w ramach niniejszej osi priorytetowej są komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w wymienionych poniżej programach operacyjnych. Demarkacja pomiędzy tymi programami oparta jest na wielkości lub rodzaju projektu, rodzaju beneficjenta. Szczegółowe zapisy dotyczące linii demarkacyjnej stanowią część „Linii demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności”, przyjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Osi priorytetowej 5 RPOWŚ na lata 2007 – 2013 są komplementarne ze wsparciem w ramach 3 Osi Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej. W działaniu Odnowa i rozwój wsi zaplanowano dotacje na inwestycje w zakresie: budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów: pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, a także służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury; kształtowania obszaru przestrzeni publicznej, budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych, zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne, odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci, kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Komplementarność z niniejszą osią RPOWŚ na lata 2007 – 2013 wykazuje również Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 (projekt), Priorytet XII – Kultura i dziedzictwo kulturowe, Działanie 12.1 – Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym w przypadku działań obejmujących np.: rewitalizację, rewaloryzację, konserwację, renowację, restaurację, zachowanie, a także adaptację na cele kulturalne obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem, zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu (wyłącznie jako jeden z elementów projektu), konserwację zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów, zbiorów filmowych oraz innych zabytków ruchomych, zabezpieczenie zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem, rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury, w tym: digitalizację zabytkowych zasobów bibliotecznych, archiwalnych, filmowych i muzealnych oraz tworzenie wirtualnych muzeów, galerii, fonotek, fototek, filmotek, cyfrowych bibliotek, itp. (dot. wykorzystania w tym celu zbiorów zabytkowych); Działanie 12.2 – Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie projektów obejmujących w szczególności: budowę, rozbudowę, remont i przebudowę instytucji kultury oraz zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej (wyłącznie jako jeden z elementów projektu); Priorytet XIII – Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia, Działanie 13.1 - Rozwój systemu ratownictwa medycznego w obszarze inwestycji takich jak: zakup środków transportu sanitarnego i ich wyposażenia; przebudowa, modernizacja obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia w zakresie ratownictwa medycznego, w taki sposób, aby dostosować je do wymogów określonych w obowiązujących przepisach prawa; zakup aparatów lub urządzeń służących do diagnostyki lub terapii, w tym wyrobów medycznych, z wyłączeniem wyrobów i produktów jednorazowego użytku, w tym

adaptacja pomieszczeń niezbędna dla funkcjonowania zakupionych aparatów i urządzeń; budowa i modernizacja lądowisk dla helikopterów służąca dostępności do szpitalnych oddziałów ratunkowych, budowa i wyposażenie wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego; Działanie 13.2 - Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym w obszarze inwestycji takich jak: przebudowa, modernizacja obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym, w taki sposób, aby dostosować je do wymogów określonych w obowiązujących przepisach prawa, zakup aparatury obrazowej, zakup aparatów lub urządzeń służących do diagnostyki lub terapii, w tym wyrobów medycznych, z wyłączeniem wyrobów i produktów jednorazowego użytku oraz dostosowanie stanu technicznego istniejącej infrastruktury do zakupu i użytkowania nowego sprzętu medycznego.

Komplementarność z 5 osią priorytetową RPOWŚ na lata 2007 – 2013 wykazuje Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej w zakresie Osi priorytetowej I – Nowoczesna gospodarka, Działanie 1.1 – Infrastruktura uczelni, w przypadku projektów takich jak, np. budowa, rozbudowa, przebudowa oraz wyposażenie w sprzęt naukowo - badawczy obiektów dydaktycznych, w tym laboratoriów, pracowni komputerowych, bibliotek, a także budowa, rozbudowa infrastruktury uczelni (np. domy studenckie, obiekty administracyjne) – o ile stanowi to element projektów, których zasadniczą część obejmuje obiekty dydaktyczne i jest bezpośrednio związana z ich realizacją.

Komplementarność z 5 osią priorytetową RPOWŚ na lata 2007 – 2013 wykazuje Program Operacyjny Kapitał Ludzki w zakresie Osi priorytetowej IX – Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach. W ramach tej osi PO KL realizowane będą działania obejmujące wsparcie kierowane do osób i placówek realizujących proces kształcenia, mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia poprzez wysokiej jakości usługi edukacyjne. Wsparcie udzielane będzie na programy rozwojowe szkół, przedszkoli i placówek oświatowych, które obejmą m.in. dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne dla uczniów. Szczególny nacisk będzie położony na szkolnictwo zawodowe, które ukierunkowane będzie na dostosowanie kompetencji przyszłych absolwentów do potrzeb rynku pracy.

Poziom współfinansowania ze środków EFRR

Współfinansowanie projektów ze środków EFRR wyniesie do 85% wydatków kwalifikowanych, przy zachowaniu zasad pomocy publicznej.

Oś priorytetowa 6. Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast

Uzasadnienie wyboru osi priorytetowej

Zapewnienie harmonijnego rozwoju regionu wymaga dobrze rozwiniętego regionalnego centrum - obszaru metropolitalnego - skupiającego szereg usług wyższego rzędu i charakteryzującego się dynamiką rozwoju gospodarczego wyższą niż średnia dla regionu. Rolą takiego ośrodka, w naturalny sposób utożsamianego ze stolicą województwa, jest stymulowanie procesów rozwojowych w całym regionie. W tym kontekście szczególną uwagę należy poświęcić zapobieżeniu zjawiska osłabienia obszarów otaczających ośrodek metropolitalny, objawiających się przede wszystkim odpływem wykwalifikowanych kadr oraz kapitału. Zapewnienie skutecznego pełnienia przez Kielce roli regionalnego ośrodka metropolitalnego wymaga podjęcia działań, koncentrujących się m.in. na: zapewnieniu otwartości i spójności komunikacyjnej z resztą obszaru województwa i poza nim, rewitalizacji zmarginalizowanych części miasta, podniesieniu jakości (z uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa) i dywersyfikacji systemów transportu zbiorowego. W odniesieniu do poszczególnych części regionu część funkcji metropolitalnych pełnić powinny sub-regionalne ośrodki wzrostu. Dla nich również przewidziano wsparcie w ramach tej osi priorytetowej. Głównymi obszarami wsparcia będą:

- Wzmocnienie regionalnych i sub-regionalnych ośrodków wzrostu (miasta powiatowe z terenu województwa),
- Rewitalizacja małych miast (miejscowości, będące siedzibami gmin).

Niniejsza oś priorytetowa służyć ma realizacji **kompleksowych projektów mających za zadanie rewitalizację** zaniedbanych części miasta Kielce i miast powiatowych, dla których istnieją **lokalne programy rewitalizacji**. Ponadto wspierane będą inwestycje dotyczące podniesienia jakości infrastruktury wystawienniczej, targowej oraz poprawy estetyki funkcjonalnej przestrzeni publicznej, szczególnie służące podniesieniu atrakcyjności miast dla ruchu turystycznego. Przewidziano również dofinansowanie inwestycji skierowanych ku poprawie jakości miejskiej komunikacji publicznej oraz systemów wpływających na podniesienie jakości funkcjonowania układu komunikacyjnego miast.

Inwestycje w infrastrukturę targową i wystawienniczą, przewidziane w tej osi priorytetowej stanowią uzupełnienie przedsięwzięć w tym zakresie zaplanowanych do realizacji w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. W planie inwestycyjnym PO RPW znajdują się projekty dotyczące targów i centrów wystawienniczych o krajowym i międzynarodowym zasięgu, zaś w RPOWŚ 2007 – 2013 finansowanie znajdują inwestycje o węższym zasięgu oddziaływania. Z uwagi na fakt, że inwestycje realizowane przez Miasto Kielce w odniesieniu do Targów Kielce uzyskują wsparcie w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, na ten typ projektu Miasto Kielce nie będzie mogło ubiegać się o wsparcie w ramach RPOWŚ.

Ponadto w ramach tej osi priorytetowej wsparcie uzyskują także inwestycje dot. budowy nowych lub modernizacji istniejących dworców autobusowych, zajezdni, przystanków czy parkingów dla taboru, co podnieść ma jakość usług świadczonych w tym zakresie dla mieszkańców regionu, poprawiając jednocześnie estetykę tego typu infrastruktury, co jest szczególnie ważne z punktu widzenia rozwoju turystyki w świętokrzyskim.

Znaczne obszary województwa świętokrzyskiego zagrożone są procesem trwałej peryferyzacji i marginalizacji. Przejawem tych problemów jest utrzymujące się długotrwałe bezrobocie, wynikająca z niego bieda, przestępczość i inne patologie społeczne, odpływ osób

wykształconych oraz opóźnienia w wyposażeniu w infrastrukturę. Roli czynnika aktywizującego rozwój tych obszarów nie spełniają małe miasta o niewystarczająco rozwiniętym potencjale. Mniejsze gminy o niskich dochodach własnych również mają ograniczone możliwości inwestycyjne.

W ramach niniejszej osi priorytetowej skoncentrowane zostały przedsięwzięcia służące włączeniu małych miasteczek i obszarów zmarginalizowanych w procesy rozwojowe. Dotyczyć one będą przede wszystkim budowy, przebudowy i modernizacji elementów infrastruktury podstawowej, społecznej, monitorowania bezpieczeństwa w miejscach publicznych, jak również mieszkaniowej (w zakresie określonym w Rozporządzeniu nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie EFRR) i wzrostu estetyki przestrzeni publicznej.

Przez regionalny ośrodek wzrostu w ramach niniejszej osi priorytetowej rozumiemy Miasto Kielce, rolę sub-regionalnych ośrodków wzrostu pełnią miasta powiatowe z terenu województwa (oprócz Kielc), zaś małe miasteczka, którym poświęcono oddzielny obszar wsparcia, to miejscowości, będące siedzibami gmin. Projekty rewitalizacyjne, kwalifikujące się do dofinansowania w ramach tej osi priorytetowej muszą zapewniać kompleksowe podejście do problemów zidentyfikowanych na danym obszarze, i, co za tym idzie, wynikać z lokalnych planów rewitalizacji.

Nie przewidziano tu wsparcia samorządów lokalnych w formie grantów globalnych. Instytucja Zarządzająca, z uwagi na niski stopień urbanizacji regionu, nie zdecydowała się wdrażać w ramach Programu inicjatywy na rzecz zrównoważonego rozwoju miast – JESSICA.

Przykładowe rodzaje projektów w ramach niniejszej osi:

- Kompleksowe projekty dot. rewitalizacji zmarginalizowanych obszarów miast, wynikające z lokalnych programów rewitalizacji (wsparcie będzie dotyczyło infrastruktury wodno-ściekowej, drogowej, edukacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej, gospodarki odpadami, modernizacji i odbudowy publicznych systemów ciepłowniczych, zaopatrzenia w energię elektryczną, wzrostu estetyki przestrzeni publicznej, systemów monitorowania bezpieczeństwa w miejscach publicznych, mieszkaniowej – Obszary wybrane do wsparcia mieszkalnictwa, które się odnoszą do art. 7 ust. 2 pkt. a. Rozporządzenia nr 1080/2006 muszą być zgodne z co najmniej trzema kryteriami, z których dwa muszą zgadzać się z punktami a. do h. Art. 47 Rozporządzenia nr 1828/2006),
- Wyposażenie dróg i ulic w elementy infrastruktury obsługi transportu publicznego (np. zatoczki, podjazdy, zjazdy) oraz pasażerów (np. przystanki, wysepki), z uwzględnieniem udogodnień dla osób niepełnosprawnych,
- Zakup taboru transportu publicznego, budowa zintegrowanego systemu zarządzania transportem publicznym inwestycje w infrastrukturę służącą świadczeniu usług transportu publicznego,
- Tworzenie systemów wpływających na poprawę jakości i bezpieczeństwa systemu komunikacyjnego miast: m.in.: centralnego sterowania sygnalizacją, systemów monitorowania ruchu i bezpieczeństwa na kluczowych trasach, newralgicznych punktach miasta wraz z informowaniem o aktualnej sytuacji ruchowej, systemy dystrybucji i identyfikacji biletów, systemów informacji dla podróżnych – w tym systemów on-line, systemów monitorowania bezpieczeństwa montowane na przystankach, stacjach, węzłach przesiadkowych, parkingach, w taborze, oraz miejsc organizacji imprez masowych,
- Renowacja i wzrost estetyki funkcjonalnej przestrzeni publicznej, szczególnie służące podniesieniu atrakcyjności miast dla ruchu turystycznego,

- Budowa nowych lub modernizacja istniejących dworców autobusowych, zajezdni, przystanków czy parkingów dla taboru,
- Podniesienie stanu jakościowego i ilościowego bazy targowej i wystawienniczej, wraz z zapleczem kongresowo- konferencyjnym – projekty o oddziaływaniu regionalnym – o wartości poniżej 5 mln EUR.

Instytucja Zarządzająca RPO planuje włączenie przedstawicieli miast odgrywających wiodącą rolę w województwie świętokrzyskim w skład Komitetu Monitorującego, zgodnie z zapisami art. 11 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

Przewiduje się przeprowadzanie na etapie wdrażania Programu oddzielnych naborów wniosków w zależności od skali projektów i typów beneficjentów, w celu zapewnienia samorządom lokalnym o mniejszym potencjale (w szczególności z terenów wiejskich) odpowiedniego dostępu do środków w ramach tej osi priorytetowej.

Cel osi priorytetowej

- Rozwój infrastruktury, poprawiający warunki dla zwiększania inwestycji na obszarach podlegających restrukturyzacji oraz w zdegradowanych miastach i dzielnicach miast, terenach przemysłowych i powojсковych.

Główne grupy beneficjentów

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
- Przedsiębiorcy,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
- Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, TBS (w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych),
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej).

Kategorie interwencji:

25 – Transport miejski

61 – Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich

78 – Infrastruktura mieszkalnictwa

Komplementarność

Projekty finansowane w ramach niniejszej osi priorytetowej są komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w wymienionych poniżej programach operacyjnych. Demarkacja pomiędzy tymi programami oparta jest na wielkości lub rodzaju projektu, rodzaju beneficjenta. Szczegółowe zapisy dotyczące linii demarkacyjnej stanowią część „Linii

demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności”, przyjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Komplementarna wobec wsparcia Osi 6 jest oś priorytetowa 3 PROW Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej. W działaniu Odnowa i rozwój wsi wsparcie uzyskują projekty związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.

Komplementarność niniejszej osi RPOWS 2007 – 2013 istnieje również w zakresie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 (projekt) – Priorytet VII – Transport przyjazny środowisku, Działanie 7.3 – Transport miejski w obszarach metropolitalnych, w obszarze projektów takich jak, np. budowa, przebudowa, rozbudowa przystanków, stacji i węzłów przesiadkowych – zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportu, w tym: systemy parkingów dla samochodów „Parkuj i Jedź” („Park & Ride”) oraz dla rowerów („Bike & Park”) przy krańcowych przystankach i węzłach przesiadkowych komunikacji zbiorowej wraz z towarzyszącą infrastrukturą służącą obsłudze pasażerów oraz projekty z zakresu telematiki poprawiające funkcjonowanie transportu publicznego: systemy sygnalizacji akustycznej, systemy sygnalizacji świetlnej wzbudzanej przez autobusy (sygnalizacja akomodacyjna), systemy dystrybucji i identyfikacji biletów, systemy nawigacji satelitarnej dla usprawnienia ruchu i podniesienia bezpieczeństwa transportu publicznego, systemy informacji dla podróżnych – elektroniczne tablice informacyjne, w tym systemy on-line, systemy monitorowania bezpieczeństwa montowane na przystankach, peronach, stacjach, węzłach przesiadkowych, parkingach oraz w taborze.

Komplementarność Osi priorytetowej 6 RPOWS na lata 2007 – 2013 zachodzi również w przypadku Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 – 2013 – Oś priorytetowa III – Wojewódzkie ośrodki wzrostu, Działanie III.1 – Systemy miejskiego transportu zbiorowego w przypadku projektów, w ramach, których będzie można realizować zadania dotyczące: budowy, adaptacji, przebudowy rozbudowy lub remontu zajezdni autobusowych, wraz z infrastrukturą i zagospodarowaniem terenu, służących prowadzeniu działalności podstawowej (bez prowadzenia działalności usługowo – gospodarczej otwartej na inne podmioty), a także zakupu oraz montażu urządzeń z zakresu telematiki, tj. wyposażenia dróg w infrastrukturę służącą obsłudze transportu publicznego (np. zatoczki, podjazdy, zjazdy) oraz pasażerów (np. przystanki, wysepki), systemów centralnego sterowania sygnalizacją, systemów sygnalizacji akustycznej, systemów sygnalizacji świetlnej wzbudzanej przez autobusy (sygnalizacja akomodacyjna), systemów monitorowania ruchu na kluczowych trasach, w newralgicznych punktach miasta wraz z informowaniem o aktualnej sytuacji ruchowej, systemów dystrybucji i identyfikacji biletów, systemów nawigacji satelitarnej dla usprawnienia ruchu i podniesienia bezpieczeństwa transportu publicznego, systemów informacji dla podróżnych – elektronicznych tablic informacyjnych, w tym systemów on-line, systemów monitorowania bezpieczeństwa montowanych na przystankach, parkingach oraz w taborze; Działanie III.2 – Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej, w zakresie inwestycji infrastrukturalnych związanych z budową, rozbudową i wyposażeniem obiektów wystawienniczych i targowych oraz kongresowych i konferencyjnych (również na terenie miast powiatowych) umożliwiających organizację imprez o charakterze ponadregionalnym i międzynarodowym.

Poziom współfinansowanie ze środków EFRR

Współfinansowanie projektów ze środków EFRR wyniesie do 85% wydatków kwalifikowanych, przy zachowaniu zasad pomocy publicznej.

Oś priorytetowa 7. Pomoc techniczna

Uzasadnienie wyboru osi priorytetowej

Jednym z najistotniejszych warunków efektywnego wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego w okresie programowania 2007 – 2013 jest zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego. Rola Instytucji Zarządzającej Programem nakłada na Zarząd Województwa pełną odpowiedzialność za skuteczne i sprawne wdrażanie RPOWŚ 2007 - 2013. Sprostanie temu wyzwaniu możliwe jest tylko pod warunkiem wzmocnienia jednostek biorących udział w procesie absorpcji środków strukturalnych. Wzmocnienie to powinno mieć charakter przede wszystkim kadrowy. Bazując na okresie programowania 2004 – 2006 można uznać, że obecny potencjał kadrowy jednostek biorących udział we wdrażaniu ZPORR jest zdecydowanie niewystarczający w stosunku do potrzeb i wyzwań nowej perspektywy finansowej UE. Istnieje potrzeba zatrudnienia i przeszkolenia nowych pracowników, jak również zapewnienia im stanowisk pracy w pełni wyposażonych w sprzęt biurowy i informatyczny.

Kolejnym aspektem wymagającym wsparcia w ramach Pomocy Technicznej RPOWŚ 2007 – 2013 jest polityka informacyjna i promocyjna. Działania informacyjne mają zapewnić odpowiedni „popyt” wśród beneficjentów na środki pomocowe UE, dostarczyć im pełne i wyczerpujące wskazówki, nt. sposobu aplikowania, procedur i przepisów obowiązujących w tym zakresie. Jednocześnie konieczne jest stworzenie sprawnego systemu wymiany informacji pomiędzy wszystkimi uczestnikami procesu wdrażania RPOWŚ 2007 - 2013.

Realizacja działań promocyjnych upowszechnić ma wśród opinii publicznej rezultaty interwencji środków strukturalnych, ponadto ma służyć kształtowaniu pozytywnego wizerunku Wspólnot Europejskich i poprawiać stan wiedzy nt. instytucji unijnych. Działania te będą zgodne z Planem komunikacji funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce.

Wsparcie w ramach tej osi priorytetowej dotyczy będzie projektów, dla których beneficjentem będzie Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 i inne podmioty, uczestniczące w procesie wdrażania, monitorowania i kontroli RPOWŚ 2007 – 2013, jak również wykonujące obowiązki związane z informacją i promocją Programu oraz zajmujące się jego ewaluacją. Projekty dotyczyć będą refundacji kosztów zatrudnienia pracowników, podnoszenia ich kwalifikacji oraz wyposażenia stanowisk pracy. Ponadto finansowane będą koszty organizacyjne i administracyjne związane z realizacją Programu, szkoleń dla beneficjentów. Wsparcie uzyskają również przedsięwzięcia związane z ewaluacją Programu, przygotowaniem ekspertyz, badań, analiz, sprawozdań, także opracowanych przez ekspertów zewnętrznych. Niniejsza oś priorytetowa umożliwi ponadto sfinansowanie kosztów przygotowania dokumentów programowych na następny okres programowania.

W szczególności wsparcie z Pomocy Technicznej dotyczy będzie następujących typów projektów:

- Zatrudnienie personelu zaangażowanego we wdrażanie RPOWŚ 2007 – 2013, w tym m.in. zajmującego się przygotowaniem, wyborem, oceną, monitorowaniem, kontrolą, audytem projektów i programu, jak również kontrolą finansową i weryfikacją płatności (wynagrodzenie oraz inne wydatki, np.: na pokrycie kosztów wynajmu i remontu powierzchni biurowej), oraz zajmującego się informacją i promocją,
- Kontrola realizacji projektów (w tym kontrola na miejscu),
- Organizacja i przeprowadzanie szkoleń dla pracowników i osób zaangażowanych we wdrażanie RPOWŚ w latach 2007-2013 podnoszących ich kwalifikacje,

- Wdrożenie systemu motywacji pracowników,
- Finansowanie kosztów organizacyjnych i administracyjnych związanych z realizacją celów Programu, w tym kosztów administracji
- Zakup sprzętu, oprogramowania i wyposażenia służącego realizacji celów Programu.
- Finansowanie działań z zakresu komunikacji i promocji oraz działań szkoleniowych wspomagających system wdrażania i zarządzania Programem, finansowanie kosztów ewaluacji,
- Przygotowanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych i promocyjnych,
- Przygotowanie i publikacja biuletynu informacyjnego,
- Przygotowanie i publikacja materiałów prasowych,
- Stworzenie i administrowanie stronami internetowymi, celem pełnego uczestnictwa w jednolitym komputerowym systemie monitoringu,
- Organizacja konferencji, seminariów i szkoleń dotyczących wdrażania RPOWŚ 2007-2013 dla beneficjentów (w tym dotyczących zasad przeprowadzania zamówień publicznych),
- Stworzenie, wyposażenie i utrzymanie punktów informacyjnych,
- Przygotowanie analiz, badań, ocen, sprawozdań oraz finansowanie pomocy ekspertów zewnętrznych,
- Finansowanie kosztów programowania przyszłych interwencji strukturalnych.

Planowane działania mające na celu wzmocnienie zdolności administracyjnej będą realizowane poprzez zwiększenie zatrudnienia niezbędnego do sprawnego działania IZ, wzrost wynagrodzeń, wdrożenie systemu motywacji pracowników, możliwość rozwoju kariery zawodowej, stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników /szkolenia, seminaria, warsztaty, kursy, a także staże, praktyki i wizyty studyjne/. Działania te przyczynią się do zmniejszenia rotacji pracowników oraz zwiększenia wykwalifikowanej kadry, niezbędnej do efektywnego wdrażania RPO.

Koszty przygotowania projektów (project pipeline) finansowane będą w ramach poszczególnych osi priorytetowych. Nie przewidziano możliwości finansowania tych kosztów w ramach Pomocy Technicznej.

Wszystkie koszty pokrywane ze środków Pomocy Technicznej muszą być ponoszone zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. z 2006 r. Nr 164 poz. 1163 z póź. zm.).

Cele osi priorytetowej

- Wzmocnienie potencjału administracyjnego jednostek uczestniczących we wdrażaniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013;
- Zapewnienie spójnych i skutecznych działań informacyjnych i promocyjnych dot. możliwości skorzystania ze środków pomocowych UE oraz upowszechniających rezultaty ich interwencji.

Główne grupy beneficjentów

Instytucja Zarządzająca RPOWŚ 2007 – 2013;

Kategorie interwencji:

85 – Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola

86 – Ocena, badania/ekspertyzy, informacja i komunikacja

Komplementarność

Projekty finansowane w ramach niniejszej osi priorytetowej są komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w zakresie osi priorytetowych Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2007 – 2013, tj. Osi priorytetowej 1 – Wsparcie zasobów ludzkich, Osi priorytetowej 2 – Wsparcie informatyczne realizacji NSRO, Osi priorytetowej 3 – Wsparcie realizacji funduszy strukturalnych, Osi priorytetowej 4 – Komunikacja i promocja. Demarkacja pomiędzy tymi programami oparta jest na wielkości lub rodzaju projektu, rodzaju beneficjenta. Szczegółowe zapisy dotyczące linii demarkacyjnej stanowią część „Linii demarkacyjnej dla programów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności”, przyjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

Poziom współfinansowania ze środków EFRR

Współfinansowanie projektów ze środków EFRR wyniesie do 85% wydatków kwalifikowanych, przy zachowaniu zasad pomocy publicznej.

7. System realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

7.1. Kompetencje instytucji zaangażowanych w zarządzanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

7.1.1 Koordynacja

Koordynacja na poziomie NSRO 2007 - 2013 - Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego

Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego prowadzi nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem systemu realizacji NSRO 2007 - 2013, a także odpowiada za prowadzenie badań ewaluacyjnych na poziomie NSRO 2007 - 2013, w tym badań horyzontalnych oraz badań uzupełniających i badań *ad hoc*, wynikających z monitorowania realizacji NSRO 2007 - 2013.

Koordynacja 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – Instytucja Koordynująca Regionalne Programy Operacyjne

Funkcję Instytucji Koordynującej RPO (IK RPO) pełnić będzie Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego obsługiwany w przedmiotowym zakresie przez Departament Koordynacji Programów Regionalnych (DPR)¹¹ w ramach MRR.

Instytucja Koordynująca RPO odpowiedzialna jest w szczególności za:

- weryfikację regionalnych programów operacyjnych pod względem ich zgodności z NSRO 2007 - 2013;
- negocjowanie regionalnych programów operacyjnych z KE we współpracy z instytucjami zarządzającymi RPO;
- zapewnienie spójności stosowanych wytycznych;
- monitorowanie efektów wdrażania RPO w regionach (analizy porównawcze).

Wzajemne relacje oraz szczegółowy zakres obowiązków i podział zadań między Instytucją Koordynującą RPO a Instytucją Zarządzającą RPOWS 2007 – 2013 zostaną określone w porozumieniu zawartym między tymi instytucjami.

¹¹ Ewentualne przyszłe zmiany nazw instytucji i departamentów, uczestniczących w procesie wdrażania RPOWS 2007-2013 będą przekazywane do informacji Komisji Europejskiej. Zmiany te nie będą powodowały konieczności modyfikacji RPOWS, zaakceptowanego przez KE.

7.1.2 Zarządzanie Regionalnym Programem Operacyjnym

Instytucja Zarządzająca RPOWŚ 2007 - 2013

Instytucją Zarządzającą RPOWŚ, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, jest Zarząd Województwa Świętokrzyskiego. Zgodnie z regulaminem wewnętrznym przygotowanym przez Zarząd Województwa, obowiązki Instytucji Zarządzającej pełni jednostka organizacyjna w ramach Urzędu Marszałkowskiego. Obecnie funkcję tą pełni Departament Polityki Regionalnej.

Instytucja Zarządzająca RPOWŚ nie oddelegowała w drodze umowy części swoich funkcji na rzecz instytucji pośredniczącej. W strukturze IZ wyodrębniono komórkę o funkcjach wdrażających – Departament Funduszy Strukturalnych.

Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i ocena Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 odbywa się z udziałem właściwych partnerów krajowych, regionalnych i lokalnych, w tym partnerów gospodarczych, społecznych a także działających na rzecz środowiska naturalnego, zgodnie z art. 11 Rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS oraz FS.

W tym celu IZ RPOWŚ wyznacza najbardziej reprezentatywnych partnerów na poziomie regionalnym i lokalnym oraz w sferze gospodarczej, społecznej, środowiska naturalnego oraz w innych, zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową, biorąc pod uwagę potrzeby wspierania równości mężczyzn i kobiet oraz zrównoważonego rozwoju poprzez integrację wymogów w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego.

Instytucja Zarządzająca, zgodnie z art. 60 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS i FS, jest odpowiedzialna za zarządzanie regionalnym programem operacyjnym i jego realizację zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami, a w szczególności za:

- zapewnienie, że operacje są wybierane do finansowania zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do regionalnego programu operacyjnego oraz że spełniają one mające zastosowanie zasady wspólnotowe i krajowe przez cały okres ich realizacji;
- weryfikację, że współfinansowane towary i usługi są dostarczone oraz że wydatki zadeklarowane przez beneficjentów na operacje zostały rzeczywiście poniesione i są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi;
- zapewnienie istnienia informatycznego systemu rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdej operacji w ramach regionalnego programu operacyjnego oraz zapewnienie, że dane na temat realizacji, niezbędne do celów zarządzania finansowego, monitorowania, weryfikacji, audytu i oceny są gromadzone;
- zapewnienie utrzymywania przez beneficjentów i inne podmioty uczestniczące w realizacji operacji odrębnego systemu księgowego albo odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z operacją, bez uszczerbku dla krajowych zasad księgowych;
- zapewnienie, że ocena regionalnego programu operacyjnego, o której mowa w art. 48 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, jest prowadzona zgodnie z art. 47 ww. rozporządzenia;

- ustanowienie procedur dla zapewnienia, że wszystkie dokumenty dotyczące wydatków i audytów, wymagane do zapewnienia właściwej ścieżki audytu, są przechowywane zgodnie z wymogami art. 90 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006;
- zapewnienie otrzymywania przez instytucję certyfikującą wszystkich niezbędnych informacji o procedurach i weryfikacjach prowadzonych w odniesieniu do wydatków na potrzeby poświadczania;
- kierowanie pracą komitetu monitorującego i dostarczanie mu dokumentacji wymaganej w celu umożliwienia monitorowania jakościowego realizacji programu operacyjnego w świetle jego szczegółowych celów;
- opracowanie i przedkładanie Komisji rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji, po ich uprzednim zatwierdzeniu przez komitet monitorujący;
- zapewnianie przestrzegania wymogów w zakresie informacji i promocji ustanowionych w art. 69 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006;
- dostarczanie Komisji Europejskiej informacji umożliwiających jej dokonanie oceny dużych projektów.

Instytucja Zarządzająca RPOWS 2007 – 2013 może zlecić wykonywanie części swoich zadań o charakterze zarządczym lub operacyjnym do innych podmiotów. Dokonując delegacji, Instytucja Zarządzająca RPOWS 2007 – 2013 zachowuje jednak całkowitą odpowiedzialność za całość realizacji Programu.

Instytucja Certyfikująca

Zgodnie z art. 35 ust. 2 pkt z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego certyfikuje Komisji Europejskiej prawidłowość poniesienia wydatków w ramach programów operacyjnych. Instytucja Certyfikująca, to komórka organizacyjna utworzona zarządzeniem ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, odpowiedzialna za certyfikację wydatków ponoszonych w ramach EFRR/EFS/FS, która w zakresie realizowanych zadań jest komórką niezależną od komórek wykonujących funkcje instytucji zarządzających poszczególnymi programami operacyjnymi, wchodzących w skład odrębnych pionów podległych innym Członkom Kierownictwa Ministerstwa. Członek Kierownictwa MRR nadzorujący Instytucję Certyfikującą podlega bezpośrednio Ministrowi Rozwoju Regionalnego i podejmuje w sposób niezależny decyzje w zakresie dokonywania oraz wstrzymywania procesu poświadczania deklaracji wydatków oraz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej. Obecnie funkcje Instytucji Certyfikującej pełni Departament Instytucji Certyfikującej.

Instytucja Certyfikująca programu operacyjnego odpowiada w szczególności za:

- opracowanie i przedłożenie Komisji poświadczonych deklaracji wydatków i wniosków o płatność;
- poświadczanie, że deklaracja wydatków jest dokładna, wynika z wiarygodnych systemów księgowych i jest oparta na weryfikowalnej dokumentacji uzupełniającej;
- poświadczanie, że zadeklarowane wydatki są zgodne z mającymi zastosowanie zasadami wspólnotowymi i krajowymi oraz zostały poniesione w związku z operacjami wybranymi do finansowania zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do programu i spełniają zasady wspólnotowe i krajowe;

- zapewnienie, do celów poświadczenia, że otrzymała od instytucji zarządzającej odpowiednie informacje na temat procedur i weryfikacji prowadzonych w związku z wydatkami zawartymi w deklaracjach wydatków;
- uwzględnianie, do celów poświadczenia, wyników wszystkich audytów przeprowadzanych przez instytucję audytową lub na jej odpowiedzialność;
- utrzymywanie w formie elektronicznej zapisów księgowych dotyczących wydatków zadeklarowanych Komisji;
- prowadzenie ewidencji kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu dla operacji. Kwoty odzyskane są zwracane do budżetu ogólnego Unii Europejskiej przed zamknięciem programu operacyjnego poprzez potrącenie ich z następnej deklaracji wydatków;
- uwzględnianie do celów poświadczenia informacji o wykrytych nieprawidłowościach w programie operacyjnym;
- uwzględnianie do celów poświadczenia wyników prowadzonych przez instytucje zarządzające kontroli systemowych oraz kontroli wydatków;
- opiniowanie do celów poświadczenia wydatków instrukcji wykonawczych instytucji zarządzających programami operacyjnymi;
- przeprowadzanie w instytucji zarządzającej oraz instytucjach podległych instytucji zarządzającej lub ewentualnie u beneficjenta w zakresie realizacji programu systemowych wizyt sprawdzających oraz wizyt sprawdzających polegających na kontroli wydatków na podstawie otrzymywanych wniosków o refundację od instytucji zarządzających;
- dokonywanie wizyt sprawdzających w Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji w zakresie zgodności z wymogami systemu certyfikacji RPO.

W ramach Regionalnych Programów Operacyjnych Instytucja Certyfikująca deleguje część swoich zadań w zakresie certyfikacji do Urzędów Wojewódzkich pełniących rolę Instytucji Pośredniczących w Certyfikacji, przy zachowaniu przez Instytucję Certyfikującą w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego odpowiedzialności za delegowane zadania, zgodnie z art. 59 ust 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Powierzenie wykonywania części zadań instytucji certyfikującej następuje, zgodnie z art. 12 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, poprzez zawarcie przez Instytucję Certyfikującą w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego z poszczególnymi Wojewodami pisemnych porozumień, które określają zakres powierzanych zadań oraz obowiązki instytucji, do których zadania są delegowane. Komórki w Urzędach Wojewódzkich, które obsługują Wojewodę w zakresie delegowanych zadań, są funkcjonalnie niezależne od komórek organizacyjnych, wykonujących zadania delegowane z Instytucji Zarządzających programami operacyjnymi. Do delegowanych zadań, należy w szczególności:

- otrzymywanie oraz weryfikacja pod względem formalnym i rachunkowym otrzymywanego od instytucji zarządzającej poświadczenia wydatków oraz wniosku o płatność okresową/końcową dla regionalnego programu operacyjnego;
- poświadczanie przed Instytucją Certyfikującą wydatków dla regionalnego programu operacyjnego, wykazanych przez instytucję zarządzającą w poświadczonym przez nią wniosku o płatność okresową/końcową;
- przeprowadzanie w imieniu Instytucji Certyfikującej w instytucji zarządzającej oraz instytucjach podległych instytucji zarządzającej lub u beneficjenta w zakresie realizacji programu systemowych wizyt sprawdzających oraz wizyt sprawdzających polegających na kontroli wydatków na podstawie otrzymywanych wniosków o refundację od instytucji zarządzających;

- gromadzenie do celów poświadczenia wydatków instrukcji wykonawczych instytucji zarządzającej regionalnym programem operacyjnym;
- analizowanie do celów poświadczenia wydatków otrzymywanych od instytucji zarządzającej oraz w przypadku delegowania przez instytucję zarządzającą zadań w tym zakresie do instytucji jej podległych danych zawierających informacje o przeprowadzonych przez te instytucje kontrolach systemowych oraz kontrolach wydatków dotyczących regionalnego programu operacyjnego;
- gromadzenie od instytucji zarządzającej i uwzględnianie do celów poświadczenia wydatków informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach w zakresie realizacji wydatków w ramach regionalnego programu operacyjnego;
- prowadzenie na podstawie danych otrzymywanych od instytucji zarządzającej regionalnym programem operacyjnym elektronicznej ewidencji kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu dla danej operacji;
- monitorowanie zasady n+3/n+2 dla danego regionalnego programu operacyjnego na podstawie danych otrzymywanych od instytucji zarządzającej regionalnym programem operacyjnym.

Instytucja audytowa

Określone w rozporządzeniu Rady nr 1083/2006 zadania Instytucji Audytowej wykonuje Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, którego funkcję pełni sekretarz lub podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej¹². Instytucja Audytowa jest niezależna od Instytucji Zarządzającej PO, Instytucji Pośredniczących, Instytucji Pośredniczących II stopnia oraz Instytucji Certyfikującej.

Zadania Instytucji Audytowej wykonywane są za pośrednictwem jednostek organizacyjnych kontroli skarbowej podległych Generalnemu Inspektorowi Kontroli Skarbowej, tj. wyodrębnionej komórki organizacyjnej w Ministerstwie Finansów (obecnie Departament Certyfikacji i Poświadczeń Środków z UE) oraz Urzędu Kontroli Skarbowej w Kielcach. W UKS zostały utworzone wyodrębnione komórki organizacyjne odpowiedzialne za kontrolę środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Instytucja Audytowa odpowiedzialna jest za ogół prac związanych z wydaniem zapewnienia, że system zarządzania i kontroli RPOWŚ spełnia wymogi rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, w tym za przygotowanie przed złożeniem pierwszego wniosku o płatność okresową, lub nie później niż w terminie 12 miesięcy od zatwierdzenia RPOWŚ, sprawozdania zawierającego wyniki oceny utworzenia systemów i opinii na temat zgodności systemu zarządzania i kontroli RPOWŚ z art. 58-62 rozporządzenia. Prace w ramach audytu zgodności przeprowadzane są przez Departament Certyfikacji i Poświadczeń Środków z Unii Europejskiej oraz Urząd Kontroli Skarbowej w Kielcach, opinię podpisuje Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej.

Instytucja Audytowa zapewnia, iż czynności audytowe uwzględniają uznane w skali międzynarodowej standardy audytu. Do głównych zadań IA należy w szczególności:

1. zapewnienie prowadzenia audytów w celu weryfikacji skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli RPOWŚ,
2. zapewnienie prowadzenia audytów operacji na podstawie stosownej próby w celu weryfikacji zadeklarowanych wydatków,
3. przedstawianie KE, w terminie dziewięciu miesięcy od zatwierdzenia RPOWŚ, strategii audytu obejmującej podmioty, które będą przeprowadzać audyty, o których mowa w p.

¹² Dz. U. z 2004 r., nr 8, poz. 65 ze zmianami

1. i 2., metodologię, która zostanie zastosowana, metody doboru próbek danych dla potrzeb audytu operacji oraz indykatorywny rozplanowanie audytów w celu zapewnienia przeprowadzenia audytu głównych podmiotów oraz równomiernego rozkładu audytów w całym okresie programowania,
4. do dnia 31 grudnia każdego roku w latach 2008–2015:
- a) przedłożenie KE rocznego sprawozdania audytowego, przedstawiającego wyniki audytów przeprowadzonych w okresie poprzednich 12 miesięcy, zakończonym dnia 30 czerwca danego roku, zgodnie ze strategią audytu dla RPOWŚ oraz informującego o wszelkich brakach wykrytych w systemie zarządzania i kontroli RPOWŚ. Pierwsze sprawozdanie, które należy złożyć do dnia 31 grudnia 2008 r., obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 30 czerwca 2008 r. Informacje dotyczące audytów przeprowadzonych po dniu 1 lipca 2015 r. zostają włączone do końcowego sprawozdania audytowego, stanowiącego uzupełnienie deklaracji zamknięcia, o której mowa w p. 5,
 - b) wydawanie opinii, na podstawie kontroli i audytów przeprowadzonych na jej odpowiedzialność, w kwestii tego, czy system zarządzania i kontroli funkcjonuje skutecznie, tak aby dawać racjonalne zapewnienie, że deklaracje wydatków przedstawione KE są prawidłowe, oraz aby dawać tym samym racjonalne zapewnienie, że transakcje będące ich podstawą są zgodne z prawem i prawidłowe,
 - c) przedkładanie, częściowego zamknięcia RPOWŚ, deklaracji częściowego zamknięcia zawierającej ocenę zgodności z prawem i prawidłowości danych wydatków,
 - d) przedłożenie KE, nie później niż dnia 31 marca 2017 r., deklaracji zamknięcia, zawierającej ocenę zasadności wniosku o wypłatę salda końcowego oraz zgodności z prawem i prawidłowości transakcji będących podstawą wydatków objętych końcową deklaracją wydatków, do której dołącza się końcowe sprawozdanie audytowe.

W ramach wyżej opisanych prac Departament Certyfikacji i Poświadczeń Środków z Unii Europejskiej nadzoruje, koordynuje i zapewnia odpowiednią jakość pracy urzędu kontroli skarbowej.

Celem zapewnienia jakości prac wykonywanych przez urzędy kontroli skarbowej, Departament ten zapewnia stosowanie odpowiednich mechanizmów kontroli. Polegają one w szczególności na:

- wprowadzeniu systemu zarządzania dokumentacją (w tym określenie kryteriów jej sporządzania, weryfikacji i akceptacji, standaryzacja oraz informatyzacja dokumentacji),
- nadzorze nad wykonywaniem prac (przypisanie pracownikom odpowiedzialności za wykonanie zadania i weryfikacja jego wykonania),
- przeprowadzaniu corocznie kontroli mających na celu sprawdzenie jakości wykonanych prac (w ramach tzw. *re-performance audits* oraz audytów mających na celu weryfikację poprawności stosowania przez urzędy kontroli skarbowej metodologii).

Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności

Instytucją odpowiedzialną za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE jest Ministerstwo Finansów. Zgodnie z regulaminem pracy Ministerstwa Finansów obsługą rachunków bankowych, na które będą dokonywane płatności ze środków wspólnotowych zajmuje się obecnie Departament Instytucji Płatniczej.

Środki przekazywane są przez Komisję Europejską w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych i płatności salda końcowego..

Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów

Podmiotem dokonującym płatności na rzecz beneficjentów RPOWŚ 2007 – 2013 będzie Bank Gospodarstwa Krajowego, na podstawie zleceń wypłaty środków wystawianych przez Instytucję Zarządzającą RPOWŚ 2007-2013.

Procedura wyboru projektów

Wybór projektu uzależniony będzie od spełnienia kryteriów zatwierdzonych przez Regionalny Komitet Monitorujący (zgodnie z art. 65 lit. b rozporządzenia 1083/2006), oraz od zatwierdzenia projektu do dofinansowania przez IZ. Te strategiczne, formalne i merytoryczne kryteria (z włączeniem przygotowania odpowiedniej dokumentacji i gotowości do wdrożenia) będą jednakowe dla wszystkich potencjalnych beneficjentów wszystkich projektów dotyczących danej kategorii operacji RPOWŚ.

W ramach RPOWŚ stosowane będą następujące tryby wyboru projektów: indywidualny, konkursowy, systemowy, pomocy technicznej. W zależności od charakteru danej osi priorytetowej zapewniona zostanie odpowiednia równowaga pomiędzy różnymi trybami wyboru projektów. Zastosowanie danego trybu wyboru projektów winno służyć polepszaniu osiągania strategicznych celów poszczególnych osi priorytetowych RPOWŚ. Szczegóły, co do zakresu zastosowania danego trybu w danej osi priorytetowej oraz instytucji uczestniczących w procedurze wyboru będą określone w „Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPOWŚ”. Tryb wyboru projektów będzie zgodny z odpowiednimi wytycznymi MRR w danym zakresie.

7.2. Monitorowanie

Monitorowanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 służy zapewnieniu odpowiedniej jakości wdrażania programu. Jest ono prowadzone przez Instytucję Zarządzającą i Komitet Monitorujący RPOWŚ 2007 - 2013, pracujący pod przewodnictwem przedstawiciela Instytucji Zarządzającej.

Monitorowanie jest prowadzone zgodnie z art. 66 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, w oparciu o określone w programie operacyjnym wskaźniki kwantyfikujące cele poszczególnych osi priorytetowych. Tam, gdzie to możliwe, odpowiednie dane statystyczne będą uwzględniać podział na płeć oraz terytorium. Dane dla celów monitorowania będą przekazywane do Komisji Europejskiej drogą elektroniczną, zgodnie z wymogami.

Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 zostanie powołany w ciągu trzech miesięcy od daty przekazania Polsce decyzji o zatwierdzeniu programu przez Komisję Europejską. W skład komitetu wejdą przedstawiciele m.in. instytucji zarządzającej, ewentualnie instytucji pośredniczących, ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego jako koordynatora RPO, samorządów terytorialnych oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Na wszystkich poziomach wdrażania Programu, w tym podczas projektowania składu Komitetu Monitorującego zachowano zasadę partnerstwa wynikającą z Art. 10 Rozporządzenia 1083/2006 KE.

Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 upewnia się co do skuteczności i jakości realizacji regionalnego programu operacyjnego zgodnie z następującymi przepisami:

- analizuje i zatwierdza kryteria wyboru projektów w ramach regionalnego programu operacyjnego w terminie sześciu miesięcy od zatwierdzenia programu operacyjnego i zatwierdza wszelkie zmiany tych kryteriów zgodnie z potrzebami programowania;
- dokonuje okresowego przeglądu postępów na drodze do osiągnięcia konkretnych celów programu operacyjnego na podstawie dokumentów przedkładanych przez instytucję zarządzającą;
- analizuje wyniki wdrażania, w szczególności osiągnięcie celów określonych dla każdej osi priorytetowej oraz oceny, o której mowa w art. 48 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006;
- analizuje i zatwierdza roczne i końcowe sprawozdania z realizacji, o których mowa w art. 67 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006;
- jest informowany o treści rocznego sprawozdania audytowego lub jego części odnoszącej się do regionalnego programu operacyjnego i o wszelkich istotnych uwagach, jakie Komisja może przedstawić po przeanalizowaniu tego sprawozdania lub odnoszących się do tej części sprawozdania;
- może występować do instytucji zarządzającej z wnioskiem o przeprowadzenie wszelkiego rodzaju przeglądów lub analizy programu operacyjnego mogących prawdopodobnie przyczynić się do osiągnięcia celów funduszy, o których mowa w art. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, lub do usprawnienia jego zarządzania programem, w tym zarządzania finansowego;
- analizuje i zatwierdza wszelkie wnioski o zmianę treści decyzji Komisji w sprawie wkładu funduszy.

7.3. Ewaluacja

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, efektywności i spójności pomocy udzielanej w ramach RPOWŚ 2007 - 2013 i jest zgodna z art. 47 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Za koordynację działań z zakresu oceny na szczeblu krajowym oraz opracowanie standardów jej przeprowadzania odpowiedzialna jest Krajowa Jednostka Oceny, powołana w strukturze ministerstwa rozwoju regionalnego. Jej podstawowym zadaniem jest wypracowywanie standardów oceny, w tym sporządzenie wytycznych dotyczących Planów oceny, koordynacja działań w zakresie oceny prowadzonych w ramach poszczególnych programów operacyjnych oraz przeprowadzanie analiz i oceny realizacji zagadnień horyzontalnych związanych z realizacją NSRO i poszczególnych programów operacyjnych.

Za przeprowadzenie oceny RPOWŚ 2007 - 2013 odpowiada Instytucja Zarządzająca, a w jej ramach utworzona specjalnie w tym celu jednostka ewaluacyjna. Jej zadania, zgodnie z art. 48 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, obejmują głównie:

- opracowanie Planu oceny obejmującego różne fazy realizacji programu,
- zapewnienie przeprowadzenia oceny związanych z monitorowaniem realizacji programu, w szczególności w przypadku gdy monitorowanie wykazuje znaczące odstępstwa od początkowo określonych celów lub gdy zgłoszone są propozycje zmian w programie,
- przekazanie wyników oceny związanych z monitorowaniem realizacji programu Komitetowi Monitorującemu RPOWŚ 2007 – 2013 oraz Komisji Europejskiej,

- upublicznianie wyników przeprowadzonych ocen,
- współpracę z Komisją Europejską przy ewaluacjach związanych z monitorowaniem realizacji programu oraz ewaluacjach strategicznych wykonywanych z inicjatywy Komisji,
- współpracę z Komisją Europejską przy ocenie ex post (ocena na zakończenie programu),
- współpracę z Krajową Jednostką Oceny przy ewaluacjach związanych z monitorowaniem realizacji programu organizowanych przez instytucje zarządzające oraz ewaluacjach wykonywanych z inicjatywy Krajowej Jednostki Oceny.

Szczegółowy opis działań ewaluacyjnych w ramach RPOWŚ 2007 - 2013 zostanie zawarty w Planie oceny. Dokument ten powinien zostać sporządzony przez instytucje zarządzające w terminie 3 miesięcy od dnia zatwierdzenia programu na podstawie wytycznych Krajowej Jednostki Oceny.

7.4. System kontroli

Art. 13 Rozporządzenia Komisji (WE) 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, nakłada na Instytucję Zarządzającą RPOWŚ 2007 – 2013 zobowiązanie do kontroli wykonywanych w ramach realizacji programu operacji.

W gestii Instytucji Zarządzającej RPOWŚ 2007 – 2013 leży zapewnienie przeprowadzenia dwóch rodzajów kontroli:

Kontroli systemowej – ma na celu zapewnienie, że system zarządzania i kontroli RPOWŚ 2007 - 2013 funkcjonuje prawidłowo i efektywnie, w tym w szczególności, że współfinansowane projekty są wybierane zgodnie z kryteriami określonymi dla RPOWŚ oraz że są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi przez cały okres ich realizacji.

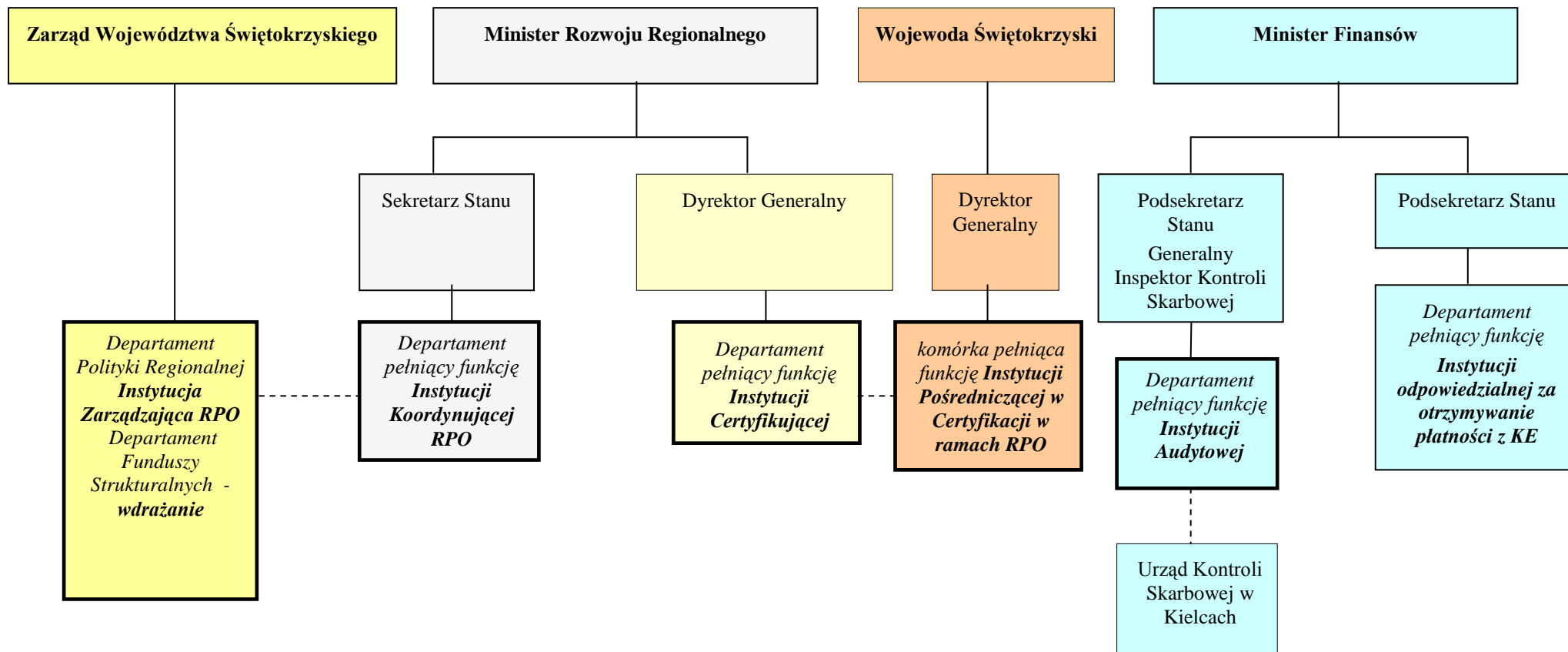
Weryfikacji wydatków – obejmuje weryfikację dostarczenia towarów i usług i faktycznego poniesienia wydatków, zgodnie z zasadami wspólnotowymi i krajowymi. Obejmie ona przede wszystkim takie czynności, jak:

- weryfikację wniosków o płatność
- kontrolę/weryfikację projektów na miejscu – na podstawie próby lub wszystkich projektów.

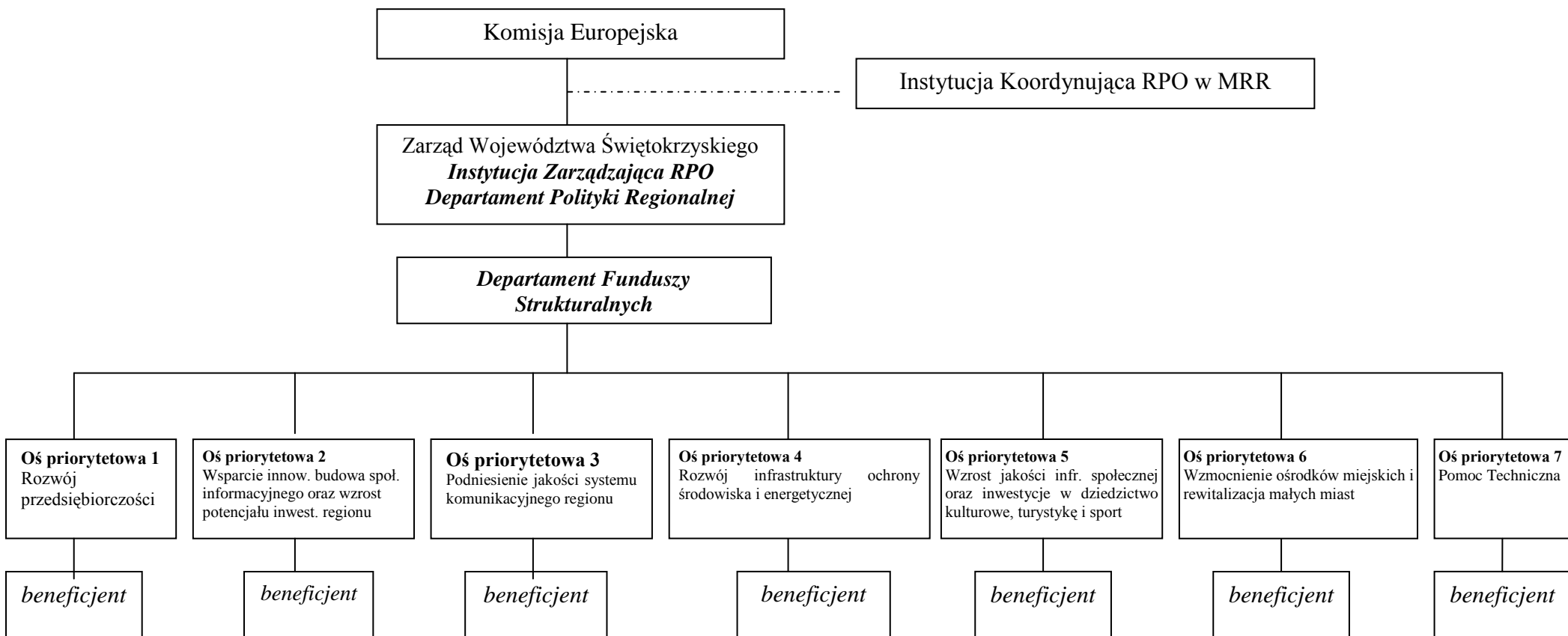
Kontrola ta ma na celu weryfikację, czy spełnione są następujące warunki zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) 1828/2006:

- operacja spełnia kryteria wyboru w ramach właściwego programu operacyjnego, została zrealizowana zgodnie z decyzją o dofinansowaniu oraz jest zgodna ze wszystkim warunkami dotyczącymi jej przeznaczenia, wykorzystania i zakładanych celów;
- wydatki zadeklarowane są zgodne z zapisami księgowymi i dokumentami dowodowymi przechowywanymi przez beneficjenta;
- wydatki zadeklarowane przez beneficjenta są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi;
- wkład publiczny został wypłacony beneficjentowi zgodnie z art. 80 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006.

Schemat organizacyjny wskazujący rozmieszczenie Instytucji Zarządzającej RPOWŚ 2007 - 2013, Instytucji Koordynującej RPO, Instytucji Certyfikującej i Instytucji Audytowej oraz instytucji odpowiedzialnej za otrzymywanie płatności z KE

Schemat instytucjonalny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

7.5. Krajowy System informatyczny na okres 2007 – 2013 (SIMIK 07–13)

Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego obsługiwany przez Departament Koordynacji i Zarządzania Podstawami Wsparcia Wspólnoty w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego prowadzi nadzór nad przygotowaniem nowego systemu informatycznego i określa standardy w zakresie gromadzenia danych przez wszystkich uczestników systemu realizacji NSRO. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, obsługiwany przez Departament Rozwoju Systemów Informatycznych w Ministerstwie Finansów, odpowiada za budowę i rozwój systemu informatycznego na podstawie standardów w zakresie gromadzenia danych określonych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

Poszczególne moduły Krajowego Systemu Informatycznego będą gotowe do użytku od lipca br. Pełną zdolność operacyjną w zakresie wszystkich komponentów System osiągnie pod koniec 2007 r.

Zgodnie z artykułem 58 d) oraz artykułem 60 c) rozporządzenia 1083/2006 system zarządzania i kontroli powinien posiadać wiarygodne, skomputeryzowane systemy rachunkowości i księgowości, monitorowania i sprawozdawczości finansowej mające na celu zapewnienie rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdej operacji w ramach programu operacyjnego oraz zapewnienie gromadzenia danych na temat realizacji każdej operacji niezbędnych do celów zarządzania finansowego, monitorowania, weryfikacji, audytu i oceny.

Dla celów zarządzania i sprawozdawczości, w Instytucji Zarządzającej, instytucjach pośredniczących, instytucjach pośredniczących II stopnia oraz Instytucji Certyfikującej będą wykorzystywane dwa podstawowe systemy informatyczne tj.:

- system finansowo-księgowy spełniający wymogi ustawy o rachunkowości,
- Krajowy System Informatyczny monitoringu i sprawozdawczości

oraz opcjonalnie lokalny system monitoringu i sprawozdawczości na poziomie instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie programu operacyjnego.

Krajowy System Informatyczny jest zgodny i kompatybilny z systemem sprawozdawczości i monitorowania ustanowionym dla programu operacyjnego.

Dostęp do danych gromadzonych w Krajowym Systemie Informatycznym będą miały wszystkie podmioty uczestniczące w procesie wdrażania, tj. Instytucja Zarządzająca, instytucje pośredniczące, instytucje pośredniczące II stopnia, Instytucja Certyfikująca oraz Instytucja Audytowa, w zakresie niezbędnym dla prawidłowego realizowania zadań.

Krajowy i lokalne systemy monitoringu i sprawozdawczości.

Krajowy System Informatyczny (system scentralizowany) udostępniony dla potrzeb monitoringu i sprawozdawczości będzie gromadził na poziomie kraju dane niezbędne dla systemu zarządzania i kontroli ustanowionego dla programu operacyjnego.

Charakterystyka Krajowego Systemu Informatycznego

Zgodnie z przyjętymi założeniami Krajowy System Informatyczny będzie przede wszystkim systemem rejestracyjnym, tzn. będzie gromadził dane, wprowadzane do centralnej bazy danych po wystąpieniu zdarzeń. W szczególności system będzie umożliwiał gromadzenie informacji w następującym zakresie:

- ewidencja danych dotyczących programów operacyjnych,
- obsługa cyklu życia projektu, w tym:
 - ewidencjonowanie wniosków aplikacyjnych spełniających wymogi formalne,
 - ewidencjonowanie dużych projektów w zakresie określonym przez Rozporządzenie KE (WE) nr 1828/2006,
 - ewidencjonowanie umów o dofinansowanie,

- ewidencjonowanie wniosków o płatność,
- ewidencjonowanie danych dotyczących kontroli poszczególnych projektów,
- ewidencja wskaźników postępu rzeczowego, w tym prowadzenie jednolitego słownika wskaźników,
- ewidencja danych dotyczących nieprawidłowości,
- prowadzenie rejestru kwot odzyskanych (w tym rejestru dłużników)

Ponadto Krajowy System Informatyczny będzie umożliwiał tworzenie określonych raportów, w szczególności:

- zestawień wydatków z poziomu instytucji pośredniczącej oraz zestawień wydatków i wniosków o płatność przygotowywanych na wyższych poziomach,
- prognozy wydatków.

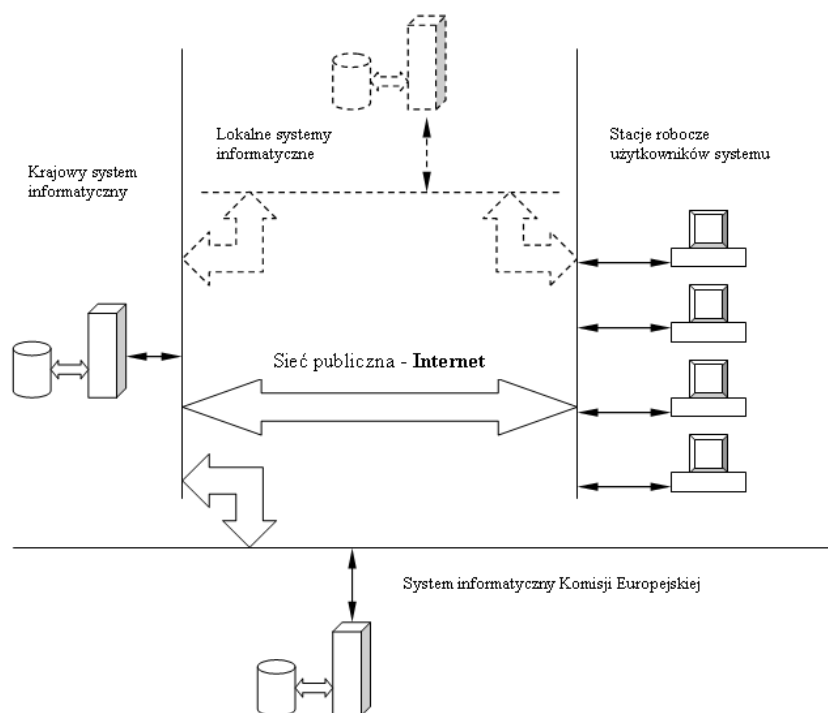
System będzie obejmował i dostarczał dane określone w Załączniku III rozporządzenia implementacyjnego 1828/2006.

Architektura Krajowego Systemu Informatycznego.

Krajowy System Informatyczny zbudowany jest w oparciu technologię webową, tzn. dostęp do danych gromadzonych w centralnej bazie danych realizowany jest za pośrednictwem przeglądarki internetowej uruchamianej na komputerze z dostępem do publicznej sieci Internet.

W ramach RPOWŚ wdrożony zostanie krajowy system informatyczny wspierający realizację NSRO, finansowany ze środków osi priorytetowej 2 Wsparcie informatyczne realizacji NSRO w ramach PO PT 2007-2013.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość budowy odrębnego systemu informatycznego na potrzeby zarządzania i wdrażania RPOWŚ System będzie w pełni kompatybilny z krajowym systemem informatycznym, a zakres gromadzonych i przetwarzanych w nim danych będzie zgodny z zakresem danych określonym w załączniku III do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.” Schemat architektury Krajowego Systemu Informatycznego został przedstawiony poniżej.

Opis procedur przewidzianych dla zapewnienia niezawodności komputerowych systemów raportowania księgowego, monitoringu i finansowego

Polityka bezpieczeństwa Krajowego Systemu Informatycznego realizowana jest na wielu płaszczyznach.

Wykorzystanie bezpiecznego protokołu https wraz odpowiednią architekturą dostępowych urządzeń sieciowych w siedzibie operatora systemu (Ministerstwo Finansów) minimalizuje ryzyko włamania oraz dostępu, a co za tym idzie i modyfikacji danych w systemie przez osoby nieupoważnione. Ponadto uniemożliwia zmianę danych w trakcie transmisji danych na serwer.

Rozbudowana funkcjonalność nadawania uprawnień dla użytkowników (trójwymiarowy model uprawnień: funkcja systemu, poziom wdrażania, region) powoduje, że mają oni dostęp tylko do tych danych, które są niezbędne do realizowania zadań.

Odpowiednia polityka wykonywania kopii bezpieczeństwa gwarantuje, że w przypadku poważnej awarii systemu, której skutkiem jest zniszczenie bazy danych, możliwość odtworzenia danych gromadzonych w systemie maksymalnie na jeden dzień przed wystąpieniem awarii.

Informacje dotyczące wewnętrznego obiegu informacji pomiędzy „podmiotem centralnym (MS Liaison)” oraz podmiotami zgłaszającymi zapotrzebowanie na dostęp/modyfikację praw dostępu do SFC2007

Elektroniczna wymiana danych z Komisją Europejską zgodnie z art. 39 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.

Zasady dostępu do systemu elektronicznej wymiany danych z Komisją Europejską (SFC2007) zostały uregulowane w *Procedurze przyznawania dostępu użytkownikom do systemu elektronicznej wymiany danych z Komisją Europejską SFC2007* opracowanej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Zgodnie z niniejszą procedurą funkcja MS Liaison dla Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, wynikająca z obowiązku nałożonego przepisami z art. 41 *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006*, zgodnie, z którymi Państwa Członkowskie występują o prawa dostępu do systemu SFC2007 w sposób scentralizowany, została przypisana jednostce organizacyjnej w ramach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z zasadami ustanowionymi przez Komisję, funkcje MS Liaison oraz MS Liaison Deputy pełni dwóch wyznaczonych i zatwierdzonych przez służby Komisji pracowników ww. jednostki organizacyjnej.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa dostępu do systemu SFC2007 ww. *Procedura* określa zasady, na jakich użytkownicy ubiegają się o dostęp. Zgodnie z przyjętym na poziomie krajowym założeniem i strukturą *Node Hierarchy* dostęp do systemu uzyskują (jako tzw. *Key Users*) wyłącznie pracownicy następujących instytucji:

- Instytucji koordynującej na poziomie krajowym (status *Member State Authority*)
- Instytucji Zarządzającej programem (status *Member State Managing Authority*)
- Instytucji Certyfikującej (status *Certifying Authority*)
- Instytucji Audytowej (status *Audit Authority*).

Procedura określa także zasady weryfikacji zgłoszonego kandydata na użytkownika przez MS Liaison i adekwatności wnioskowanego zakresu uprawnień (*Permissions, Role*), a także zasady informowania o wszelkich zmianach dotyczących *Key Users*.

Wykaz *Key Users*, tj. osób posiadających dostęp do systemu SFC2007, jest prowadzony w jednostce organizacyjnej w ramach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pełniącej funkcję MS Liaison, z poszanowaniem przepisów prawnych w zakresie ochrony danych osobowych.

7.6. Przepływy finansowe w RPOWŚ 2007 - 2013

Przepływy finansowe między KE a krajem członkowskim

Komisja Europejska przekazuje środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na finansowanie RPOWŚ 2007-2013 w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Powyższe środki wpływają na wyodrębniony rachunek bankowy, prowadzony w euro i zarządzany przez Ministra Finansów. Z tego rachunku środki, po przewalutowaniu na złote, przekazywane są na centralny rachunek dochodów budżetu państwa na podstawie dyspozycji Ministra Finansów i stanowią dochód budżetu państwa. Następnie środki przekazywane są z budżetu państwa na finansowanie Programu.

Finansowanie programu

Na potrzeby finansowania programu w ramach budżetu państwa wyodrębniono budżet środków europejskich, z którego przekazywane są środki odpowiadające wkładowi UE. Ewentualne współfinansowanie krajowe z budżetu państwa przekazywane jest przez właściwego dysponenta części budżetowej w formie dotacji celowej.

Powyższe środki (tj. odpowiadające wkładowi UE oraz współfinansowanie krajowe z budżetu państwa) trafiają do beneficjentów za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego (Płatnik), który wypłaca je na podstawie zleceń wypłaty środków wystawianych przez instytucję podpisującą umowę o dofinansowanie z beneficjentem.

Płatności dokonywane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz beneficjenta mogą przyjmować formę płatności zaliczkowych bądź zwrotu poniesionych przez beneficjenta wydatków.

Środki na rzecz beneficjentów są przekazywane na podstawie umowy o dofinansowanie oraz wniosku beneficjenta o płatność, z uwzględnieniem wcześniejszych wypłat.

Wydatki beneficjenta ujmowane w składanym przez niego wniosku o płatność, są ujmowane przez IP/IZ w deklaracjach wydatków składanych do IC, a następnie certyfikowane przez Instytucję Certyfikującą do KE.

7.7. Komunikacja i promocja

Zgodnie z zapisami art. 2 pkt 1 Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1828/2006 określającym zasady wdrażania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Polska przygotowuje Strategię Komunikacji Funduszy Europejskich w Polsce na lata 2007-2013 dla wszystkich funduszy i programów. Wspólna Strategia ma na celu zapewnienie

skutecznej koordynacji działań prowadzonych przez poszczególne instytucje, dzięki której wzrośnie skuteczność i efektywność działań informacyjnych i promocyjnych.

Strategia komunikacji jest przygotowywana przez Instytucję Koordynującą NSRO (umiejscowioną w strukturze ministerstwa właściwego ds. rozwoju regionalnego) we współpracy z Instytucjami Zarządzającymi. Uwzględnia ona zasady przyjęte w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie informacji i promocji.

Strategia komunikacji określa podstawowe zasady prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych na potrzeby wszystkich programów operacyjnych i Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, a w szczególności cele i ideę przewodnią, określenie grup docelowych, wskazanie instytucji zaangażowanych w działania informacyjne i promocyjne, a także wymagane minimum podejmowanych działań.

Instytucja Zarządzająca opracuje dla programu operacyjnego Plan komunikacji zawierający cele działań, charakterystykę grup docelowych, opis planowanych działań informacyjnych, promocyjnych i szkoleniowych, opis podziału zadań i stopnia odpowiedzialności w zakresie działań promocyjno-informacyjnych i szkoleniowych pomiędzy IZ i innych partnerów zaangażowanych w proces informowania i promocji w obrębie programu operacyjnego, z uwzględnieniem podmiotów, o których mowa w art. 5 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego, ramowy harmonogram, indykatywny budżet, sposób ewaluacji działań oraz zasady sprawozdawczości ze stopnia realizacji działań promocyjno-informacyjnych i szkoleniowych. Plan komunikacji RPO podlega konsultacji z IK NSRO w zakresie ich zgodności ze Strategią komunikacji, a następnie akceptacji Komitetu Monitorującego dany program.

Instytucja Zarządzająca będzie przygotowywać również roczny plan działań o charakterze wykonawczym.

W ramach RPOWŚ Instytucja Zarządzająca zapewni adekwatne środki finansowe w celu właściwej realizacji zadań związanych z informacją i promocją.

8. Tabela finansowa

Elastyczne finansowanie (cross-financing)

W celu zapewnienia spójności działań wdrażanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego wprowadzono możliwość tzw. elastycznego finansowania (cross-financingu), polegającego na finansowaniu w ramach jednego funduszu przedsięwzięć, które leżą w obszarze interwencji drugiego funduszu. Zapis

ten (na podstawie art. 34 § 2 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r., ustanawiającego przepisy ogólne dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności) ma zastosowanie jedynie w przypadku, gdy jest to niezbędne dla pomyślnej realizacji projektu lub grupy projektów i jest bezpośrednio powiązane z projektem lub grupą projektów. Instytucja Zarządzająca RPOWŚ 2007 – 2013 nie przewiduje konieczności zastosowania tego instrumentu w Programie.

Tabela nr 13

Tabela finansowa dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 w podziale na osie priorytetowe oraz źródła finansowania (w EUR)

	Wkład wspólnoty (a)	Wkład krajowy (b) (=c)+(d)	Indykatorywny podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem e = (a)+(b)	Poziom współfinansowania (f) ¹³ =(a)/(e)	Dla celów informacyjnych	
			Krajowe środki publiczne (c)	Krajowe środki prywatne ¹⁴ (d)			Wkład EBI	Inne źródła finansowania ¹⁵
Oś priorytetowa 1 (EFRR – wkład publiczny) ¹⁶	130 645 308	23 055 056	23 055 056	-	153 700 364	0,85	-	-
Oś priorytetowa 2 (EFRR – wkład publiczny)	108 871 090	19 212 545	19 212 545	-	128 083 635	0,85	-	-
Oś priorytetowa 3 (EFRR – wkład publiczny)	180 026 034	31 769 300	31 769 300	-	211 795 334	0,85	-	-
Oś priorytetowa 4 (EFRR – wkład publiczny)	101 096 872	17 840 624	17 840 624	-	118 937 496	0,85	-	-
Oś priorytetowa 5 (EFRR – wkład publiczny)	108 871 090	19 212 545	19 212 545	-	128 083 635	0,85	-	-
Oś priorytetowa 6 (EFRR – wkład publiczny)	74 522 654	13 151 057	13 151 057	-	87 673 711	0,85	-	-
Oś priorytetowa 7 (EFRR – wkład publiczny)	21 774 218	3 842 509	3 842 509	-	25 616 727	0,85	-	-
Ogółem	725 807 266	128 083 636	128 083 636	-	853 890 902	0,85	-	-

¹³ Wskaźnik może być zaokrąglony w tabeli. Precyzyjny wskaźnik jest stosowany dla potrzeb płatności wydatków proporcjonalnie (f).

¹⁴ Do wypełnienia tylko, gdy osie priorytetowe są wyrażone w kosztach całkowitych

¹⁵ Łącznie z finansowaniem ze źródeł prywatnych, gdy osie priorytetowe są wyrażone w kosztach całkowitych

¹⁶ Jeżeli programy operacyjne mają wiele celów, należy dodatkowo wskazać cel

Tabela nr 14

Tabela finansowa dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 w podziale na lata (w EUR)

	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego / Europejski Fundusz Społeczny	Fundusz Spójności	Ogółem
	1	2	3=1+2
2007	101 748 602	-	101 748 602
2008	104 131 239	-	104 131 239
2009	106 498 187	-	106 498 187
2010	105 108 887	-	105 108 887
2011	103 146 179	-	103 146 179
2012	101 246 072	-	101 246 072
2013	103 928 100	-	103 928 100
2007-2013	725 807 266	-	725 807 266

Tabela 15

Tabela finansowa dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 według kategorii interwencji (w EUR)

KWESTIE PRIORYTETOWE		FORMA FINANSOWANIA		TERYTORIUM	
Kod	Kwota	Kod	Kwota	Kod	Kwota
1	6 715 000	1	710 807 266	1	441 807 266
2	18 660 000	2	15 000 000	2	-
3	7 250 000	3	-	3	-
4	7 260 000	4	-	4	-
5	7 260 000	Ogółem	725 807 266	5	125 300 000
6	21 680 000			6	-
7	43 570 000			7	-
8	43 570 000			8	-
9	25 491 397			9	-
10	10 860 000			10	-
11	3 115 000			0	158 700 000
12	-			Ogółem	725 807 266
13	8 200 000				
14	3 725 782				
15	3 125 000				
16	-				
17	-				
18	3 640 000				
19	-				
20	-				
21	-				
22	-				
23	171 606 034				
24	1 260 000				
25	4 086 208				
26	-				
27	-				
28	3 520 000				
29	-				
30	-				
31	-				
32	-				
33	3 616 872				
34	-				
35	-				
36	-				
37	-				
38	-				
39	1 800 000				
40	1 800 000				
41	3 640 000				
42	3 640 000				
43	7 270 000				

44	2 921 053
45	21 900 000
46	44 568 947
47	800 000
48	-
49	-
50	1 790 000
51	790 000
52	-
53	1 790 000
54	4 770 000
55	4 260 000
56	7 260 000
57	32 034 217
58	14 600 000
59	10 950 000
60	1 790 000
61	68 270 964
62	-
63	-
64	-
65	-
66	-
67	-
68	-
69	-
70	-
71	-
72	-
73	-
74	
75	12 000 000
76	50 651 090
77	1 780 000
78	2 165 482
79	2 580 000
80	-
81	-
82	-
83	-
84	-
85	17 630 970
86	4 143 250
87	-
88	-
89	-
90	-
91	-
Ogółem	725 807 266

Realizacja Strategii Lizbońskiej (earmarking) w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 (w EUR)

KWESTIE PRIORYTETOWE	
Kod	Kwota
1	6 715 000
2	18 660 000
3	7 250 000
4	7 260 000
5	7 260 000
6	21 680 000
7	43 570 000
8	43 570 000
9	25 491 397
10	10 860 000
11	3 115 000
13	8 200 000
14	3 725 782
15	3 125 000
28	3 520 000
39	1 800 000
40	1 800 000
41	3 640 000
42	3 640 000
43	7 270 000
Ogółem	232 152 179

Słowniczek pojęć i skrótów wykorzystanych w RPOWŚ 2007-2013

Analiza SWOT - metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: *strengths* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse), *threats* (zagrożenia).

Audyt - ogół działań, poprzez które uzyskuje się niezależną ocenę funkcjonowania instytucji, legalności, gospodarności, celowości, rzetelności; audyt jest zazwyczaj wykonywany przez odrębną komórkę, podporządkowaną bezpośrednio kierownikowi instytucji lub przez podmiot zewnętrzny.

BAEL – badanie aktywności ekonomicznej ludności

BAT – (Best Available Techniques) Najlepsze dostępne technologie

Beneficjent - operator, podmiot lub przedsiębiorstwo, publiczne lub prywatne, odpowiedzialne za inicjowanie lub inicjujące i wykonujące przedsięwzięcia. W ramach programów pomocy objętych art. 87 traktatu, beneficjentami mogą być przedsiębiorstwa publiczne lub prywatne, realizujące indywidualny projekt i będące odbiorcami pomocy publicznej.

Biomasa - podatne na rozkład biologiczny frakcje produktów, odpady i pozostałości przemysłu rolnego (łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi), leśnictwa i związanych z nim gałęzi gospodarki, jak również podatne na rozkład biologiczny frakcje odpadów przemysłowych i miejskich.

B+R - badania (B) + rozwój (R), działalność badawczo-rozwojowa służąca zmniejszaniu różnic technologicznych między regionami i tworzeniu lepszych warunków równej konkurencji.

Cele polityki strukturalnej - cele służące osiągnięciu spójności społeczno-gospodarczej Unii Europejskiej. W latach 2007 - 2013 są to:

- cel 1 – konwergencja,
- cel 2 – konkurencyjność i zatrudnienie w regionach,
- cel 3 – współpraca terytorialna.

Cross-financing (zasada elastycznego, krzyżowego finansowania) - zasada mająca na celu ułatwienie wdrażania jednofunduszowych programów operacyjnych, polegająca na finansowaniu działań, które należą do obszaru interwencji innego funduszu strukturalnego, zgodnie z art. 34 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Zasada ta stosuje się jedynie do działań, które są zarówno niezbędne dla pomyślnej realizacji projektu lub grupy projektów, jak i bezpośrednio powiązane z projektem lub grupą projektów. Udział środków możliwych do objęcia zasadą jest ograniczony do 10% na poziomie osi priorytetowej.

Dokumenty programowe (operacyjne) - dokumenty w postaci programów, opracowywane na potrzeby wydatkowania środków wstępnie przyznanych (alokowanych) danemu obszarowi lub sektorowi przez Komisję Europejską w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Określają w szczególności cele i główne kierunki wydatkowania środków na podstawie analizy aktualnej sytuacji i trendów rozwojowych danego obszaru lub sektora, kryteria i sposoby realizacji projektów, osoby i instytucje odpowiedzialne za wykonanie określonych zadań oraz szacowaną wielkość i rozbięcie środków z uwzględnieniem współfinansowania ze wszystkich źródeł budżetowych.

Duże projekty - projekty, których koszt realizacji został określony na poziomie 25 mln euro (sektor ochrony środowiska) i 50 mln euro dla pozostałych sektorów. Projekty takie są przekazywane do KE w celu potwierdzenia przez nią wysokości wkładu funduszu.

EBI - Europejski Bank Inwestycyjny - bank powołany na mocy Traktatu Rzymskiego mający służyć finansowaniu rozwoju gospodarczego wspólnoty. Podstawowym zadaniem EBI jest równoważenie i stabilizacja wspólnego rynku poprzez udzielanie pożyczek i gwarancji kredytów, przyznawanych przez inne banki, które następnie są wykorzystywane we wszystkich sektorach gospodarczych (przede wszystkim w telekomunikacji, transporcie, przemyśle, energetyce oraz ochronie środowiska).

Efektywność wykorzystania środków - kryterium ewaluacyjne porównujące wielkość nakładów na rzecz realizacji programu (np. finansowych, administracyjnych, ludzkich) z rzeczywistymi osiągnięciami programu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania.

EFI - Europejski Fundusz Inwestycyjny powołano w 1994 roku, by służył pomocą małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP). Jego większościowym udziałowcem jest Europejski Bank Inwestycyjny. Bank wraz z Europejskim Funduszem Inwestycyjnym tworzą Grupę EBI.

e-learning - nauczanie na odległość z wykorzystaniem technik komputerowych i Internetu.

EOG – Europejski Obszar Gospodarczy

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) – jeden z funduszy strukturalnych, którego zadaniem jest zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionów należących do Unii Europejskiej. EFRR współfinansuje realizację celów 1, 2 i 3 polityki spójności UE. W szczególności fundusz ten udziela wsparcia inwestycjom produkcyjnym, rozwojowi infrastruktury, lokalnym inicjatywom rozwojowym oraz małym i średnim przedsiębiorstwom.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) - jeden z funduszy, zaproponowany przez Komisję Europejską w ramach obecnie prowadzonej debaty w sprawie kształtu polityki strukturalnej UE w latach 2007-2013, którego celem będzie wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) - fundusz strukturalny, który służy osiągnięciu spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia w Unii Europejskiej poprzez finansowanie działań w ramach pięciu obszarów wsparcia: aktywna polityka rynku pracy, przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, kształcenie ustawiczne, adaptacyjność i rozwój przedsiębiorczości, wyrównywanie szans kobiet na rynku pracy.

Ewaluacja (ocena) programu - oszacowanie oddziaływania pomocy strukturalnej wspólnoty w odniesieniu do celów oraz analiza jej wpływu na specyficzne problemy strukturalne.

Ewaluacja *ex-ante* - ewaluacja przeprowadzana przed rozpoczęciem realizacji programu. Jej podstawowym zadaniem jest zweryfikowanie długoterminowych efektów wsparcia, zawartych w przygotowanych dokumentach programowych. Zasadniczym celem tej ewaluacji jest zwiększenie jakości dokumentów programowych poprzez udział w procesie programowania podmiotu niezależnego od instytucji programującej. Ewaluacja *ex-ante* ma zapewnić, iż środki przeznaczane na realizację programu operacyjnego zostaną wykorzystane w sposób gwarantujący osiągnięcie najlepszych efektów.

Ewaluacja *ex-post* - Ewaluacja dokonywana po zakończeniu realizacji programu, której głównym celem jest określenie jego długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Głównym celem ewaluacji końcowej jest przede wszystkim dostarczenie informacji na temat długotrwałych efektów, powstałych w wyniku wdrażania danego programu, wraz ze sformułowaniem wniosków dotyczących kierunku polityki strukturalnej.

Ewaluacja *on-going* - Ewaluacja dokonywana w trakcie realizowania programu. Jej celem jest oszacowanie stopnia osiągania zakładanych celów programu, zwłaszcza pod względem dostarczonych produktów i osiągniętych rezultatów oraz określenie trafności zamierzeń w stosunku do aktualnych trendów społeczno-gospodarczych. Wyniki ewaluacji *on-going* służą ewentualnym modyfikacjom programu.

FP – Fundusz Pracy

Fundusz Poręczeń Unijnych - fundusz powołany na mocy ustawy z 16 kwietnia 2004 r., którego celem działania jest wspieranie polskich podmiotów i samorządów w procesie absorpcji środków Unii Europejskiej.

Fundusze strukturalne - zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). Na fundusze strukturalne w okresie programowania 2007 - 2013 składają się Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejski Fundusz Społeczny (EFS).

Fundusz Spójności (kohezji) - instrument ekonomiczno-polityczny Komisji Europejskiej nienależący do funduszy strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw, a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę m.in. wielkich sieci transportowych oraz obiektów infrastruktury ochrony środowiska o dużym obszarze oddziaływania.

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Gospodarka oparta na wiedzy - gospodarka, która cechuje się szybkim rozwojem dziedzin związanych z przetwarzaniem informacji i rozwojem nauki, głównie gałęzi przemysłu zaliczanych do tzw. wysokiej techniki, a także technik i usług społeczeństwa informacyjnego.

GUS - Główny Urząd Statystyczny /US – Urząd Statystyczny

ICT – Information and Communication Technologies (technologie informacyjne i komunikacyjne)

Infrastruktura otoczenia biznesu - wszelkie instytucje ułatwiające funkcjonowanie przedsiębiorstw, w tym: jednostki systemu finansowo-ubezpieczeniowego, organizacje ułatwiające nawiązywanie kontaktów gospodarczych, wspierające rozwój gospodarczy etc.

Innowacyjność - zdolność przedsiębiorstw do tworzenia i wdrażania innowacji oraz faktyczna umiejętność wprowadzania nowych i zmodernizowanych wyrobów, nowych lub zmienionych procesów technologicznych lub organizacyjno-technicznych.

Instytucja Zarządzająca - instytucja lub organ publiczny lub prywatny, wyznaczony przez państwo członkowskie na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym, lub też państwo członkowskie, o ile samo sprawuje funkcje zarządzania pomocą, odpowiedzialny za sterowanie i nadzorowanie procesu realizacji określonego dokumentu.

IT – Information Technologies (technologie informacyjne)

Kategorie interwencji - Zagadnienie tematyczne w ramach kategoryzacji interwencji Funduszy Strukturalnych, wchodzące w skład dziedziny działalności społecznego-społecznej. Dziedzina interwencji Funduszy Strukturalnych pomocna przy identyfikacji, badaniu i monitorowaniu działań. Kategorie interwencji są wykorzystywane do wykonywania rocznych sprawozdań dotyczących Funduszy Strukturalnych i ich obciążenia w celu ułatwienia przekazu informacji dotyczących różnych polityk.

KE - Komisja Europejska.

KJMK – Krajowa Jednostka Monitorująco-Kontrolna

Klaster gospodarczy - geograficzne skupisko wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, zakładów działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji (np. uniwersytetów, jednostek normalizacyjnych i stowarzyszeń branżowych).

Komitet Monitorujący - podmiot powoływany dla każdego programu operacyjnego przez państwo członkowskie w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą zgodnie z art. 63 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 w celu zapewnienia skuteczności i jakości realizacji programu operacyjnego. Jego szczegółowe zadania określa art. 65 ww. Rozporządzenia (WE) nr 1083/2006.

Know-how - z ang. „wiedzieć jak”, zbiór informacji, wiedza dotycząca nowych technologii, nowych sposobów produkcji zarządzania etc.

Konkurencyjność regionu - zespół cech decydujących o atrakcyjności regionu z punktu widzenia lokowania inwestycji lub jako miejsca zamieszkania.

Kontrakt wojewódzki - umowa między rządem a władzami samorządowymi, w ramach której województwa otrzymują określone środki z budżetu państwa na realizację inwestycji, m.in. z zakresu infrastruktury drogowej, systemu ochrony zdrowia, bazy oświatowo-wychowawczej, infrastruktury sportowej, turystyczno-wypoczynkowej oraz kulturalnej.

KPR – Krajowy Program Reform

Kryteria wyboru projektów - określony zestaw wymogów formalnych i merytorycznych, które muszą spełnić projekty, aby uzyskać dofinansowanie ze środków pomocowych.

Monitorowanie efektów wdrażania - monitorowanie postępu realizacji programów i projektów poprzez system wskaźników określonych w dokumentach programowych.

MSP - małe i średnie przedsiębiorstwa. Za małego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który co najmniej w jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług, a także operacji finansowych, nieprzekraczający równowartości w złotych 10 mln euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 mln euro. Za średniego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który co najmniej w jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług, a także operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 mln euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 mln euro.

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

NSRO 2007 - 2013 - Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności) - dokument strategiczny, określający osie priorytetowe i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-13.

NTS – Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych

Obszar metropolitalny - obszar wielkiego miasta oraz powiązanego z nim funkcjonalnie bezpośredniego otoczenia, ustalony w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Odnawialne źródła energii (OZE) - źródła energii, których zasoby same się odnawiają i z tego powodu są praktycznie niewyczerpalne (np. energia spadku wody, energia słoneczna, energia wiatru, biomasy, pływów morskich, energia geotermiczna).

Okres programowania - wieloletni okres, na który zaplanowany jest budżet wspólnoty europejskiej.

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

PKB – produkt krajowy brutto

Pomoc publiczna - pomoc spełniająca przesłanki z art. 87 traktatu WE, tj. wsparcie udzielane przez państwo (organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej) lub ze środków publicznych podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą, mające charakter selektywny (dotyczące wskazanych podmiotów albo produkcji określonych towarów), stanowiące dla tych podmiotów przysporzenie środków na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku oraz zakłócające lub grożące zakłóceniem konkurencji i mające wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE.

PO ROW - Program Operacyjny Rozwój Obszarów Wiejskich.

POŚ - Prognoza Oddziaływania na Środowisko projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013.

Oś priorytetowa - jedna z osi priorytetowych strategii ujętej w programie operacyjnym, rozumianym jako grupa działań wzajemnie powiązanych, realizujących mierzalne cele szczegółowe.

Program operacyjny - dokument złożony przez państwo członkowskie i przyjęty przez Komisję Europejską jako część Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, określający strategię rozwoju, wykorzystującą spójny zestaw osi priorytetowych, do osiągnięcia których będzie się dążyć za pomocą funduszu lub jak w przypadku celu konwergencji – Funduszu Spójności i EFRR.

Przedsięwzięcie - projekt lub grupa projektów wybranych przez instytucję zarządzającą danym programem operacyjnym lub na jej odpowiedzialność, zgodnie z kryteriami ustanowionymi przez komitet monitorujący, i realizowanych przez jednego lub więcej beneficjentów, umożliwiających osiągnięcie celów osi priorytetowej związanego z danymi projektami.

Region - jednostka terytorialna, posiadająca reprezentację polityczną pochodzącą z wyboru, wspólnotę interesów gospodarczych oraz więź społeczną opartą na poczuciu wspólnej tożsamości, bezpośrednio podporządkowana szczeblowi centralnemu.

Regionalny Program Operacyjny (RPO) - program przygotowany i zarządzany przez zarząd województwa, służący realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007 – 2013 (Narodowej Strategii Spójności), składający się ze spójnego zestawienia osi priorytetowych operacyjnych prowadzących do podniesienia konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju danego regionu.

Rewitalizacja - działania prowadzone w ramach zarządzanych przez sektor publiczny programów i projektów na przestrzeniach zurbanizowanych, terenach poprzemysłowych i pomilitarnych, prowadzące do poprawy warunków życia, ochrony i zachowania zasobów oraz nadania im nowych funkcji ekonomicznych i społecznych.

Rezultaty - bezpośrednie i natychmiastowe efekty zrealizowanego programu lub projektu. Rezultaty dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia programu lub projektu u beneficjentów pomocy, bezpośrednio po uzyskaniu przez nich wsparcia.

Rozporządzenie ogólne - rozporządzenie Rady ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności – podstawowy akt prawny UE regulujący wykorzystanie funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

Rozwój regionalny - wzrost potencjału gospodarczego regionów oraz trwała poprawa ich konkurencyjności i poziomu życia mieszkańców, co przyczynia się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.

Rozwój zrównoważony - rozwój społeczno-ekonomiczny, zachowujący cechy trwałości w długim okresie oraz nie działający destrukcyjnie na środowisko, w którym zachodzi.

Równoważna liczba mieszkańców (RLM) - ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażony jako wskaźnik pięciodobowego zapotrzebowania na tlen w ilości 60 g tlenu na dobę.

Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 - jest to Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999.

Rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 - Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca

2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

Sieci transeuropejskie TEN (Trans European Networks) - sieć infrastruktury obejmująca połączenia transportowe (TEN-T), energetyczne (TEN-E) i telekomunikacyjne w ramach Unii Europejskiej.

SOSN – System Oceny Stanu Nawierzchni

SRWŚ - Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2020 roku

Strategia Lizbońska - program społeczno-gospodarczy Unii Europejskiej, który ma na celu stworzenie do 2010 r. na terytorium Europy najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki na świecie, opartej na wiedzy, zdolnej do długotrwałego rozwoju, tworzącej większą liczbę lepszych miejsc pracy oraz charakteryzującej się większą spójnością społeczną.

SWW – Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności Gospodarczej, Społecznej i Terytorialnej na lata 2007-2013 [Decyzja Rady z dnia 6 października 2006r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (2006/702/WE)] (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L291 z 21.10.2006)

Synergia - współdziałanie, kooperacja czynników, skuteczniejsza niż suma ich oddzielnych działań.

Transport intermodalny - przewóz ładunków przy użyciu, co najmniej dwóch różnych gałęzi transportu (np. transport samochodowy i kolejowy, kolejowy i morski etc.).

UE - Unia Europejska.

Wniosek - standardowy formularz składany przez beneficjenta w celu uzyskania wsparcia ze środków pomocowych. Zakres informacji zawartych we wniosku obejmuje m.in.: informacje o podmiocie zgłaszającym wniosek, informacje na temat projektu, charakterystykę działań podejmowanych podczas realizacji projektu, planowane rezultaty i wydatki, wymagane dokumenty w formie załączników.

Wskaźniki produktu - wskaźniki odnoszące się do działalności. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, ilość firm, które uzyskały pomoc).

Wskaźniki rezultatu - wskaźniki odpowiadające bezpośrednio z natychmiastowych efektów wynikających z programu. Dostarczają one informacji o zmianach np. zachowania, pojemności lub wykonania, dotyczących beneficjentów. Takie wskaźniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, liczba skutecznie przeszkolonych, liczba wypadków drogowych itp.) lub finansowych (zwiększenie się środków finansowych sektora prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu).

Wydatki kwalifikowalne - ogół kosztów, które kwalifikują się do refundacji ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności.

Zasada de minimis – zasada udzielania pomocy finansowej, określona w rozporządzeniu Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE. Pomoc ta udzielona jednemu przedsiębiorcy zgodnie z tą zasadą nie może przekroczyć 200 tys. euro brutto w okresie kolejnych trzech lat.

Bibliografia

Wykaz wybranych dokumentów UE uwzględnionych przy pracach nad Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013

1. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/pl/oj/2006/l_210/l_21020060731pl00250078.pdf
2. Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/pl/oj/2006/l_210/l_21020060731pl00010011.pdf
3. Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/pl/oj/2006/l_210/l_21020060731pl00120018.pdf
4. Trzeci Raport na temat spójności gospodarczej i społecznej: „Nowe partnerstwo dla spójności. Konwergencja, konkurencyjność, współpraca”, Bruksela 18.02.2004, COM(2004) 107,
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion3/cohesion3_en.htm
5. Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne wytyczne Wspólnoty na lata 2007-2013, COM (2005) 0299, 05.07.2005,
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/050706osc_pl.pdf
6. Zintegrowany Pakiet Wytycznych dla Wzrostu i Zatrudnienia 2005-2008, COM(2005) 141 final, 12.04.2005,
http://europa.eu.int/growthandjobs/pdf/COM2005_141_en.pdf
7. *Common Actions for Growth and Employment: The Community Lisbon Programme*, COM(2005) 330 final, 20.7.2005
http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/COM2005_330_en.pdf
8. Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Nowy początek strategii lizbońskiej, COM(2005) 24, 02.02.2005,
http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/COM2005_024_pl.pdf

Wykaz najważniejszych dokumentów i publikacji wykorzystanych przy przygotowaniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013

1. *Rocznik Statystyczny Województw1999*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1999
2. *Rocznik Statystyczny Województw2000*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2000
3. *Rocznik Statystyczny Województw2001*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2001
4. *Rocznik Statystyczny Województw2002*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2002
5. *Rocznik Statystyczny Województw2003*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003
6. *Rocznik Statystyczny Województw2004*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2004
7. *Rocznik Statystyczny Województw2005*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2005
8. *Rocznik Statystyczny Województw2006*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2006
9. *Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego2000*, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2000
10. *Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego2001*, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2001
11. *Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego2002*, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2002
12. *Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego2003*, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2003
13. *Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego2004*, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2004
14. *Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego2005*, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2005
15. *Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego2006*, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2006
16. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1999*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1999
17. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2000*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2000
18. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2001*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2001
19. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2002*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2002
20. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2003*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003
21. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2004*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2004
22. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2005*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2005
23. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2006*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2006

24. **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020**, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2006
25. **Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005 – 2013**, Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2004
26. **Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2006 – 2014**, Polska Agencja Rozwoju Turystyki S.A., Warszawa 2005
27. **Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015**
http://www.mrr.gov.pl/NR/rdonlyres/1E275EBD-148E-4D16-9283-F1BA13AE05E7/26524/SRK_29112007.pdf
28. **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie – Narodowa Strategia Spójności**
http://www.mrr.gov.pl/NR/rdonlyres/1E275EBD-148E-4D16-9283-F1BA13AE05E7/26510/NSRO_poRM_291107.pdf
29. **Aktywność ekonomiczna ludności – Województwo Świętokrzyskie**, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2004
30. **Raport z wyników spisów powszechnych w Województwie Świętokrzyskim**, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce 2004
31. **Procedury Przygotowania programów Operacyjnych na lata 2007-2013 oraz innych dokumentów niezbędnych do uruchomienia Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia**, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Projekt z dnia 14 września 2006 r.
32. **Krajowy Program Reform na lata 2005-2008**
<http://www.mgip.gov.pl/NR/rdonlyres/ED3609C2-1747-4125-98B1-C23D09115D94/16224/KPR28grudnia2005poRM2.pdf>

Spis tabel, map i wykresów zamieszczonych w RPOWŚ 2007-2013

Mapy

1. Województwo Świętokrzyskie na tle kraju i Europy – strategiczne elementy powiązań – Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego
2. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2004 roku – Źródło: Rocznik statystyczny województw 2005 r.
3. Gęstość zaludnienia w poszczególnych powiatach w 2004 r. – Rocznik statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2005 r.
4. Długotrwale bezrobotni w stosunku do ogółu bezrobotnych w 2004 r. – Rocznik statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2005 r.
5. Struktura udzielonego wsparcia wspólnotowego wg. programów operacyjnych, inicjatyw wspólnotowych, Funduszu Spójności w układzie regionalnym (stan na koniec 2005 r.) – Źródło: Dwa lata polski w unii europejskiej; Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 28 kwietnia 2006 r.
http://www.mrr.gov.pl/Aktualnosci/strona_glowna/konferencja+280406+dwa+lata+w+ue.htm

Tabele

1. Udział nakładów na innowacje w przemyśle w stosunku do wielkości sprzedaży – Źródło: Wanda Maria Gaczek: *Potencjał naukowo-badawczy regionów a ich innowacyjność w aspekcie realizowania celów Strategii Lizbońskiej*; Ekspertyza dla MGPIPS; Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, 2004, Tabela nr 19
2. Wykorzystanie środków budżetu państwa na dofinansowanie zadań w ramach Kontraktu Wojewódzkiego (w mln zł) – opracowanie własne
3. Struktura wydatków Funduszu Pracy (w tys. zł.) – opracowanie własne
4. Wielkość alokacji dla województwa świętokrzyskiego w ramach PHARE SSG (w mln euro) – opracowanie własne
5. Alokacja środków na realizację komponentu – wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w ramach Phare SSG 2002 oraz Phare SSG 2003 – opracowanie własne
6. Wykorzystanie środków z Programu SAPARD wg działań (w mln zł) – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
7. Realizacja ZPORR (dane na styczeń 2006 r.) – opracowanie własne
8. Zestawienie projektów SPO WKP dla województwa świętokrzyskiego (od początku uruchomienia Programu do końca marca 2006 r.) – opracowanie własne
9. Stan realizacji programów realizowanych w ramach SPO RZL w regionie (stan na koniec 2005 r.) – opracowanie własne
10. Wykorzystanie środków z SPO ROLNICTWO wg działań (zł) – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
11. Podsumowanie pomocy krajowej i zagranicznej dla województwa w latach 2000-2005 (wartość szacunkowa) – opracowanie własne
12. Zestawienie celów RPOWŚ 2007 – 2013 wraz ze wskaźnikami ich realizacji

13. Tabela finansowa dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 w podziale na osie priorytetowe oraz źródła finansowania (w EUR)
14. Tabela finansowa dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 w podziale na lata (w EUR)
15. Tabela finansowa dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 według kategorii interwencji (w EUR)

Wykresy

1. Dynamika PKB na mieszkańca w województwie świętokrzyskim na tle kraju - Roczniki statystyczne 2000-2005
2. PKB na mieszkańca w 2001 roku w regionach NUTS 2, w których wskaźnik PKB<75% - Źródło: EUROSTAT
3. Zatrudnienie w działalności badawczej i rozwojowej w stosunku do ogółu ludności aktywnej zawodowo w 2003 r. – Źródło: EUROSTAT
4. Stopa bezrobocia na tle kraju - Źródło – Roczniki statystyczne 1998 – 2004
5. Poziom bezrobocia w 2004 r. na przykładzie wybranych regionów UE – źródło: EUROSTAT
6. Średnia liczba bezrobotnych przypadająca na jedną ofertę pracy w latach 2002 – 2004 - Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach: Analiza i ocena sytuacji na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w 2005 roku
7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002 - Raport z wyników spisów powszechnych 2002 - Województwo Świętokrzyskie, Urząd Statystyczny w Kielcach
8. Województwo na tle regionów UE - Dostęp do edukacji osób w wieku 25-64 lat - odsetek liczby całkowitej 2002 – Źródło: Nowe partnerstwo dla spójności – konwergencja, konkurencyjność, współpraca. Trzeci raport na temat spójności gospodarczej i społecznej
9. Stan techniczny sieci dróg krajowych w województwie świętokrzyskim według SOSN za 2003 r.
10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni dwujezdniowe - Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2005 r.
11. Linie kolejowe eksploatowane w 2004 r. - Rocznik Statystyczny Województw 2005 r.
12. Indeks Penetracji Internetu dla poszczególnych województw - Źródło: <http://www.ranking.pl/rap.php?stat=ipi>
13. Mieszkania zamieszkane według okresu budowy - Raport z wyników spisów powszechnych 2002 - Województwo Świętokrzyskie
14. Wielkość alokacji w ramach PHARE SSG wg komponentów (w mln euro) – opracowanie własne
15. SAPARD - płatności (w zł) według działań (stan na 03.11.2006 r.) – ARiMR – str. 34,
16. Pomoc UE udzielona Polsce w ramach Programu Phare 1990-2003, ISPA 2000-2003 oraz SAPARD (według województw) - Źródło: Publikacja Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej (ISBN 83-89218-13-5)
17. Układ celów i osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013
18. Układ celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa
19. Relacje celów RPOWŚ 207 - 2013 oraz Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020
20. Relacje celów RPOWŚ 2007 – 2013 oraz NSRO 2007 - 2013
21. Osie priorytetowe RPOWŚ 2007 – 2013

Załącznik nr 1. Lista projektów dużych

Na obecnym etapie tworzenia RPOWŚ nie zidentyfikowano żadnych dużych projektów w rozumieniu art. 39 Rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

Załącznik nr 2. Konsultacje z partnerami społecznymi i gospodarczymi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007 – 2013

Podstawy prawne

Prace nad Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 trwają od momentu ogłoszenia przez ministerstwo właściwe ds. rozwoju regionalnego harmonogramu prac nad programami operacyjnymi, tj. od stycznia 2005 r. Przygotowanie RPOWS 2007 – 2013, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 1083/2006, odbywa się na zasadach partnerstwa. Partnerstwo w województwie świętokrzyskim budowane jest na zasadzie współpracy podmiotów ze sfery gospodarczej (przedsiębiorcy, instytucje reprezentujące przedsiębiorstwa), społecznej (organizacje pozarządowe) oraz samorządowej.

Podstawą prawną działań konsultacyjnych projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 (RPOWS 2007 – 2013) były zapisy ustawy o Narodowym Planie Rozwoju z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 1206 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie trybu i terminów konsultacji, współdziałania i współpracy przy opracowywaniu Narodowego Planu Rozwoju, programów operacyjnych i strategii wykorzystania Funduszu Spójności z dnia 13 stycznia 2005 r. (Dz. U. 2005 nr 10 poz. 74). Według tych przepisów przeprowadzone zostały konsultacje projektu dokumentu z partnerami samorządowymi, gospodarczymi i sfery społecznej.

W dniu 26 grudnia 2006 r. weszła w życie ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (z dnia 6 grudnia 2006 r., Dz. U. 2009 Nr 84, poz. 712), której przepisy określają zasady przeprowadzenia konsultacji strategii rozwoju, programów operacyjnych oraz planów wykonawczych. Na mocy art. 6 tej ustawy proces konsultacji Programu uzupełniono o uzyskanie opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Opis przebiegu konsultacji społecznych

Konsultacje projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 rozpoczęły się 30 marca 2005 r. podczas konferencji konsultacyjnej Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, podczas której Marszałek Województwa przedstawił główne założenia programu regionalnego.

W okresie od 10 czerwca do połowy grudnia 2005 r. odbyło się 16 powiatowych i środowiskowych spotkań konsultacyjnych. W konsultacjach uczestniczyli przedstawiciele różnego rodzaju podmiotów i środowisk: struktur administracji państwowej, agencji, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, organizacji skupiających rolników, przedsiębiorców, związków zawodowych, środowisk naukowych jak również osoby prywatne. Konferencje i spotkania organizowane były we współpracy i w porozumieniu z jednostkami samorządu terytorialnego, Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi.

W pierwszym okresie konsultacji odbyły się dwa spotkania:

Lp.	Data	Miejsce
1.	10.06.2005	Skarżysko-Kamienna
2.	08.07.2005	Cedzyna

Następnie konsultacje kontynuowane były w ramach Europejskiej Debaty Publicznej w województwie świętokrzyskim.

Lp.	Data	Miejsce
1.	02.11.2005	Kazimierza Wielka
2.	08.11.2005	Modliszewice
3.	15.11.2005 (godz. 10)	Pińczów
4.	15.11.2005 (godz. 13)	Busko-Zdrój
5.	16.11.2005	Opatów
6.	17.11.2005	Sandomierz
7.	20.11.2005	Starachowice
8.	21.11.2005	Skarżysko - Kamienna
9.	22.11.2005	Połaniec
10.	23.11.2005	Staszów
11.	24.11.2005	Ostrowiec Świętokrzyski
12.	25.11.2005	Zagnańsk
13.	28.11.2005	Ostrowiec Świętokrzyski
14.	29.11.2005	Jędrzejów

Odbyły się również dwie duże konferencje regionalne: w lipcu 2006 r. (w ramach konsultacji Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 oraz RPOWŚ 2007 - 2013) oraz w listopadzie 2006 r. w cyklu podsumowania Europejskich Debat Publicznych oraz konsultacji powiatowych i środowiskowych.

Ponadto w październiku 2005 r. odbyła się konferencja międzyregionalna w Lublinie dla województw: świętokrzyskiego, lubelskiego i podkarpackiego.

W roku 2005 nastąpiła istotna zmiana w treści projektu RPOWŚ 2007 - 2013, spowodowana ostateczną decyzją Komisji Europejskiej odnośnie zasady jednofunduszowości programów, co spowodowało wyłączenie z projektu Programu priorytetów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pierwszy projekt RPOWŚ 2007 – 2013, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, został przyjęty i skierowany do konsultacji społecznych przez Zarząd Województwa w dniu 28 lutego 2006 roku. Projekt został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewodę Świętokrzyskiego pod względem zgodności celów Programu z celami Strategii Rozwoju Kraju oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia.

W dniach 21-22 marca 2006 r. projekt RPOWŚ 2007 - 2013 był przedmiotem spotkania z Przedstawicielami Komisji Europejskiej – Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej.

W okresie marzec – czerwiec 2006 odbywały się spotkania konsultacyjne w ramach spotkań roboczych, konferencji, seminariów – w układzie samorządów terytorialnych lub grup środowiskowych:

- seminarium „Perspektywy rozwoju województwa świętokrzyskiego w oparciu o fundusze strukturalne w latach 2007-2013”, organizowane przez Staropolską Izbę Przemysłowo-Handlową w Kielcach w dniu 9 marca,
- konferencja pt. „Wsparcie z funduszy UE w latach 2006 i 2007-2013” w dniu 14 marca w Kielcach,
- konferencja „Fundusze Unijne – Innowacyjne Technologie”, w Starachowicach w dniu 21 marca,

- spotkanie z Prezydentami Miast, Burmistrzami i Wójtami Gmin Województwa Świętokrzyskiego, w dniu 26 kwietnia w Korytnicy k. Szydłowa,
- konferencja pt. „Targi, Kongresy, Konferencje i Usługi Towarzyszące”, w Urzędzie Miejskim w Kielcach w dniu 15 maja,
- seminarium współorganizowane przez Akademię Świętokrzyską i Urząd Marszałkowski „Budowanie regionalnego systemu innowacji – analiza strukturalna gospodarki regionu świętokrzyskiego i jej wykorzystanie pod kątem podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności regionu”, w dniu 22 maja,
- spotkanie konsultacyjne w siedzibie Stowarzyszenia Forum Pracodawców, spotkanie z przedstawicielami przedsiębiorców, w dniu 23 maja,
- spotkanie z Radnymi Powiatu Pińczowskiego w dniu 22 czerwca.

Założenia projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 prezentowane były również podczas dwóch konferencji regionalnych współorganizowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Urząd Marszałkowski we współpracy z Wojewodą Świętokrzyskim – 10 kwietnia 2006 r. w sprawie Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (komplementarny do RPOWŚ 2007 - 2013) oraz 11 maja 2006 r. w sprawie konsultacji Narodowej Strategii Spójności (NSRO 2007 - 2013).

W trakcie konsultacji na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego poświęconej polityce regionalnej www.rozwoj-swietokrzyskie.pl dostępny był projekt konsultowanego dokumentu, a wszyscy zainteresowani mogli przekazywać uwagi, także za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Wnioski z konsultacji

Konsultacje społeczne RPOWŚ 2007 – 2013 trwały od 2005 r. i należy je uznać za udane. Potrzeba włączenia partnerów społeczno – gospodarczych do prac nad przygotowaniem RPOWŚ 2007 – 2013 wynikała głównie z dążenia do zapewnienia efektywnego oraz zgodnego z prawem przygotowania i wdrażania programu operacyjnego, jak i konieczności wzmocnienia dialogu społecznego w województwie. RPOWŚ 2007 – 2013, jako pierwszy program tworzony i zarządzany przez Samorząd Województwa, musi być budowany przy akceptacji środowisk zaangażowanych w proces rozwoju regionu. Ważnym celem konsultacji RPOWŚ 2007 – 2013 było także poinformowanie regionalnych partnerów o procesie programowania na lata 2007-2013 oraz wypracowanie konsensu dotyczącego zapisów w dokumencie.

Szczególnie istotne było upowszechnienie informacji dotyczących przyszłego okresu programowania w Unii Europejskiej oraz innych dokumentów kluczowych z punktu widzenia przyszłych beneficjentów – Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, Narodowej Strategii Spójności 2007-2013 oraz krajowych Programów Operacyjnych: Infrastruktura i Środowisko, Kapitał Ludzki i Innowacyjna Gospodarka. Zapoznanie się z powyższymi dokumentami umożliwi mieszkańcom województwa świętokrzyskiego pełne wykorzystanie unijnych środków w zbliżającym się okresie 2007-2013.

Proces konsultacji pozwolił na identyfikację ogromnej, wielokrotnie przekraczającej dostępne środki, skali potrzeb inwestycyjnych w regionie. Jak się wydaje, organizowany w ramach konsultacji, wielostronny dialog przyczynił się do upowszechnienia informacji, że RPOWŚ 2007 – 2013 nie będzie narzędziem rozwiązania wszystkich problemów województwa świętokrzyskiego. Dodatkowo, RPOWŚ 2007 – 2013 nie będzie jedynym źródłem finansowania zmian strukturalnych w regionie. Dla sukcesu województwa w latach 2007-2013, równie istotne, co wdrażanie RPOWŚ 2007 – 2013, będzie umiejętne wykorzystanie wszystkich innych programów polityki spójności i polityki rozwoju obszarów

wiejskich. W szczególności, jak największa liczba dużych i ważnych dla województwa projektów, powinna z sukcesem rywalizować o środki w ramach programów krajowych.

Przeprowadzenie konsultacji miało także na celu uświadomienie, że największe szanse będą miały projekty wspólne, spójne o dużym znaczeniu regionalnym, co zostało dobrze przyjęte przez partnerów. Podobnie też, z akceptacją spotkały się cel główny i cele szczegółowe RPOWS 2007 – 2013, w kształcie przyjętym w konsultowanej wersji dokumentu. Intensywnie dyskutowany był układ osi priorytetowych. Partnerzy społeczni ze zrozumieniem przyjęli także układ działań przewidzianych do realizacji w ramach osi priorytetowych. Szczegółowego wyjaśnienia wymagała jedynie linia demarkacyjna pomiędzy RPOWS 2007 – 2013, a programami realizowanymi na poziomie krajowym.

Podczas konsultacji, wielu zainteresowanych uczestników przedstawiało szereg własnych postulatów związanych z uzupełnieniem lub rozszerzeniem zakresu interwencji programu. Najczęściej pojawiające się propozycje dotyczyły, np: termomodernizacji budynków mieszkalnych czy też realizacji inwestycji przez spółdzielnie mieszkaniowe, także rozbudowy sieci ciepłowniczych, elektrycznych oraz gazyfikacji; działań możliwych do realizacji przez policję, straż pożarną, izbę celną.

Duże kontrowersje podczas konsultacji wzbudziły kwestie związane z podziałem środków na osie priorytetowe i działania. Partnerzy doskonale rozumieją potrzebę alokowania środków na rozwój przedsiębiorczości z jednej strony i na poprawę infrastruktury technicznej – z drugiej strony. Przy czym istnieje ogromne zapotrzebowanie na realizowanie inwestycji w sferze społecznej: remonty szpitali powiatowych i zakładów opieki zdrowotnej, które zostało ograniczone limitem 3%.

Opracowanie Indykatoryjnego Planu Inwestycyjnego także wzbudziło sporo emocji wśród partnerów społecznych, którzy wpisanie projektu do Planu uznali za pewną realizację projektu.

W rezultacie prowadzonych na wielu płaszczyznach konsultacji i spotkań eksperckich otrzymano wiele uwag zarówno o charakterze ogólnym, jak i bardzo szczegółowym, co świadczy o dużym zaangażowaniu partnerów w prace nad uzgodnieniem RPOWS 2007 - 2013. Wszystkie te uwagi zostały poddane wnikliwej analizie i rozpatrzone w czasie prac nad stworzeniem aktualnej wersji RPOWS 2007 – 2013.

Załącznik nr 3. Ewaluacja ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013

Przeprowadzenie oceny szacunkowej miało na celu przyczynienie się do poprawienia i wzmocnienia jakości Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013, miało więc znaczenie jak najbardziej praktyczne i było elementem procesu decyzyjnego, którego ostatecznym efektem jest „optymalizacja podziału środków budżetowych w ramach programów operacyjnych oraz poprawa jakości programowania”.

Podstawą oceny szacunkowej była wersja projektu RPOWŚ 2007 – 2013 z dnia 28 czerwca 2006 r. Robocza wersja raportu z ewaluacji ex-ante została poddana konsultacjom z przedstawicielami województwa w dniu 5 października 2006 roku. Kolejne spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 16 listopada 2006.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż powstawanie kolejnych wersji dokumentu RPOWŚ 2007 - 2013 było jednym z elementów zwracających uwagę na problem równoległości pewnych procesów, który to problem pojawił się w toku prac nad regionalnymi programami operacyjnymi. Równoległość ta zaistniała co najmniej w trzech wymiarach. Wymiar pierwszy to prace nad regulacjami Wspólnotowymi dotyczącymi nowego okresu programowania. Wymiar drugi to proces tworzenia i aktualizowania regionalnych programów operacyjnych przez regiony. Ewaluacja ex-ante przedmiotowych programów operacyjnych to wymiar trzeci. Innymi słowy, proces tworzenia podstaw prawnych dla programów operacyjnych, ich konstruowanie i modyfikowanie oraz ich ocena zachodziły równolegle. Uwarunkowania te stanowiły istotne (ale prawdopodobnie nieuniknione) ograniczenie, tak dla regionów przygotowujących przedmiotowe programy regionalne, jak i dla osób dokonujących ich ewaluacji.

Przeprowadzona szacunkowa ocena Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013 zawiera wszystkie standardowe elementy, przewidziane dla oceny programów operacyjnych, i uwzględnienia specyfikę regionu. Metodologia oceny jest zgodna z metodologią oceny ex-ante programów operacyjnych na lata 2007-2013, określonej przez Komisję Europejską, w październiku 2005 roku.

Zakres oceny RPOWŚ 2007 - 2013 obejmował:

- weryfikację analizy społeczno-ekonomicznej oraz jej jakości w świetle zidentyfikowanych potrzeb rozwoju regionu (zadanie badawcze 1),
- ocenę uzasadnienia ekonomicznego oraz spójności wewnętrznej części projekcyjnej RPOWŚ 2007 - 2013 (zadanie badawcze 2),
- ocenę spójności zewnętrznej części RPOWŚ 2007 - 2013 z politykami wspólnotowymi, krajowymi i regionalnymi (zadanie badawcze 3),
- ocenę oczekiwanego rezultatu i oddziaływania (zadanie badawcze 4)
- ocenę proponowanego systemu wdrażania programu operacyjnego (zadanie badawcze 5).

Założenia RPOWŚ 2007 - 2013, w tym zwłaszcza diagnozę, cele, priorytety i działania oceniano przede wszystkim w świetle takich dokumentów strategicznych, jak:

- Strategiczne Wytyczne Wspólnoty - w odniesieniu do poziomu Unii Europejskiej,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Kraju, programy i polityki ochrony środowiska w skali kraju - w odniesieniu do poziomu krajowego,
- strategia rozwoju województwa - w odniesieniu do poziomu regionalnego.

Znaczenie uzupełniające w badaniu spójności zewnętrznej miał szereg innych dokumentów dotyczących procesów gospodarczych i społecznych, ekologii oraz zagospodarowania przestrzennego.

Każde zadanie badawcze zawierało rozwinięcie oraz wnioski i rekomendacje, dla potrzeb doskonalenia treści RPOWŚ 2007 - 2013.

Wnioski i rekomendacje

Diagnoza programu operacyjnego (Zadanie 1)

Autorzy ewaluacji uznali, że część diagnostyczna Programu w ogólnej ocenie spełnia swą funkcję, tzn. dostarcza uzasadnienia większości celów i priorytetów. Zaproponowano wprowadzenie następujących uzupełnień:

- Traktując analizę SWOT jako podsumowanie całej części diagnostycznej, dodać do niej komentarz, z którego jasno wynikałyby potrzeby województwa świętokrzyskiego oraz ich hierarchia. Można przy tym wyróżnić potrzeby, które mogą zostać zaspokojone dzięki realizacji RPOWŚ 2007 - 2013. Zalecane jest także jaśniejsze przedstawienie najważniejszych stymulant i barier w dotychczasowym rozwoju regionu, wzbogacone o analizę możliwości wzmocnienia tych stymulant oraz neutralizowania barier¹⁷.
- Uzupełnić opis diagnostyczny tak, aby pozbyć się wątpliwości w odniesieniu do spójności między pozycjami w analizie SWOT i charakterystyką Województwa¹⁸.
- Diagnozę poprzedzić krótkim komentarzem, z którego jasno będzie wynikała metoda jej przeprowadzenia (m.in. dlaczego wybrano podział na takie obszary diagnostyczne).¹⁹
- W szerszym zakresie wykorzystać dostępne szeregi czasowe oraz ich interpretację²⁰.
- Opis diagnostyczny uzupełnić o rozpoznanie prognostyczne²¹.
- Uzupełnić pozycje źródłowe, być może korzystnym rozwiązaniem jest podanie zestawienia pozycji (bibliografii).²²
- We wstępie przedstawić w sposób bardziej przejrzysty strukturę treści RPOWŚ 2007 - 2013 oraz sposób jego konstrukcji (chyba, że będzie to częścią oddzielnej części metodycznej).²³

Ponadto poddano pod rozważenie następujące kwestie:

- Wyjaśnić kryteria wyróżniania mocnych i słabych stron województwa świętokrzyskiego, a także szans i zagrożeń.²⁴
- Analizą SWOT objąć także zawartość rozdziału 4 o wykorzystaniu środków krajowych i zagranicznych. Rozdział 4 warto w strukturze Programu przesunąć przed analizę SWOT.²⁵
- Uzupełnić braki techniczne przedstawione w podrozdziale 4.5 niniejszego opracowania (numery tabel, wykresów, spis tabel i wykresów itd.)²⁶

¹⁷ Uwagę uwzględniono.

¹⁸ Uwagę przyjęto, choć ze względu na ograniczenia związane z objętością części diagnostycznej nie było możliwe dokonanie kilku uzupełnień.

¹⁹ Uwagę uwzględniono.

²⁰ Uwagę przyjęto, w miarę ograniczonych możliwości wynikających z napiętego harmonogramu prac nad RPO.

²¹ Uwagę przyjęto, w miarę ograniczonych możliwości wynikających z napiętego harmonogramu prac nad RPO.

²² Uwagę uwzględniono.

²³ Uwagę uwzględniono.

²⁴ Uwagę uwzględniono.

²⁵ Uwagę uwzględniono.

²⁶ Uwagę uwzględniono.

Część projekcyjna programu operacyjnego (Zadanie 2)

Uznano, że cała część projekcyjna RPOWŚ 2007 - 2013, biorąc pod uwagę, że dokument znajdował się jeszcze w stadium projektowania, zasługuje na ogólną pozytywną opinię. Opinia ta z konieczności nie uwzględniała planu finansowego.

Poniższe rekomendacje odnosiły się do zamieszczonych informacji w ocenianej wersji RPOWŚ 2007 - 2013:

- Zaproponowano uzupełnienie brakujących elementów RPOWŚ 2007 – 2013, o których mowa w podrozdziale 5.2 oceny ex-ante, tak aby zapewnić kompletność dokumentu.²⁷
- Zalecono uwypuklenie faktu, że przy opracowaniu dokumentu wzięto pod uwagę podstawy teoretyczne przyświecające planowanej interwencji (zawodności rynku, trwałość, pomoc publiczna) i wykazano się troską o spójność terytorialną regionu (podrozdział 5.4 tego dokumentu) oraz wzięto pod uwagę cele społeczne i gospodarcze.²⁸
- Jakość uzasadnienia celów i priorytetów można podnieść poprzez zapewnienie większej spójności pomiędzy opisami w części projekcyjnej a analizą SWOT (podrozdział 5.3 oceny ex-ante).²⁹

Spójność zewnętrzna programu operacyjnego (Zadanie 3)

Stwierdzono, że spójność zewnętrzna części projekcyjnej Programu zasługuje na dobrą ocenę. Zauważono zbieżność celów RPOWŚ 2007 – 2013 z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych. Spójność ta wynika zarówno ze wspólnych przesłanek aksjologicznych leżących u ich podstaw oraz tożsamy lub zbieżnych wniosków diagnostycznych. Poziom spójności jest wysoki szczególnie w odniesieniu do NSRO 2007 - 2013 i SRW. Najważniejszą rekomendacją było poświęcenie większej uwagi priorytetom PO RPW i analiza potencjalnych sprzeczności pomiędzy priorytetami PO RPW i RPOWŚ 2007 - 2013.

Ocena oczekiwanych rezultatów i oddziaływania (Zadanie 4)

Uznano, że lista wskaźników RPOWŚ 2007 - 2013 wymaga pewnych uzupełnień i zmian. Natomiast w toku dalszych prac na regionalnymi programami operacyjnymi określono listę wskaźników obowiązkowych KE oraz wskaźników rekomendowanych przez MRR, co w połączeniu ze wskaźnikami zaproponowanymi przez Instytucję Zarządzającą pozwoliło skonstruować spójny system wskaźników RPOWŚ 2007 – 2013 zgodny z wytycznymi unijnymi, jak i krajowymi, oraz uwzględniający podejście wypracowane podczas spotkań Grupy Roboczej ds. wskaźników.

System wdrażania programu operacyjnego (Zadanie 5)

Autorzy oceny ex-ante wyrazili pogląd, że opis systemu wdrażania jest dość ogólny i opiera się głównie na rozporządzeniach unijnych, NSRO 2007 - 2013 i dostępnych w chwili przygotowywania analizowanej wersji programu operacyjnego wytycznych MRR.

²⁷ Uwagę uwzględniono.

²⁸ Uwagę przyjęto, w miarę ograniczonych możliwości wynikających z napiętego harmonogramu prac nad RPO.

²⁹ Uwagę uwzględniono.

Zarekomendowano doprecyzowanie opisu w następujących obszarach:

- Generalnie, celem opisu struktury zarządzania, jest pokazanie sposobu funkcjonowania całego systemu i przekonanie czytelnika, że system jest w stanie funkcjonować sprawnie, efektywnie i przejrzystie. Należy zatem – oprócz wypunktowania kompetencji poszczególnych instytucji – zarysować sposób ich funkcjonowania, wzajemnej współpracy na rzecz efektywnego i skutecznego wdrażania Programu.
- Należy wskazać również instytucje pośredniczące (ewentualnie wdrażające) przynajmniej w kontekście przedmiotowym. Oznacza to wskazanie, jakie priorytety i działania będą wydzielane na zewnątrz IZ RPO i do ilu instytucji oraz wskazanie powodów takiej decyzji.
- Należy dopisać opisu elementów promocji programu oraz doprecyzować opis systemu elektronicznego. W takim ujęciu nie jest możliwa również ocena systemu finansowego w kontekście zagwarantowania maksymalnej sprawności realizacji programu. Należy zatem w tym kierunku doprecyzować odpowiednie zapisy programu.
- Rekomenduje się (zgodnie z NSRO 2007 - 2013) skupienie w KM RPOWŚ 2007 – 2013 (działającego w imieniu Zarządu Województwa) koordynacji celów strategii rozwoju województwa, z celami i mechanizmami realizacji na poziomie regionalnym różnych programów operacyjnych celu 1 i celu 3 polityki spójności i wspólnej polityki rolnej.
- Rekomenduje się obligatoryjnie opisanie ogólnych narzędzi i instrumentów wymiany doświadczeń i tworzenia sieci na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym w kontekście tworzenia wspólnotowej wartości dodanej przez system wdrażania³⁰.

Postęp prac nad programami operacyjnymi, poczyniony od czasu dokonania oceny ex-ante, pozwolił wyjaśnić wiele niejasności, dotyczących planowanego systemu wdrażania RPOWŚ 2007 – 2013. Opis systemu wdrażania Programu, wraz z systemem instytucjonalnym, opracowano w na podstawie materiału przygotowanego przez MRR.

³⁰

Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, *2007-2013 Nowy okres programowania...*, s. 9.

Załącznik nr 4. Prognoza Oddziaływania na Środowisko projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

Obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013 wynika z art. 40 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 627). W ramach tego postępowania sporządza się (zgodnie z art. 41 ust. 1 ww. ustawy) dokument noszący nazwę — prognoza oddziaływania na środowisko. Zakres merytoryczny Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu RPOWŚ 2007 – 2013 został uzgodniony z Wojewodą Świętokrzyskim oraz z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Kielcach.

Prognoza jako punkt wyjścia dla dalszych analiz charakteryzuje pokrótce stan i zagrożenia środowiska przyrodniczego w województwie oraz formułuje najważniejsze problemy ekologiczne. Oceniając stan poszczególnych elementów środowiska naturalnego regionu można stwierdzić, że:

- stan jakości wód powierzchniowych jest zadowalający (55% odcinków rzek prowadzi wody zadowalającej jakości);
- stan jakości wód podziemnych można określić jako dobry;
- stan jakości powietrza jest dobry;
- poziom hałasu jako zróżnicowany ze względu na źródła jego emisji, przy czym można oszacować, że hałas ponadnormatywny występuje szczególnie w pobliżu tras komunikacyjnych oraz w centrach największych miast;
- gleby na ponad 50% obszaru województwa są bardzo kwaśne i kwaśne, zawartość metali ciężkich w glebie nie wykazuje przekroczeń — występuje w dolnych granicach ilości uznawanych za naturalne;
- część lasów wykazuje przemysłowe uszkodzenia drzewostanów, co spowodowane zostało szkodliwym oddziaływaniem pyłów i gazów przemysłowych, transportowanych głównie z obszarów przemysłowych Bełchatowa, Śląska i Krakowa oraz ze źródeł regionalnych;
- na większość z wymienionych elementów środowiska, a przede wszystkim na wody powierzchniowe i podziemne mają wpływ odpady składowane często na terenach do tego nie przygotowanych technicznie.

Prognoza rozważa alternatywę nie realizowania RPOWŚ 2007 – 2013, co spowodowałoby w szczególności:

- ubożenie zasobów biologicznych oraz zmniejszanie bioróżnorodności,
- brak zauważalnej poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- pogorszenia bilansu wodnego regionu;
- zahamowania korzystnych tendencji poprawy jakości powietrza atmosferycznego;
- zwiększenie wodochłonności, energochłonności i materiałochłonności przemysłu;
- zwiększenia ilości odpadów deponowanych na składowiskach;
- pogorszenie się klimatu akustycznego;
- spowolnienie procesu edukacji ekologicznej, zwłaszcza w zakresie wiedzy o środowisku przyrodniczym regionu.

Kolejny etap prognozy poświęcono analizie porównawczej, mającej na celu sprawdzenie stopnia uwzględniania, w tym dokumencie celów ochrony środowiska i priorytetów ekologicznych ustanowionych na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że: **cele projektu**

RPOWŚ 2007 – 2013 są zbieżne z celami ochrony środowiska ustanowionym na szczeblu międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym

Przeprowadzona analiza osi priorytetów i operacji zawartych w projekcie RPOWŚ 2007 – 2013 pozwoliła stwierdzić, że ich wpływ na środowisko będzie w większości pozytywny lub niejednoznaczny (neutralno-pozytywny). Część typów działań wykazuje charakter trudny do sprecyzowania lub ich wpływ jest niewielki. Oddziaływania niekorzystne będą zdecydowanie w mniejszości.

Należy przy tym podkreślić, że ogólnikowość działań zawartych w tym dokumencie nie pozwala często na ich jednoznaczną ocenę. Biorąc jednak pod uwagę, że znaczna część oddziaływań niekorzystnych jest jedynie przypuszczalna i niemożliwa do jednoznacznej identyfikacji na obecnym etapie prac należy uznać, że pozytywne skutki realizacji ww. dokumentu będą przeważać na negatywnymi.

Projekty zawarte w Planie Inwestycyjnym charakteryzują się zróżnicowanym wpływem na środowisko, zdrowie ludzi i ochronę zabytków.

Zadania dotyczące funduszu pożyczkowo-poręczeniowego oraz kontynuacji projektu „e-świętokrzyskie” nie będą miały zasadniczego wpływu na środowisko, zdrowie ludzi i ochronę zabytków lub ich wpływ będzie niewielki. Inwestycje związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury służby zdrowia będą miały zdecydowanie pozytywny wpływ na zdrowie mieszkańców regionu. Generalnie pozytywny wpływ powinny mieć projekty z zakresu rewitalizacji obszarów miast. Z kolei inwestycje komunikacyjne mogą znacząco oddziaływać na środowisko i dla nich należy przeprowadzić postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, tym bardziej, że część z nich będzie realizowana na obszarach należących do sieci Natura 2000.

Należy podkreślić fakt, że na liście tej nie znalazła się żadna inwestycja realizowana w ramach osi priorytetowej 4 — „Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej”. Jest to zdecydowanie niekorzystne, bowiem realizacja właśnie takich projektów mogłyby wpłynąć w sposób zasadniczy na poprawę stanu środowiska przyrodniczego regionu. Brak tego typu inwestycji może skutkować występowaniem szeregu niekorzystnych zmian i w konsekwencji może spowodować pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego jako całości. Trzeba mieć nadzieję, że przewidywana co pół roku aktualizacja Planu Inwestycyjnego zmieni ten stan rzeczy.

Zasadniczą ocenę kierunków działań zawartych w poszczególnych osiach priorytetowych przedstawiono w formie tabeli będącej załącznikiem do prognozy. Przedmiotem oceny był ich wpływ na zdrowie ludzi, zabytki oraz na następujące elementy środowiska naturalnego: rzeźbę terenu, wody powierzchniowe i podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, gleby, surowce mineralne, rośliny i zwierzęta oraz krajobraz.

W ocenie osi priorytetowych i operacji zawartych w projekcie RPOWŚ 2007 – 2013 wykazano, że tylko niektóre rodzaje działań planowanych do realizacji mogą się charakteryzować niekorzystnym wpływem na środowisko przyrodnicze. W pierwszym rzędzie dotyczyć to będzie:

- inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej (w tym infrastruktury komunikacyjnej, energetycznej oraz gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami);
- rozwoju infrastruktury turystyczno-sportowej, co może doprowadzić lokalnie do nadmiernego wzrostu ruchu turystycznego;
- rozwoju terenów zurbanizowanych i inwestycyjnych.

Pokrótce omówiono również metody analizy realizacji RPOWŚ 2007 – 2013 oraz metody i materiały wykorzystane przy sporządzaniu prognozy.

Całościowa analiza materiału zawartego w projekcie RPOWŚ 2007 – 2013 pozwoliła stwierdzić, że dokument ten nie ma istotnych braków informacyjnych i analitycznych, które ograniczałyby możliwości dokonania prognozy.

Po opracowaniu Prognozy Oddziaływania na Środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 zostało sporządzone jej uzupełnienie, dotyczące analizy oddziaływania na środowisko projektu Budowa Portu Lotniczego Kielce, planowanego do dofinansowania ze środków Programu jako projekt duży. Inwestycja ta jest jednym z najważniejszych przedsięwzięć, jakie Zarząd Województwa umieścił w Indykatoryjnym Planie Inwestycyjnym. RPOWŚ 2007 – 2013. W analizie wpływu budowy lotniska na środowisko podkreślono, że, aby zmniejszyć zapóźnienie gospodarcze i cywilizacyjne województwa w stosunku do krajowych i europejskich „biegunów rozwoju”, konieczna jest zdecydowana poprawa spójności z nadrzędnym układem komunikacyjnym, w tym z krajową komunikacją lotniczą. Wzmocni to wizerunek regionu jako miejsca sprzyjającego napływowi kapitału, z drugiej zaś strony zwiększy mobilność mieszkańców i przyciągnie turystów.

Zaznaczono jednak, że transport lotniczy niesie za sobą istotne zagrożenia dla środowiska naturalnego i zdrowia mieszkańców. Z tego powodu niezwykle ważne jest rygorystyczne przestrzeganie przepisów prawnych z zakresu bezpieczeństwa ludzi i ochrony środowiska oraz podjęcie stosownych działań zapobiegających i minimalizujących potencjalne zagrożenia.

Informacja na temat konsultacji społecznych Prognozy oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007- 2013.

Zgodnie z zapisami art. 6 Dyrektywy w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko zorganizowano konsultacje społeczne projektu „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013” wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko RPOWŚ 2007- 2013.

Od 13 września 2006 roku do 5 października na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego <http://www.rozwoj-swietokrzyskie.pl> zamieszczona była informacja o trwających konsultacjach oraz o możliwości zgłaszania uwag pod wskazane adresy mailowe. Do informacji o konsultacjach załączony był teksty obu dokumentów do pobrania.

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego jako Instytucja Zarządzająca RPOWŚ 2007-2013 skierował także pisma z tekstami obu dokumentów i prośbą o ewentualne uwagi do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach oraz Wojewody Świętokrzyskiego z uwagi na szczególną odpowiedzialność w/w organów w odniesieniu do środowiska.

Konsultacje społeczne projektu „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013” wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko RPOWŚ 2007- 2013 odbyły się w ramach następujących spotkań:

- 29 wrzesień 2006 r. - szkolenie dotyczące perspektywy finansowej 2007 – 2013 dla przedstawicieli samorządów lokalnych, Hotel Łysogóry – założenia RPOWŚ 2007-2013 oraz Prognozę Oddziaływania na Środowisko Programu prezentował Pan Jerzy Strzelec Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego i Współpracy z Zagranicą;
- 2 październik 2006 r. – szkolenie dla sekretarzy gmin i powiatów dotyczące programów operacyjnych realizowanych w latach 2007-2013 – prezentacja założeń RPOWŚ 2007-2013 oraz Prognozy Oddziaływania na Środowisko Programu;
- 9 październik 2006 r. – konferencja regionalna stanowiąca podsumowanie konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013, oraz poświęcona Prognozie

Oddziaływania na Środowisko tych dokumentów. W konferencji wzięli udział przedstawiciele samorządów lokalnych, uczelni wyższych, środowisk przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Założenia RPOWŚ 2007-2013 oraz Ocenę oddziaływania na środowisko Programu prezentowali Pan Franciszek Wołodźko Marszałek Województwa Świętokrzyskiego oraz Pan Jerzy Strzelec Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego i Współpracy z Zagranicą

- 14 grudzień 2006 r. - spotkanie informacyjno-konsultacyjne nt. funduszy strukturalnych w Jędrzejowie, w spotkaniu udział wzięli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, Lokalnych Grup Działania oraz organizacji pozarządowych. Prezentacja założeń RPOWŚ 2007-2013 oraz Prognozy Oddziaływania na Środowisko Programu;
- 15 grudzień 2006 r. - spotkanie informacyjno-konsultacyjne nt. funduszy strukturalnych w Opatowie, w spotkaniu udział wzięli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, Lokalnych Grup Działania oraz organizacji pozarządowych. Prezentacja założeń RPOWŚ 2007-2013 oraz Prognozy Oddziaływania na Środowisko Programu.

W toku konsultacji społecznych zgłoszono szereg uwag do projektu RPOWŚ 2007–2013, które zostały omówione w Załączniku nr 2 do RPOWŚ 2007–2013.

Wszystkie uwagi zgłoszone do Prognozy oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 w toku konsultacji społecznych zostały uwzględnione, o ile umieszczenie ich nie kolidowało z przyjętymi procedurami przygotowania programów operacyjnych.

Monitorowanie wpływu na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013

Art. 10 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. ws. Oceny niektórych planów i programów na środowisko mówi, że „państwa członkowskie monitorują znaczący wpływ na środowisko, wynikający z realizacji planów i programów, aby między innymi, określić na wczesnym etapie nieprzewidziany, niepożądany wpływ oraz aby mieć możliwość odpowiedniego działania naprawczego”. Dla wypełnienia tego wymogu Instytucja Zarządzająca RPOWŚ wykorzysta istniejący już system monitoringu środowiskowego województwa świętokrzyskiego funkcjonujący w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring środowiska wykonywany jest przez Wojewodę Świętokrzyskiego za pośrednictwem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach. Wyniki monitoringu publikowane są na stronach internetowych www.wios.kielce.pl oraz corocznie wydawane w formie raportów. Monitoring środowiska prowadzony jest zgodnie z wymogami określonymi w dyrektywach (Ramowa Dyrektywa Wodna, Dyrektywa Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny zarządzania jakością powietrza i dyrektyw pomocniczych – 1999/30/WE, 2000/69/WE, 2002/3/WE, 2004/107/WE).

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego przez Wojewodę Świętokrzyskiego przy pomocy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach prowadzony jest:

- monitoring jakości powietrza,
- monitoring jakości wód,
- monitoring gleb,
- monitoring hałasu (komunikacyjnego i przemysłowego),
- monitoring promieniowania elektromagnetycznego,
- monitoring przyrodniczy.

Informacje o stanie środowiska pochodzące z monitoringu zamieszczane są w raportach i wykorzystywane są m.in. przez jednostki administracji rządowej, samorządowej dla skuteczniejszego zarządzania środowiskiem za pomocą instrumentów prawnych, takich jak: plany zagospodarowania przestrzennego, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, programy ochrony środowiska, plany gospodarki odpadami, pozwolenia na wprowadzanie substancji do powietrza, pozwolenia wodno-prawne, pozwolenia na emisję pól elektromagnetycznych. Informacje dotyczące monitoringu przyrodniczego prowadzone są w ramach zintegrowanego monitoringu środowiska i publikowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Na potrzeby monitorowania wpływu na środowisko projektów, które będą realizowane w ramach RPOWŚ w tabeli przedstawiono propozycje wskaźników środowiskowych możliwych do zastosowania na poziomie projektu:

Tabela 1. Propozycje wskaźników na poziomie projektów dla ilościowego określenia oddziaływań środowiskowych:

Elementy środowiska wg Dyrektywy 2001/42 i/lub sektor gospodarki	Propozycje wskaźników na poziomie projektów dla ilościowego określenia oddziaływań, w tym oddziaływań skumulowanych, prognoz oraz monitoringu
Różnorodność biologiczna, flora i fauna	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów z zakresu zapobiegania zagrożeniom przyrodniczym,
Zdrowie ludzi	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów, • liczba projektów związanych z ochroną zdrowia, • wartość nakładów poniesionych na ochronę zdrowia,
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów miejskich objętych procesem rewitalizacji, • powierzchnia terenów zdegradowanych poddanych procesowi rekultywacji
Wody (gospodarka wodno-ściekowa, ochrona przeciwpowodziowa, retencja wodna)	<ul style="list-style-type: none"> • zmiana ilości nieczyszczonych ścieków przemysłowych odprowadzanych do wód lub do ziemi, • długość wybudowanych sieci infrastruktury kanalizacji sanitarnej w km, • długość wybudowanych sieci infrastruktury kanalizacji deszczowej w km, • zwiększenie liczby ludności korzystających z systemów wodno-kanalizacyjnych, • powierzchnia terenów objętych ochroną przeciwpowodziową, • liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów, • liczba osób przyłączonych do sieci kanalizacyjnej w wyniku realizacji projektów
Klimat (energetyka, odnawialne źródła energii)	<ul style="list-style-type: none"> • potencjalna wytworzona moc zainstalowana pochodząca z odnawialnych źródeł energii, • ilość ciepła uzyskanego z alternatywnych źródeł, • liczba projektów mających na celu poprawę jakości powietrza,
Komunikacja, transport	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej w wyniku realizacji projektów,

	<ul style="list-style-type: none">• liczba pasażerokilometrów w zakupionym/zmodernizowanym taborze komunikacji miejskiej
Odpady	<ul style="list-style-type: none">• liczba osób objętych systemem selektywnej zbiórki odpadów,• liczba zmodernizowanych składowisk,• powierzchnia zrehabilitowana,
Dziedzictwo kulturowe, turystyka, krajobraz	<ul style="list-style-type: none">• wartość nakładów poniesionych na ochronę zabytków,• liczba przebudowanych obiektów dziedzictwa kulturowego,• liczba obiektów dziedzictwa kulturowego poddana ochronie,• liczba turystów odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego poddane ochronie.

Przedstawione w tabeli wskaźniki dla projektów zrealizowanych w ramach RPOWŚ odnoszą się do analizy celów środowiskowych. Źródłem informacji powinny być raporty OOŚ, karty dokumentacyjne przedsięwzięcia w przypadku, gdy raport nie jest wymagany. Ważnych informacji dotyczących oddziaływań środowiskowych koniecznych do przeprowadzenia procesu monitorowania dostarczy procedura oceny projektów oraz system monitorowania realizowanych projektów.

W celu realizacji wymogów Dyrektywy SEA, podjęte zostaną działania pozwalające łagodzić ewentualne zagrożenia środowiskowe związane z wdrażaniem RPOWŚ. W związku z powyższym:

- monitoring efektów ekologicznych prowadzony będzie w czasie wdrażania oraz po realizacji RPOWŚ,
- na potrzeby monitorowania RPOWŚ zostanie powołany koordynator ds. Zarządzania Zrównoważonym Rozwojem,
- badana będzie spójność RPOWŚ z innymi dokumentami strategicznymi opracowywanymi na poziomie województwa,
- RPOWŚ będzie weryfikowany w kilkuletnich odstępach,
- Zostanie zapewniony udział społeczeństwa przy weryfikowaniu RPOWŚ oraz podejmowaniu decyzji dotyczących przeznaczania środków na realizację działań w ramach osi priorytetowych.

Oświadczenie zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt. (b) Dyrektywy 2001/42/WE

Mając na uwadze stan środowiska w województwie świętokrzyskim oraz duży obszar terenów chronionych, cele oraz osie priorytetowe były programowane w sposób nie powodujący zagrożenia dla tych terenów. Ocena oddziaływania na środowisko dokumentu RPOWŚ także poparła koncepcję takiej konstrukcji programu, wskazując dodatkowo, jakie skutki dla środowiska spowodowałoby zaniechanie realizacji programu:

- ubożenie zasobów biologicznych oraz zmniejszanie bioróżnorodności,
- brak zauważalnej poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- pogorszenia bilansu wodnego regionu;
- zahamowania korzystnych tendencji poprawy jakości powietrza atmosferycznego;
- zwiększenie wodochłonności, energochłonności i materiałochłonności przemysłu;
- zwiększenia ilości odpadów deponowanych na składowiskach;
- pogorszenie się klimatu akustycznego;
- spowolnienie procesu edukacji ekologicznej, zwłaszcza w zakresie wiedzy o środowisku przyrodniczym regionu.

Kolejny etap prognozy poświęcono analizie porównawczej, mającej na celu sprawdzenie stopnia uwzględniania, w tym dokumencie celów ochrony środowiska i priorytetów ekologicznych ustanowionych na szczeblu regionalnym, krajowym i

międzynarodowym. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że: ***cele projektu RPOWŚ 2007 – 2013 są zbieżne z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym***

Przeprowadzona analiza osi priorytetów i operacji zawartych w projekcie RPOWŚ 2007 – 2013 pozwoliła stwierdzić, że ich wpływ na środowisko będzie w większości pozytywny lub niejednoznaczny (neutralno-pozytywny). Część typów działań wykazuje charakter trudny do sprecyzowania lub ich wpływ jest niewielki. Oddziaływania niekorzystne będą zdecydowanie w mniejszości. Dodatkowo oddziaływania te będą monitorowane w sposób omówiony powyżej.

Wykonana Prognoza skomentowała także w bardziej szczegółowy sposób potencjalny wpływ na środowisko realizacji projektów przewidzianych do wsparcia w ramach Indyktywne Planu Inwestycyjnego (projekty duże i „kluczowe”), ze szczególnym uwzględnieniem projektu dużego. Na tej liście w momencie przeprowadzania Prognozy znajdował się jedynie jeden projekt: *Budowa Portu Lotniczego Kielce*. Lista nie wskazuje w sposób ostateczny inwestycji, które otrzymają wsparcie, a jedynie identyfikuje projekty na etapie przygotowania programu, ich realizacja jest uzależniona m.in. od wpisywania się w cele programu oraz spełnienia kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący. Dlatego też wyniki prognozy zostaną uwzględnione przez IZ RPOWŚ w procesie przygotowania kryteriów oceny projektów, które następnie zostaną zaakceptowane przez Komitet Monitorujący.

Należy przy tym podkreślić, że ogólnikowość działań zawartych w tym dokumencie nie pozwala często na ich jednoznaczną ocenę. Biorąc jednak pod uwagę, że znaczna część oddziaływań niekorzystnych jest jedynie przypuszczalna i niemożliwa do jednoznacznej identyfikacji na obecnym etapie prac należy uznać, że pozytywne skutki realizacji ww. dokumentu będą przeważać nad negatywnymi. Ponadto, należy zauważyć, że Prognoza była przygotowywana do jednej z pierwszych wersji programu. Wtedy też jednym z wniosków Prognozy był brak odniesienia się w celach programu do kwestii ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Pracując przy aktualizacji Prognozy, w kolejnej wersji programu dało się już zauważyć, że kwestie odnoszące się do zagadnień ochrony środowiska zostały uwzględnione. Przede wszystkim wśród celów szczegółowych odnajduje się zapisy: *Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa*.

Rozpatrując rozwiązania alternatywne dla działań zapisanych w programie w sposób, który przywołuje art. 14 preambuły do Dyrektywy 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko łatwo można stwierdzić, że realizacja założonych celów może odbywać się jedynie w jeden sposób. Sugeruje to, że wybór sposobów służących realizacji założonych celów jest bardzo ograniczony. Pozostaje jedynie doprecyzowanie zasad i kryteriów, zgodnie z którymi realizacja inwestycji nie będzie miała negatywnego wpływu na środowisko.

Zgodnie z Prognozą istotne jest wskazanie metod ograniczania negatywnego wpływu realizacji projektów na środowisko. Służyć temu będzie przede wszystkim system monitorowania wpływu na środowisko projektów, który w sposób szczegółowy został omówiony powyżej. Ponadto, dla każdej inwestycji (zgodnie z zapisami Dyrektywy 2001/42/WE) zostaną opracowane oceny oddziaływania inwestycji na środowisko, które w sposób szczegółowy będą weryfikowane na etapie oceny projektu przez Zespół Ekspertów, w tym przez powołanego koordynatora ds. Zarządzania Zrównoważonym Rozwojem. Zgodnie z przepisami krajowymi, konieczne będzie także w trakcie realizacji inwestycji odpowiednie zabezpieczanie sprzętu budowlanego oraz placu budowy, zwłaszcza w miejscach, gdzie skutki na środowisku mogą być nieodwracalne. Preferowane będą inwestycje, które wykorzystają BAT i nie będą zakłócały tras wędrówek zwierząt oraz miejsc siedliskowych.

Wyniki konsultacji społecznych

Zgodnie z zapisami art. 6 Dyrektywy w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko zorganizowano konsultacje społeczne projektu „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013” wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko RPOWŚ 2007- 2013 oraz Indykatywnym Planem Inwestycyjnym (projekty duże i „kluczowe”).

Od 13 września 2006 roku do 5 października na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego <http://www.rozwoj-swietokrzyskie.pl> zamieszczona była informacja o trwających konsultacjach oraz o możliwości zgłaszania uwag pod wskazane adresy mailowe. Do informacji o konsultacjach załączone były teksty dokumentów do pobrania.

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego jako Instytucja Zarządzająca RPOWŚ 2007-2013 skierował także pisma z tekstami dokumentów i prośbą o ewentualne uwagi do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach oraz Wojewody Świętokrzyskiego z uwagi na szczególną odpowiedzialność w/w organów w odniesieniu do środowiska. W odpowiedzi wpłynęły pisma, które pozytywnie oceniły Prognozę oraz Program, wskazując jedynie drobne poprawki, które zostały uwzględnione w kolejnej wersji Programu. Poprawki dotyczyły jedynie części diagnostycznej Programu. Cele oraz Osie priorytetowe Programu zostały ocenione pozytywnie, nie wykazując w założeniach negatywnego wpływu na środowisko.

Podczas konsultacji Prognozy i Programu zostało zgłoszonych bardzo dużo uwag, jednak tylko nieliczne dotyczyły kwestii środowiskowych.

Istotne jest, że wszystkie uwagi zgłoszone do Prognozy oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 w toku konsultacji społecznych zostały uwzględnione, o ile umieszczenie ich nie kolidowało z przyjętymi procedurami przygotowania programów operacyjnych.

Najważniejsze uwagi, które zostały uwzględnione:

- dać możliwość małym i średnim przedsiębiorstwom przeprowadzenia inwestycji w przedsiębiorstwach służących poprawie stanu środowiska,
- położyć nacisk na realizację inwestycji przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii,
- efektywność energetyczna jako kryterium wyboru projektów termomodernizacyjnych,
- uwzględnić projekt z zakresu ochrony środowiska w Indykatywnym Planie Inwestycyjnym (projekt dotyczący renaturalizacji rzeki Nidy został zgłoszony w Wykazie do PO Infrastruktura i Środowisko),
- zwiększenie alokacji na infrastrukturę ochrony środowiska,
- uwzględnić instrument służący promocji turystyki i regionu a zwłaszcza środowiskowych uwarunkowań regionu.

Najwięcej uwag dotyczyło zaakcentowania bardzo złego stanu infrastruktury technicznej w województwie oraz wskazania poważnych zapóźnień w tym względzie. Zadaniem Instytucji Zarządzającej RPOWŚ jest takie zaprogramowanie działań, aby stworzyć warunki dla rozwoju konkurencyjnej gospodarki nie szkodząc przy tym środowisku.

Załącznik nr 5 Lista wskaźników kontekstowych dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013

1	2	3	4	5	6	7	8	9
					Ogółem (średnia)			
Lp	Nazwa zmiennej lub wskaźnika	Jedn. Miary	Rok bazowy	Zródło	UE 27	Polska	Świętokrzyskie	Uwagi
	SPOLECZEŃSTWO							
1	Wskaźnik zatrudnienia ogółem(15 lat i więcej, wg BAEL)	%	2005	GUS-BDR	51,7	45,2	44,0	Kontekst dla wskaźników celu generalnego oraz osi priorytetowej I, II, i V
	a) wg grup wieku							
	15-64 lat	%	2005	Eurostat	63,3	52,8	51,6	
	15-24 lat	%	2005	Eurostat	35,8	22,5	18,5	
	25-34	%	2005	Eurostat	75,4	70,8	66,9	
	35-44	%	2005	Eurostat	79,7	75,9	75,7	
	45-54	%	2005	Eurostat	75,2	63,3	63,6	
	55-64,	%	2005	Eurostat	42,2	27,2	30,8	
	b) ogółem wg płci							
	kobiety	%	2005	GUS-BDR	44,2	38,6	38,4	
	mężczyźni	%	2005	GUS-BDR	51,7	52,4	50,0	
	c) ogółem wg miasto/wieś							
	miasto	%	2005	GUS-BDR		44,1	39,5	
	wieś	%	2005	GUS-BDR		47,0	47,8	
2	Stopa bezrobocia (wg. BAEL)	%	2005	GUS-BDR	8,7	17,7	19,0	Kontekst dla wskaźników celu generalnego oraz osi priorytetowej I, II, i V
	- w tym kobiety	%	2005	GUS-BDR	9,7	19,1	18,6	
	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	2005	GUS-BDR		17,6	20,6	
	- w tym bezrobocia długotrwałego	%	2005	GUS-BDR	3,8	11,6	14,2	
3	Pracujący ogółem	w tys	2005	GUS-publ		12 576,3	434,8	
	<i>rok 2004 =100</i>	%	2005	GUS-publ	100,9	101,3	101,2	Kontekst dla wskaźników celu generalnego oraz osi priorytetowej I, II, i V
	- w tym w sektorze prywatnym	%	2005	GUS-publ		73,4	76,7	
	- w tym MSP (agregacja wg siedziby przedsiębiorstwa)	%	2005	GUS-publ		58,1	67,0	
3a	Przeciętne zatrudnienie	liczba	2005	GUS		8786712	223907	

4	Wykształcenie ludności w wieku 15 lat i więcej (BAEL):							Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej V
	- podstaw i niepełne podstaw (w tym gimnazjum); poziom 0-2 (ISCED 1997)	%	2005	Eurostat	42,1	27,7	35,2	
	- ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne; poziom 3-4 (ISCED 1997)	%	2005	Eurostat	48,0	59,2	53,9	
	- wyższe; poziom 5-6 (ISCED 1997)	%	2005	Eurostat	19,3	13,1	10,9	
5	Udział osób uczących się i dokształ. w liczbie lud. w wieku 25-64 lat	%	2005	GUS-BDR	9,5	5,2	4,1	
6	Udział szkół wyposażonych w komputery	%	2005/2006			55,0	51,7	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej II
	- w tym szkoły podstawowe i gimnazja	%	2005/2006			73,9	63,9	
	- w tym szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne	%	2005/2006			27,6	31,7	
	- w tym szkoły policealne	%	2005/2006			16,0	9,7	
6a	Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do internetu	liczba	2005/2006	GUS		23,6	25,8	
	- w tym szkoły podstawowe i gimnazja	liczba	2005/2006	GUS		11,3	12,6	
	- w tym szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne	liczba	2005/2006	GUS		42,9	41,3	
	- w tym szkoły policealne	liczba	2005/2006	GUS		42,8	123,7	
7	Gospodarstwa domowe wyposażone w komputer osobisty z dostępem do internetu w % ogółu gospodarstw domowych	%	2005	GUS	48	22,5	13,5	
8	Saldo migracji wewnętrznych:	liczba	2005	GUS		x	-2 234	Kontekst dla wskaźników celu generalnego
	- w miastach	liczba	2005	GUS		-32 618	-2 748	
	- na wsi	liczba	2005	GUS		32 618	514	
	Saldo migracji zagranicznych:	liczba	2005	GUS		-12 878	-15	
9	Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterow na 1 tys. mieszkańców	liczba	2005	GUS		1 274,2	456,5	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej V
	w tym turystom zagranicznym	liczba	2005	GUS		276,3	44,1	

10	Ofiary śmiertelne wypadków drogowych:	liczba	2005	GUS	41400	5 444	227	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej III
	- na 100 tys. Ludności	liczba	2005	GUS	8,4	14,3	17,7	
	- na 100 tys. zarejestrowanych pojazdów	liczba	2005	GUS		32,0	40,0	
	- (rok poprzedni=100)	%	2005	GUS	100,5	95,3	102,7	
10a	Wypadki drogowe	liczba	2005	GUS		48 100,0	1 906,0	
11	Liczba ludności korzystającej z przewozów komunikacją miejską	mln	2005	GUS-publ		3 994,5	51,7	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej III,VI
11a	Komunikacja miejska							
	ludność w miastach obsługiwanych przez zakłady komunikacji miejskiej w % ogółu ludności miast	%	2005	GUS-BDR			77,0	
	miejsca w wozach	tys. szt	2005	GUS-BDR			36,0	
	miejsca w wozach na 1000 ludności miast obsługiwanych przez komunikację	%	2005	GUS-BDR			79,4	
12	Długość dróg publicz.(o twardej nawierzchni) ogółem	km	2005	GUS-publ		253 781	12 084	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej III
	- na 100 km2	km	2005	GUS-publ		81,2	103,2	
	- w tym wojewódzkich	km	2005	GUS-publ		28 406	1 069	
	- w tym powiatowych	km	2005	GUS-publ		114 447	5 600	
	- w tym gminnych	km	2005	GUS-publ		92 674	4 650	
13	Linie kolejowe eksploatowane ogółem	km	2005	GUS-publ		20 253	707	
	- na 100 km2	km	2005	GUS-publ		15,4	16,6	
GOSPODARKA								
14	Produkt krajowy brutto na mieszkańca	zł	2004	GUS-BDR		24 181	18 714	Kontekst dla wskaźników celu generalnego
	Produkt krajowy brutto na mieszkańca w PPS - UE25=100	%	2004	GUS+Eustat	100	50,8	39,3	
14a	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	w mln zł	2004	GUS		923 248,0	24 145,0	
15	Wzrost PKB w cenach stałych(rok poprzedni = 100)	%	2003	Eurostat		3,8	5,4	
16	Wartość dodana brutto na 1 pracującego- ogółem	zł	2004	GUS-BDR		63 561	48 182	Kontekst dla wskaźników

	Polska=100	%	2004	GUS-BDR		100,0	75,8	celu generalnego oraz osi priorytetowej I
	wg sektor.ekonom.- rybołówstwo, łowiectwo, leśnictwo,rybołówstwo	zł	2004	GUS-BDR		17 901	11 087	
	Polska=100	%	2004	GUS-BDR		100,0	61,9	
	- przemysł	zł	2004	GUS-BDR		69 297	62 459	
	Polska=100	%	2004	GUS-BDR		100,0	90,1	
	- w tym przemysł przetwórczy	zł	2004	GUS-BDR		63 958	58 753	
	Polska=100	%	2004	GUS-BDR		100,0	91,9	
	- budownictwo	zł	2004	GUS-BDR		66 928	77 565	
	Polska=100	%	2004	GUS-BDR		100,0	115,9	
	- usługi rynkowe	zł	2004	GUS-BDR		86 444	77 306	
	Polska=100	%	2004	GUS-BDR		100,0	89,4	
	- usługi nierynkowe	zł	2004	GUS-BDR		53 882,0	51 054	
	Polska=100	%	2004	GUS-BDR		100,0	94,8	
17	Struktura pracujących wg sektorów ekonom (województw=100)	%						Kontekst dla wskaźników celu generalnego oraz osi priorytetowej I
	- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, rybołówstwo	%	31.12.2005	GUS-BDR	6,1	17,0	33,1	
	rok poprzedni =100					99,9	99,9	
	- przemysł ogółem	%	31.12.2005	GUS-BDR	19,8	23,0	18,1	
	rok poprzedni =100					99,0	100,9	
	- w tym przemysł przetwórczy	%	31.12.2005	GUS-BDR		19,8	15,9	
	rok poprzedni =100					99,3	101,7	
	- budownictwo	%	31.12.2005	GUS-BDR	7,8	5,0	4,2	
	rok poprzedni =100					105,7	103,1	
	- usługi rynkowe	%	31.12.2005	GUS-BDR	44,3	36,8	27,7	
	rok poprzedni =100					102,8	103,5	

	- usługi nierynkowe	%	31.12.2005	GUS-BDR	22	18,2	16,9	
	rok poprzedni =100					101,5	100,0	
18	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	licz bezwz	31.12.2005	GUS-publ		947,6	812,6	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej I
	- w tym udział MSP	%	31.12.2005	GUS-publ		99,9	99,9	
18a	Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości	licz bezwz	31.12.2005	GUS-BDR				Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej I
	ogółem						106312	
	0-9						101265	
	10-49						4111	
	50-249						808	
	250-999						108	
	1000 i więcej						20	
	Nakłady inwestycyjne wg klas wielkości przedsiębiorstw w tym:	w tys.zł	2005	GUS-BDR			1 937 603,0	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej I
	mikro	w tys.zł	2005	GUS-BDR			300 029,0	
	małe	w tys.zł	2005	GUS-BDR			274 890,0	
	średnie	w tys.zł	2005	GUS-BDR			501 047,0	
19	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca;	w tys.zł	2005	GUS-publ		3,4	2,3	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej I, II
	- w tym udział sektora prywatnego	%	2005	GUS-publ		65,1	63,7	
20	Kapitał zagranic w podmiotach z kap. zagran na 1 mk	w tys.zł	31.12.2005	GUS-publ		2,9	2,3	Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej I, II
	Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB	%	2004	GUS-BDR	1,84	0,6	0,1	
	- w tym nakłady finansowane przez podmioty gospodarcze	%	2004	GUS-BDR	1,01	0,1	0,0	

21	Udział przedsiębiorstw, które prowadziły działalność innowacyjną w przemyśle	%	2005	GUS-publ		38,2	37,1	
ŚRODOWISKO								
22	Calkowita emisja zanieczyszczeń powietrza:							
	pyłowych	kg	2005	GUS-BDR		353	384	
	(rok poprzedni=100)	%	2005	GUS-BDR		89,7	76,4	
	dwutlenku siarki (bez CO ₂)	kg	2005	GUS-BDR		2 736	1 911	
	(rok poprzedni=100);	%	2005	GUS-BDR		98,6	71,3	
	tlenków azotu	kg	2005	GUS-BDR		1 123	1 481	
	(rok poprzedni=100)	%	2005	GUS-BDR		100,5	88,4	
23	Ludność korzystająca z kanalizacji	tys.	2005	GUS-BDR		22 586,8	571,3	
	- w tym na wsi	tys.	2005	GUS-BDR		2 795,3	88,2	
	- w % ludności ogółem	%	2005	GUS-BDR		59,2	44,5	
	- w tym na wsi	%	2005	GUS-BDR		19,0	12,6	
24	Ludność korzystająca z wodociągów	tys.	2005	GUS-BDR		32 847,1	1 050,8	
	- w tym na wsi	tys.	2005	GUS-BDR		10 627,7	498,3	
	- w % ludności ogółem	%	2005	GUS-BDR		86,1	81,8	
	- w tym na wsi	%	2005	GUS-BDR		72,1	71,0	
25	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogólnej liczby ludności,	%	2005	GUS-BDR		60,2	47,4	
	- w tym na wsi	%	2005	GUS-BDR		20,4	14,1	
26	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane:		2005	GUS-BDR				
	- na km ² powierzchni	m ³ /km ²	2005	GUS-BDR		6,2	4,2	
	- w % ścieków wymagających oczyszczenia	%	2005	GUS-BDR		91,2	94,6	
27	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości odpadów (z wyłączeniem komunalnych) wytworzonych	%	2005	GUS-BDR		79,3	71,1	
28	Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca	kg	2005	GUS	518	245,0	144,0	
29	Ilość energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (moc zainstalowana)	MW	2005	ARE		1 128,9	3,3	

Kontekst dla wskaźników osi priorytetowej IV

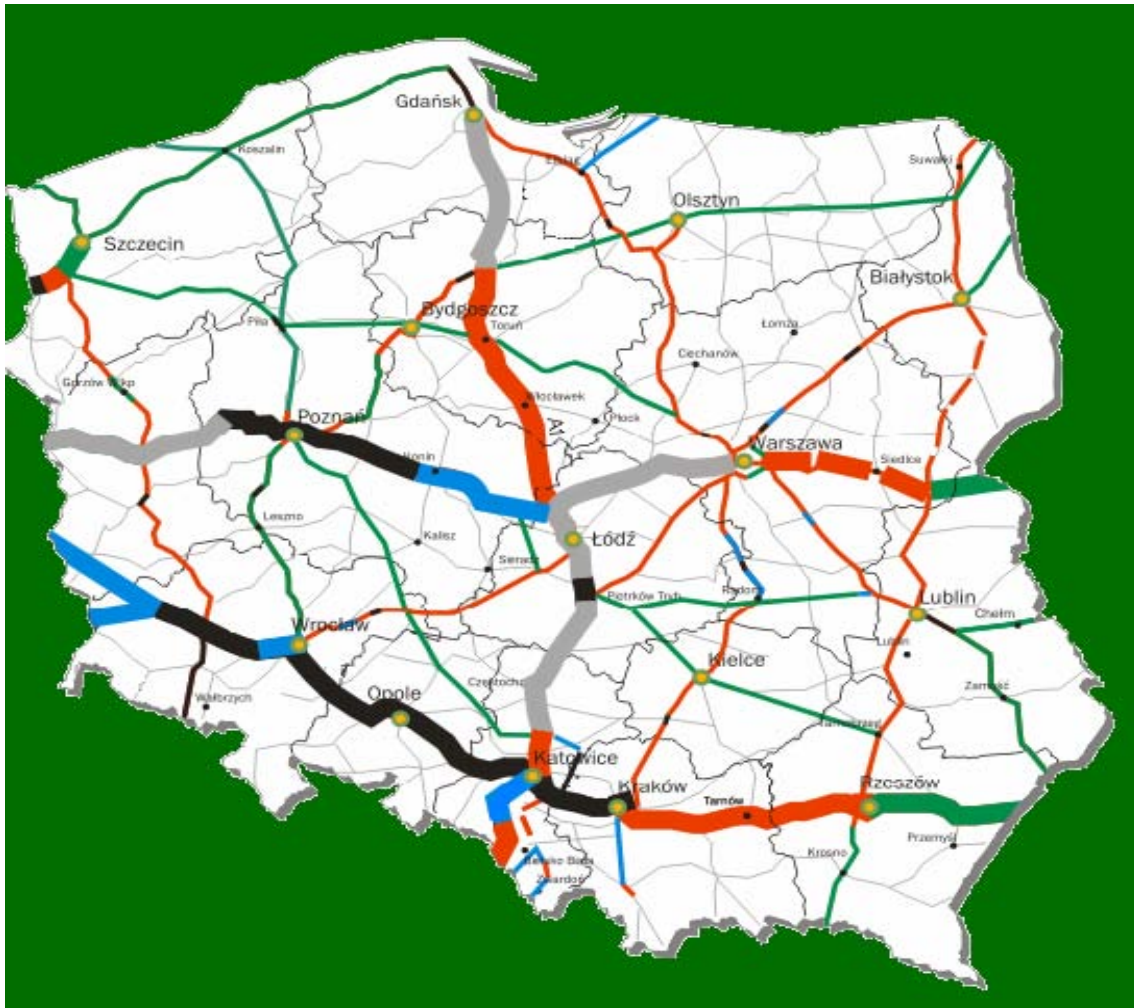
30	Udział produkcji energii z OZE w produkcji ogółem	%	2005	GUS-BDR/ARE	14,2	3,2	0,2
31	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej	%	2005	GUS		32,5	61,9
32	Gruntyzdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji do ogólnej powierzchni	%	2005	GUS		0,2	0,2
33	Powierzchnia zrekultywowanych i zagospodarowanych terenów do ogółu wymagających rekultywacji	%	2005	GUS		4,6	2,3
34	Emisja CO₂ ogółem	tys. Ton/rok	2005	GUS-BDR		211 698,9	9 087,5
	na 1 mk	ton	2005	GUS-BDR	8,5	5,5	7,1

Załącznik nr 6. Powiązanie inwestycji drogowych i kolejowych, planowanych do realizacji na lata 2007 – 2013, z sieciami TEN-T.

Mapa ukazująca inwestycje na drogach krajowych, wojewódzkich oraz liniach kolejowych, planowane w latach 2007 – 2013

Mapa ukazująca sieć drogową TEN-T w Polsce

Mapa ukazująca sieć kolejową TEN-T w Polsce

